

HITTAN 1. ISTEN TENYERÉN TANÁRI SEGÉDLET

KÉSZÍTETTÉK:

Bölcshöldeiné Türk Emese: Valláspedagógiai alapozások, teológiai alapozások, óravázlatok, Ószövetség bizonyos részei

Dr. Szénási Lilla: Valláspedagógiai alapozások, teológiai alapozások, óravázlatok, Újszövetség

Dr. Jakab-Szászi Andrea: Bevezetés a hittankönyv család anyagába és tematikájába, Korosztályi sajátosságok és valláspedagógiai szempontok az évfolyamhoz, óravázlatok egy része, Ószövetség

Szabóné Zimányi Noémi: Teológiai alapozások, óravázlatok, ötletek, vegyesen az Ó- és Újszövetségből

Ráskyné Bán Éva: További ötletek

Cs. Szabó Sándor: Drámapedagógiai ötletek

Kustárné Almási Zsuzsanna: Bábpedagógiai óravázlatok, és bábpedagógiai bevezető

Pedagógiai lektor: Dr. Arany Erzsébet

BEVEZETŐ AZ ÉVFOLYAM ANYAGÁHOZ

I. AZ ÉVFOLYAM TEMATIKÁJA

Az első évfolyam címe: „Isten tenyerén”. Az év vezérszimbóluma a fészket formáló kéz. Az egész év középpontjában az Istenhez való bátorítás és hívogatás áll. A tanév fő üzenete így fogalmazható meg: Isten szeret és elfogad. Ezt a szeretetet, elfogadást és hívogatást akarja minden tanóra egy-egy szeptével megközelíteni.

Mivel az elsősök egy része számára abszolút ismeretlen nemcsak a hittanóra, hanem maga a hit is, ezért az egész év alapozás kíván lenni. Ismerkedés, nemcsak az iskolával, hanem az osztálytársakkal, egymással, Istennel, hittel, reformátussággal.

A tanórák többsége bibliai történeteket tartalmaz, mivel a kisiskolások számára a narratíva és a történetek nagyon fontosak. A történetekből (így a bibliai történetekből is) értik meg az értékeket és tudják azt adaptálni a saját életükbe. Egy történet azonban nemcsak egy órához kapcsolódik. Az elmélyítés és alapos megismerés miatt lehetőség van több órán foglalkozni és több oldalról is megközelíteni egy-egy területet.

A konkrét gondolkodásmód miatt az elvont fogalmakkal, így a példázatokkal is, nem nagyon tudnak a gyermekek boldogulni. Ez elsős korban kifejezetten jellemző. Éppen ezért a tanévhez egyetlen példázat, a konkrét gondolati síkon és történetiségében is jól érthető „elveszett bárány” példázata jelenik meg.

A tanévet érdemes egy játékos alapozó, bevezető órával kezdeni, és egy ugyancsak játékos összefoglaló órával zárni. Ezekhez, illetve a tanév összes órájához tartalmaz a tanári segédlet óravázlat javaslatokat. Ezek illeszkednek a tankönyv és a munkafüzet anyagaihoz. Természetesen a tanári segédletben leírtakhoz ragaszkodni nem kötelező, a tankönyv és munkafüzet felhasználásával önálló óravázlatok is készíthetők. Ezt, illetve a további bővítést segítik az egyes leckékhez tartozó további ötletek, instrukciók is.

A református hit- és erkölcsstan óráknak része a bibliai történetek tanítása mellett a gyermekek életkori sajátosságaihoz kapcsolódóan a Biblia és református hitünk megszerettetése, valamint alapvető információk átadása a Szentírásról és a reformátusságról.

Az első évfolyamon a hangsúly valóban az ismerkedésen van. A gyermekek nemcsak egymással és a hittanórával ismerkedhetnek meg, hanem Istennel, Isten Igéjével, az imádsággal, a Szentírással és a reformátussággal is. Néhány gyereknek akár a családi háttere, akár gyermek-istentiszteleti vagy óvodai hitre nevelési tapasztalatai révén már vannak ismeretei a Bibliáról, de néhányan teljesen új területre érkeznek. Éppen ezért fontos, hogy az első benyomások vonzóak és figyelemfelkeltőek legyenek a számukra.

A tanév legelső órái és a tanévzáró óra éppen ezért az ismerkedésre és az egymásra hangolódásra teszik a hangsúlyt.

Az év nagy témakörei ennek megfelelően:

A világunk Istené

Az első évfolyamon tanév elején a gyerekek először a legfontosabbakkal ismerkednek meg. Miután egymást és a hittanórával kapcsolatos alapvető információkat megtudták, arról lesz szó, hogy kicsoda is Isten, akiről valamennyi hittanóra szól. A gyerekek megismerkednek a Szentírással, az alapvető református jellemzőkkel. A teremtés történetén keresztül felismerhetik, hogy ők is Isten teremtményei, akiket egy csodálatos világban helyezett Teremtőjük. Ez közösséget formáló erő minden teremtménnyel, de egyben feladatot is ad számukra, hogy őrizzék meg a teremtett világ szépségeit.

Jézus szeret minden gyermeket!

A Jézusról szóló történetek által a gyerekek megérthetik és megérezhetik, hogy Jézus szereti őket és buzdítja őket a Vele való kapcsolatra. Egy bevezető óra segít abban, hogy Jézus élettörténetét megismerjék a gyerekek, majd Jézus első csodája, a kánai menyegző után következik a kisgyermek megáldása és egy mai téma: a keresztelés.

Isten mindig odafigyel rád!

Olyan történetekkel és tanításokkal találkoznak itt a gyerekek, amelyek arról szólnak, hogy Jézus hogyan gondoskodott az övéiről. Segített legyőzni a félelmet, ezeket látott el étellel, az elveszettet megkereste. Ezek által a történetek által tanítjuk a gyerekeket arra, hogy Isten odafigyel a gyermekeire és gondoskodik róluk.

Ünnepeljünk együtt!

Ezeken az órákon egyrészt szeretnénk megtanítani, hogy mi az advent, a karácsony, a húsvét és a pünkösd ünnepének lényege. Valamint azt, hogy ezek az ünnepek is arra tanítanak, hogy mindannyian Isten tenyerén vagyunk.

II. A HIT TANKÖNYV-CSALÁD (TANKÖNYV, MUNKAFÜZET, TANÁRI SEGÉDLET) KONCEPCIÓJA ÉS HASZNÁLATA

Az általános iskolai anyagok esetében, így az első évfolyamnál is, a hittankönyv-család leghatékonyabban a segédletek segítségével használható.

Tankönyv koncepció

A tankönyv az az alap, amellyel a tanórán a gyermekek közösen foglalkoznak. Az itt található rajzok, feladatok lehetőséget adnak a közös gondolkodásra és a témában való elmélyülésre.

A törzsanyag leckéi számmal vannak jelölve, míg az olvasmányok a kiegészítő anyagrészeket jelölik. Ez utóbbiak csak az egyházi iskolák számára kötelezőek – de arra is van lehetőség, hogy a gyülekezeti hittanoktatás során az olvasmányok közül a szabad órakeret terhére válogassanak a lekipásztörök/hittanoktatók.

A tankönyvben található fő részek funkciói:

- a) Történetleírás. Gyermekekre hangoltan hozza a történet fő vonalát. A *dőlt betűvel* jelölt részek mindig a Biblia szó szerinti szövegét (RUF,2014.) tartalmazzák.
- b) Beszéljétek meg! – Általában motivációs célzatú, beszélgetős feladatok.
- c) Feladattár: az adott leckéhez tartozó feladatok, melyek vagy motivációs célzatúak vagy az órai elmélyítést segítik.
- d) Kiemelten, keretben található bibliai ige az adott leckéhez tartozó aranymondás.
- e) Tudod-e? – Érdekesség az adott témával kapcsolatban.
- f) Bibliai kvíz: az órai ismétlést, játékos emlékeztetést segítő, az adott történetre vonatkozó kérdéssor. Akár az összefoglaláskor is felhasználhatóak.

Munkafüzet koncepciója

A munkafüzet a tanórai feldolgozáshoz kínál anyagokat. Két munkafüzet létezik minden általános iskolai (1-8) évfolyam esetében. Az MFGY (Gyülekezeti munkafüzet) kóddal ellátott munkafüzet az állami általános iskolák és hatévfolyamos gimnáziumok számára készült. A kötelezően választható hittanon és a fakultatív hittanoktatáson belül, heti 1 órában a törzsanyagot dolgozza fel. Tehát minden leckéhez, amelynek a tankönyvben száma van, tartozik az MFGY munkafüzetben egy feladatsor. Ezek a feladatok általában a témafeldolgozás, elmélyítés során használhatóak. Előfordul olyan feladat is, mely a motivációt segíti – ez a tanári segédletben mindig megjelölésre kerül.

A tematikai egységeket összefoglalás zárja, melyet akár az ismétléshez, akár a számonkéréshez fel lehet használni.

Az MFEI (Egyházi iskolai munkafüzet) heti 2 órai hittanoktatáshoz kínál anyagot. Nemcsak a törzsanyaghoz, hanem az olvasmányokhoz is találhatóak motiváló, feldolgozó, elmélyítő feladatok. Az olvasmányok esetében a leckék az „olvasmány feldolgozás” alcímet kapják.

A tanári segédlet koncepció

Míg a tankönyv és a munkafüzet a diákok kezében van, addig a tanári segédlet abszolút a hittanoktatók, lekipásztörök számára készül gondolatébresztőként, ötlettárként és a mindennapokban segítő háttéranyagként. A koncepciója is ezt mutatja.

Tartalmaz egy adott évfolyamhoz tartozó tematikai bevezetőt, illetve a korosztályi sajátosságok vélhető és tipikus sajátosságainak a gyűjteményét.

Ugyanakkor minden leckéhez (a törzsanyaghoz és a kiegészítő anyaghoz is) tartozik egy rövid teológiai alapvetés, valláspedagógiai szempontsor, célkitűzés, óravázlat. Ezek az anyagok összhangban vannak a tankönyv és a munkafüzet anyagaival. Ugyanazt a témát azonban több

oldalról is meg lehet közelíteni. Ennek segítéseként a „további ötletek” rovat élménypedagógiai, drámapedagógiai és egyéb játékos feldolgozásokat, ötleteket kínál. A munkafüzetekben található feladatok némelyike többféle módon is felhasználható. Ehhez találhatnak a hittanoktatók információkat az „Instrukciók a munkafüzet feladataihoz” címmel.

Nemcsak a gyülekezeti hittanoktatás, de az egyházi iskolák számára a Tanári segédlet (TS) és az egyházi iskolai munkafüzet (MFEI) ad a megfelelő óraszámra lecketervet és feldolgozást. A szabadon tervezhető óraszámok és az összefoglalások azonban mindezeket túl egyénileg tervezendők be.

III. KOROSZTÁLYI SAJÁTOSSÁGOK ÉS MÓDSZERTANI IGÉNYEK (LEHETŐSÉGEK) 1. ÉVFOLYAMON

Általános tapasztalat, hogy napjaink gyermekei és fiataljai valahogy egészen mások. Már a kicsik is. Nem csak abban különböznek, hogy jobban tudják a számítógépeket használni – hanem másképp is érnek. Testileg és néha úgy tűnik, hogy értelmileg hamarabb, míg érzelmileg és a felelősségvállalás szempontjából sokkal lassabban. Az 1995 után született – ma már gimnazista vagy éppen általános iskolás gyermekek és fiatalon az ún. „Z” generáció tagjai.

Amikor az általános iskolai csoportjainkban hittanóra készülünk, velük találkozunk. A tanári segédlet bevezetése néhány általános szempontot hoz és elgondolkodtató információt ahhoz, mire is érdemes odafigyelni egy-egy bibliai történet, ill. téma tanítása során. Természetesen ennél sokkal bőségebb háttér információt és részletesebb kifejtést is hozzá lehetne kapcsolni egy-egy témához. A teljesség igénye nélkül, néhány fő szempont jelenik itt meg. Reméljük, hogy az érdeklődők tovább gondolják és elmélyülnek a készülés során a témákban. A további olvasáshoz javasoljuk a „Felhasznált segédletek” c. részben található szakirodalmat.

Felhasznált segédletek: MRE hit- és erkölcsstan kerettanterv, 2012.;

Ana-Marie Rizzuto: The Birth of the Living God, Chicago, 1979.

Charles S. Carver – Michael F. Scheier: Személyiségpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

Gary Chapman – Ross Cambell: Gyermekekre hangolva, A gyermekek öt szeretetnyelve, Harmat Kiadó, Budapest, 2010.

Fowler, James W. : Stages of Faith, The Psychology of Human Development and the Quest for Meaning, Harper One Publishing, New York, NY, 1981. Erikson, Erik. H.: Gyermekkor és társadalom, Budapest, Osiris Kiadó, 2002.

Karl Frielingsdorf: Istenképek: ahogy beteggé tesznek – és ahogy gyógyítanak, Szent István Társulat, 2007.

Gyökössi Endre: Életápolás, Kálvin Kiadó, 1998.

Mérei Ferenc-Binét Ágnes: Gyermeklélektan, Gondolat, Budapest, 2002.

Michael Cole-Sheila R.Cole: Fejlődéslélektan Osiris Kiadó Budapest, 1997.

Salamon Jenő: Fejlődéslélektan Tankönyvkiadó Budapest 1966.

Schweitzer, Friedrich: Vallás és életút, Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.

Tari Annamária: Z generáció, Tercium Kiadó, 2011.)

Tóth László: Pszichológia a tanításban, Pallas, Debrecen, 2003.

Vajda Zsuzsanna – Kósa Éva: Neveléslélektan, Osiris Kiadó, Budapest, 2005.
Várkonyi Hildebrand: A gyermekkor lélektana II. (A 6-12. életév) Szeged, 1940

a. Testi változások és az iskolakezdés kezdetei

A legtöbb társadalomban az 5-7 éves gyermekek esetében a felnőttek látványosan úgy kezelik a gyermekeket, hogy ők a fejlődés egy új szakaszába lépnek. A modern társadalmakban, így hazánkban is, ez az időszak az iskolakezdéshez kapcsolható. Ezt a kort azonban fizikai, biológiai fejlődési jelek is kísérik. Sok gyermeknél ez az első fogváltásnak az időszaka, a tejfogak elvesztése, illetve új képességek megjelenésének az időszaka is. Általában az iskolakezdéssel együtt testi növekedés is megjelenik. Az óvodából iskolába érkező vagy az iskolakezdés előtti nyáron, vagy éppen az óvoda utolsó évében „megnyúlnak” és erősödnek.

A látványos jeleken kívül a nem látványos változások eredményeként agyi fejlődés is megfigyelhető. A kutatók szerint a jobb és bal agyfélteke munkakapcsolata is ebben a korban változik meg, és egyre inkább bizonyos funkciókat az egyik agyfélteke vesz át (pl. írás, labdadobás, stb.) Az iskolára való alkalmasságot általában egy intelligenciát mérő vizsgálathoz kötik, melynek része az alkalmazkodási készség vizsgálata is. Ez azért is fontos, mert akármilyen izgalmas az első iskolaév az elsősök számára, az elsős tanulóknak hozzá kell szokniuk a korábbi lazább óvodai foglalkozásokkal szembeni fegyelmezettebb órákhoz is. Azt azonban nem várhatjuk el tőlük, hogy 45 percen keresztül türelmesen üljenek és végig figyeljenek. Nem is képesek rá, hogy izgás-mozgás nélkül végigüljék az általuk hosszúnak tűnő órát. Éppen ezért változatos feladatokat kapcsolhatunk be. Ha azonban változatos, élvezetessé tesszük óráinkat, melyben megfelelő mértékben helye van a történet elmondásának, de a közös aktivitásoknak és egyéni feladatoknak is, s a pihenést segítő szakaszoknak, akkor akár még rövidnek is fogják érezni diákjaink az élvezetes, érdeklődést felkeltő és elmélyülést segítő hittanórákat.

Maga a tanév is nagy változásokat hozhat a gyermekek gondolkodásmódjában. Testi téren talán már kevésbé változnak, de a kognitív, érzelmi és társas fejlődés szempontjából több fontos fejlődés következhet be. Kicsi óvodásból igazi iskolások lehetnek, melynek része az összehangolt mozgás fejlődése, finommotoros mozgás erősödése, de a bővülő tudásalap is. Természetesen a kultúrától, környezettől, egyéni adottságoktól függ az, hogy a gyermek éppen pontosan hol tart a saját fejlődésében. Ezért a továbbiakban csak tipikus és vélhető jellegzetességek kerülnek összegyűjtésre. Ugyanakkor ne felejtjük el, hogy az elsős gyerek sok szempontból inkább az óvodásokhoz kapcsolható, mint a későbbi évek iskolásaihoz!

b. Kognitív fejlődés

Az agy fejlődésével együtt a kognitív szint fejlődése is megjelenik. A benyomások feldolgozásának, a valóság megértésének és a feladatmegoldó gondolkodásnak egy új módja alakul ki. (Piaget elméletét figyelembe véve, ez a konkrét műveleti szakasz.) Mivel konkrétan gondolkodik a gyermek, ezért mindent egy konkrét dologhoz (tárgyhoz) köt. A konkrét műveletekre való képesség a gyermek érdeklődését is megváltoztatja: gondolataiban átrendezi a világot. Már tudja, hogy a tárgyak csoportosíthatóak nagyságuk szerint, vagy éppen színük szerint rendezhetőek, stb. Egy csoportot egy közös szemponthoz hozzá tud kapcsolni. Több szemponttal az elsős gyerek azonban még nem tud dolgozni. A konkrét tárgyakhoz kapcsolt gondolkodásmód korlátként is megjelenik. Adott tárgyakon el tudja végezni a műveleteket, de nem tud elvonatkoztatni. Ez különösen fontos a hittanoktatásban. Mivel a korosztály még nem képes az elvont fogalmakkal bánni, és gondolkodásukban a konkrétumok szerepelnek, konkrét információkat várnak a tanítás során is. A hittanórán különösen figyelniünk kell arra, hogy mit és hogyan mondunk a számukra. Az elvonatkoztatások nagy többségük számára nehézkes, s ha egy problémát akarnak megoldani, akkor mindig konkrétumokra van

szükségük. Éppen ezért fontos, hogy ne terheljük túl tehát őket bonyolult teológiai kifejezésekkel, melyeket nem értenek! Ez azonban nem azt jelenti, hogy ne is kerüljenek szóba ilyenek (pl. megváltás, üdvösség, stb.), hanem figyeljünk oda arra, hogy apránként szélesítsük a gyermekek látókörét és felfogóképességét. Ezzel hozzásegítjük őket a teológia speciális kifejezéseinek elsajátításához, valamint a hit fontos alapfogalmainak megértéséhez is.

Az elsős gyermek látásmódja is egy szempontú. Általában 8 éves koráig egy oldalról néz és gondolkodik, és nehezen tudja elképzelni, hogy a másik oldaláról is meg lehet közelíteni az eseményeket. Ha nagyon konkrétan fogalmazunk meg egy szituációt, akkor felismeri (felismerheti) a másik álláspontját is, de ehhez a saját korábbi hasonló tapasztalatai szükségesek. (pl. ő is megvágta már az ujját, tudja, hogy az fáj. Őt is kinevették már, tudja, hogy rossz érzés, stb.)

c. Érzelmi tényezők

Az iskolába kerülés időszaka ez, amikor a kisdíákok többsége lelkesen vág bele az új feladatba. Számukra még újdonság az iskola, és ha sikerélményeik vannak, akkor szívesen teljesítenek. A hittanoktatás során is tapasztalhatjuk, hogy tanulóink szeretik a feladatokat, szívesen válaszolnak és a hittanoktató kedvére akarnak tenni. Ez a kezdeti lelkesedés jól használható egyrészt a pozitív beállítódások megteremtésére, másrészt a későbbi érdeklődés megalapozására is.

E korosztályra szintén jellemző a sok kérdés, mely szintén az iskola, s a tantárgyak újdonságából fakad. Ugyanakkor, az újdonsággal együtt jár az Erikson által felfedezett sajátosság is, mely szerint erre a korra (éppen úgy, mint később, egészen kb. 10 éves korig) jellemző a csökkentértékűség elkerülésének vágya. A kisdíákok teljesítmény-kényszerben élnek, teljesíteni akarnak és meg akarnak felelni mindazoknak az elvárásoknak, melyeket tapasztalnak, de ezek sokszor nehézséget okoz a számukra. A megfeleléskényszer mögött ott áll az a vágyakozás, hogy szeretnének elfogadottak, kedveltek, szeretettek lenni.

Mivel e korban elsősorban a családnak, s az iskolai oktatóknak (a hittanoktatóknak is!) meg akarnak felelni, így az ő elvárásaikra való reagálás elsődleges a számukra. Ha kudarcot szenvednek, folyamatosan olyan feladatokkal szembesülnek, melynek végrehajtására képtelenek, akkor csökkentértékűség érzésük növekszik és az iskolától (a hittanórától is) teljesen elmegy a kedvük. Éppen ezért a hittanoktatók feladata olyan feladatok használata a munkáltatás során, mely nem haladja meg a gyermekek képességeit, készségeit. Ez természetesen nem a tanulók lebecsülését jelenti! Fontos tudomásul vennünk, hogy a gyermekek sokkal többre is képesek már e korban, mint a pusztá színezésre. Egy közös játék, kreatív feladat (modellezés, emléktábla készítése, rajzolás, stb.) remek szórakozást jelenthet a hittanórákon, s hozzásegíthet az elhangzott bibliai történet, Ige alaposabb megértéséhez, elmélyítéséhez. Ugyanakkor az első osztályos tanulók erejét meghaladó feladat, ha írásra és olvasásra kényszerítjük őket az órákon. Mivel még csak ismerkednek a betűkkel, s nem is mindenki halad ugyanolyan gyorsan ebben a tudományban, így csak elkedvetlenednek, ha túl sokszor és sokat kell a betűket használniuk. Szintén a gyakori kudarcélmény elkerülése miatt fontos, hogy ne hasonlítsuk össze a legjobb és a legrosszabb tanulói teljesítményeket. Ez természetesen nem zárja ki az ügyes, jó válaszokat adó tanulói munka dicséretét, melynek szintén megvan a maga helye a hittanórán is.

Annál is inkább fontos a tanulók képességeinek a figyelembe vétele, mert a teljesítmény kényszer és napjain növekvő elvárásai miatt már az elsős gyermekek között is sok szorongó gyermek van. Ráadásul a családi háttér bizonytalansága, a válások, a gyermekek közötti féltékenység, iskolai tapasztalatok és elvárások miatt erős a stressz nyomása már az elsős gyermekeken is. Maga az iskolakezdés is egy stresszt okoz, de ezt jó értelemben lehet kezelni és pozitívan használni. Az állandó nyomás és stresszhelyzetek miatt azonban a

kezeletlen és néha kezelhetetlen szituációk viselkedési zavarokat és szorongást okozhatnak (idegességet, agressziót, stb.) a gyermekek számára. Többségében az első tanév az az időszak, amikor elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, de a gyermekek többsége hajlamos a túlzott büntudatra. Ez a teljesítménykényszer, elvárásoknak való meg nem felelés miatt jelenhet meg az életükben. Ugyanakkor meghatározó érzelmeik a szeretet, biztonság, bizalom, félelem, melyet az Istenről való beszéd során is mindig szem előtt kell tartanunk.

d. Társas fejlődés

Az első osztályt kezdők számára a társas kapcsolatban is fejlődés jelentkezik. Egyre inkább megjelenik az ún. „átpártolás” jelensége. A gyermekek ugyanis a felnőttekről a saját kortársaik felé kezdenek fordulni. Eddig a gyermekek életében főként a felnőttek voltak a fontosak. Az elismerő szavak, esetleg a dorgálások, tilalmak és elutasítások. Az iskolakezdéssel megjelenik az is, hogy a kortársak fontosabb szerepet kapnak. Természetesen nem kizárólagosan, hiszen a tekintélyszemélyek (referenciaszemélyek) továbbra is fontosak: szülő, tanító, hitoktató, stb. – de már számít, hogy legyen kapcsolatuk más gyermekkel. Az elsődleges szempont a gyermek-gyermek kapcsolatban, hogy a másik fél legyen partner, legyen társ. Szívesen játszanak együtt, bár a barátságok még mindig nem teljesen szilárdak. Akár naponta is változhat, hogy éppen ki a legjobb barát vagy éppen barátnő.

10 éves korig jellemző a kisdíákokra a társas játékok szeretete. Játszani ugyan később is szeretnek, de alsós általános iskolás korban különösen szívesen játszanak csoportokban. 7-8 éves korban a fantáziajáték szerepeken, a szabályjáték pedig szabályokon alapul. A játék lényegévé ezek a szabályok válnak – főleg a fiúk között. Véleményük szerint a szabályokat be kell tartani, és azoknak engedelmeskedni kell. Erkölcsi fejlődés szempontjából nézve (Kohlberg) a szabályokat külső hatalomtól származónak tekintik, és elsősorban a tettnek a fizikai következményére koncentrálnak. A szabályoknak való engedelmeskedés alapja a büntetés elkerülése, vagy pedig az engedelmeskedésből származó előny. A szabályokhoz való merev ragaszkodás akár abban is megjelenik, hogy hajlamosak egymásra árulkodni is. Ugyanakkor szinte minden gyermek megpróbálkozik időnként a szabályok alól való kikerüléssel is.

E kor jellegzetessége az is, hogy főként a 6-8 éves gyermekek még igazán elfogadóak, toleránsak egymás hiányosságaival, hibáival szemben. Később, ahogyan a társak véleménye egyre inkább fontossá válik, úgy jelenik meg az előítélet, s a tolerancia hiánya is.

A 7-8 éves gyermekek egy részénél megkezdődik a társakkal való összehasonlítás időszaka. Szeretik összehasonlítani magukat másokkal. Ez gyakran nem rossz szándékú összehasonlítás, pusztán csak saját maguk szempontjából közelítik meg.

e. A hit fejlődése és az erkölcsi fejlődés (Fohler, Kohlberg, Oser-Gmünder elméletének felhasználásával)

A kisebbek, de néha még a nagyobbak is szubjektíven tesznek különbséget a jó és rossz között. Még óvodás korból hozzák magukkal azt a gondolkodásmódot, hogy a jó az, aminek jó következménye van a számukra. Ezzel szemben, ami rájuk nézve negatív, az rossznak tekinthető. Ez később úgy változik, hogy a tettek szándékát nézik, s az alapján ítélnék. Ha tehát valami rosszul sül el, de az illető jó szándékkal tette azt, akkor sokuk szemében nem ítélné rosszra.

A hit fejlődése szempontjából (Fowler) azt tapasztalhatjuk az iskolába bekerülő tanulók esetében, de még második osztályban is, hogy a kisdíákok nyitottak, s a kételkedés nélküli, szilárd hit a jellemző rájuk. Ha meg is jelennek kétkedő kérdések, azok inkább a kíváncsiság jelei, mint a szándékos kötözködés. Az ún. „mitikus-szó szerinti hit” időszaka

ez, amikor a gyermekeknek nagyon fontosak a történetek, melyek keresztül fejlődnek, és amelyeket szívesen hallgatnak. Ugyanez igaz a bibliai történetekre is. Az alsós hittanosok, akár egészen 9-10 éves korig, szívesen hallgatják a jól elmesélt, élvezetes bibliai történeteket. Ezek élményt jelentenek a számukra, azonosulnak a szereplőkkel és általuk értik meg a történetek igazságait is. Ezeket a történeteket, éppen úgy, mint a biblián kívülieket a kisebbek szó szerint értelmezik. Az elvont igazságok és elvont fogalmak számukra nem sok mindent mondanak, átvitt értelemben nem tudnak még gondolkodni, az elmondottakat szó szerint értelmezik. Ez az Istenről alkotott gondolkodásmódjukban is megjelenik. Istenképük antropomorfikus, azaz elsődlegesen emberi jelzőkkel látják el magukban Istent. Egyoldalú tekintélynek és hatalomnak látják, akit többnek gondolnak az átlagos embernél, de maga az „Isten-fogalom” nem alakult még ki bennük. Ez a gondolkodásmód szintén jelen lehet még 10 éves korban is, de egyénektől függően, akár később is. Fokozatosan változik az Istenképük is. Kisgyermekkorban, s első osztályosok esetében is a szülőkről mintázott Istenkép a jellemző. Ezt színezi a hittanoktatóval való találkozás is. Viselkedésünk, az általunk közvetített, megélt szeretet, hit, testvériség (vagy éppen ezek ellentéte) segítheti a gyermeket Istenképének fejlődésében, vagy éppen torzíthatja azt.

A hittanoktató szerepének fontosságát támasztja alá e korosztály esetében az a tapasztalat is, hogy a 6-7 évesek esetében nagy szerepe van még az utánzásnak. Sok mindent e révén sajátítanak el (pl. írás). Éppen ezért rendkívül éles szemmel figyelik környezetüket (a hittanoktatót is), és akár önkéntelenül is elsajátítják a viselkedési mintákat, majd utánozzák azokat. A számukra fontos emberek (elsősorban családtagok, legjobb barát, kedvenc tanár) véleményével könnyen azonosulnak, s magukénak vallják azt.

A szó szerint való értés jelenik meg a szimbólumokkal való bánásmóddal kapcsolatban is. Az egyszerűbb szimbólumokat szeretik a gyermekek, mivel segítenek leegyszerűsíteni fogalmakat, kifejeznek hosszabb tartalmakat. A bonyolult szimbólumokkal, absztrakciókkal azonban még nem tudnak mit kezdeni – ezek megközelíthetetlenek a számukra.

A fantáziadús gyermekek nemcsak élvezik a történeteket, hanem néha többet bele is képzelnek, mint ami elhangzik. Ez azonban esetenként félelemmel tölti el őket. A pokoltól, Isten büntetésétől való félelem (s egyes hittanoktatók általi túlhangsúlyozása) akár rettegést is okozhat a számunkra, mely miatt később eltávolodhatnak Istentől.

Gyakran megfigyelhető e korosztálynál az ún. „adok-kapok” (Kohlberg) szemlélet is, ami az Istennel való kapcsolatra levetítve akár úgy is megjelenhet, hogy a gyermek úgy gondolja, hogyha tesz valamit „Istenért”, pl. elmegy a gyermek-istentiszteletre, hittanórára jár, perselypénzt ad, akkor Isten ezt majd később viszonzni fogja neki. A „prekonvencionális” erkölcs korszakának ideje ez, amikor a szabályoknak engedelmessé kell és lehetőleg elkerülni a büntetést.

f. Az istenkép formálódása

A kognitív gondolkodás, illetve a mitikus-szó szerinti értelmezés miatt az Istenről való gondolkodásmód is nagyon konkrét. Istent emberi jelzőkkel, tulajdonságokkal látják el nemcsak az elsős, de akár még a 3-4. osztályos gyermekek is. Ugyanakkor nagyon fontos, hogy 7-8 éves korban kezd az Isten –gondolat (fogalom) – formálódni. Addig csak istenképről beszélhetünk a gyermek esetében. Amit Istenről gondol, azt a Róla hallott történetek csak részben formálják. Mivel Isten egy külső, felette álló hatalom, ezért a szülők viselkedése is hatással van a gyermek istenképének formálódására. Igaz, ez elsősorban a korai gyermekkor (óvodáskor) időszakában jelenik meg nagyobb súllyal, de még az elsős gyermek

gondolkodásmódjában is megvan a helye. Ha a szülők folyamatos szeretetben nevelik, akkor Istent is szerető, elfogadó, bátorító Istenként tudja megélni. Mivel konkrét módon gondolkodik, kötnie kell valamihez- valakihez. Konkrét személyként elsősorban a szülőhöz, mint felette álló személyhez, illetve a hitoktatóhoz tudja Istent hozzákapcsolni. Megismeri Istent azonban a Róla elmondott történetekből is. Éppen ezért nagyon fontos hogyan és milyen módon mutatjuk be Isten cselekedeteit egy kisiskolás számára. A szülőkön tájékozódó és szülőkhöz hasonlító istenkép elhalványulásakor jelenik meg a klasszikus iskolás kor istenképe: amikor antropomorf – szó szerinti módon gondolkodik és beszél a gyermek Istenről. Ugyanakkor sokak számára első alkalommal jelentkezik az a probléma, hogy miként egyeztethető össze a saját, a gyermeki tapasztalatokat tartalmazó istenkép az egyházban, iskolában, társadalomban uralkodó és hivatalos istenkép. Ha valaki egyetlen gyermek előrehaladását meg akarja érteni, akkor neki tudni kell valamit arról a „privát Istenről”, akit a gyermek magával hoz a „háza alatt”. (Ahogyan ő maga Istenről gondolkodik.) Ez annál is inkább fontos, mert jó néhány gyermek számára a hittanóra az első „hivatalos” találkozási fórum a hittel, mivel a szülők maguk sem járnak gyülekezetbe.

A 7-9 éves korosztály meghatározó érzelmei: szeretet, biztonság, bizalom, félelem, melyet az Istenről való beszéd során is mindig szem előtt kell tartanunk. Lehetőség szerint bátorítsunk az Istennel való kapcsolatra és igyekezzünk a Benne való bizalmat erősíteni saját példaadásunkkal is.

A kimondott és akart módon tanítottakon kívül a hittanoktató/lelkipásztor a saját hitével, viselkedésével tanít Istenről is a legtöbbet.

g. Néhány szó a kommunikációról és a szóhasználatról

Az elsősök számára fontos a konkrét, érthető, követhető és kézzel fogható fogalmazásmód. Lehetőség szerint ne használjunk elvont fogalmakat, ha mégis muszáj, akkor ezt magyarázzuk el alaposan. Egy-egy új szó bevezetésére nyugodtan lehet hosszabb időt is szánni.

Mivel az elsősök ekkor kezdenek ismerkedni a hittannal, és sokan a református egyházzal is, az alapvető egyházi nyelvezet is teljesen új a számukra. Az órákra való készülés során erre is érdemes gondolnunk. A fogalmi készlet kialakulását segíthetjük az egyértelmű, érthető magyarázatokkal, és az új kifejezések gyakori – következetes használatával.

h. Az évfolyam módszertana

A kisiskolás korú gyermekek számára különösen fontos a játékosság és a játék. Módszertanilag ezért minél több játékos elemet érdemes a hittanórába is bevinni. Jól használható módszerek a játékokon kívül még a drámapedagógia, bábozás különböző területei.

Exkurzus:

Kustárné Almási Zsuzsanna: a bábozás és lehetőségei

Bevezetés

A bábjáték lehetőség. Az iskolában, óvodában, gyülekezetekben egyaránt. Lehetőség arra, hogy a gyermekeinkhez, de még a felnőttekhez is (!) a játék, az élmény és az átélés eszközei által közelebb vigyük az evangéliumot. A bábjáték a művészet eszközeivel „dolgozik”:

képpel, szóval, hanggal, formával, anyaggal, mégis képes a lelket megérinteni, egyfajta spirituális mélységet feltárni.

Ez a lehetőség nem tantervbe beépített „kötelező” elem, hanem olyan módszer, ami színesebbé, gazdagabbá és egyszersmind gyerekközelivé teheti a hitoktatást.

Lehetőség volt szabadságot is rejt magában: nem kell vele unos-untalan élni, néha azonban érdemes rászánni az időt. Itt egy lényeges szempontra hívnám fel a figyelmet: a bábjáték nem instant megoldás. Egy játék megvalósulása – a történet kiválasztásától, a bábok elkészítésén át a játékig – sok időt és energiát vesz igénybe. Mindezt azonban az élmény, az öröm és a sikerélmény feledteti velünk.

A felületesen, átgondolatlanul, igénytelenül kivitelezett bábjáték nem alkalmas „igehirdetésre”, sem arra, hogy a gyermekeink elé vigyük. Ételből is a legjobbat szeretjük adni – ezt kell tennünk a szellemi táplálékkal is.

Egy tévhitet szeretnék eloszlatni: az igényesség nem azonos a nagy horderejű produkciókkal, sem a drága eszközökkel, anyagokkal. Itt mindössze odaadó munkáról, elmélyültségről van szó, mint minden alkotási folyamatnál.

Ez a munka lehet egyéni, de lehet közösségi is – együtt a gyermekekkel, fiatalokkal. Ennek során a résztvevők számára egy-egy történet teljes mélységében feltárulhat és közben rengeteg információt megtudhatnak az akkori szokásokról, a bibliai vidékekről, az öltözködésről, de önmagukról és a társaikról is. Ilyen értelemben indirekt tanulási folyamatról van szó, ami egyaránt fejleszti az értelmi és az érzelmi intelligenciát.

Jelen módszertani segédletnek az a célja, hogy kedvet kerekítsen ehhez a műfajhoz, és némi segítséget nyújtson az elinduláshoz.

A Bábjáték

1. Műfaji sajátosságok

A bábjáték drámai műfaj, és mint ilyen a színházhoz áll legközelebb. Ugyanakkor összművészeti műfajnak is nevezhetjük, hiszen lényeges elemei a képzőművészet, a zene, az irodalom, a mozgás. Ezek együttesen határozzák meg milyenségét, történjen az színházi vagy iskolai keretek között.

Következésképpen, ahhoz, hogy bábjátékot hozzunk létre ismernünk kell ezeknek a művészeti ágaknak alapvető sajátosságait, de mindenekelőtt a dráma szerkezetét, jellemzőit, szabályait.

A dráma cselekvésre épülő műfaj. Már maga a szó is erre utal: ógörög kifejezés, ami „cselekvést” jelent.

„ *A dráma középpontjában a cselekmények füzére áll, amelynek magva az az általánosítható konfliktus, ami szembeállítja a szereplők egy (vagy több) csoportját(...)*”¹

E megfogalmazásból is látszik, hogy a leglényegesebb fogalom a konfliktus, ami nélkül nem valósulhat meg a játék. Az önmagáért való cselekvés ugyanis még nem elég ahhoz, hogy a történet lényege, üzenete, a karakterek, jellemek kibontakozzanak.

„ *A néző figyelmét csak az ellentétes akaratok ütközése, konfliktusa köti le*” –állapítja meg Tarbay Ede.²

---

¹ Szentirmai László: nevelés kézzel-bábbal. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.1998. 74-75.

Az arisztotelészi dráma-fogalom szerint a jó történetnek van eleje, közepe és vége. Azt jelenti ez, hogy adott egy alapszituáció, élethelyzet, ebből bontakozik ki a konfliktus, ami által eljut a tetőpontjára a történés, majd bekövetkezik a fordulat, amelynek során a dolgok az ellenkezőjére fordulnak, és végül megszületik a megoldás.

A történet ezen ívét követi (általában) a hős útja is, személyiségének kibontakozása, fejlődése, változása.

Mindez nem elbeszélés útján valósul meg, hanem a cselekvések által az élő pillanatban, a jelenben. Ezért van a drámának nagy hatása, hiszen a néző ott és akkor átélheti a történéseket, végigjárhatja a hős útját és vele együtt juthat el a végső célig, a katarziszig.³

Ezek azok az alapvető törvényszerűségek, amelyek a színháznak és a bábjátéknak is az alapját képezik és egyaránt érvényesek egy óvodai, iskolai mese, történet feldolgozásra és az úgynevezett nagyszínpadi előadásokra.

Emellett azonban van a bábjátéknak egy sajátos eleme, ami megkülönbözteti a színházművészet többi ágától. Ez pedig a báb.

„ *A bábjáték tehát a színházművészet egyik, hangsúlyozottan sajátos ága, amelyben nem a színész lényegül át, hanem a nézők elöl elrejtőző bábjátékos lényegíti át a színpadon látható bábfigurát vagy bábút jelző tárgyat és eleven, cselekvő karakterré teszi a holt anyagot.*”⁴

A bábjáték lényege tehát az animálás, azaz a „lelkésítés”, amikor az élettelen tárgyba életet lehelünk.

2. A báb filozófiája, esztétikája

A bábok elementáris erőt hordozó figurák, amelyek sokszor archetipikus mintákat, jellemeket, karaktereket jelenítenek meg. Velük és általuk életre kelthetők a történetek. A bábokkal megjelenített történet egyfajta szimbólumnyelvre lefordított kifejezőmódja mindannak, ami bennünk rejlik.

„ *A lényeg az – mondja Szentirmai László – hogy belülről táplálkozó, ősi természetű dologról van szó, ami életet ad. Az ereje pedig abban rejtezik, hogy megszületése pillanatától kezdve visszavetít, befelé dolgozik, megváltoztatja, újrateremti még saját alkotóját is. Materializálódni láthatjuk mindazt, ami egyébként a képzelet, vagy az álmok világába tartozik.*”

A báb tehát varázslatos dolog, mert arról „mesél” nekünk, hogyan lesz egy élettelen tárgyból, halott anyagból élő-lény, amelynek megteremtője és életre keltője az ember.

A teológiából ismert fogalom szerint az ember „imágó Dei”, azaz az Isten képére és hasonlatosságára teremtett. Ebben az értelemben nem azonos Istennel, csak az Istenre utal.

Nos, elmondhatjuk, hogy a báb, mint az ember teremtménye, maga is imágó.⁵ Kép, képmás egyrészt abban az értelemben, hogy a bábu mindig az ember reprezentánsa. Nem ember, hanem az ember jele.⁶

Imágó másrészt a természetből ismert bebábozódás-kifejlődés értelmében is. Tudjuk, hogy a bebábozódás során a bábban belül átváltozási folyamat megy végbe. Még nem tudjuk milyen lesz az, ami benne rejlik, alakul, de mindenképpen benne van a kibontakozás lehetősége. A kifejlett, bábból kikelt rovarot nevezzük imágónak.

---

² Tarbay Ede: Gondolatok a bábjátékról. Főiskolai jegyzet, belső használatra. Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola.1998. 13.

³

⁴ Tarbay Ede: Gondolatok a bábjátékról. i.m. 25.

⁵ Az imágó jelentései: képmás, hasonmás, árnykép, hasonlat, kifejlett rovar, elképzelés, látvány, arcmás, szobor, képzet, tükrökép – Latin-magyar Online Szótár. www.dictzone.com

⁶ Szentirmai László: Bábécé II. PMKI. Budapest. 2008.10.

Ez tehát a bábok születésének az útja. Az ember elképzeli, megformálja, majd életre kelti, hiszen a bábnak csak akkor van értelme, ha megmozgatják, játszanak vele.

A megelevenedett anyag azonban sohasem önmagát jelenti, hanem jóval túlmutat azon, azaz jel, szimbólum, metafora.

„... minthogy csak szimbólum és nem személyiség, s minthogy nem saját akaratából ágál, hanem külső mechanikának (erőnek, T. E.) engedelmeskedik, a bábu tökéletesen visszaadja az emberi gyöngeséget, gyarlóságot, semmiséget, tehetetlenséget, a végzetes, könyörtelen vak sorsjátékát. A bábu nem mímeli az embert, csak jelképezi.” (Hevesi Sándor)

Egy báb megtervezésénél, készítésénél tehát elsődleges szempont az, hogy mit akarunk vele és általa elmondani, és erre milyen anyag és milyen technika a legalkalmasabb. Elsőként meg kell határoznunk a karaktert, amelyet meg akarunk formálni. A különböző jellemvonásokat azonban igen nehéz egy bábus kifejezni, hiszen a bábnak nincs mimikája, nincsenek gesztusai. Éppen ezért muszáj tipizálni, egyszerűsíteni, sűríteni, azaz a tulajdonságok közül egyet-egyét, ami a karakterre leginkább jellemző kiemelni, másokat meg háttérbe szorítani. Ezt nevezzük stilizálásnak, ami elemi szempont a bábkészítésnél. Vannak természetesen alapvető „szabályok”, amelyek segíthetnek a különböző karakterek megformálásánál, de semmiképpen nem uniformizálásról van szó, hiszen a cél az, hogy a báb már megjelenésével „elmondja” ki is ő, mit képvisel az adott történetben.

A bábkészítésnél tehát nem feltétlenül a szépség a mérvadó, sokkal inkább a kifejező erő, a karakter. ezért nem ritka a bábjátékban a groteszk megjelenése sem.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy egy bábnak nem kell „szépnek” lennie a szó esztétikai, képzőművészeti értelmében. Az anyaghasználat, a bábok megmunkáltsága, a képi világ megteremtése mind-mind hozzájárul ahhoz, hogy az elmesélni kívánt történet milyen erővel képes hatni a nézőre. Az esztétikailag megkérdőjelezhető látvány pedig inkább elvesz az üzenetből, mintsem erősítene azt.

Ebben az értelemben tehát a báb, a bábu művészeti alkotás. Szentirmai László megfogalmazása szerint *„... a bábu tervezése, végső megkomponálása nemes, komoly feladat, ami a problémamegoldó gondolkodás körébe tartozik és semmiben sem könnyebb egy sikeres jel, logó megtervezésénél.”⁷*

Nem hagyható ez figyelmen kívül akkor sem (sőt!), amikor bibliai, szakrális tartalmú történetek feldolgozásáról beszélünk. Ebben az esetben talán még lényegesebb a pontos, és esztétikailag is megfelelő megfogalmazás, hiszen egyfajta „igehirdetésről” beszélhetünk.

A megvalósulás útja

1. A történet kiválasztásának szempontjai

Nem nehéz kitalálni, hogy minden bábjáték azzal kezdődik, hogy kiválasztjuk a megvalósításra szánt mesét, történetet. Szerencsésebb helyzetben vagyunk, ha a történet adott, mert benne van a tantervben, amelynek alapján haladunk, illetve valamilyen ünnepkörhöz kapcsolódik.

Le kell azonban szögezni, hogy nem minden történet alkalmas a bábszínpadi megjelenítésre. meg kell találni, fel kell fedezni azokat a történeteket, amelyek magukban hordozzák a dramatizálás lehetőségét.

Mielőtt ezeket a vonásokat elemezzük, elengedhetetlen, hogy az adott történet személyesen is megszólítson. Fel kell tennünk magunkban és magunknak azt a kérdést, hogy hogyan hat

---

⁷ Szentirmai László: Nevelés kézzel- bábbal. I.m. 48.

ránk. A szöveg elemzése előtt meg kell fogalmazni az első benyomásainkat, az üzenetet, ami bennünk megszületett a történet olvasása kapcsán.

Ezután következhet a mű részletesebb elemzése. A bábjáték szempontjából a „jó mű” mindig cselekményes. Meg kell vizsgálni, hogy található-e benne drámai konfliktus (pl. jó és rossz harca), mert a drámai cselekmény mindig konfliktusból építkezik. Ez azt jelenti, hogy a hős elkövet valamilyen drámai vétséget, hibát és ebből adódik a konfliktus, amit meg kell oldani.

A történetválasztás másik szempontja a főhős karaktere, személyisége, esetleg különleges életútja, sorsa, amit be kell járnia. A darab kiválasztásának ennél a pontjánál a következő kérdések merülnek fel: Mi a célja a szereplőknek? Milyen út vezet odáig, hogy ezt elérjék? Milyen karakterekkel van dolgunk? Milyen a szociális háttérük? Milyen kapcsolataik vannak? Milyen fejlődésen mennek keresztül a dramaturgiai folyamatban?

A bibliai történetek nagy többsége alkalmas arra, hogy bábjátékban feldolgozzuk, hiszen viszonylag egyszerű, egyenes szálú cselekményük van, megtalálhatóak benne a különböző jellemek, karakterek, konfliktusok, majd a megoldás, feloldás is. Mivel egy-egy történet kibontása igen összetett, nem fontos, hogy minden órán más és más történettel foglalkozzunk. Sokkal érdekesebb, izgalmasabb lehet, ha egy történetet teljes mélységében feltárunk. Nem szükséges nagyszabású előadásokban gondolkodni, csupán fel kell fedezni azokat a technikai megoldásokat, amelyeket órai keretek között is meg tudunk valósítani. Érdekes inkább a színvonalra figyelni, mert a képek, jelképek, amiket alkotunk és a gyerekek elé tárunk, rögzülnek. Egy-egy bibliai történet esetében erre még fokozottabban vigyáznunk kell, hiszen valamilyen módon istenképet formálunk, teremtünk általuk.

A bibliai történetek feldolgozásának módszere általában megegyezik a már korábban leírt módszerekkel, és a bábkészítésnél is ugyanazok a szempontok érvényesülnek. Egy valamire azonban figyelni kell. A bábdarab nem bábokkal elmondott prédikáció! Nem szükséges tanulságot levonni, megmagyarázni a történetet, hiszen, ha valóban a mélyére mentünk a történetnek, az önmagát fogja feltárni előttünk és a nézők előtt.

2. Gyakorlati szempontok

Miután megtörtént az adott mű, történet elemzése személyes és dramatikus szempontból, meg kell vizsgálni néhány praktikus szempontot is.

A játék megtervezése során figyelembe kell venni a korosztályt, mind a játszókat, mind a nézők tekintetében. Lehetséges az, hogy gyerekek játszanak gyerekeknek, esetleg felnőtteknek, vagy fordítva, felnőttek gyerekeknek. Az is előfordulhat, hogy hittanórán a katechéta mutat be egy történetet, vagy jelenetet a csoportnak motivációként, vagy feldolgozásként. Ezeknek a lehetőségeknek a felvetése azért fontos, mert mindegyik szituáció más és más elgondolást kíván.

Elsődleges szempont a szöveg érthetősége, követhetősége, hiszen a játékban szereplő gyermek csak úgy tudja átélni a szerepét, ha érti annak lényegét, a nézőtérben ülő gyermek figyelme pedig szintén akkor tartható fenn, ha tudja követni a történet folyását.

Az idővel is nagyon bölcsen kell „gazdálkodnunk”. Egy darabon belül arányaiban kell látnunk, hogy mire mennyi időt szánunk. Ha van benne egy kicsit lassabb, nehezebb rész, érdemes feloldani egy kis humorral, figyelemfelkeltő jelenettel, viszont amennyiben lehetséges kerülni kell a hosszú, terjedelmes monológokat. Helyette inkább dinamikus párbeszédre kell törekedni. A bábjáték nem „tűri” a sok szöveget, inkább mindig a játékra, mozgásra helyeződjön a hangsúly. A mit tehát mozdulatokkal, cselekvéssel ki tudunk fejteni, azt nem szükséges „elmondani”. Ezért például narrátor alkalmazása is csak akkor indokolt, ha bizonyos részeket másként nem tudunk megoldani.

A bábozó gyerekek esetében figyelembe kell venni az adott korosztály fizikai képességeit is. Sokan ragaszkodnak a kesztyűs bábjátékhoz, ami igen nagy fizikai igénybevételt és

kitartást követel a játszótól, főként, ha hosszú ideig kell a bábót a paraván fölé emelni. Ez egy kisebb gyermek esetében figyelemvesztéshez, adott esetben a darab széteséséhez vezethet. Igen fontos, gyakorlati kérdést vet fel a különböző effektek, zenedarabok alkalmazása is, mert egy-egy jelenetet sokszor ezek tesznek hangsúlyossá. zenével, hangokkal fokozhatjuk a feszültséget, de lehet lecsendesítő hatása is, sőt az idő múlását, a színek változását is jelezhetik. Nem beszélve arról, hogy a zene mindig igen erős érzelmi hatást vált ki. Természetesen legjobb az élő, hangszeres zene alkalmazása, de ha erre nincs lehetőség, akkor is a darab „mérétehez” kell zenét választani. Többnyire tartózkodni kell a nagyzenekari művektől, hacsak nem kívánja meg a darab, vagy a drámai helyzet.

Befejezés

Mára azt kell látnunk és tapasztalnunk, hogy a verbalitás erejét veszítette. Nem a Biblia szavai, hiszen azok örök érvényűek, hanem a mi szavaink. Különösen a fiatalabb nemzedékeknél érezhető, hogy sokkal inkább a vizualitás világában élnek. Az egymás felé intézett szavak nagy többsége ma már csak valamiféle rövidített üzenethalmaz.

Éppen ezért érdemes megfontolnunk, hogyan lehet felszínre hozni újra azokat a közlési formákat, amelyeket elfeledtünk, de amelyek ma is hatásosak lehetnek, és hogyan lehet ezeket protestáns gondolkodásmódunkba beépíteni.

Elsőként a szimbólumok jelentőségére hívnám fel a figyelmet. Manapság naponta használunk, alkalmazunk ún. profán szimbólumokat, jelképeket az egymással való kommunikációnkban is. Gondoljunk csak a mobiltelefonok, számítógépek kis ikonjaira, amelyek segítségével percek alatt kapcsolatba kerülhetünk egymással. Bármennyire elidegenítőnek tartjuk is ezeket, tudomásul kell vennünk, hogy ezek a mi ikonjaink, amelyeket mi alkottunk magunknak, magunkról.

Vannak azonban örök érvényű jelek, szimbólumok, amiket ma már kevésbé használunk és értünk. Ilyenek a vallási, bibliai jelképek, amelyeknek az a szerepük, hogy túlmutatva önmagukon ráirányítsák a figyelmünket egy másik, létező valóságra és arra, hogy az ember ma is kapcsolatba kerülhet ezzel a valósággal.

Mivel a bábjáték alapvetően jelképrendszerre, szimbólumokra épülő műfaj, érdemes újra befogadni az egyházba. Ebben a műfajban ugyanis – ha azt jól alkalmazzuk – kép és szó egyaránt visszanyerheti méltóságát.

Másrészt, ha elfogadjuk azt a megállapítást, hogy életünk legfőbb feladata a kiteljesedés, akkor az is igaz, hogy az egyháznak ebben kell segítenie az embert „szolgálatával”. A kiteljesedés átéléséhez nem csak egy út vezethet, hiszen mindannyian más lehetőségeket kapunk. Mégis vannak olyan formák, eszközök, amelyek a tájékozódást segíthetik ezen az úton.

A bábjáték is egy ilyen, mély tartalommal megtölthető forma – eszköz, ami az egyházban is betöltheti „léleksegítő” funkcióját.

Felhasznált irodalom

Latin- magyar Online Szótár.www.dictzone.com

Szentirmai László: Nevelés kézzel-bábbal. Nemzeti tankönyvkiadó. Budapest. 1998.

Tarbay Ede: Gondolatok a bábjátékról. Főiskolai jegyzet, belső használatra. Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola. 1998.

TEMATIKAI EGYSÉG: A VILÁGUNK ISTENÉ

Bevezetés a tematikai egységhez

Az első évfolyamon, tanév elején a gyerekek először a legfontosabbakkal ismerkednek meg. Miután egymást és a hittanórával kapcsolatos alapvető információkat megtudták, arról lesz szó, hogy kicsoda is Isten, akiről valamennyi hittanóra szól. A gyerekek megismerkednek a Szentírással, az alapvető református jellemzőkkel. A teremtés történetén keresztül felismerhetik, hogy ők is Isten teremtményei, akiket egy csodálatos világban helyezett Teremtőjük. Ez közösséget formáló erő minden teremtménnyel, de egyben feladatot is ad számukra, hogy őrizzék meg a teremtett világ szépségeit.

1. ISMERJÜK MEG EGYMÁST!

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az ismerkedés fontos és alapvető dolog a gyermekek életében. A tanév kezdetén vagyunk, ezért az ismerkedés több rétegű lehet. Egyrészt meg kell ismerniük az iskolát, az osztálytársakat és a tanító néniket (bácsikat). A hittanórán ugyanakkor egy teljesen más területtel, Isten Igéjével és a hittanórával is meg kell ismerkedniük.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Ismerjük meg egymást!

Kognitív cél: A tanév fő témájának és a hittanóra tartalmának bemutatása.

Affektív cél: Az ismerkedés érzelmi háttérének feltérképezése. Biztatás és bátorítás.

Pragmatikus cél: A gyermekek biztatása és bátorítása a hittanórán való közös tevékenységre és a bevonódásra.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Bevezető gondolat: Ki az, aki ismeri mindannyiunk nevét? (gyerekek találgatnak, Tanító néni stb.) És ki az, aki ismeri mindannyiunk nevét, és még az összes tulajdonságunkat is? Isten az, aki mindenkit nagyon jól ismer, és minden tulajdonságunkat is. Mi azonban még nem ismerjük egymást. Ezért most	

	<p>játszunk.</p> <p>Játékötlelet: Mi a kedvenc állatom? Kérjük meg a gyermekeket arra, hogy mindenki válassza ki a kedvenc állatát – de ne árulja el előre a többieknek. Álljunk vagy ülünk körbe velük és a gyerekek mutatkozzanak be a nevük és kedvenc állatuk elmondásával. Pl. Zsófi vagyok és a kedvenc állatom: a zsiráf.</p> <p>Bővítési javaslat: Akár be is mutathatják a gyerekek a kedvenc állatuk hangját, vagy eljátszhatják a többiek előtt. Ha van rá lehetőség és idő, mielőtt elmondanák, le is rajzolhatják egy lapra.</p> <p>Tanács: Jó, ha a hittanoktató maga is beszáll a játékba, de adjon mindenképpen időt a gyerekeknek arra, hogy a saját kedvenc állatukat kitalálhassák. A játék variálható kedvenc foglalkozással, kedvenc étellel, stb. is.</p> <p>A tankönyv „Beszélgessünk és játszunk!” játékötleletével kiegészíthetjük az ismerkedési játékot.</p>	<p>Elég hely a körben álláshoz, vagy körbe rakott székek.</p> <p>Tk. 1. lecke</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Ismerkedés Zsófiival és Tomival: Mutassuk be a gyerekeknek a tankönyv két állandó szereplőjét: Zsófit és Tomit.</p> <p>1. Kérjük meg a gyerekeket, hogy mondják el, hogy szerintük milyen lehet Zsófi és Tomi. (Visszakapcsolódva az előbbi játékhoz: Mi lehet a kedvenc állatuk, ételük, színük stb.)</p> <p>2. Kérjük meg a gyerekeket, hogy mondják el, hogy szerintük Zsófi és Tomi miért járnak hittanra.</p> <p>Mi van a dobozban? A hittanoktató egy dobozba tegye bele a Bibliáját. A dobozt csomagolja be díszesen, mint egy ajándékot. Ezt tegye ki az asztalra és mondja el a gyerekeknek, hogy valami nagyon értékes dolgot hozott magával, ami értékesebb, mint az arany és mint a drágakő. A gyerekek pedig találgathatnak, hogy mi található a dobozban. A találgatás után együtt bontsák ki a dobozt és beszélgessenek arról, hogy miért lehet „egy könyv” ennyire értékes az ember számára. A hittanoktató ez után beszélhet arról, hogy a hittanórán Istenről fogunk tanulni és olyan történetekről, amelyek a Bibliában vannak megírva.</p> <p>Beszélgetési lehetőség: A tankönyv képei segítségével beszélgetés arról: - Mi történik a hittanórán?</p>	<p>Tk. 1. lecke.</p> <p>Ezzel a játékkal megmutathatjuk a gyerekeknek, hogy miért járunk hittanra.</p> <p>Dobozba becsomagolt Biblia.</p> <p>A hitoktató elmondhatja, hogy miért fontos neki a Biblia.</p> <p>Tk. 1. lecke, alsó kép.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Mit gondolsz, mit ábrázolnak a képek? - Hol vannak a hittanosok most? <p>Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladata.</p>	<p>Mondjuk el, hogy általában mi történik az órán.</p> <p>Mfgy. 8. o. 1.f. vagy Mfei. 8. o. 1. f.</p>
Munkáltatás	<p>Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 2. feladata</p>	<p>Mfgy. 9. o. 2.f. vagy Mfei. 9. o. 2. f.</p>
Házi feladat	----	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Zsófi és Tomi:

Mutassuk be őket úgy, mint akik éppen elsős hittanórára kezdenek járni. Akár a gyermekek élettapasztalataiból is vehető ötlet hozzájuk. A lényeg, hogy Zsófi és Tomi megkedvelhető legyen a gyermekek számára, akik ugyanúgy tanévet kezdenek és hittanra járnak, mint ők is.

2. Drámapedagógiai játék: Ismerkedős

A játék leírása:

Az adott teret kitöltve sétálgatunk. A játékvezető utasításának megfelelően köszöntjük egymást.

1. Mosollyal köszönts a társad!
2. Fogj kezet a melletted elhaladóval!
3. Mosolyogj, fogj kezet, mutakozz be!
4. Legyen a köszöntés a Te pl.: kedvenc színed/állatod stb. (később visszautalhatunk erre a játékra: Pl.: Ki emlékszik Évi kedvenc színére?)

3. Drámapedagógiai játék: Kézfogástól-felülcsapásig

A játék leírása:

Kitöltjük a teret. A játék vezető utasítására párt keres magának mindenki. Fontos szabály, hogy minden utasításnál újabb párt kell keresni! Az utasítások:

1. Kézfogós barát: kezet fognak a gyerekek
2. Alulcsapós barát: alulról csapják össze a tenyerüket
3. Felülcsapós barát: fejük felett csapják össze a tenyerüket

4. Ha állat lennék, akkor...

Cél: bemutatkozás, azonosságtudat kialakítása

KULCSSZAVAK: ISMERKEDÉS, IDENTITÁSTUDAT

A résztvevők körben ülnek, és a következő módon mutatkoznak be: „A nevem Mónika. Ha állat lehetnék, rigó szeretnék lenni.” A következő résztvevő először bemutatja Mónikát, a rigót, majd ő következik. A játék addig tart, amíg mindannyian be nem mutatkoztak.

Variáció: A résztvevők röviden indokolhatják a választásukat.

Megjegyzés: Különösen 1. – 2. osztályban kedvelt a játék, de 3. – 4. osztályban is örömet okoz. Itt az indoklást is megpróbálhatjuk, érdekes és elgondolkodásra való válaszokat is

kaphatunk (pl. oroszlán – mert az állatok királya, farkas – mert vad, cica – mert jól tud hízelegni stb.).

(Forrásanyag: <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=177>)

5. Névhullám

Cél: Egymás nevének a megtanulása

KULCSSZAVAK: ISMERKEDÉS

A gyerekek körben állnak. Egy gyerek a nevét mondja különleges hangsúllyal. A név gyorsan végighalad, hullámoz a körben ezzel a kiejtéssel. Utána egy másik gyerek folytatja.

Variáció: A különleges hangsúlyt egy mozdulat is kísérheti.

Megjegyzés: nagyobb létszámú csoport esetén unalmassá válhat a játék. Ideális létszám 10-12 fő.

(Forrásanyag: <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=177>)

6. Pókháló névjáték

Cél: Egymás nevének megtanulása, az összetartozás érzésének átélése. (Általános iskolásoknak ajánljuk.)

KULCSSZAVAK: ISMERKEDÉS, ÖSSZETARTOZÁS

Eszközök: egy fonalgombolyag jó erős fonallal (kooperációs gyakorlatként történő alkalmazásánál stopperóra)

A csoport, esetleg az osztály tagjai körben ülnek. Az első gyerek megfogja egy pamutgombolyag kezdő szálát, megmondja a nevét, és a gombolyagot átdobja az egyik társának. Ő is megmondja a nevét és tovább dobja a gombolyagot, és így megy tovább, amíg ilyen módon valamennyi tanuló részese a hálónak. A hálót aztán le kell fejteni olyan módon, hogy fordított sorrendben dobja vissza mindenki a gombolyagot annak a társának, akitől eredetileg kapta. A visszadobásnál mindig meg kell nevezni a fogadót.

Megjegyzés: A játék játszható nevek mondása nélkül is. Fontos, hogy a gombolyagot mindig a fonal fölött dobják. A játék ügyességet és figyelmet érdemel, fegyelmezettséget feltételez. Nagy létszámú csoport esetén javasoljuk a csoport kettéosztását: az egyik társaság figyeli a játékot, a másik játssza, majd szerepcseré.

(Forrásanyag: <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=177>)

7. Mond meg a neved!

Kört alkotunk. Állunk vagy ülünk. A játékvezető mondja a saját nevét, odadobja valakinek a labdát, aki szintén megmondja a nevét, és továbbdobja a labdát valaki másnak, aki szintén megmondja a nevét, és így tovább. Addig játszunk, míg a csoportban mindenki sorra nem kerül.

Megjegyzés: olyan csoportnál, osztálynál javasolt, akik nem ismerik egymást.

(Forrásanyag: Drámagyakorlatok a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat

„Az alábbi rajzon egy tantermet láttok. Színezzétek ki azt, ami a ti osztálytermetekben is van! Rajzoljátok bele, ha mást is láttok a teremben.”

a) „Rajzoljátok köré, ha mást is láttok a saját termetekben!

Instrukció: Ha nem fér el minden tárgy, akkor a rajz alatti és fölötti üres részre lehet rajzolni. Kérhetjük azt is a gyerekektől, hogy egy tárgyat rajzoljanak a rajzba, egyet pedig fölé.

b) „Ahol ültök, oda rajzoljátok be az óvodai jeleteket!”

Instrukció: Mivel a rajzon csak hat pad látható, mondhatjuk a gyerekeknek, hogy bármelyik padra rárajzolhatják a jelüket a rajzon.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 165. dics. Itt van Isten

2. ISMERKEDÉS A HITTANÓRÁVAL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A hittanosok egy részének abszolút nem ismerős a hittanóra, hittan foglalkozás. Mivel sem a szülők, nem ők nem járnak gyülekezeti közösségbe – és egy részük sajnos nem vett részt óvodai katechézisben sem, így ismeretlen terület a számukra. A bevezető órák célja nemcsak az egymásra való hangolódás, a csoport formálódásának segítése, hanem egyfajta bevezető is az egyházi világba. A jó megalapozás segíthet abban, hogy a hittanórák jó hangulatban teljenek és valóban pozitív élményt jelentsenek a gyermek számára. Ez teremti meg azt a talajt, amiben aztán az elhangzó üzenetek megfoghatnak.

A hittanórával való ismerkedés legyen játékos, izgalmas – és valóban abban adjon segítséget, hogy a gyerekek folyamatosan ráhangolódhassanak a közös munkára.

Azoknak a gyermekeknek, akik járnak gyülekezeti közösségbe vagy óvodai hittan foglalkozásokon részt vettek is szükséges ez az óra. Mindenképpen alapozó, csoportformáló. A hittanórák egy külön egységet képeznek minden csoport életében, hiszen a többi órán a tanítójukkal vannak és egyetlen órát töltenek általában külön. Merjünk időt szánni a megalapozásokra!

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Bevezetés a hittanórába

Kognitív cél: Annak a megismertetése, hogy mi történik egy hittanórán.

Affektív cél: A hittanóra iránti pozitív és nyitott attitűd felébresztése és segítése.

Pragmatikus cél: Annak a gyakoroltatása, hogy ismerőssé váljanak a taneszközökkel és tudják használni azokat.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetési javaslat: (Visszakapcsolódás az ismerkedési játékokhoz:) Kikkel ismerkedtünk meg a múlt órán? Egymással és Zsófival és Tomival. Megtanultuk, hogy Isten ismer minket, ismeri őket. (Visszakapcsolódás a Bibliához:) És mindezt honnan tudjuk? A Hitoktató most is megmutathatja a Bibliáját.	Hitoktató Bibliája.
Feldolgozási javaslat	Bevezető gondolat: Zsófi és Tomi tudja, hogy Isten ismeri őket. Mi is tudjuk, múlt órán tanultunk erről. Központi gondolat: (később aranymondás lesz) Zsófi és Tomi azonban azt is tudja, hogy Isten nem csak ismeri, hanem szereti őket. Ebben a könyvben olyan történetek vannak, amik mind azt bizonyítják, hogy:	Tk. 2. lecke Hitoktató Bibliája.

	<p>Isten szeret bennünket</p> <p>Játék: Minek örülnél, ha az órán...? A gyerekekkel beszélgetünk (játszunk) arról, hogy milyen várakozásaik vannak. Ennek lehetősége, ha egy kislabdát visz be és mindenkinek odadobja a hittanoktató a labdát. Közben a következő kérdéseket teheti fel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mi a kedvenc játékod? - Mit csináltál szívesen (milyen tevékenységet) az óvodában? - Mi az, amit szeretnél, ha az iskolában is lenne? <p>Tárgyak a hittanon: Rejtsünk el a teremben különböző, a hittanórához kapcsolódó tárgyakat. Ezt „hideg-meleg” keresőjátékkal keressék meg a gyerekek, majd beszélgetünk arról, hogy mi köze annak a tárgynak a hittanórához.</p> <p>Tankönyvhasználati feladat: Kérjük meg a gyerekeket, hogy nézzék meg a 4 rajzot a tankönyv 2. leckéjében. Mit látnak a képeken? Kik vannak rajta és mit csinálnak? Mikor történik mindez?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tomi és Zsófi a hittanoktatóval olvasnak a Bibliából és a Gyermekbibliából. 2. Zsófi rajzol. 3. Tomi imádkozik. 4. Hittanosok énekelnek. <p>A tankönyv képei alapján beszélgetünk arról, hogy mit fogunk a hittanórákon csinálni? Foglaljuk össze úgy, hogy a „Tudod-e?”-rész mind a négy pontját megemlítjük. Előre mondjuk a „Tudod-e?”-rész négy pontját, és kérjük, hogy ismételjék el utánunk.</p>	<p>Nem baj, ha a gyerekek esetleg ugyanazt mondják, mint az előttük lévő. Adjunk nekik időt a megszólalásra.</p> <p>Az óra kezdete előtt rejtjük el a következő tárgyakat: Biblia, gyermekbiblia, hittankönyv, munkafüzet, énekeskönyv.</p> <p>Tk. 2. lecke Még jobb, ha a játék után körben ülnek a gyermekek és miközben együtt nézik a hittanoktató könyvéből a képeket és beszélnek arról, hogy melyik ismerős a számukra, melyik nem. Hagyjuk őket beszélni, hogy akár a félelmeiket is megfogalmazzák!</p>
Munkáltatás	Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladat	Mfgy. 10. o. 1.f. vagy Mfei. 10. o. 1. f.
Házi feladat	----	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Beszélgetés a gyerekek előzetes tapasztalatairól:

- Ki az, aki járt hittanra óvodában?
- Mit tanultak ott?
- Milyen éneke, játékokra, történetre emlékeznek?
- Ki járt gyerek-istentiszteletre?
- Mi szokott ott történni?
- Mit tudnak, és mit gondolnak Istenről?
- Gyerekek kedvenc és ismert bibliai történeteinek összegyűjtése és azokról való beszélgetés.
- A gyerekek által ismert énekek felidézése és közös éneklése.

2. Imatanulás:

Megtaníthatunk a gyerekeknek olyan imádságokat, amit a hittanórák elején és végén mondunk el együtt.

3. Tudom a neved! – ismerkedéshez javasolt játék

Cél: nevek tudatosítása.

Kört alkotunk. A játékvezető megmondja a saját nevét és annak a nevét, akinek a labdát dobja (pl. sári dobja Juditnak). A labdát elkapó is ugyanígy tesz. Így folytatódik a játék, míg mindenki sorra nem kerül.

Ismert még az a változat, amikor a játékosok három nevet mondanak: akitől kapták a labdát, a sajátjukat, és akinek dobják.

Megjegyzés: névgyakorlásra ajánlott játék.

(Forrásanyag: Drámagyakorlatok a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007)

4. Kedvencek! – kapcsolatteremtő játék

Cél: összkép kialakítása a hittanos csoportról, hogy ki, milyen hitbeli tapasztalattal rendelkezik, vagy nem rendelkezik.

Kört alkotunk, a játékvezető mondja a saját nevét és a kedvenc könyvét, meséjét, bibliai történetét, versét, kedvenc ételét. Odadobja valakinek a labdát, aki szintén mond valami kedvencet. Mindenki kerüljön sorra!

Neheztelképpen dobhatjuk a labdát annak, akinek a nevére és kedvencére emlékszünk.

Megjegyzés: a játék során megtudhatjuk, hogy ki az a gyerekek közül, aki már részt vett valamilyen hitoktatáson.

(Forrásanyag: Drámagyakorlatok a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007)

5. Hívogató – csapatépítő játék

Cél: közösségformálás.

a) Körben állunk. A játékvezető (hitoktató) tekintetével (szavak, mimika és mozdulatok nélkül) jelzi egy másik játékosnak, hogy szeretne vele helyet cserélni. Ha a játékos, akire ránézett veszi a jelzést, elindul a kör közepe felé. Eközben a játékvezető is elindul középre, ahol találkoznak, továbbmennek, és a társuk helyére állnak be. Ezután a jelzést vevő játékos lesz a játékvezető, ő ad jelzést egy újabb játékosnak a körben. A játékvezető kezében lehet egy tárgy is (méces, biblia, énekeskönyv) amit a kör közepén átad a társának.

b) A játékosok a teremben sétálnak. A feladatuk az, hogy párt válasszanak maguknak úgy, hogy kizárólag a tekintetükkel jelezzék egymásnak. Ha egy játékos veszi a másik

jelzését, amivel párjának hívja, odamegy hozzá, és megállnak szorosan egymás mellett. A játék addig folytatódik, amíg mindenki párba nem áll.
(Forrásanyag: Drámagyakorlatok a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007)

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv:165. dics. Itt van Isten

3. ISMERKEDÉS ISTENNEL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A gyermekeknek sok esetben nemcsak a hittanóra, hittanoktató, gyülekezet ismeretlen – hanem maga Isten is. A Biblia Istene legalábbis gyakran. Ez nem azt jelenti, hogy a gyermekben nincs jelen egy rejtett (látens) istenkép. Anna-Marie Rizuttó, istenkép kutató megfogalmazása szerint a gyermekek a „Saját istenükkel a hónuk alatt érkeznek az osztályterembe.” Minden gyermeknek van valamilyen érzése, elképzelése arról, hogy milyen lehet az a felsőbb lény, aki az életében részt vesz. Az óvodás és kisiskolás gyermek számára a szülő, ill. a felnőtt is olyan személy, aki szinte „mindenhatónak” tűnik számára. Gondoljunk csak arra a reménységre, amivel a kisgyermek a szülő elé odaáll, hiszen ő minden problémájára megoldást tud találni.

Az istenképére ebben az időszakban nagy hatással van a szülők gyermekkel szemben megnyilvánuló viselkedésmódja. A szeretetteljes, bátorító szülői hozzáállás egy alapvetően jó talaja annak, hogy majd később Istent is szerető, elfogadó, kegyelmes Istennek tartsa.

A kisiskolás gyermeknek, a korosztályi sajátosságok miatt a kegyelem Istenére van szüksége. Gondviselő, oltalmazó, elfogadó, szeretetet közvetítő istenképre, ahol biztonságban érezheti magát.

A témához mindenképpen javasolt a következő irodalmakba való betekintés:

- Karl Frielingsdorf: Istenképek. Ahogy beteggé tesznek, és ahogy gyógyítanak. Kálvin Kiadó, Budapest.
- Dr. Gyökössy Endre: Istenképek fejlődése, c. tanulmány a következő kötetből: Életápolás: Vallás- és családlelektani esszék és tanulmányok. Budapest: Református Zsinati Iroda. 1991

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten szeret bennünket. Ő megismerhető

Kognitív cél: Isten alapvető tulajdonságainak a megismertetése.

Affektív cél: Isten iránti szeretet felébresztése, és a szeretet megéreztetése az órán.

Pragmatikus cél: Arra bátorítás, hogy tudjanak néhány tulajdonságot (jellemzőt) felsorolni, ami számukra a szeretetet fejezi ki.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Játék: Kérjük meg a gyermekeket, hogy képzeljenek maguk elé valakit, akit nagyon szeretnek. Ezután beszéljenek róla (ha akarnak). Majd kérjük meg őket, hogy mutassák meg azt a	Bátorítsuk a közös játékra a gyermekeket és a szólásra. Mégis, ha valaki nem akar beszélni az érzéseiről,

	<p>mozdulatot, vagy mondják el, hogyan fejezik ki a szeretett személy számára azt, hogy szeretik őket. Ha a csoport fogékony rá, jó ha tovább megy a közös gondolkodás. Kérjük meg őket, hogy beszéljenek arról is, miből tudják, hogy az a személy szereti őket.</p>	<p>tartsuk azt tiszteletben. A feszültséget oldja és játékos hangulatot teremt, ha egy plüss állatot viszünk be, aki elmondja a „játék” elején, hogy ő az anyukáját (apukáját, testvérét, stb.) szereti a legjobban. Ez már alapot teremt a gyermek számára a közös beszélgetéshez. (Még jobb, ha egy Zsófi vagy Tomi bábunk van, hiszen ők a TK gyermeket vezető szereplői is.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Átvezetés: Nemcsak a szüleink, testvéreink szeretnek bennünket. Van valaki, akit nem látunk, de mégis mindig velünk van. Ő nagyon szeret bennünket.</p> <p>Beszélgetési javaslat: Nagyon jó, hogy Isten szeret minket! Ismerkedjünk egy kicsit Istennel! Kicsoda Ő? Nézzük csak meg a TK-ben, hogy mit kérdez Zsófi Tomitól!</p> <p>Mit válaszolhat Tomi? – Kérjük meg a gyerekeket, hogy együtt keressenek választ erre. Segítsenek Tominak.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A munkafüzet 1. feladatának jelképeit egyenként kinagyítva mutassuk meg a gyerekeknek, és próbálják együtt kitalálni, hogy melyik kép Istennek melyik tulajdonságát mutatja. Ragasszuk fel a képeket a táblára, és kérdezzük meg, hogy Isten melyik tulajdonsága a legfontosabb nekik. Álljanak ahhoz a képhez. <p>- szeret - vigyáz - véd - lát - óv</p>	<p>TK. 3. lecke</p> <p>Itt törekedjünk arra, hogy ne dogmatikai ismeretek legyenek a középpontban, és ne elvont fogalmak. A gyermekek által elmondott élményekhez tudunk kapcsolódni és abból táplálkozhat a beszélgetés.</p> <p>Mfgy. 4. lecke 11. o. 1.f. vagy Mfei. 4. lecke 11. o. 1. f.</p> <p>Azt is kérhetjük a gyermekektől, hogy válasszák ki azt, ami nekik a legjobban tetszik, majd amikor</p>

	<p>- világít - melegít</p> <p>A Biblia szerint Isten annyira szeret mindenkit, hogy Ő maga a szeretet.</p> <p>Énektanulás: Tanuljuk meg az éneket. „Áldjuk az Urat...” Kérjük meg a gyerekeket, hogy találjanak ki mozdulatokat az énekhez. Egyezzünk meg egy mozdulatsorban. Kérjünk meg egy gyereket, aki előre mutatja a mozdulatokat a többiekkel szemben állva.</p> <p>Aranymondás: „Az Isten szeretet.” János 1. levele 4,8</p>	<p>fölrakjuk a táblára, vagy egy nagy lapra a képeket, akkor az a gyermek ragaszthatja fel, aki kiválasztotta azt a bizonyos rajzot. (ha több gyerek van, egyet többen is választhatnak!)</p> <p>Ez a feladat a munkafüzet 1)b feladatához kapcsolódik, utána azonnal ki is színezhetik.</p> <p>A feladat feldolgozásánál jó, ha fokozatokat tartunk.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Előbb csak válasszák ki, hogy melyik tetszik nekik. 2. Beszélgessenek arról, hogy az a kép milyen érzést kelt bennük, mit fejez ki a számukra. 3. Fogalmazzák meg, hogy milyen tulajdonság lehet. 4. Gondoljanak valakire, akire az jellemző. <p>Ha ez nehéz a gyerekeknek, akkor segítsünk nekik bátorító, segítő kérdésekkel.</p> <p>Tk. 3. lecke 10. o</p>
--	---	---

Munkáltatás	<p>Kézműves ötlet: A lecke központi gondolatát ábrázoljuk egy papírból kivágott szívvel, aminek a közepébe a gyerekek beírják a nevüket, vagy az óvodai jelüket és egy nagy I betűt, ami Istent jelenti. (Egy vonalat elég húzni.)</p> <p>Óra lezárása: Megkérjük a gyerekeket, hogy vegyék kézbe a papírszívet, álljanak körbe és olvassák fel egyenként az elkészült alkotásokat. A saját alkotásunkkal bemutatjuk, hogy hogyan: Isten szereti ...nénit/bácsit. Sorban egymás után olvassák, mondják el maguk mondatát. ...Isten szereti Nórit. Isten szereti Tomit... Záró mondat: Most pedig mondjuk el együtt, hogy: Isten szeret bennünket.</p>	<p>Egyszerűség kedvéért előre kivágott szíveket is adhatunk.</p> <p>Központi gondolat rögzítése.</p> <p>Ezzel a gyakorlattal egyrészt a központi gondolatot fordítjuk le, másrészt meghitt hangulatot teremtünk, ha komolyan csináljuk.</p>
Házi feladat	<p>Munkafüzet 2. feladata. (Ez a feladat készíti elő a következő óra témáját.)</p> <p>Ehhez a házi feladathoz keress egy társat, akinek a véleményét megkérdezed. Lehet a barátod, vagy a családból valaki. Válassz egy színt, amivel a saját válaszodat jelölöd, és egy másik színt, amelyikkel a társad véleményét jelölöd.</p> <p>Kérjük meg a gyerekeket, hogy mutassák meg otthon a szíveket. Ha van kedvük, készítsenek a családtagjaiknak vagy a barátjuknak ajándékba egy ilyen szívet.</p>	<p>Mfgy. 11. o. 2. f. Mfei. 11. o. 2. f.</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. A tó tükre! - – kapcsolatteremtő játék

Cél: Isten teremtő hatalmának tudatosítása.

a) Körben állunk egy képzeletbeli tó körül. A játékosok egyenként egyet előre lépnek, belenéznek a tó tükrébe, és elmondják, hogy mi tetszik maguknak a testükön, majd visszalépnek. A következő körben megköszönik ezeket Istennek.

b) Az előzőhöz hasonló játékban egymás önértékelését építhetjük. Körben állunk egy képzeletbeli tó körül. A játékvezető egyet előre lép, belenéz a tó tükrébe, és mond egy mondatot egyik tanulóról, név nélkül. (pl. „Tetszik nekem, hogy ez a piros pulcsis, barna hajú lány olyan segítőkész”). Olyan mozdulatot tesz, mintha összezavarná a víz tükkrét, majd

visszalép a körbe. Ezután a tanulók önként előreléphetnek egyenként, és hasonlóképp mondhatnak egy-egy mondatot.

Megjegyzés: Ezeknek a gyakorlatoknak nem az a célja, hogy hiúságukat építsék, hanem hogy segítsenek magukra úgy gondolni, mint Isten különleges teremtményeire. Közösségépítő hatása van a játéknak.

Lehet igazi tükröt is adni a tanulók kezébe.

(Forrásanyag: Drámagyakorlatok a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007)

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 236. dics. Mindenek meghallják (+hk.)

Hittan Könyv: Szívünk zengje

Hittan Könyv: Áldjuk az Urat

4. ISMERKEDÉS AZ IMÁDSÁGGAL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az ismerkedős órák sorában nagy jelentősége van az imádsággal való ismerkedésnek. A hittanos tapasztalattal rendelkező gyermekek számára maga az imádság momentuma már ismerős lehet. Valószínűleg ismernek is imát, amit óra elején, óra végén mondtak. Ahhoz, hogy azonban az imádság „szokássá”, rendszeressé váljon a számukra többre van szükség. Az óra célja mindenképpen az alapvető pozitív és nyitott attitűd megteremtése, tehát ne akarjunk rögtön ezen az órán személyes imákat kérni a kisgyermektől. Tegyük a hangsúlyt inkább arra, hogy a szerető Istent, akiről az előző órán szó volt, megszólíthatjuk és közvetlenül beszélhetünk vele. Itt követhetjük Peter Spangerberg gondolatát, aki szerint jobb, ha kezdetekben az imádságról való beszéd helyett együtt imádkozunk a gyermekekkel, ill. mintát adunk neki erre.

A bevezető órán a saját személyünkkel tanítunk a legtöbbet. Ahogyan imádkozunk, ahogyan az Istenről beszélünk, mind-mind imádság és többet jelent, mintha az imádság formáit taglalnánk a gyermekek számára. (Amit amúgy is nehezen értene még itt meg.)

Különösen fontos, hogy a gyermekekben – mivel Isten nem megfogható és nem látható, gyakran fel is merül, hogyan szólhat valakihez, aki nem szól vissza hozzá. Itt ismét a személyes példánk lehet segítség az elfogadásban és az imádság megszeretésében.

A témához javasolt irodalom: Négyessi Adrienn: Imádság és hitoktatás c. tanulmánya, mely a honlapunkon (www.refpedi.hu) elérhető és letölthető.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az imádság mint „szokás” bevezetése és ismerőssé tétele.

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten megszólítható.

Affektív cél: Annak a megtapasztaltatása, hogy jó imádkozni, azaz beszélni valakivel, aki szeret minket.

Pragmatikus cél: Buzdítás arra, hogy otthon imádkozzanak.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése: 3. leckéből munkafüzet 2. feladatának ellenőrzése. Kérdezzük meg minden válasznál, hogy miért gondolják ezt. Gyűjtsük össze a gyerekek magyarázatait, és később idézzük fel a feldolgozásnál.	Mfgy. 11. o. 2. f. Mfei. 11. o. 2. f. A feladatot használjuk fel arra, hogy megtudjuk, hogy mit gondolnak a gyerekek az Istennel való beszélgetésről.
Feldolgozási javaslat	Hogyan imádkozunk? Tankönyv imavirága alapján beszéljük meg, hogy hogyan lehet imádkozni.	Tk. 4. lecke 11. o.

	<ul style="list-style-type: none"> - összekulcsolt kézzel - becsukott szemmel - egyedül - együtt - ámennel a végén <p>Mit imádkozunk? – játékos beszélgetés a következő téma alapján: Ha most mondanál Istennek valamit – vagy kérdeznél tőle, akkor mi lenne az?</p> <p>A válaszok meghallgatása és összegyűjtése után a Tk. kiemelt gondolatát magyarázzuk: „Istennek elmondhatjuk az örömünket és a bánatunkat.” Mondjunk konkrét élethelyzeteket, és fogalmazzunk meg ezekre az élethelyzetekre több konkrét imádságot is. Sok gyerek jön egyházon kívülről.</p> <p>Pl.: Amikor sikerül megoldani egy feladatot, akkor így imádkozhatsz: „Köszönöm Istenem, hogy meg tudtam oldani ezt a feladatot!” Ámen</p> <p>Ezek a konkrét példák készítik elő a munkafüzet feladatát: Munkafüzet 1. feladatát csoportbontásban oldják meg.</p> <p>A csoportot osszuk 4 kisebb csoportra, mindegyik csoport kapjon egy szereplőt a feladat képéről. (Fénymásolhatunk is.) Tomi, Zsófi, és szülei. A kiscsoportok fogalmazzanak meg egy mondatot, amit az adott szereplő imádkozna. A kiscsoportok mondják el együtt az imádságot.</p>	<p>Itt kérjük meg a gyermekeket, hogy képzeljék el, hogy Isten ott áll előttük. (Fontos, hogy „megfoghatóvá” váljon számukra a feladat.)</p> <p>Mfgy. 12. o. 1. f. Mfei. 12. o. 1. f.</p> <p>Tanév eleje van, legyenek egy csoportban a barátok. Nagyobb csoport esetében több kiscsoportot is alkothatnak a gyerekek.</p>
Munkáltatás	<p>Kézműveskedés: Készítsünk egy ötszirmú virágot a tankönyv alapján. Fénymásoljunk szirmokat a rajzokkal. A gyerekek feladata a szirmok virággá ragasztása. Beragaszthatják a munkafüzet végén a kreatív oldalakra.</p>	<p>Mfgy. 71. o. Mfei. 85. o.</p>
Házi feladat	<p>Kérjük meg a gyerekeket, hogy hozzanak otthonról saját gyermekbibliát.</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. A kulcs! – – Hangulatkeltő játék

Készítünk egy nagyobb méretű kulcsformát. Elmondjuk a gyerekeknek, hogy most játékból csak akkor „nyílik az ajtó, a zár” Isten felé, ha válaszolnak a kérdéseimre és a kulcs 2 oldalára írjuk a válaszokat. 1. kérdés: Minek nevezzük a kapcsolatteremtést Istennel? (IMA) 2. kérdés: Ki és hogyan tanít Jézus imádkozni Bennünket? (JÉZUS - MIATYÁNK).
(Forrásanyag: http://velunkazisten.hu/book/023_Jezus_imadkozni_tanit)

2. Távirat! – Hangulatkeltő játék

Küldjünk táviratot a barátainknak, kérjük őket arra, hogy imádkozzanak! Itt összegyűjthetjük az imához Isten megszólításait, tulajdonságait, és hogy kikért imádkozzanak. (Imádkozzatok Istenhez! STOP! Mondjátok: Édes Istenem, Drága Mennyei Atyám, Kedves Úr Jézus! Drága Uram! Szerető Atyám! STOP! Mert Ő: az Örökkévaló, a Teremtő, a Mindenható STOP! Imádkozzatok Istenhez másokért: családotokért, barátaitokért, az országért, a tanítókért, a betegekért, a szükségleteitekért, a megbocsájtásért Stop! Adjatok hálát az Úrnak: Mindenért! STOP! Kérjétek Istent: erőért, hogy a kísértéseknek ellenálljunk: haragnak, irigységnek, rosszindulatnak, csúnya beszédnek STOP!)
(Forrásanyag: http://velunkazisten.hu/book/023_Jezus_imadkozni_tanit)

3. Isten dicsérete hangszerekkel! - – Hangulatkeltő játék

Gyűjtsünk össze hangszereket (ne csak mai, hanem egyéb érdekes, népi hangszert is, pl. duda, köcsögduda, kürtnek használt állatszaru, doromb, mandolin, konga, stb.) Gyűjtsünk hozzájuk olyan tárgyakat is, amelyekkel különböző hangokat lehet kiadni. A tárgyakat takarjuk le és hangfelismeréssel próbáljuk rávezetni a gyerekeket arra, hogy milyen hangszer hangoztattunk meg. Ezután nézzük meg azokat a zsolnárokat, amelyek hangszeres dicséretre buzdítanak és a meglévő hangszerek közül próbáljunk választani olyanokat, melyeket a Biblia is említ. A játék lezárásaként tanulhatunk egy dicsőítő, hálaadó dalt hangszerkísérettel.
(Forrásanyag: Drámagyakorlatok a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007)

4. Hangszerkészítés - (kézműveskedés)

Készíthetünk a tanulókkal egyszerű hangszereket: dobot – sajtos dobozból, csörgőt – damilra felfűzött söröskupakokból.

A témához felhasználható énekek:

Jézushoz Jöjjetek: Szívem csendben –kánon

Református Énekeskönyv: 157. dics. Könyörülj rajtunk

5. ISMERKEDÉS A BIBLIÁVAL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskola óraszama: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Dr. Török István: Dogmatika)

A Szentírás Isten írott Igéje. Isten élő szavát tartalmazza. Mint Isten Igéjét tartalmazó könyvnek kettős természete van: isteni és emberi természet. Isteni ihletettséggű, Isten szavát tartalmazza, de emberek írták le. A Szentírás a hívő ember vezérfonala, amelyből Isten szavát megértheti.

Egy elsős gyerek számára fontos és kiemelendő teológiai gondolatok a következők lehetnek:

- A Biblia Isten szava.
- A Bibliából Isten szól hozzánk.
- Isten Igéjében ad útmutatást az életünkre.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A Biblia megismertetése és megszerettetése nem pusztán annyit jelent, hogy néhány bibliai történetet megtanulnak a gyerekek. A hittanórákon célunk az is, hogy a gyermekek a Bibliát Isten szavaként, Isten Igéjeként értsék és lássák. Ez azonban pusztán beszéddel nem mehet. Fokozatos fel kell építeni a gyermekek Szentírás szeretetét és vágyakozást kell bennük ébreszteni, hogy akarjanak Isten Igéjével naponta élni.

Ennek része első osztályban a Bibliával való alapvető ismerkedés. A gyermekek egy része olyan háttérből származik, ahol abszolút nincs Biblia, vagy a Szentírás olvasása nem a mindennapok része. Így az elsősök számára először is fontos annak a felismertetése, hogy a Biblia több mint egy egyszerű könyv a könyvespolcon. Másrészt a korosztályi sajátosságok miatt kevésbé van az életükben és szívükben jelen a kétely. Itt lehet tehát a Bibliával kapcsolatos alapvető igazságoknak a magjait is elvetni a szívükben. Ezek az igazságok a következők lehetnek:

- A Biblia Isten szava.
- A Bibliából Isten szól hozzánk.
- Isten Igéjében ad útmutatást az életünkre.

Mivel minden tanév anyaga a Bibliáról háttérismeretek átadása, így ne akarjunk mindent elmondani a gyerekeknek egyszerre. Inkább használjuk jól a gyermeki rácsodálkozás és érdeklődés lehetőségét. Ezzel felébreszthetjük a vágyakozást a szívükben. Azt, hogy akarjanak Isten Igéjével élni és a Szentírást olvasni. Mivel a téma tanításakor a korosztály nem tud olvasni, ezért mindenképpen előnyös jó minőségű gyermekbibliák használata. A képek segítségével a gyerekek maguk is kutathatják az Írást és közelebb kerülhet hozzájuk. Természetesen fontos, hogy képek nélküli, a hittanoktató által használt Szentírást is lássanak a gyerekek. A gyermekbibliák válogatásakor ne feledkezzünk el arról, hogy mind a kép, mind a hozzá kapcsolódó szöveg valóban biblikus és gyermekekre hangolt legyen.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Óra 1-2.

Az egyházi iskolákban lehetőség van arra, hogy még egy órát szánjanak a témára. Náluk javasolt a következő felosztás:

1. óra: Beszélgetések a Bibliáról, képes Bibliák, bibliai történetekről szóló könyvek nézegetése és kedvenc történetek kikeresése.
2. óra: Kreatív munkáltatás (munkafüzet és aranymondás munkáltatásai közül).

Fő hangsúly: A Bibliából Isten szól.

Kognitív cél: Annak a felismerése, hogy a Biblia több egy egyszerű könyvnél.

Affektív cél: A gyermekkönyvek, gyermekbibliák iránti érdeklődésen keresztül a Szentírás iránti érdeklődés megalapozása.

Pragmatikus cél: A gyermekek akarjanak maguk is Bibliát olvasni, gyermekbibliát forgatni. (pl. kérnek a szüleiktől, ha még nincs, stb.)

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Kezdő imádság: Köszönjük Istenünk, hogy ismersz minket. Köszönjük, hogy szeretsz mindannyiunkat. Ámen Könyvkiállítás: (házi feladat ellenőrzése) Előkészület: A teremben egy asztalt (tanári asztal vagy egy pad) leterítünk egy szép terítővel. Középre elhelyezünk egy Bibliát. Utána megkérjük a gyerekeket, hogy aki hozott magával gyermekbibliát, tegye le a Biblia köré úgy, hogy nyissa ki ott, ahol a kedvenc története van. Instrukció: Egy könyvkiállításra megyünk. Megnézzük a könyveket. Belelapozhatunk, megnézegethetjük.	Visszakapcsolódunk az ima tartalmában az előző órákhoz. Kérjük, hogy ismételjék el utánunk az imádságot: körben állva, összekulcsolt kézzel és becsukott szemmel, Istenre figyelve. Gyerekek által hozott és saját gyermekbibliák. Gyermekbibliák és történetes könyvek: pl. Bibliai történetek gyerekeknek (Kálvin Kiadó), Spangenberg bibliai történetek, stb.
Feldolgozási javaslat	Központi gondolat: Isten szeretetéről szól a Biblia összes könyve. A Biblia egy egész könyvgyűjtemény, olyan mint egy könyvtár. Képnézegetés: Nyissuk ki a tankönyvet és nézegessük meg a képet! - Hány nagy szekrény van a „Biblia-könyvtár”-ban?	Tk. 5. lecke Tk. 5. lecke 12-13. oldalai.

	<p>- Vajon miért van a szekrény tetejére felírva valami? Mije az a szekrénynek?</p> <p>- Melyik szekrényen van több könyv?</p> <p>- Hogy hívják azt a szekrényt, amin több könyv van?</p> <p>- Ha ránézünk a képre, akkor honnan tudjuk, hogy a két szekrény mégis egybe tartozik?</p> <p>A Biblia legfontosabb mondata az Újszövetség polcán található, a negyedik könyvben. Így hangzik:</p> <p>Aranymondás: <i>„Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”</i> Jn 3,16.</p>	<p>Magyarázzuk meg az „Ó” szó jelentését.</p> <p>Tk. 5. lecke 13. o.</p>
Munkáltatás	Munkafüzet 1. feladata. Ragasszuk be a matricákat.	Mfgy. 13. o. 1. f. Mfei. 13. o. 1. f.
Házi feladat	Kérdezd meg a Szüleidet, hogy van-e otthon Bibliátok!	

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT A 2. ÓRÁHOZ:

Fő hangsúly: Ismerkedés a Bibliával, mint könyvvel.

Kognitív cél: Annak a felismerése, hogy a Biblia több egy egyszerű könyvnél.

Affektív cél: A gyermekkönyvek, gyermekbibliák iránti érdeklődésen keresztül a Szentírás iránti érdeklődés megalapozása.

Pragmatikus cél: A gyermekek akarjanak maguk is Bibliát olvasni, gyermekbibliát forgatni. (pl. kérnek a szüleiktől, ha még nincs, stb.)

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Kezdő imádság: Köszönjük Neked, Istenünk, hogy adtad a Bibliát. Ámen</p> <p>Házi feladat ellenőrzése: Megkérdezték-e otthon, hogy van-e Bibliájuk.</p> <p>Ismétlés: Hány nagy szekrényből áll a Bibliakönyvtár?</p>	<p>Visszakapcsolódunk az ima tartalmában az előző órákhoz.</p> <p>Kérjük, hogy ismételjék el utánunk az imádságot: körben állva, összekulcsolt kézzel és becsukott szemmel, Istenre figyelve.</p>
Feldolgozási javaslat	„Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen,	Előkészített anyagok a munkáltatáshoz.

	<p><i>hanem örök élete legyen.” Jn 3,16.</i></p> <p>Aranymondás koszorú készítése:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aranymondás koszorú készítésével és az aranymondás megbeszélésével. 2. Az aranymondás megbeszélése után és közben a csoport találjon ki közös mutogatást az aranymondásra. <p>Mivel hosszú az aranymondás, érdemes több részletre bontani és megtanítani.</p> <p>Kedves és a gyermekeket nagyon megérintő ötlet, ha név szerint elkészítünk papírból egy összehajtogatott és gyerekek által kihajtogatható papírlapot (amin a gyerekek neve szerepel) és ebben a Jn 3,16 igehely szerepel. A hittanoktató elmondhatja, hogy ez az a személyes üzenet, melyet Isten üzen nekik. (Az összehajtható lap lehet egy szív, amelyen két, a szív közepéig jutó fülecske található.)</p>	
Munkáltatás	<p>A koszorú készítésének leírása:</p> <p>Papír vagy hungarocell tányérok közepét vágjuk ki, úgy, hogy egy kerékformát kapjunk. A megmaradt szélekre ragasszuk rá a gyerekekkel együtt az aranymondás előre elkészített és több darabra vágott változatát. Érdemes nemcsak szöveget, hanem rajzokat is tenni az aranymondás egyes részeibe. Pl.:</p> <p>„Ugy szerette (szív) Isten a világot (földgömb), hogy egyszülött Fiát adta (kereszt), hogy aki hisz (imádkozó kéz) őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Jn 3,16</p> <p>Arra is lehetőség van, hogy a ragasztás előtt kiszínezzék és kidíszítsék a gyerekek a koszorút és aranyszínű (vagy bármilyen jól használható) fonalat kössenek rá.</p>	Előkészített anyagok a munkáltatáshoz.
Házi feladat	Munkafüzet 2. feladat	Mfei. 14. o. 2. f.

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Bibliai könyvjelző készítése

Az aranymondás (Jn 3,16) szövege egy bibliai könyvjelző alapon, melyet a gyerekek díszítenek. Akár egy üres könyvjelzőre, külön színnel nyomtatva (eltérő színű papíron) rá is ragasztható az aranymondás, melyet akár pecsénnyomókkal is lehet tovább dekorálni.

2. Képválogató

Bibliai történetek képeit tegyük a gyerekek elé. Fontos, hogy az elsős gyermekeknek való fényképek, rajzok kerüljenek elő. Kérjük meg a gyerekeket, hogy válasszanak a képek közül,

azt, amelyik nekik valamiért tetszik. Adjunk egy kis időt arra, hogy jól megfigyeljék a képeket! Majd kérjük meg őket, hogy próbáljanak úgy beállni, társaik segítségével, ahogy a képen látják! Tehát állóképeket „készítenek” saját magukból. A tanító elmondja az állóképkehez tartozó történeteket. Kipróbálhatjuk azt is, hogy megérintjük az állóképben szereplő gyermekeket és megkérjük, hogy szólaljanak: meg. vajon mit mondhat az általuk megformált szereplő?

3. Kirándulás – hangulatkeltő játék.

Keressünk az iskolában vagy a templomban, parókián, gyülekezeti házban egy padlást, ahova felvihetjük a tanulókat. Nagyon titokzatos érzés lehet a kisiskolás számára régi padlásra felmenni és ott régi tárgyakat találni.

Itt helyben nem szükséges szellemi tanulságokról beszélni, egyszerűen csak éljék át, élvezzék a közös élményt.

Utána hittanórán beszéljünk az élményekről. Valahogy jöjjön ki, hogy elhagyatott, „halott” volt a poros padlás.

A Biblia sokkal régebbi, mint amilyen ez a padlás volt, mégis él, friss, megelevenedik.

(Forrásanyag: Horogötletek a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2011)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat

„Ragaszd be a bibliás matricát! Ha akarsz, megszámlolhatod, hogy mennyi könyv van a Bibliában!”

Instrukció: Mivel az elsős gyerekek nem tudnak olvasni, ezért a feladatnak nem része sem a Biblia könyveinek, sem a két fő részének a megtanítása. De lehetőséget adhatunk a gyermekeknek arra, hogy rácsodálkozzanak a sokféle bibliai könyvre. Többségében az elsős gyerekek 20-40 között már tudnak számolni, így mind az Ószövetség, mind az Újszövetség könyveit meg tudják együtt számolni.

A témához felhasználható énekek:

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 162.-Isten nevét imádom

Jöjjetek Jézushoz: 90.-Vígán zengjete 2. verse

6. MAGYAR REFORMÁTUSOK VAGYUNK

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.
(Egyházi munkafüzetben 6/A.)

A kisiskolás gyermek számára a reformátusság és a gyülekezethez tartozás konkrét dolgokon keresztül érthető csak meg. Éppen ezért az órák során alapvető ismereteket kapnak arról, hogy mit is „tesznek” a reformátusok, illetve milyen egy református templom. Ahol lehetőség adódik rá, élményt adva a gyerekeknek, rendhagyó óra keretében mindenképpen érdemes ellátogatni a legközelebbi református templomba. Egyházi iskolák esetében éppen ezért nem szerepel a 2. órához vázlat, mely teljes egészében a templomlátogatásra szánható.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS, HÁTTÉRINFORMÁCIÓK

1. Milyen jelkép található a templomok tetején?

A magyarországi református templomok tetején csillag található. Emlékeztet minket a betlehemi csillagra, amely Jézushoz vezette a bölcseket.

2. Mit jelent és honnan származik a református köszöntés?

Az Áldás, békesség!-köszönés a ferences rendi szerzetesek „Pax et bonum!”-köszönéséből származik. A reformátorok között többen voltak, akik eredetileg ferences rendi szerzetesek voltak.(Pl. Sztárai Mihály). Később kiegészült egy ráfelelő formulával: Istené a dicsőség! (Istennek dicsőség!) Egyedül Magyarországon használjuk ezt a köszönési formát.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Annak a gyakoroltatása, hogy a gyerekek felismerjék a református templomot és tudják a református köszönést.

Kognitív cél: A „református” szó, a református templom külső jegyeinek és a református köszöntésnek a megismertetése.

Affektív cél: Vágyakozás ébresztése a református egyházközségbe tartozás iránt!

Pragmatikus cél: Annak a gyakoroltatása, hogy a gyerekek felismerjék a református templomot és tudják a református köszönést.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése: Gyülekezeti hittan: Van-e otthon Biblia? Iskolai hittan: Mfei. 14. o. 2. f. Beszélgetés: Mi történik a képeken? A hittanoktató vigyen be olyan képeket, amelyek a református gyülekezet életéről szólnak. A képek segítségével beszélgessenek a gyerekekkel arról, hogy szerintük mi történik a képen és miért lehetnek együtt az emberek. (Pl. egy istentisztelet, piknik, gyülekezeti kirándulás, ünnepi műsor, stb.)	Mfei. 14. o. 2. f. Képek a gyülekezet életéből

	<p>A beszélgetés során mondja el, hogy ezek a képek a református gyülekezet életéről szólnak és az órán arról fognak beszélgetni, hogy mit is jelent reformátusnak lenni.</p> <p>Tanács: Nem minden hittanos gyerek református. Vannak, akik nincsenek megkeresztelve, vagy más felekezetűek. Az ő esetükben különösen figyeljünk arra, hogy ne érezzék kirekesztve magukat és kapjanak arra lehetőséget, hogy a saját élményeiket, tapasztalataikat elmondják.</p>	
Feldolgozási javaslat	<p>Köszöntsük egymást! – játék</p> <p>A gyerekek és a hittanoktató álljanak körbe. Mivel az óra a tanév elején van, a református köszöntés megtanulása összekapcsolódhat az ismerkedéssel.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A játék előtt beszéljünk a köszönetről. Mikor és hogyan szoktunk köszönni egymásnak. Hogyan köszönünk a barátunknak és hogyan köszönünk a tanító néninek vagy a szomszéd bácsinak, stb.? 2. Tegyük egy kört a köszönésekkel, amikor a gyerekek saját szavaik alapján köszönhetik a mellettük állót. (Itt figyeljünk arra, hogy mindenki sorra kerüljön, akár meg is fordulhat a sor és a másik irányban is köszönhetünk mindenkit.) 3. A hittanoktató ismertesse meg a gyerekekkel a református köszöntést. (Áldás, békesség! Istennek dicsőség!) Ez után beszéljessenek erről a köszöntésről: mit jelent és miért ezt mondjuk. 4. A körben köszöntse mindenki egymást. (Itt is jó, ha megfordul a kör.) <p>Beszélgetési javaslat: Kinek, milyen élménye van már a templomról? Mikor és milyen templomban jártak? Tudják-e, hogy milyen templomot, miről lehet felismerni? (Tankönyv képei felhasználhatóak, ill. képek közeli református templomokról)</p> <p>Énekjavaslat: „Úrnak szolgálj...”</p>	<p>Hely a köszöntésekhez.</p> <p>Tankönyv képei, esetleg képek környékbeli templomokról.</p> <p>Tankönyv, 78. oldal</p>
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	Mfgy és Mfei 15. o.
Házi feladat	---	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Látogatás:

Ha van lehetőség akkor látogassanak el a gyerekek a gyülekezet templomába.

2. Köszönés:

Eljátszható egy templomba érkezés, illetve onnan távozás is, amikor mindenki kezét fog a lelkipásztorral és a református köszöntéssel köszön neki.

3. Drámapedagógiai játék: Köszöngető

A játék leírása:

A gyerekek körben állnak. Választunk egy köszönési formát. Ezzel a formával játszunk. Az egymás mellett állók felváltva hangosan vagy halkán mondják ki a köszöntést.: Pl.: szia-szia (halk-hangos). Megbeszéljük, hogyan köszöntik egymást a reformátusok: A református köszöntést felbonthatjuk szavakra és így játszunk tovább az előbb említett köszöngetést!

A körből kilép az első játékos, odamegy egy társához kezet fog vele és köszönti: Áldás, békesség! Majd beáll a köszöntött társa helyébre. Akihez odament az indul egy újabb társhoz, kezet fog vele, köszönti, majd beáll a helyére és így folytatódik a játék. Ügyeljünk rá, hogy mindenkire sor kerüljön.

4. Mese - A templomtolók (népmese) - hangulatkeltés

Egy faluban a hegyen volt a templom. De merthogy az öregeknek nehéz volt oda följutni, a falu lakói elhatározták, hogy eltolják a templomot a völgybe. Hozzá is fogtak a munkához. A nagy tüsténtkezésbe a bíró is beállt segíteni. Földre vetette a kabátját azon az oldalon, amerre a templomot kellett tolni, s másik oldalon meg ő is nekifeküdt a templom oldalának, hogy jobban haladjon a munka. Amíg ott nyomja a templomot a falu apraja-nagyja, a másik oldalon megjelent egy koldus, meglátta a bíró kabátját, és mindjárt el is vitte. Egyszer a bírónak eszébe jutott, hogy meg kellene nézni, arrébb ment-e már a templom. Odamegy, ahová a kabátját tette, hát, uramfia, már sehol nem látja a kabátot.

Visszaszalad a többiekhez. - Állj!- kiabálja. - Elég! Már a kabátra toltátok!

(Forrásanyag: [Http://egyszervolt.hu/estimese/a-templomtolok-nepmese-20150423.html](http://egyszervolt.hu/estimese/a-templomtolok-nepmese-20150423.html))

5. **Templomkészítés** – kézműveskedés- kollektív munka: saját templomunk (csoport) elkészítése kartondobozokból, technika: ragasztás. Eszközök: karton dobozok, tapétapír, ragasztó.

6. Építsünk templomot – az ismeretek rögzítése

Cél: az ismeretek elmélyítése, a keresztyén magatartással kapcsolatos erkölcsi normák tudatosítása.

Eszközök: 5 cm. hosszú fapálcikák.

A játék menete: a hitoktató felrajzol egy „pálcikatemplomot” a táblára. Megkérdezi a tanulókat, hogy ki tudná elkészíteni fapálcikákból. A gyerekek nagy többsége azonnal jelentkeznek, hogy elkészítik. Ekkor a hitoktató elmondja a játékszabályt. Kérdéseket tesz fel a tanultakkal kapcsolatosan. Minden helyes válaszért egy „templom-gerenda” – fapálcika jár. A játék lényege, hogy minél több helyes választ kapjunk. miközben a tanulók élvezettel építik saját templomukat.

(Forrásanyag: Dobos László: Kicsik játékoskönyve. Lämpás Kiadó, Pécs 2002)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

3. feladat: (Mfgy 15. o. és Mfei 15. o.)

„Isten téged is vár! Fejezd be a templom rajzát! Rajzold oda magadat a templom mellé!”

Instrukció: Akár külön lapra (a munkafüzet végére is rajzolható) a templom, vagy kisebb képen (ha van az egyházközség templomáról). A gyermeknek magának, a családjának odarajzolása a templom mellé szimbolikus értelmű. Ő is fontos Isten számára, helye van a templomban.

A témához felhasználható ötletek:

Református Énekeskönyv: 196. dics. Mondjatok dicséretet (+ hk.)

Dicsérvétek az Urat: 47. Áldjátok Istent

6/B. REFORMÁTUS ISKOLÁBA JÁROK

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszama: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Egyházunk oktatási intézményeket tart fenn. A református iskolákban azonban nem csak református családok gyermekei vannak jelen. Akár felekezet nélküli, vagy éppen más felekezetű gyermekek, fiatalok is megtalálhatóak a református általános- és középiskolákban. A református általános iskolát kezdő gyermekeknek különösen új helyzettel kell szembenéznük. Nemcsak az iskolakezdés örömei és kihívásai állnak előttük, hanem a református iskolák szokásrendjével is meg kell ismerkedniük.

A hittanórákon lehetőség adódik arra, hogy a tanév kezdetén alapvető református iskolai információkat kaphassanak és megalapozásra kerüljön a református iskolával való jó kapcsolat. Az elsős gyermek konkrétumokon érti meg a reformátusságot az iskolában: pl. a református köszöntés használata, éneklés, áhítatok, stb. Érdemes innen megközelíteni a témát.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az iskola iránti szeretet megalapozása

Kognitív cél: Az iskoláról való alapvető ismeretek átadása.

Affektív cél: Az iskolával való pozitív és szeretetteljes kapcsolat megalapozása és megerősítése. (Az „alma mater” érzés megalapozása.)

Pragmatikus cél: A református iskola alapvető szokásrendszerének gyakoroltatása.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Beszélgetési javaslat: Miért ebbe az iskolába írtatok be a szüleid? Járt-e már ide valaki a családotból?</p> <p>Iskola régen: A hittanoktató keressen régi fényképeket, ábrázolásokat az iskoláról. Ezek segítségével beszélgessenek arról, hogy milyen lehetett régen iskolába járni és milyen ma. Beszélgessenek a gyerekek első iskolaélményeiről is.</p>	Fényképek, újságcikkek, stb. az iskoláról
Feldolgozási javaslat	<p>Játékos ismerkedés az iskolával: A hittanoktató megkéri a gyerekeket arra, hogy gyűjtsenek össze információkat az iskoláról. Itt érdemes egy olyan tesztet összeállítani, ami elsős gyerekek által elvégezhető és kimondottan a helyi iskola sajátosságait tartalmazza. Még izgalmasabb a játék, ha csapatversenyt csinálnak, amelyben az osztály tagjai több kisebb csoportra vannak szétosztva.</p> <p>Pl. Hány tanterem van az iskolában? Kiről nevezték el az iskolát? Ki és mit tud az iskola névadójáról? Melyek a legfontosabb szabályok az iskolában? Mit kell viselnie a fiúknak és a lányoknak egy ünnepségen?</p>	Elkészített teszt.

	<p>Közös filmnézés Kisfilm, dokumentumfilm vagy valamilyen felvétel megtekintése az iskola névadójáról, esetleg az iskola életéről. Beszélgetés a látottakról. Ha lehetőség van rá, akár egy saját Power Point is készíthető a témával kapcsolatban.</p> <p>Szituációs játék Néhány napja új gyerek költözött a közelbe. Ő még csak most kezd iskolába járni és nem ismeri az iskola világát. A gyerekek magyarázzák el neki az iskolával kapcsolatos legfontosabb dolgokat. Adjanak az új gyerekeknek (pl. Marcinak) választ arra is, hogy mit jelent az, hogy református iskolába járnak.</p>	Film, kisfilm, PPT illetve a vetítéshez szükséges eszközök.
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai.	Mfei. 6. o. 1. és 2. f.
Házi feladat	---	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. A református iskola jelképéről beszélgetés.

Ha lehetőség van rá a jelkép közös elkészítése (felhasználása) valamilyen módon.

Rendhagyó hittanóra keretén belül, ha van a közelben valamilyen református emlékmű, el lehet oda sétálni vagy akár a hittanóra tartható rendkívüli módon a gyülekezetben is.

2. Képek a templomról.

Ha nincs lehetőség a gyülekezet templomába elmenni, akkor lehet képeket bevinni a templom külsőről és a templombelsőről. Fel lehet idézni korábbi templomi emlékeket (ha vannak).

3. Drámapedagógiai játék: Iskolába kerülő

A játék leírása:

A teremben különböző tárgyakat helyezünk a földre. tegyünk olyan tárgyak a kör közepére, amelyeket az iskolás gyerekek használnak az iskolába. Kerüljenek ide olyan tárgyak is, melyekre nincs szükség a tanítási órákon. fontos, hogy tegyünk egy Bibliát és Énekes könyvet is a kiválasztott tárgyak közé! Takarjuk le egy nagy pokróccal az eszközöket. A gyerekeket ültessük a földre a letakart tárgyak köré. Majd ők válogassák ki, hogy melyekre lesz szükségük az iskolában. Beszéljük meg velük, hogy a Biblia és az Énekes könyv miért fontos a számunkra.

4. Közös mese - közösségformálás

Fejlesztő hatás: Az együttesség, a közös tevékenység átélése. A tagoknak figyelniük kell egymásra. Mivel közösen hoznak létre egy produktumot, így ez a feladat elsősorban a csoportkohéziót erősíti.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: rongylabda

A játék leírása: A játékosok körben ülnek. Az a feladat, hogy együtt, közösen írjanak egy mesét. A csoportvezető elkezd, a csoporttagoknak kell folytatnia. Akinek a labdát dobják, annak kell folytatnia, így mindenkinek mindig figyelnie kell, hiszen sosem tudhatja, hogy mikor kerül hozzá a labda. Épp ezért érdemes előre leszögezni, egy ember többször is megkaphatja a labdát. Mindenki azt, és annyit mond, amit és amennyit akar, de természetesen

a már elkezdett történetet kell folytatnia. A történetet a csoportvezető kezdi, ő dobja el a labdát is először. A kezdés legyen semleges, és ne adjon különösebb támpontot arra, hogy hogyan folytatódjon a történet. Érdekes ismert mesekezdéseket használni, például „hol volt, hol nem volt, volt egyszer...” Ha kész a mese, érdemes megbeszélni, ki milyennek látja, ki hogy módosított volna rajta, kinek mit jelentett (Benedek, 1992).

Megjegyzés: a hitoktató úgy irányítja a mesét, hogy egy „saját csoportmesét” alkossanak, melynek célja a valahova tartozás fejlesztése, tudatosítása. A hittancsoport sajátos arculatának formálása (szabályok, normák megfogalmazása).

(Forrásanyag: <http://www.bibliai-kincsestar.hu/news/onismereti-jatekok-gyerekeknek/>)

7. ISTEN TEREMTETTE A VILÁGOT

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 4

Az alábbiakban egy külön óravázlat található a gyülekezeti hittanórához és 4 külön óravázlat az iskolai hittanórához, mert a gyülekezeti hittanon a teljes teremtéstörténetet egy óra alatt vesszük, míg az egyházi iskolai hittanon 4 óra van a teremtéstörténetre.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Claus Westermann: Az Ószövetség teológiájának vázlata, Budapesti Theológiai Akadémia, Budapest, 1993.)

A teremtéstörténet fő pontjai és kulcsgondolatai:

1. A teremtő Isten és a teremtés
  - a) ugyanaz a kapcsolat a Teremtővel mint a Szabadítóval
  - b) nincs alapja a tudományos és hiten alapuló magyarázat szembeállításának
  - c) a Szabadító mindenható, ezért Teremtő
  - d) teremtés történet minden motívumának van távolabbi parallelje
2. Az őstörténet (Gen 1-11)
  - a) az egész világ, az emberiség, akivel Istennek dolga van, nem végződik Izrael határainál
  - b) az őstörténet mint teljesség
    - nem választható szét az 1-3 és a 4-11
    - elbeszélő és felsoroló szövegeket tartalmaz – történeteket és genealógiákat, amelyek a „szaporodjatok” áldását mutatják
    - teremtés és özönvíz megfelelnek egymásnak: teremtést katasztrófák fenyegetik, ami lehet Isten akaratából
    - Isten és a felebarát elleni véték jelenik meg benne, Isten ellen: Gen 3, felebarát ellen: Gen 4
3. A világ megalkotása – a világ: Isten teremtése
  - a) a világot mint egészet a Teremtőre való feltekintésben értelmezzük
    - egyedülálló a 7 nap: a világtörténelem célja a nyugalom
  - b) Isten ígéje által teremt
    - Isten parancsszavára megy végbe minden történés
    - nincs személyes címzettjük
  - c) növények, állatok fajtájuk szerinti keletkezése
    - az egész részei, teremtmények, elveszítik isteni mivoltukat úgy, mint a csillagok is, ami a korabeli ember számára nagyon fontos volt
  - d) a világ teremtésében benne van a minősítés is
    - Isten szemével jó, felmenti az embert az ítéletalkotás alól, örülhet a teremtés láttán
    - egyben szép is (zsoltárokból rácsodálkozás erre Zsolt 8.)
  - e) a teremtés célja
    - a 7. nap
    - a világosság és sötétség elválasztásával kezdődik, elválasztással fejeződik be, a 7. nap megszentelése elválasztja azt a többitől
4. Az ember teremtése – az ember: teremtmény

- az ember teremtmény
  - megformált
  - élettere van
  - Istennel kapcsolata van
- b) az ember korlátai között él
- eredendő bűn nem a Gen 3 alapján, hanem a zsidó hagyományból, Augustinus alapján került a keresztény teológiába
  - halál, mint korlát
  - tévedés, hiba elkövetésének lehetősége – ez is az emberi korlátok közé tartozik, hogy tévedünk
  - Isten és a testvér elleni véték összetartozik (Gen 3-4)
- c) az ember Isten képére teremtve
- Istennel kapcsolatra teremtve
  - istenképűség nem az emberen valami, hanem maga az ember, mint teremtmény
  - emberi méltóság, amely mindenkit megillet, mint Isten teremtményét
- d) munka és kultúra: a bölcsesség
- megbízás Istentől: a kert művelése és őrzése
  - idegen a szellemi és testi munka rangsorolása, mindkettő az emberlét szükséges eleme
  - művelni és őrizni: fizikai és szellemi – bölcsesség: elgondolás, felismerés, ami az élet minden területéhez szükséges, eredetileg minden embernek, később csak a szellemi tevékenység
  - képesség, hogy az ember kiismerje magát a maga világában, megismerje önmagát

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A teremtés története közel áll a gyermekek világához, hiszen örömmel csodálkoznak rá a körülöttük lévő növényekre, állatokra, szívesen gyűjtögetnek kézzelfogható és szellemi kincseket is a teremtett világról. Ezt kihasználva mutatjuk meg nekik, hogy a teremtett világ Isten akaratából és terve szerint, nem véletlenül jött létre. A teremtési rendben fedezhetjük fel Isten rólunk gondoskodó szeretetét.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT GYŰLEKEZETI HITTANÓRÁRA:

Fő hangsúly: Isten a teremtő

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy a világ léte a teremtéssel kezdődött. Annak a felismertetése, hogy Isten a világ teremtője.

Affektív cél: A teremtett világban való gyönyörködés és a teremtés szépségei feletti öröm átélése.

Pragmatikus cél: Annak a felismertetése, hogy az Isten által teremtett világ védelme az ember feladata is. A gyermek bátorítása ennek a megélésre és megvalósítására a saját eszközeivel.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Játékötlet: Vezényszó: Álljunk fel egyszerre! Ülünk le egyszerre! Induljunk el egyszerre! Mi kell hozzá, hogy egyszerre tudjuk ezeket végezni? – Egy indító jel, vezényszó, hogy egyszerre kezdjük el.</p> <p>Játékötlet: Karmester Próbáljuk ki, hogy mindig más ad jelt a csoportból a kezdésre. (Hasonló a játék a Titkos karmesterhez, de most megbeszéljük, hogy ki indítja a mozdulatot.)</p>	<p>Elég hely a körben álláshoz, vagy körbe rakott székek.</p> <p>Átvezető mondat: A világ is így született meg.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmesélés ujjbábokkal: A teremtés napjainak jelképeit ujjbábokon lehet megjeleníteni, ami a munkafüzet összefoglaló feladatainál található. Ezzel a gyerekek is el tudják mondani a teremtés történetét, a következő órán pedig bővíthető az emberrel.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kezdetben: sötét – világos ellentéte 2. Elválasztotta a vizeket: tenger – felhő 3. Szárazföld, növények: vízparti kép virágokkal, fával 4. Égítetek: a sötét – világos ellentétébe berajzolva az égítetek 5. Halak, madarak: a 2. napi kép benépesítve 6. Szárazföldi állatok, ember: 3. kép benépesítve, de ha egy kéznyi (5 ujjbáb) akarunk készíteni, akkor a 6. nap jeleként a tenyerükbe rajzolhatnak egy mosolygós arcot. 7. Bár a nyugalom napja nem tartozik még bele a tananyagban, de jelképeként mindenképpen megemlíthetjük, ahogy összekulcsoljuk a kezünket és hálát adunk a teremtett világért. <p>Hangsúlyozzuk ki a mesélés során, hogy Isten teremtett, Ő szólt és lett.</p> <p>Aranymondás: „És látta Isten, hogy ez jó.” 1Mózes 1,10</p>	<p>ujjbábok</p> <p>Mfgy. 31. o.</p>
Munkáltatás	<p>Munkafüzet feladatai. Fénymásolt ujjbábok színezése. Vízfestékekkel tájkép készítése csoportban. Levélkép, terméskép készítése.</p>	<p>Mfgy. 1-4. f. Fénymásolatok Vízfesték, nagyméretű lap, préselt levelek stb.</p>

Házi feladat	Falevél gyűjtése, préselése Emlék a sétán – rajz készítése	
Zárás:	Közös hálaima a teremtésért: Közösen fogunk imádkozni. Minden mondatot úgy kezdjük, hogy: „Köszönjük Istenünk...” Mindenki hozzáteheti a mondat végéhez, hogy mit köszönünk. Minden mondat végén együtt mondjunk Áment.	Álljunk körbe.

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Lufi földgömb:

Egy felfújható földgömb labdát fokozatosan felfújva lehet elmondani a teremtés történetének első napját. Ez még csak a kezdet. Földgömb, ha lehet felfújható labda (Ha nincs ilyen, akkor egy földgömb, amit fekete kendővel letakarva kezdjük a történetet, és a kendő elvétele jelöli a teremtést, és egyben a sötétség – világosság elválását).

2. Matrica földgömb:

A munkafüzet végén található 4 matrica, amiből egy földgömböt ki lehet rakni. A munkafüzetből hiányzik a feladat, ami ehhez tartozna. Ezért javasoljuk, hogy a kreatív oldalakra ragasszák be a gyerekek a matricákat. Egy kicsit nehéz lesz, ezért lassan mutassuk meg lépésről lépésre, hogy hogyan ragaszthatják a 4 képet egy egésszé.

4. Rajz: Készíts falrajzot a teremtett világról!

Mit szólnál, ha elkészítenéd te is a teremtett világot? Jó játék lesz! Készíts elő egy nagy táblát (paravánt vagy papírral bevont falrész), amire rajzolhatsz, és felragaszthatsz mindenféle dolgot, ami szerinted a teremtett világhoz kapcsolódik. Készíts csillagokat és holdat, hogy jelezzék az éjszakát, vagy kék eget a nappal megjelenítéséhez. Egy másik lehetőség, hogy fákat, hegyeket, és folyókat rajzolsz. Ha akarsz, ragassz fel rá kisebb növényeket, állatokat. Ne feledkezz meg az emberekről sem.

(Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin János Kiadó. Bp. 2006)

5. Milyen a világ

Gyűjtsetek olyan tulajdonságokat, amelyek jellemzőek a földre és az égre, a napra, az éjszakára,

az évszakokra, tengerre, folyókra, szárazföldre, állatokra, növényekre. Amit lehet, mutassatok is meg (pl. világos: kéz a szem elé, mert vakít, széles széttárt kezek, stb.). Aminek van, keressétek meg az ellentétét is (pl. tenger: hullámzik – csendes).

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012)

6. Gyertek elő!

A játék előkészítése: soroljatok fel különböző állatokat, amelyek a levegőben, a vízben, a szárazföldön élnek. Minden tanuló válasszon magának egy állatot. Beszéljeteik róluk, melyik hogyan mozog, milyen a hangja: vad vagy szelíd, stb. A tanulók ezután elbújnak, egy zugot, odút, barlangot keresnek maguknak, s ott átváltoznak azzá az állattá, amit választottak. A hitoktató csoportonként hívja őket:

- Gyertek elő szárnyas lények!

- Gyertek elő, víz gyermekei!
- Gyertek elő, négy lábúak, csúszómászók!

A gyerekek az állatok mozgását, hangját utánózva jönnek elő. A tanulók kitalálják, milyen állatot elevenített meg társuk. A hívó szó után egy-egy állat elmondja hol él, hogyan és mivel táplálkozik, hogyan gondozza kicsinyét.

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat

„A világot Isten teremtette. Mi az, ami neked a legjobban tetszik az alábbi rajzból?”

Instrukció: Mielőtt ezt a feladatot megoldják a gyerekek, nézzük meg a tankönyv képeit. A kép nem azonos a tankönyv egyik képével sem. A tankönyvi képen nem szerepel pl. bárány.

b.) A feladatot úgy is meg lehet oldani, hogy a padtársak közösen választják ki, hogy mi az, ami nekik a legjobban tetszik.

3. feladat

„Ahol fény van, ott gyakran árnyékot is látunk. Kihez, mihez melyik árnykép tartozik? Kössétek össze az összetartozókat!

Instrukció: Bár nem beszélünk arról részletesen, hogy Isten pontosan mit és hogyan tett, de a teremtés része az is, hogy van sötétség és világosság. A világosságban pedig árnyék is látszik, az embereknek, állatoknak az árnyékai. Ezeket megkeresve a sötétről és világosságról beszélhetünk a gyermekeknek.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLAI HIT TAN A BEVEZETŐ ÓRÁRA

(egyházi iskolákban ez a négy órából az első, a bevezető óra, nincs hozzá feladatsor a munkafüzetben)

Fő hangsúly: Rácsodálkozás a teremtésre.

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten alkotta meg a világot.

Affektív: A teremtő Isten iránti hála felébresztése a természet, az állatvilág szemlélése révén.

Pragmatikus: Tudják megfogalmazni, hogy Isten teremtett mindent.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Szabályok: Ha sétálni megyünk a gyerekekkel, akkor a gyerekek biztonsága érdekében fontos, hogy megbeszéljük, hogy milyen szabályok érvényesek a séta közben. Kérhetjük a gyerekeket, hogy ők maguk fogalmazzák meg, hogy szerintük mit szabad, mit	Előkészület: Engedélyt kérni az iskolától, (szülőktől) hogy kivigyünk a gyerekeket. Ha a szabályok

	<p>nem. Ezután a Hitoktató pontosan nevezze meg a szabályokat, és kérje meg a gyerekeket, hogy aki ezzel egyet ért, kézfeltartással jelezze.</p>	<p>világosak, akkor azokat számon tudjuk kérni a gyerekeken.</p> <p>A 10. leckénél visszautalhatunk erre, amikor az Édenkert kapcsán a bűnesetről lesz szó.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Séta a természetben: Megszemlélhetünk sok mindent a teremtett világ szépségeiből.</p> <p>Ki teremtette? Séta elején elmondjuk: Azt tanítja nekünk Isten a Bibliában, hogy Ő teremtette az egész világot, mindent, ami benne van. Most elmegyünk sétálni, és megpróbálunk minél több olyan dolgot felfedezni és felsorolni, amit Isten teremtett. Időről időre megállunk, rámutatunk valamire, és megkérdezzük: Ki teremtette a felhőket? A gyerekeket megkérjük, hogy feleljenek együtt rá: Isten!</p>	<p>Egy közeli parkba sétáljunk el.</p>
Munkáztatás	<p>Sétakarkötő készítése: Széles ragasztószalagot kap a csuklójára minden gyerek úgy, hogy a ragasztó felület kifelé legyen, ne a gyerek bőre felé. Séta közben mindenki gyűjthet emlékeket a sétáról, és ráragaszthatja erre a karkötőre. Ha visszaértünk a terembe, akkor nézegessük meg egymás karkötőjét, és soroljuk fel, hogy mi minden szépet alkotott Isten.</p> <p>Terepasztal: Készíthetünk egy terepasztalt kint vagy akár a teremben is az összegyűjtött tárgyakból, ahol megjelennek a teremtés elemei.</p>	
Házi feladat	<p>Otthon imádságban megköszönni Istennek, hogy mennyi minden szépet alkotott.</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Vetítés:

Rossz idő esetén vetítsünk a gyerekeknek olyan képeket vagy rövidfilmet, ami a természet szépségéről szól. Ebben az esetben is kérdezhetjük őket, hogy ki teremtette a látható tárgyakat, állatokat.

2. Képzeltbeli kirándulás:

Rossz idő esetében eljátszhatunk egy kirándulást is. Ugyanúgy megalkotjuk a szabályokat. És megbeszéljük, hogy most egy olyan kirándulásra megyünk, ahol nem számít a távolság. A természet berendezzük úgy, hogy biztonságosan tudjunk járni a padok között. Elindulunk egy képzeletbeli kirándulásra. Előtte eljátszhatjuk, hogy bepakolunk egy hátizsákba, enni innivalót viszünk. Amikor majd megállunk a séta közben, akkor ezekre is rákérdezhetünk, hogy ki teremtette. Ezután párokban elindulunk a képzeletbeli kirándulásra. Lehetőleg tegyük érdekessé a gyerekek számára. Pl. olyan mondatokkal:

- Gyertek, másszuk csak meg ezt a hegyet! Hú, de nehéz itt kapaszkodni. Jaj, megcsúsztam! Vigyázz, ott egy szikla! (Stb.) Ki teremtette a hegyeket?

3. Énektanulás:

Ha szeretnénk megtanítani a „Ki teremtette ezt a világot?” című éneket, akkor a séta közben mondjuk azt a gyerekeknek, hogy azt feleljék, hogy: Atyánk, Istenünk! Ezután a teremben könnyebben megtaníthatjuk az éneket.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT A 2. ÓRÁRA MFEI: 7/A

Fő hangsúly: Isten a Teremtő. „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet.” 1Móz 1,1.

Kognitív cél: A teremtéstörténet megismertetése.

Affektív cél: Rácsodálkoztatás Isten teremtett világára.

Pragmatikus cél: Tudják elmondani, hogy Isten hogyan teremtette a világot.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Játéköttlet: Vezényszó: Álljunk fel egyszerre! Ülünk le egyszerre! Induljunk el egyszerre! Mi kell hozzá, hogy egyszerre tudjuk ezeket végezni? – Egy indító jel, vezényszó, hogy egyszerre kezdjük el. Játéköttlet: Karmester Próbáljuk ki, hogy mindig más ad jelt a csoportból a kezdésre. (Hasonló a játék a Titkos karmesterhez, de most megbeszéljük, hogy ki indítja a mozdulatot.) Emlékeztető az előző órára: Mindenki gondolkozzon azon, hogy az összes teremtmény közül, amit a múlt órán láttunk,	Elég hely a körben álláshoz, vagy körbe rakott székek. Átvezető mondat: A világ is így született meg. Fontos, hogy a gondolkodási idő után pörgősen

	melyik tetszik neked a legjobban!	sorolják fel.
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmesélés súlypontjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kezdetben semmi sem volt csak Isten létezett • Isten elhatározta, hogy világot terem • Kimondta, hogy legye • Szavára lett minden • Először sötét volt • Isten világosságot teremtett <p>Beszélgetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miért volt fontos, hogy Isten fényt teremtsen. • Miért kell a növényeknek a fény? • Miért kell az embereknek a fény? • Miért kell az állatoknak a fény? 	Szemléltetésre vihetünk be képeket olyan növényekről, amelyek nem kaptak elég fényt.
Munkáltatás	Munkafüzet 2. 3. feladatai	Mfei. 17. o. 2. f. és 18. o. 3. f.
Házi feladat	Munkafüzet 4. feladata	Mfei. 18. o. 4. f.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT A 3. ÓRÁRA MFEI:7/B.

Fő hangsúly: Annak a megismertetése, hogy a vizet, élet egyik alapfeltételét, Isten alkotta.

Kognitív cél: Annak a megismertetése, hogy a vizet, élet egyik alapfeltételét, Isten alkotta.

Affektív cél: Rácsodálkoztatás Isten teremtett világára.

Pragmatikus cél: Tudják elmondani, hogy Isten hogyan teremtette a világot.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Képek: Vigyünk be a gyerekeknek olyan képeket, ami a víz és a föld legkülönbözőbb felhasználásáról szólnak:</p> <p>Víz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ivóvíz • kézmosás • fürdés • sport • eső • takarítás • főzés • tengeri állatok • hajó <p>Kérjük meg a gyerekeket, hogy válasszanak egy képet, ami tetszik nekik.</p>	Előkészület: újságból vagy internetről gyűjtött képek. Ha laminálni tudjuk őket, akkor hosszú távon felhasználhatóak.

	<p>Mondják el, hogy mi látható a képen.</p> <p>Beszéljük meg, hogy mi az, ami összeköti a képeket?</p> <p>Mit mondanak el a képek a vízről?</p>	
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmesélés:</p> <p>Az előbbi játéknak a kártyáit használjuk fel ahhoz, hogy elmondjuk, hogy Isten elválasztotta a vizeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kezdetben semmi sem volt még. • De Isten elhatározta, hogy megteremti a világot. • Ezért először teremtett világosságot és sötétséget az első napon. • A második napon Isten elválasztotta egy mástól a vizeket. <p>Innentől használjuk a képeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megalkotta a vizet az égre, hogy a felhők formájában ússzanak az égen. • Hogy aztán eső formájában leessen a földre. • Hogy majd amikor lesznek már növények, meglocsolja vele őket. • Hogy a sok esőből majd később folyó legyen. • És a folyóban úszhassanak majd később a halak. • És a folyókból ihassanak majd az emberek. • És a vízben nyáron lehessen majd fürdeni. <p>Isten ilyen előrelátóan alkotta meg a vizet.</p> <p>Aranymondás:</p> <p><i>„Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet.”</i></p> <p>1Mózes 1,10</p>	<p>Előkészület:</p> <p>Gyakoroljuk otthon a történetmesélést, hogy zökkenőmentesen menjen.</p> <p>A képek hátuljára felírhatjuk a sorrendet, ahogyan megmutatjuk.</p> <p>Szükséges képek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felhő - eső - növény öntözés közben - folyó - hal - ivóvíz - strand
Munkáltatás	Munkafüzet 1. feladata.	Ragasszuk be a matricát, majd beszéljük meg hol van száraz, hol van víz.
Házi feladat	--	

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT A 4. ÓRÁRA MFEI:7/C.

Fő hangsúly: Fő hangsúly: Isten mindent jónak teremtett. Öröm a teremtett világ fölött.

Kognitív cél: Annak a tudatosítása, hogy Isten mindent jónak teremtett meg.

Affektív cél: Hálaérzet felkeltése a teremtett világ csodái iránt.

Pragmatikus: Bátorítás arra, hogy fejezzék ki imában Istennek a hálájukat.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Arcjáték: Játék lényege, hogy érzelmeket kifejező képeket adunk az önként jelentkezőnek, aki megpróbálja megjeleníteni azt az érzelmet, amit lát a képen. A csoport feladata, hogy kitalálják, hogy milyen érzelmet akart megmutatni a társuk.	Előkészület: Érzelmeket kifejező képek fénymásolata. Ha nem találunk, akkor a munkafüzet 39. oldalán lévők közül válogathatunk. Nagyobb létszámú csoport esetén egy képhez 2 önként jelentkezőt is kérhetünk.
Feldolgozási javaslat	Történetmesélés ujjbábokkal: A teremtés napjainak jelképeit ujjbábokon lehet megjeleníteni, ami a munkafüzet összefoglaló feladatainál található. Ezzel a gyerekek is el tudják mondani a teremtés történetét, a következő órán pedig bővíthető az emberrel. <ol style="list-style-type: none"> 1. Kezdetben: sötét – világos ellentéte 2. Elválasztotta a vizeket: tenger – felhő 3. Szárazföld, növények: vízparti kép virágokkal, fával 4. Égitestek: a sötét – világos ellentétébe berajzolva az égitestek 5. Halak, madarak: a 2. napi kép benépesítve 6. Szárazföldi állatok, ember: 3. kép benépesítve, de ha egy kéznyi (5 ujjbáb) akarunk készíteni, akkor a 6. nap jeleként a tenyerükbe rajzolhatnak egy mosolygós arcot. 7. Bár a nyugalom napja nem tartozik még bele a tananyagban, de jelképeként mindenképpen megemlíthetjük, ahogy összekulcsoljuk	Mfei. 35. o. Előkészület: Fénymásolni a köröket, és ujjbábót készíteni belőle. Lehet hurkapálcára is ragasztani.

	<p>a kezünket és hálát adunk a teremtett világgért.</p> <p>Aranymondás: „És látta Isten, hogy ez jó.” 1Mózes 1,10</p> <p>Éktanulás: „Isten alkotta az oroszlánokat...”</p> <p>Arcjáték: Kérjük meg a gyerekeket, hogy az arcukkal fejezzék ki, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> - örülnek - hálásak 	<p>Az ének refrénjében az ismétlődik, hogy „minden, amit alkotott jó...”</p> <p>Visszakapcsolódunk ezzel a kezdő játékhoz.</p> <p>Kísérhetjük az órán tanult éneket arcjátékkal.</p>
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	
Házi feladat	Hálaimát mondjanak elalvás előtt.	

TOVÁBBI ÖTLETEK: Bábos feldolgozás

A témához felhasználható énekek:

Jézushoz Jöjjetek: 11. Áldd meg a földet-kánon

Dicséritek az Urat: 47. Áldjátok Istent

Dicséritek az Urat: 156. Mi segítségünk –kánon

Teremtéstörténet

(1Móz 1-2,4; 1Móz 2,4-25; 1Móz 2,8-17; 3,1-13)

Bevezető gondolatok

A nagy világvallások, ősi mitológiák szinte kivétel nélkül a világ keletkezésének „leírásával” kezdődnek. Nem véletlen ez, hiszen az embert mindig is foglalkoztatta az a kérdés, hogy miként jött létre mindaz, ami látható, amit valóságos világgént megtapasztalunk. Az, ahogyan erről gondolkodunk, ahogyan magunkat ebben a világban meghatározzuk, elhelyezzük, meghatározza a világ és benne az ember létének értelmét is.

A honnan jöttünk, kik vagyunk, hová tartunk, mi a feladatunk kérdések azonban nem csak egyetemes szinten merülnek fel, hanem minden egyes emberi élettel, létezővel kapcsolatban. Fontos, ha nem a legfontosabb kérdések ezek, hiszen az élethez való viszonyunk függ tőle.

A kisgyermek sajátja az, hogy kérdez, különösen óvodás és kisiskolás korban. Ismerjük a „miért” korszakot, amikor a gyerekek (a felnőttek számára sokszor idegesítő módon) a dolgok legvégső határáig képesek kérdéseikkel elmenni – oda, ahová az emberi tudat, tudás már nem képes behatolni. E mögött pontosan a világ megismerésére irányuló vágy áll. Az élet

keletkezésének, minden létező létrejöttének kapujában állunk ilyenkor. . Éppen ezért nem mindegy az, hogy milyen válaszokat kapunk és adunk ezekre a kérdésekre.

A Szentírásból ismert teremtéstörténet is válasz a világ és az ember születésével, létével kapcsolatban feltett kérdésekre. Válasz, ami egy adott korszakban, egy adott ismeretanyag birtokában jött létre, de olyan ősi szimbolikát, tudást közvetít, ami a mai ember számára is befogadható.

Mindezek tudatában jó koncepciónak tűnik az iskolába bekerülő gyermekek hitoktatását a teremtéstörténettel kezdeni. Mivel az elsős gyermekek – különösen év elején- még nem tudnak se írni, se olvasni, a szövegközpontú értelmezések helyett érdemesebb a hangsúlyt a szimbólumokra, átélhetőségre helyezni.

Ennek megvalósítására kiválóan alkalmas a bábjátékos módszer, hiszen a kisgyermekhez igen közelálló műfajról van szó, tele non-verbális, jelképiségre épülő lehetőségekkel. A következőkben több „feldolgozási „lehetőséget kínálok fel ennek a módszernek a segítségével.

I. Világépítés, BÁBOS Feldolgozási lehetőség a teremtéstörténet témaköréhez

Cél meghatározása

Az Isten hasonlatosságára teremtett ember feladata ezen a világon az, hogy őrizze és művelje mindazt, aminek gazdájává tette a Teremtő. Ebben benne foglaltatik a teremtett világ szépségeinek el-és felismerése és annak a megőrzésére tett szándéka és munkája. Az istenképző ember azonban nem csupán a megőrzés feladatát kapta, hanem arra is lehetősége van, hogy maga is alkotóvá váljon, hogy maga is belekóstolhasson a „teremtés” élményébe. A teremtő erő ebben a formában is folyton meg akar nyilvánulni ezen a világon. Az alkotásra való vágya az embernek olyan erős, hogy kora gyermekkorban is megnyilvánul, ha máshol nem, a játék folyamán.

A cél az, hogy a gyerekek a bennük rejlő „világformáló” erőt, alkotókészséget felismerve és megtapasztalva szerezzenek tudomást a világ keletkezéséről, annak felépüléséről, anyagszerűségéről. Anyagok, színek, formák segítségével létrehozunk egy kis „világmodellt”, majd játékkal életre keltjük azt.

Motiváció:

- a. Vigyünk be a gyerekekhez különböző minőségű, felületű anyagokat: pl. textil, fa, fém, gyapjú stb. Adjuk ezeket a kezükbe, hogy érzékeljék azokat, majd beszéljünk arról, hogy felismerték-e mindegyiket, tudják-e a nevüket, azt, hogy mire használhatóak, mit lehet belőle készíteni stb. Milyen érzés volt ezeket megfogni? Milyen a színe, alakja? Ki mit készítene belőle?
- b. Mindezt játékosabbá is tehetjük, ha néhány önként jelentkező gyereknek bekötjük a szemét és úgy adjuk a kezébe a különféle anyagokat. Rájön-e, hogy mit tart a kezében? Ebben az esetben bevonhatunk illatokat, hangokat is a játékba.

Történet felvezetése

A minket körülvevő világ is különböző anyagokból, formákból, színekből, hangokból áll. Ezeknek egy részét a természet adja, más részét az ember hozza létre.

Kezdetben azonban nem volt semmi, csak mélység, üresség és káosz. Rendetlenség. Isten azonban ezt a rendetlenséget, zűrzavart renddé változtatta és megalkotta a világot. Hallgassátok csak hogyan!

Történet elmondása - Feldolgozás

Szükséges eszközök: nagyobb kartondoboz, ecsetek, festékek, vagy zsírkréta, különböző termékek (pl. gesztenye, makk, falevelek, kisebb faágak, moha, stb.), kövek, fogpiszkáló, ragasztó, olló, színes textilek, szalagok, gyurma, levegőn száradó esetleg ún. Fimo gyurma

A kartondobozt vágjuk szét úgy, hogy a tetejét és az egyik oldalát eltávolítjuk. Így egy nyitott formát kapunk, amit „alpnak” használhatunk majd.(Ezt célszerű otthon elkészíteni, illetve előkészíteni)

Válasszunk ki néhány gyereket, akiknek az lesz a feladata, hogy megfessék ezt az alapot. Az alsó része lehet a föld, míg „felül” az ég. Az egyik oldal lehet a világos, a nappali rész, a másik az éjszakai. Ha van rá idő és lehetőség a doboz külső részét is meg lehet festeni – lehet az a világűr.

A többiek is dolgozhatnak csoportokban. Legyenek, akik fákat, növényeket, virágokat készítenek kisebb faágakból, (levélként használhatunk szalagokat, amiket ráköthetnek az ágakra, ezek nyugodtan lehetnek színesek). Ahhoz, hogy majd megálljanak, ezeket az ágacskákat gyurmaalapba szúrhatjuk.

A többiek állatokat készíthetnek, termékekből, egy két gyermek pedig megformálhatja Ádámot és Évát például gesztenyéből.

Ha nincs lehetőség termékek gyűjtésére, alkalmazására, használjunk gyurmát, akár levegőn száradót is (ennek hátránya, hogy csak száradás után lehet festeni).

Miután elkészültek, megszáradtak az alkotások, kezdődhet a világ „felépítése”. Eközben indirekt módon történik az ismétlés, tanulás, a hallottak „rögzítése”, hiszen fel kell eleveníteni a történetet.

Ha megfigyeljük, felfedezhetjük, hogy a bibliai történetnek nagyon szép ritmusa van, szinte költői szöveg van előttünk. Erre építhetjük a játékunkat. A hitoktató olvassa, vagy mondja a szöveget, míg a gyerekek annak alapján helyezhetik el a „születendő világban” az általuk készített „teremtényeket”. A „látta Isten, hogy ez jó” lehet egyfajta refrén, aminek két síkon is pozitív üzenete van: egyrészt, spirituálisan megértik a gyerekek, hogy Isten szeretete hozta létre ezt a világot, másrészt saját alkotásaik kapcsán megtapasztalják, hogy alkotni, létrehozni valamit „jó”, mert örömet okoz másoknak és az alkotónak is.

Ha elkészültünk, engedjük, hogy a gyerekek „kipróbálják” az általuk létrehozott „világot. Hadd játszanak a figurákkal, hadd keltsék életre azokat szabadon!

Befejező gondolatok

Látható, hogy ennél a feldolgozási lehetőségnél folyamatról van szó, ami nyilvánvalóan több órát vesz igénybe. Mivel egészen kicsi gyerekekkel kell dolgozni, a pedagógus részéről sok előkészítő munkát igényel, nem beszélve az intenzív órai jelenlétről. Komplexitását és élményszerűségét tekintve azonban ez a lehetőség sokkal hatékonyabb lehet, mint a didaktikus módszerek.

II. Árnyékvilág, BÁBOS Feldolgozási lehetőség a teremtéstörténethez

Cél meghatározása:

A bibliai teremtéstörténetet az őstörténetek közé soroljuk, ami azt jelenti, hogy szerzője egyetemes érvényű hitvallást fogalmaz meg benne a világ keletkezéséről. Olyan mitikus világba vezet vissza bennünket, ahol rápillanthatunk a születés előtti, a még formátlan ősállapotra, az ősvízre, amelyben még csak az életnek a lehetősége van jelen. Ezt az állapotot érzelmi és nem tudatos szinten tudjuk csak elképzelni, átélni, hiszen mindannyian egy ilyenfajta ősállapotban léteztünk születésünk előtt.

Ebben vagy „e fölött” azonban ott van a teremtő erő, Isten Lelke, amely képes a mélységből, a sötétségből, a káoszból életet fakasztani. A teremtéstörténet leírásában szinte a szemünk előtt születnek meg a dolgok, egy láthatatlan kézformát ad a formátlanoknak, az ellentétek feszültségével (fény- árnyék, nappal- éjszaka, ég és föld stb.) ritmust ad az összevisszaságban jelen lévő erőknél, és ezzel együtt a megszülető világot egyfajta rendbe helyezi bele. Ha ez a fajta rend, ritmus megszűnik, a világ újra káoszba fordul.

A gyerekek még sokkal közelebb vannak a születés „élményéhez”, sőt a születés előtti állapothoz. Természetesen náluk sem tudatos szinten, de ezek az ősi képek, erők még erőteljesebben élnek, mint a már nagyon konkrétá vált felnőtt világban.

Cél az, hogy egyfajta képnyelv segítségével „átéljék” a világ születésének ős-pillanatát és egyúttal felfedezzék azt, hogy minden születést megelőző egy ilyen formátlan állapot, amely azonban az élet kibontakozásának lehetőségét hordozza magában. A Teremtő Lélek által így formálódik ma is a világ – „Creare est semper novum facere”, azaz a teremtés mindig az új előhívását jelenti.

Indirekt módon megtanulhatják azt, amiről a teremtéstörténet beszél, hogy árnyék nélkül nincs fény, mélység nélkül nincs magasság, üresség nélkül nincs teljesség, de mindezt egyfajta rend hatja át, ami az élet lehetőségének teret ad. Érzelmi szinten azt jelenti ez, hogy a legnagyobb mélység, krízis is megoldódhat, „születhet” belőle valami nagyszerű, hiszen a teremtő Léleknek ma is ez a célja – minden módon az életet akarja előhívni.

Bábtechnikai javaslat

Az előbbieken felvázolt gondolatmenet „kifejezésére”, és a teremtéstörténet mitikus világának felidézésére a bábos technikák közül leginkább az árnyjáték alkalmas. Olyan technika ez, amelyet éppen az ősi, mitikus történetek felidézésére „használtak” és használnak ma is Keleten. Megtalálható Indiában, Indonéziában, Kínában és Törökországban is. Az árnyjátékok elsősorban szakrális történetek eljátszására jöttek létre, bár néha (pl. Törökországban) profán témákat is feldolgoztak általa.

Tartalmuk szerint a valóság és a látszat viszonyát látták benne, ami azt jelenti, hogy a vászon ugyanúgy eltakarja a figurákat, illetve annyit enged láttatni abból, amennyire a látszat-valóság eltakarja az igazi valóságot.⁸

Ennek a varázslatos technikának a jelentősége abban rejlik, hogy viszonylag egyszerű „megvalósítani”, mégis nagyon hatásos, látványos. Alkalmas az álomszerű, vagy idősíkok változásának kifejezésére, különböző áttűnések megjelenítésére.

---

⁸ Tarbay Ede i.m. 47.

Az árnyfigurák tulajdonképpen kivágott síkbábok, de gyönyörű felületeket, képeket lehet kialakítani színes fóliával, csipkével, csipke-papírral, főként áttört textúrájú anyagok segítségével. A fényforrás lehet egy zseblámpa, írásvetítő, vagy asztali lámpa is, maga a színpad pedig egy kivágott doboz, vagy két tartórúdra erősített vászon.

Kétféle fajtáját különböztetjük meg: az alulról mozgatott változat indiai eredetű, amelynél a fényforrás hátulról érkezik, míg a kínai típusú árnyfigurákat hátulról mozgatják, és ebben az esetben a fény felülről érkezik.

Az árnyfigurákkal való játéknál alapszabály, hogy a figurák érinthetik, de nem fedhetik egymást, mert értelmezhetetlenné válik a kép.

Feldolgozás

Míg az előző javaslat csoportmunkára épül, a gyerekek aktív bevonásával valósul meg, itt ezzel szemben egyfajta „bemutatóról” van szó, illetve a gyerekeket játékosként lehet bevonni, mivel a bábok elkészítése ennek a korosztálynak még nehéz lenne. Itt ugyanis különböző figurákat kell megrajzolni, kivágni, ami nem várható el egy írni, olvasni még nem tudó gyermektől.

Felnőttek számára azonban nem okoz nehézséget ennek megvalósítása, hamar sikerélményhez juttat, illetve kevés eszköz, anyagi beruházás szükséges hozzá. Annál több fantázia!

Érdeemes már a készítésnél kipróbálni, hogy egy-egy figura, felület hogyan jelenik meg, távolítással, közelítéssel, áttűnésekkel milyen hatást érhetünk el.

Amennyiben azt a megoldást választjuk, hogy magunk játszunk, érdemes akkor megtenni ezt, amikor a történet már teljes egészében ismert. Lehet ez a záró-ismétlő- feldolgozó óra. Szánjuk rá a 45 percet, akkor is, ha maga a játék nem tart ennyi ideig. Teremtsük meg, készítsük elő a termet a játékra, adjuk meg a méltóságát, ezáltal is lehetőséget adva a gyerekeknek a bevonódásra (sötétítsünk be, amennyire lehet, ültessük úgy a gyerekeket, hogy mindenki jól lásson stb.)

Ha marad még idő, lehet róla beszélgetni a (ez is a feldolgozás része), esetleg megkérni őket, hogy benyomásaikról készítsenek otthon rajzot.

Másik lehetőség, hogy a gyerekek játsszák el a történetet. Ez esetben szükséges egy előkészítő órát tartani, amikor megismerkedhetnek a technikával, kipróbálhatják, szabadon játszhatnak, ötleteiket megvalósíthatják. Ki lehet találni együtt, hogy a történet egyes részletei hogyan valósulhatnak meg.

Szeretném itt felhívni a figyelmet arra, hogy nem fontos a teljes bibliai szöveget megjeleníteni, de nyilván annál több gyerek juthat játéklehetőséghez, minél nagyobb ívet fogunk át a történetből.

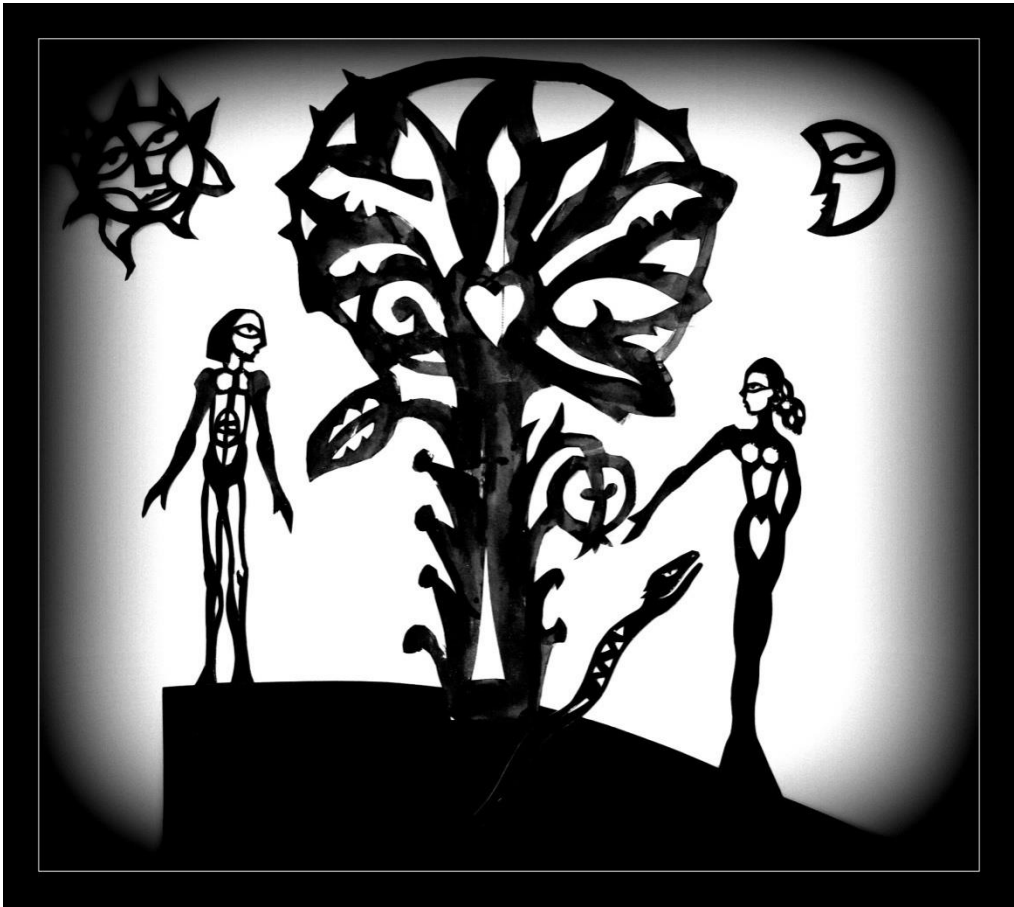
Másik szempont, hogy a pedagógusnak legyen koncepciója a játékra, szereposztásra nézve, akkor is, ha nem ő játszik, mert különben könnyen az őskáosz állapota valósulhat meg az osztályteremben.

Az árnyjáték a képek kifejező erejére épül, éppen ezért benne rejlik annak lehetősége, hogy szavak nélkül jelenítsük meg a történetet. Ebben az esetben a képi világot, a történéseket megerősíthetjük zenei aláfestéssel, ami egyfajta ritmust biztosít a játéknak.

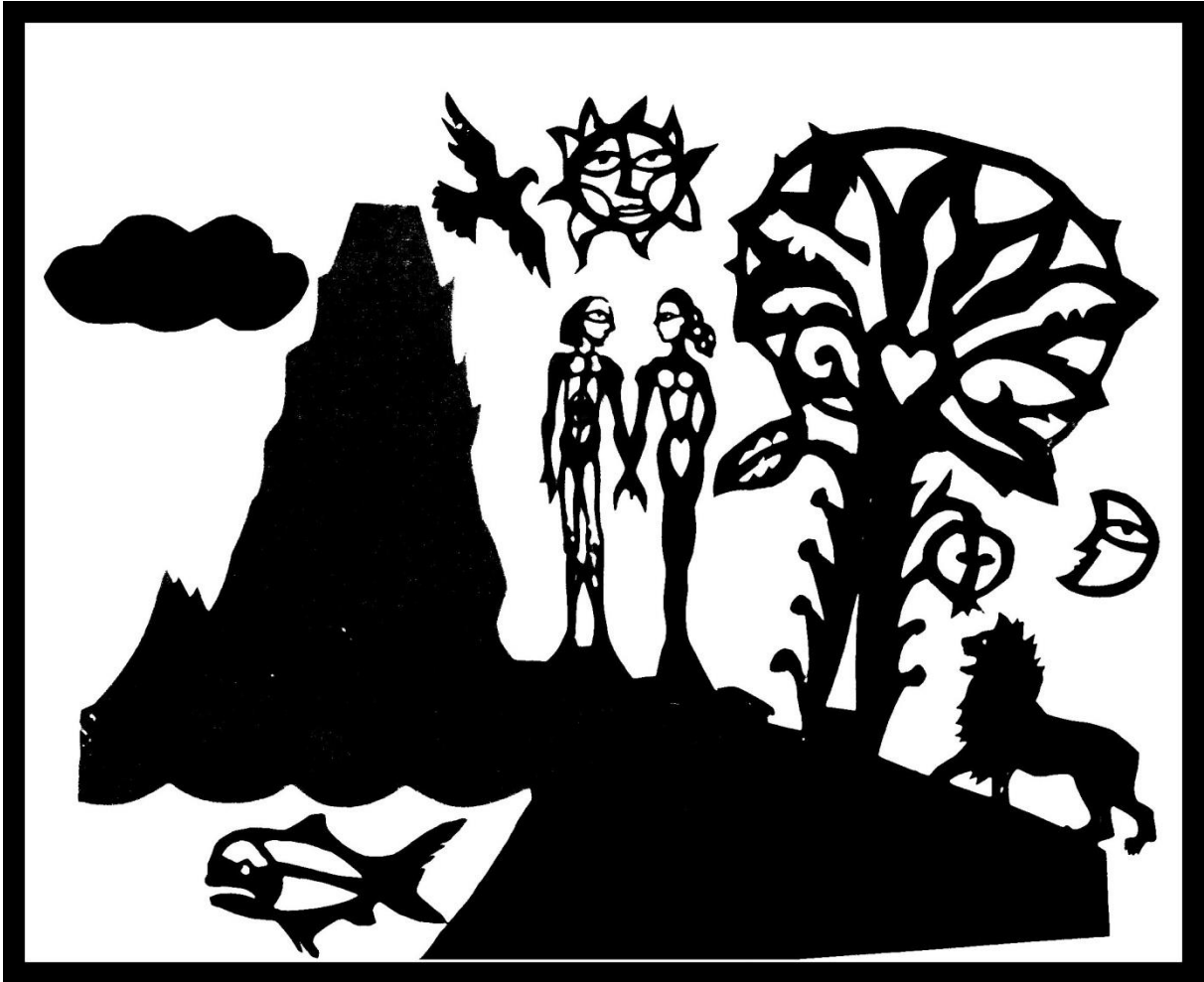
Válasszunk hangszeres, lehetőleg szöveg nélküli zenét, nehogy elvonja a figyelmet a látványról.

Szükséges eszközök:

Olló (lehetőleg hegyes), kartonpapír (kiválóan alkalmas az ún. fotókarton), hurkapálcika, ragasztó, erősebb cellux, vagy papírragasztó, vékony drót, kartondoboz, pausz papír, esetleg zseblámpa, asztali lámpa, vagy régi típusú írásvetítő.

8. ISTEN TEREMTETTE AZ EMBERT

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Hans Walter Wolff: Az Ószövetség antropológiája, Harmat Kiadó, Budapest, 2003.)

(Ez nem csak az ember teremtéséről szóló órákhoz jó háttér, hanem az Emberek körülöttem és a Barátunk a környezetünk témákhoz is.)

Az ember istenképűsége

A Papi irat az embernek a világban betöltött különleges szerepét az Isten képmása kifejezéssel foglalja össze.

- * Ez a kifejezés az Istenhez való hasonlóságra utal, Isten a teremtésben önmagával folytatott tanácskozásával kapcsolatban jelenik meg: „Alkossunk embert a saját képmásunkra...” (1Móz 1,26)
- * Az ember Isten megszólításából keletkezett. Az áldás első része megegyezik az égi és tengeri állatoknak szólóval, de a folytatása tartalmazza a megbízást felelősségteljes feladatokra, döntési hatalomra a teremtett világban. „Kevéssel kisebb Istennél...” (Zsolt 8)
- * Isten képmása a megfelelően alapuló kapcsolatot jelenti Isten és ember között. Az ember Isten szavának engedelmességgel megfelel a megszólító szónak.
- * Az embert a többi élőlényel különleges viszonyba helyezi, táplálékként vagy segítségként. Amikor az embernek Isten teremtésével van kapcsolata, ezáltal Istennel is kapcsolatba kerül. Ez is a megfelelés része: az embernek a világban Isten által teremtett dolgokkal kell foglalkozni.
- * Miért Isten képmása jelöli ezt a viszonyt? Az ókori királyok szobra az uralkodásuk bizonyítéka (Dán 3). Az embert Isten képmásaként igazolja, hogy Isten a teremtés ura, mert a többi teremtménnyel uralkodói viszonyban van. Uralkodói joga, mint a helytartóé.
- * Isten képmása mellett a hasonlóság is megjelenik. Ez utalhat a rokonsági kapcsolatra, azaz ne feledkezzen meg az ember arról, hogy különösen közel áll az Istenhez. Ez a közelség a beszédben látszik elsősorban.

Ember és emberiség

- * Nem egy kiemelkedő személy, hanem az ember (ádám) a világ kormányzója, mint Isten képmása.
- * Ádám – kollektív megnevezés, az egész emberiségre utal, többes számú alakban áll. Azaz nem kiemelkedő egyénekre, hanem az emberi közösségre bízta Isten az uralkodás feladatát, senki sincs kizárva ebből
- * A képmás-ember két nem formájában az. Ezáltal az emberek szeretetben kiegészítik egymást. (Barth) Az emberek az Isten-képmás feladatnak csak egymás felé fordulva, egymást kiegészítve tudnak eleget tenni.
- * Ehhez kapcsolódik a szaporodásra adott parancs. Nagyszámú emberiségre bízta Isten a világ kormányzását.

A teremtés feletti uralom

- * Az uralom gyakorlásának előfeltétele a demitizált világ, azaz minden Isten teremtménye, ami az ember élettere lehet, amit ő alakíthat.
- * Fölénnyel, leigázással (háborúban népek, rabszolgák stb.) kormányozza a világot, azaz erejének segítségével szolgálatára kényszeríti. Az abszolút királyi uralom méltósága minden ember osztályrészévé válik. Uralkodás – taposás (Jóel 4,13), szőlőből hasznos változás a must, ilyen az ember feladat a világban.
- * Az uralkodás tárgy a Föld egésze, nem csupán az állatok. Az állatok háziasításában jelent meg elsősorban a világ fölötti uralom a régiek számára. Csak maga az ember nem válhat a leigázás tárgyává (1Móz 9,6).
- * Ez a megbízás a kultúrára vonatkozik L. Köhler szerint. (Az építéstől a varráson át minden tanítható tudáson keresztül a fejlődés egésze ez a történelemben.) Szubjektíven pedig minden embernek meg kell küzdeni az étellel.
- * Az ember bízott feladat még nem érte el célját. Veszélye az uralkodásnak, hogy kicsúszik a kezéből, ha félreismeri, félreérti a feladatát. A világ leigázása nem vezethet az ember létének veszélyeztetéséhez (környezetszennyezés). A technika mítosza ne uralkodjon az emberen.
- * Az Isten-képmás Jézus Krisztusban teljesedett be, és Benne ad lehetőséget, hogy mi is megújuljunk ebben naponta. (Kol 1,15; 3,10)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A kisiskolás gyermek már másképp kezdi látni önmagát, mint az óvodás. Felfedezi a különbségeket, de a hasonlóságokat is. Sokszor viszont zárkózottabb, zavarban van. A felelősséget viszont egyre inkább érti, érzi, főleg, ha van valamilyen háziállata. Sok játékkal, alkotással tudjuk közelebb hozni a gyerekekhez az ember teremtésének üzenetét, hogy nem csak a világot, hanem az egyes embert is Isten alkotta.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten teremtette az embert

Kognitív cél: Annak a megismertetése, hogy az ember Istent teremtette. Arra való rámutatás, hogy az embernek feladata, hogy gondoskodjon a földről.

Affektív cél: Az alkotás örömeinek megtapasztaltatása, saját és társaik arcára rácsodálkozás.

Pragmatikus cél: Egymás elfogadásának gyakorlása, bátorítás egy másik élőlényről való gondoskodásra (pl. háziállat).

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes	Moreno-vonal Ez igazán egy statisztikai „játék”, amikor a csoport tagjait egy képzeletbeli skálán állítjuk fel, ahol ebben az esetben a	Tér, ahol a gyerekek felállhatnak

ismeretek aktiválása	<p>legvilágosabb hajú gyerek az egyik végpont, a legsötétebb a másik.</p> <p>Ennek egy változata, amikor a terem sarkaiban jelölünk ki pontokat, ahova a gyerekeknek kell odatalálni, ha igaz rájuk az állítás. Pl. itt</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. barnaszeműek 2. kékszeműek 3. zöldezeműek <p>Mindkét változat jó alkalmat ad arra, hogy megfigyeljék egymást, de saját magukat is. Sokszor nem mernek egymás szemébe nézni, de most lehet, sőt jól meg kell nézni a másikat. Közösséget is teremthet, ha rácsodálkoznak arra, hogy mi vagyunk a barnaszeműek stb. (természetesen a hittanoktató is álljon be a játékba).</p> <p>Hívjuk fel a figyelmüket a változatosságra, hogy mennyire különbözőek vagyunk.</p>	
Feldolgozási javaslat	<p>Gyurmaember: Miközben a hittanoktató feleleveníti a teremtés történetét, ill. elmondja az ember teremtését addig, hogy „megformálta az Úristen az embert a föld porából” elkészít gyurmából egy ember alakot. (Nem baj, ha nem tökéletes!!!)</p> <p>Beszélgetési javaslat: Mit gondoltok, miért nem él az én gyurmaemberem? Mitől lett az ember élő? Isten az „élete leheletét” leheli az emberbe.</p> <p>Az ember Isten képmása, ami feladatot jelent számára, de ehhez erőt, áldást kapott Istentől.</p> <p>Beszélgetési javaslat: Tankönyv „Beszélgessünk és játsszunk!” témái</p>	<p>gyurma</p> <p>Tk. 8. lecke.</p> <p>Tk. 20. o.</p>
Munkáltatás	<p>Gyurmaember: Készítsenek gyurmából emberalakot. Ha van rá lehetőség, hagyjuk a teremben kiállításként a következő néhány órára.</p> <p>Lufi fej: Minden gyerek kap egy lufit, hogy fújja fel. (Aki nem tudja, annak segíthetnek azok, akik tudják, ill. a hittanoktató is készülhet néhány lufival előre.) A lufikat óvatosan dobálni kell úgy, hogy ne essenek a földre. Tapsra, (vagy bármilyen jelzésre), meg kell fogni mindenkinek egy-egy lufit, és rá kell rajzolnia valakinek a szemét. (Természetesen párba állnak ilyenkor.) Utána megy tovább a játék. Következő jelzésre egy másik lufira valaki másnak a száját, majd az orrát, fülét, végül a haját. Minden rajzoláskor lehetőleg olyan lufit fogjanak meg a gyerekek, amit előtte még nem, és mindig valaki más</p>	<p>natur gyurma</p> <p>Annyi lufi és vastagabb alkoholos filc, ahány gyerek van</p>

	arcának a részletét rajzolják rá. A lufit haza is lehet vinni. Ha nincsenek túl sokan, vagy van bőven időnk, akkor be is mutathatják a lufijukat, mint egy képzeletbeli csoporttársat.	
	Ének: Bércet, rónaságot... minden versszakával	
Házi feladat	Munkafüzet feladatai	Mfgy. 18-19. o. Mfei. 22-23. o.

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Árnykép

Kicsit időigényes, de nagyon mutatós feladat. Egyházi iskolában, az osztálytanítóval közösen (rajz-, technikaóra keretét is felhasználva) érdemes megvalósítani.

Írásvetítővel a gyerekek fejét egy-egy falra rögzített színes lapra kivetíteni, körberajzolni. A kivágását a gyerekek végezhetik. Az így elkészült árnyképek igazi díszei lehetnek akár egész évben az osztálynak. Miközben a „képmás” jelentést is magában hordozza.

2. Gyurmaember

Készítsenek gyurmából emberalakot. Ha van rá lehetőség, hagyjuk a teremben kiállításként a következő néhány órára.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat

„Színezd ki a képet! Rajzold bele magad a láncba!”

Instrukció: A feladat alkalmas arra, hogy arról beszéljünk a gyermekekkel, hogy mindannyian Isten gyermekei vagyunk.

3. feladat

„Hány különbséget találsz a két kép között? Karikázd be!”

Instrukció: a különbség a két kép között:

- Ádám lábánál a virág szára lehajlik a második képen
- Ádámnak a második képen szemüvege van,
- Második képen van egy kismadár a földön,
- Éva hajából hiányzik az első képen a virág,
- második képen Éva bokra előtt van egy virág.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁBAN A 2. ÓRÁRA:

Fő hangsúly: Engem is Isten teremtett!

Kognitív cél: Annak a tudatosítása, hogy őket is Isten teremtette, ezért Istenhez tartoznak, és Isten alkotta őket ilyenek, amilyenek.

Affektív cél: Arra való lelkesítés és öröm a felett, hogy Isten ilyenek alkotta őket.

Pragmatikus cél: Arra való bátorítás, hogy a képességeiket Istentől kapott ajándéknak tartsák.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
<p>Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Kisujj sorrend: Megkérjük a gyerekeket, hogy álljanak sorba először tetszés szerint. Majd álljanak kisujjuk nagysága szerint sorba. A játékot nehezíthetjük azzal, ha nem lehet közben beszélni.</p> <p>Nevek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegyük le sorban a nevek jelentését tartalmazó lapokat. • Sorban olvassuk fel a nevek jelentését. Ha valaki azt sejtí, hogy ez az ő nevének a jelentése, jelentkezzen. • Ha eltalálta, akkor megkapja a lapot. 	<p>Az az érdekessége a játéknak, hogy nem az fog előre kerülni, aki a legmagasabb.</p> <p>Előkészület: Minden gyerek keresztnevének a jelentését nyomtassuk ki egy lapra. Másik oldalára írjuk le a megfelelő keresztnevet.</p> <p>Mivel bizonyára fogalmuk sincs, hogy a nevük mit jelent, ezért örülni fognak.</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Páros körvonal: A gyerekek párokat alkotnak. Megkérjük őket, hogy rajzolják körbe egymást a csomagolópapíron. Majd a nevük jelentését tartalmazó lapot ráragaszthatják a rajra. Ezután kérjük őket, hogy gondolkozzunk együtt. Isten alkotott és gondolt ki minket. Sok képességgel látott el. Most átgondoljunk, hogy milyen képességeink vannak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ha van olyan képességed, ami a lábadhoz kapcsolódik, akkor színezz egy kicsit a rajzodon a lábon. • Ha van olyan képességed, ami a kezedhez kapcsolódik, akkor színezz egy kicsit a rajzodon a kezeden. • Így végig színeztethetjük az egész rajzot. Sorban nevezhetünk meg testrészeket. Az arcon részletesebben is nevezzük meg. (száj, szem, orr, arc, fül, homlok, fog stb.) <p>Nézzük meg ezután a rajzokat. Megállapíthatjuk a végén, hogy az osztályban mindenkinek adott Isten sok tehetséget.</p>	<p>Szükséges eszközök: Gyerekenként egy ív csomagoló papír, színes ceruza.</p> <p>A feladat célja, hogy a gyerekek tudatosítsák, hogy Isten mennyi képességgel ajándékozta meg őket.</p> <p>Ha nem tudjuk megoldani a csomagolópapír vásárlást, akkor előre kivágott gyerekformákat használjunk.</p>

	<p>Aranymondás: Isten mondja: „Neveden szólítottalak, enyém vagy.” Ézsaiás 43,1</p> <p>Aranymondás feldolgozása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyakoroljuk az aranymondást először úgy, hogy egyszerűen elismételjük együtt párszor az igét. • Ezután kérjük meg a gyerekeket, hogy körvonalrajzra írják rá a gyerekek a nevüket, álljanak körbe, és tartsák maguk előtt a rajzot. • Majd egymás után hangosan mondják el a keresztnévüket. Amikor mindenki elmondta, akkor a Hitoktató mondja: „Isten mondja...” a gyerekek pedig feleljék rá: „Neveden szólítottalak, enyém vagy.” • Ezután üljenek le a padba, és kérdezzük meg őket, hogy: Milyen érzés tudni azt, hogy Isten gyermeke vagy? 	
Záróima	<p>Csendes hálaima: Köszönjük meg Istennek azokat a képességeket, amiket Isten adott nekik. Ezeket átgondolták a gyerekek amikor színezték a rajzukat.</p>	<p>Mondjuk el, hogy mindenki magában imádkozik, a rajzok segítenek abban, hogy mit köszönjünk meg ma Istennek. Az imádság kezdetét és végét jelezhetjük egy hangjelzéssel.</p>
Házi feladat	Következő órára hozzanak családi fényképet.	

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 134. zsoltár Úrnak szolgái (+hk)

Jézushoz Jöjjetek: 11. Áldd meg a földet

9. EMBEREK KÖRÜLÖTTEM

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Hans Walter Wolff: Az Ószövetség antropológiája, Harmat Kiadó, Budapest, 2003.)

(Ez nem csak az ember teremtéséről szóló órákhoz jó háttér, hanem az Emberek körülöttem és a Barátunk a környezetünk témákhoz is.)

Az ember istenképűsége

A Papi irat az embernek a világban betöltött különleges szerepét az Isten képmása kifejezéssel foglalja össze.

- * Ez a kifejezés az Istenhez való hasonlóságra utal, Isten a teremtésben önmagával folytatott tanácskozásával kapcsolatban jelenik meg: „Alkossunk embert a saját képmásunkra...” (1Móz 1,26)
- * Az ember Isten megszólításából keletkezett. Az áldás első része megegyezik az égi és tengeri állatoknak szólóval, de a folytatása tartalmazza a megbízást felelősségteljes feladatokra, döntési hatalomra a teremtett világban. „Kevéssel kisebb Istennél...” (Zsolt 8)
- * Isten képmása a megfelelésen alapuló kapcsolatot jelenti Isten és ember között. Az ember Isten szavának engedelmességgel megfelel a megszólító szónak.
- * Az embert a többi élőlényel különleges viszonyba helyezi, táplálékként vagy segítségként. Amikor az embernek Isten teremtményeivel van kapcsolata, ezáltal Istennel is kapcsolatba kerül. Ez is a megfelelés része: az embernek a világban Isten által teremtett dolgokkal kell foglalkozni.
- * Miért Isten képmása jelöli ezt a viszonyt? Az ókori királyok szobra az uralkodásuk bizonyítéka (Dán 3). Az embert Isten képmásaként igazolja, hogy Isten a teremtés ura, mert a többi teremtménnyel uralkodói viszonyban van. Uralkodói joga, mint a helytartóé.
- * Isten képmása mellett a hasonlóság is megjelenik. Ez utalhat a rokonsági kapcsolatra, azaz ne feledkezzen meg az ember arról, hogy különösen közel áll az Istenhez. Ez a közelség a beszédben látszik elsősorban.

Ember és emberiség

- * Nem egy kiemelkedő személy, hanem az ember (ádám) a világ kormányzója, mint Isten képmása.
- * Ádám – kollektív megnevezés, az egész emberiségre utal, többes számú alakban áll. Azaz nem kiemelkedő egyénekre, hanem az emberi közösségre bízta Isten az uralkodás feladatát, senki sincs kizárva ebből
- * A képmás-ember két nem formájában az. Ezáltal az emberek szeretetben kiegészítik egymást. (Barth) Az emberek az Isten-képmás feladatnak csak egymás felé fordulva, egymást kiegészítve tudnak eleget tenni.
- * Ehhez kapcsolódik a szaporodásra adott parancs. Nagyszámú emberiségre bízta Isten a világ kormányzását.

A teremtés feletti uralom

- * Az uralom gyakorlásának előfeltétele a de mitizált világ, azaz minden Isten teremtménye, ami az ember élettere lehet, amit ő alakíthat.
- * Fölénnyel, leigázással (háborúban népek, rabszolgák stb.) kormányozza a világot, azaz erejének segítségével szolgálatára kényszeríti. Az abszolút királyi uralom méltósága minden ember osztályrészévé válik. Uralkodás – taposás (Jóel 4,13), szőlőből hasznos változás a must, ilyen az ember feladat a világban.
- * Az uralkodás tárgy a Föld egésze, nem csupán az állatok. Az állatok háziasításában jelent meg elsősorban a világ fölötti uralom a régiek számára. Csak maga az ember nem válhat a leigázás tárgyává (1Móz 9,6).
- * Ez a megbízás a kultúrára vonatkozik L. Köhler szerint. (Az építéstől a varráson át minden tanítható tudáson keresztül a fejlődés egésze ez a történelemben.) Szubjektíven pedig minden embernek meg kell küzdeni az élettel.
- * Az ember bízott feladat még nem érte el célját. Veszélye az uralkodásnak, hogy kicsúszik a kezéből, ha félreismeri, félreérti a feladatát. A világ leigázása nem vezethet az ember létének veszélyeztetéséhez (környezetszennyezés). A technika mítosza ne uralkodjon az emberen.
- * Az Isten-képmás Jézus Krisztusban teljeseedett be, és Benne ad lehetőséget, hogy mi is megújuljunk ebben naponta. (Kol 1,15; 3,10)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A kisiskolás gyermek már másképp kezdi látni önmagát, mint az óvodás. Felfedezi a különbségeket, de a hasonlóságokat is. Sokszor viszont zárkózottabb, zavarban van. A felelősséget viszont egyre inkább érti, érzi, főleg, ha van valamilyen háziállata. Sok játékkal, alkotással tudjuk közelebb hozni a gyerekekhez az ember teremtésének üzenetét, hogy nem csak a világot, hanem az egyes embert is Isten alkotta.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Család iránti hála

Kognitív cél: A saját születésnap dátumának ismerete, családi, rokoni viszonyok tisztázása.

Affektív cél: Hála érzésének felkeltése azért, hogy Isten őt egy családban adta. A családtagok iránti szeretet erősítése.

Pragmatikus cél: Buzdítás arra, hogy tartsák számon, családtagjaikat, a családi ünnepeket. Alakítsanak ki a csoportban születésnap ünneplési rítust.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetési javaslat: Mi jut eszedbe a gyertyákról? Mikor szoktunk gyertyát gyújtani? Neked mikor égtek legutóbb a gyertyák, tudod-e? Hány gyertya égett? Házi feladatként családi fényképeket kellett hozni, mutassák be, hogy ki kicsoda rajtuk. Biztos lesz köztük olyan, amikor ők kisbabaként jelennek meg a	Gyertyák (kicsi, nagy, szám, stb.) A gyerekek saját fényképei

	<p>képen, amire rácsodálkoznak, hogy ki hogyan nézett ki korábban. Ez alkalmat ad arra, hogy beszélgessünk a családról, megnevezzenek családtagokat.</p> <p>Ének: Bércet, rónaságot... - Drága szüleinket... versszaka</p>	
Feldolgozási javaslat	<p>Családi fotó: Nézegetünk különböző családi fényképeket. Érdeemes régiákat is keresni, mert a XX. sz. első felének beállított képei sokszor eseményhez kötöttek, nagycsalád látszik rajtuk. Kisebb csoportokban (5-7 fő) álljatok be úgy, mintha családi fénykép lenne. Találjuk ki, hogy milyen eseményen készülhettek az egyes „fotók”! Ha nem derül ki egyértelműen, szólaltassuk meg a szereplőket egy-egy mondattal. (A hittanoktató előre is megadhat családi eseményeket, amihez készülhetnek a „fotók”. Pl. esküvő, születésnap, karácsony, nyaralás. Ha van rá lehetőség, érdemes lefényképezni a gyerekek által alkotott „családi fotókat”, és az osztályban kitenni.)</p> <p>Életre kelt fényképek: A fenti „családi fotóhoz” alkossanak jelenetet, aminek a kezdete, vagy a vége a „fotó”. Azzal a felszólítással, hogy ’Mi történt előtte?’ vagy ’Hogyan folytatódik?’</p>	<p>Családi fényképek régen és most</p> <p>Fényképezőgép</p>
Munkáltatás	<p>Készítsünk születésnap-naptárt! A hittanoktató egy előre elkészített naptárt visz be, amire a gyerekek öntapadós matricával beragaszthatják a saját nevüket a születésnapjukhoz. (Érdeemes a hittanoktatónak előre megnézni a gyerekek születésnapját, mert 1. osztályban még többen nem tudják ezt fejből.) Beszéljük meg, hogy hogyan ünnepelhetnénk meg egymás születésnapját a csoportban. Érdeemes előre egy rítuson gondolkodni, egy áldó éneket megtanítani. (Pl. 134/3; Áldjon meg téged...)</p>	<p>Naptár, öntapadós matricák</p>
Házi feladat	<p>Munkafüzet feladatai.</p>	<p>Mfgy. 20-21. o. Mfei. 24-25. o.</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Bizalomjáték

Cél: az egymásrautaltság megtapasztalása

Eszközök: kendő, székek, asztalok

A játékosok közösen csinálnak a terem berendezéséből egy „akadálypályát”. A játékosok körben állnak, az egyiknek bekötik a szemét, és valaki kicsit megpörgeti, hogy a többiek

addig meg tudják változtatni a helyüket. A bekötött szemű kiválaszt valakit a körben állók közül, aki végigvezeti az akadályok között. A vezetőn múlik, hogy mennyire nehezíti az útvonalat, hol időz el, mit fedeztet fel a társával. Ha végére értek, cserélnek. Egyidejűleg három pár is lehet a pályán.

Ha már mindenki volt mindkét szerepben, akkor a csoport megbeszéli az élményeket. A játék folytatható úgy, hogy új párok alakulnak, de most nem véletlenszerűen.

Megjegyzés: Szabad terepen még érdekesebb lehet ez a játék.
(Forrásanyag: <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=178>)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

3. feladat:

„Válaszd ki, hogy mit ajándékoznál születésnapjára a következő személyeknek!”

Instrukció: Jó beszélgetési lehetőséget ad a feladat a családról, barátságról, értékekről szóló témákhoz.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 134. zsoltár Úrnak szolgái (+hk)

Jézushoz Jöjjetek: 11. Áldd meg a földet

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLA 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Társak iránti hála

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten közössége teremtett, ahol barátokat találhatunk

Affektív cél: Hála érzésének felkeltése azért, hogy Isten adott barátokat. A barátok iránti szeretet erősítése.

Pragmatikus cél: A társak iránti szeretet kifejezésére bátorítás.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Számos-szigetes (minimum 8-10 fős csoportoknál játszható)</p> <p>A gyerekek össze-vissza sétálnak a teremben, adott jelre csoportokat kell alkotni annak megfelelően, amit a játékvezető mond. A csoportalkotás lehetősége függ a számoktól (egyszerűbb változatban csak a számot adjuk meg), pl. 3-as csoport. De lehet alakzatot is létrehozni: kör (körbeállnak, egymás kezét megfogják); csillag (körbeülnek terpeszben, a lábukkal alkotnak csillagot); kajak (terpeszben egymás mögé ülnek, mintha egy csónakban eveznének). Tehát 4-es kajak, azaz 4 fős csoportokban kell egymás mögé ülniük.</p> <p>Érdemes felhívni a figyelmüket arra, hogy lehetőleg mindig mással kerüljenek egy csoportba.</p>	
Feldolgozási javaslat	<p>Készítsünk közösen csoportplakátot!</p> <p>Nagy csomagolópapírra vagy kartonra a gyerekek fényképeiből alkossunk úgy képet, hogy utak vezessenek egyik gyerektől a másikig. Az út mentén rajzosan vagy újságkivágásból megjelenhetnek azok az életterek (otthon, iskola, játszótér, park, üzlet), ahol a gyerekek emberekkel találkozhatnak.</p>	<p>Szükséges eszközök:</p> <p>csomagolópapír, korábban elkészített és kinyomtatott fényképek, újságkivágások.</p>
Munkáltatás	Barátság karkötő készítése.	
Házi feladat		

10. AZ ÉDEN KERTJÉBEN

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, szerk. Bartha Tibor, Kálvin Kiadó, 1998.)

A teremtéstörténetben található első emberpár az Éden kertjében élt. Az Éden kertjének jelentése: „öröm, gyönyörűség”. Mások pusztaság, síkság értelemben fordítják és akkád kifejezésként fogadják el. Az Édenkertről a Bibliában azt olvashatjuk, hogy bő termés, sokféle szép és ehető gyümölcsű fa volt benne, több folyó. Bár a Biblia hoz információkat az Éden kertjének körülhatároltságára, pontos információt nem tudunk a helyéről. Ismeretlen pl. a Gihón folyó is. Teológiailag az Éden kertje azt szimbolizálja, hogy Isten tökéletesen gondoskodott az ember életéről. Isten és az ember közötti töretlen kapcsolat színtere, ahonnan az embernek engedtlensége miatt kellett távoznia.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A gyermekek számára az Édenkert több oldalról megközelíthető. Egyrészt a természet szépsége oldaláról. A gyerekek szeretnek a természetben játszani, érdeklődnek a növények és az állatok iránt. A másik megközelíthetőség pedig a jó kapcsolat: Isten és az ember jó kapcsolata. Isten úgy beszélget az Édenkertben Ádámmal, ahogyan a szerető apuka és anyuka beszélget a gyermekkel.

Az Édenkertben történtek másik fontos pontja a bűneset. Ne magát a bűnesetet állítsuk a középpontban, és ne egy fenyegető, üldöző Isten képét a történetnél. A gyermekek elsődleges tapasztalataira érdemes alapozni inkább. Már az elsős gyermek is ismeri a szabályokat, az iskolába kerülve pedig különösen is szembesülnek a sok új szabállyal. Ezek között jó néhányat könnyen betartanak, de akadnak közöttük olyanok is, amelyeket nagyon nehéznek tart némelyikük. Amit nem szabad, az sokszor kívánatos. A mai világban a „mindenki valósítsa meg magát” jelszóval sokszor az a követendő, aki feszegeti a határokat, megszegi a szabályokat. A gyerekek is ezt látják maguk körül, akár azáltal pl., hogy a felnőttek átmennek a piros lámpánál.

Az Édenkertben történetknél is rá lehet mutatni a szabályra, de ne fenyegetve, hanem megmutatva, hogy Isten szeretetéből adott rend az ember védelmére van. Ahogy a hétköznapi szabályok is az ő védelmüket szolgálják.

Emellett sokszor mentetik a gyerekeket, hogy „Még kicsi, nem tehet róla.” Minden emberi tevékenységben benne van a hiba lehetősége, hogy tévedhetünk, rosszul dönthetünk. Fontos a korosztályi szintű felelősség felébresztése, azáltal, hogy tetteikért, döntéseikért vállalják a felelősséget, és ezáltal majd felelősségteljes felnőttekké válnak. Mindezek mellett a szabadító Isten gondoskodó szeretete sokkal nagyobb mindannyiunknál.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten az embert egy csodálatos kertbe teremtette.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy Isten szeretetéből az Édenkertbe helyezte az embert. Az ember azonban engedetlensége miatt távozni kényszerült.

Affektív cél: Az Édenkert szépségének érzékeltetése, a szabályok iránti engedelmeskedés és engedetlenség érzelmi háttere.

Pragmatikus cél: A gyermekek tudjanak példát mondani arra, hogy milyen volt az ember helyzete az Édenkertben, és mondjanak példát arra, hogy számukra mely szabályokat nehéz betartani.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
<p>Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Gyümölcssaláta (a Zsipp-zsupp változata) A gyerekek egy-egy gyümölcs nevét választják maguknak. Körben ülnek, eggyel kevesebb szék van a körben, egy valaki a kör közepén áll, ő szeretne leülni. Ha valakire rámutat és azt mondja: Jobb, akkor a jobboldali szomszédjának a gyümölcsnevét kell mondania, ha bal, akkor a baloldalinak. Ha eltéveszti, akkor a kör közepén álló ül a helyére, ő meg a kör közepére kerül. Ha a kör közepén álló azt mondja, hogy gyümölcssaláta, akkor mindenkinek helyet kell cserélni, közben ő is megpróbál leülni.</p> <p>Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladata.</p> <p>Kiállítás látogatás Mindenféle érdekes tárgyat, játékot, esetleg ehető dolgot (csokit) tegyünk ki egy asztalra vagy helyezzük el a teremben úgy, hogy a gyerekek körbe tudják járni a „kiállítást”. Előtte beszéljük meg velük, hogy voltak-e már kiállításon, és milyen szabályokat kell ott betartani. Most azt a szabályt fogalmazzuk meg, hogy mindenhez hozzányúlhatnak, kipróbálhatnak, csak egy valamit nem – természetesen legyen ez a legérdekesebb dolog, pl. a csoki. Erősítsük meg ezt a szabályt, ha bármi történik, akkor is meg kell tartani. Ahogy elindulnak nézelődni, a hitoktató álljon oda a csokihoz, és kezdje el kínálgatni a gyerekeket. Biztos lesz olyan kisdíák, aki elfogadja a kínálást.</p> <p>Beszéljük meg! A kiállítás tapasztalatait beszéljük meg. Ismételjük meg a szabályunkat. Aki megszegte, miért, aki nem, az miért nem. Mi történik, ha egy szabályt megszegünk?</p>	<p>Tér a székek köbe rakásához</p> <p>Mfgy. 22. o. 1. f. Mfei. 26. o. 1. f.</p> <p>Mindenféle érdekes játék, tárgy, ami a kiállítást alkotja, és egy adag csoki</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>A történet elbeszélése Fontos, hogy Isten gondoskodó szeretetét hangsúlyozzuk, amivel a kertben körülvette az első emberpárt. Már az</p>	<p>Az egyházi iskolában a kiüzetés történetét a második órán meséljük</p>

	Édenkert leírásánál mondjuk el, hogy milyen gazdag áldással vette őket körül, a gyümölcsök leírásával, a kert szépségével, az Ő állandó jelenlétével. Ez a gondoskodó szeretet a kerten kívül is megmaradt, de már a munka nem csak örömet, hanem fáradságot is jelent, miközben megterem a gyümölcs.	el.
Munkáltatás	Levélkép – kert Milyen lehetett az Éden kertje? Képzeld el! Készíts egy állatot préselt őszi levelekből. Utána rakják össze egy nagy plakátra úgy, mint egy kertet.	Préselt levelek, virágok, ragasztó, csomagoló papír
Házi feladat	--	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Beszélgessünk!

Gyűjtsünk piktogramokat (útmutató és tiltó), táblákat. (pl. egyirányú utca, bejárat, tűzcsap, parkoló, behajtani tilos, stop, dohányozni tilos, kihajolni veszélyes stb.) beszéljük meg, hogy miért vannak ezek a táblák. Mi történik, ha valaki nem tartja be ezeket?

Milyen szabályokat kell az iskolában betartani? Hogyan tudnánk ezt ábrázolni? (pl. Ne focizz a teremben! – áthúzott focilabda: ez lehetőséget ad arra, hogy beszélgessünk arról, hogy vannak olyan szabályok, amelyek csak egy bizonyos helyen érvényesek.)

2. Osztályszabály – házirend

Készítsünk egyszerű rajzokkal házirendet. Ne csak tiltó, hanem útmutató rajzok is legyenek. Egy-egy gyerek maga választhatja, hogy melyiket készíti el.

3. Termés – kert készítése

A vadgesztenye termése nem ehető, de ősszel szívesen gyűjtik a gyerekek, más őszi termésekkel együtt egy kertet, azaz egy tálcányi terepasztalt. Használhatunk szép őszi leveleket is hozzá.

4. Jégtáblák

Cél: a diákok ismerjék fel, hogy (például az osztályközösségben) együttműködéssel sok minden elérhető.

A játékvezető (a pedagógus vagy egy vállalkozó diák) meghívja a gyerekeket egy Jeges tengeri hajóútra, azaz a gyerekek felállnak a helyükről és a játéktérre jönnek. Azt tapasztalják, hogy a hajó lassan süllyed, de már a partról elindultak az utasok megmentésére: Az utasok jégtáblákon akarják átvészelni azt az időszakot, amíg a segítség megérkezik: a játékvezető papírdarabokat szór szét a padlón, és a gyerekek ezekre állnak rá. a csoport nagyságától függően egy, két vagy három diák játssza a meleg Golf-áramlatot, amely megolvasztja a jégtáblákat (kis darabokra tépik a kezük ügyébe kerülő papírokat). Az egyedül maradó „hajótöröttek” esetében könnyű dolga van az „áramlatnak”. Az egymagukban állók alatt hamarosan nem marad papír. (Nem szabad leülni, lefeküdni.) Elvesztek és elmerülnek (kiállnak a játékból). Hamarosan kiderül, hogy csak azoknak van esélye, akik együttműködnek és szorosan egymás mellé körbe állva szoros gyűrűt alkotnak a lábaikkal és így védekeznek a Golf-áramlat ellen.

Megjegyzés: a tanulók Istenbe vetett bizalmának felébresztése, megerősítése.

(Forrásanyag: <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=178>)

5. Gyümölcsök nyáron

Készíthetünk „gyümölcs-nyáron”, gyümölcssalátát. Megbeszéljük, hogy melyik miért szükséges és egészséges.

(Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin János Kiadó. Bp. 2006).

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLA 2. ÓRÁJÁHOZ

Fő hangsúly: Isten az Édenkerten kívül is gondoskodik az engedetlen emberről.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy Isten szeretetéből az Édenkertbe helyezte az embert. Az ember azonban engedetlensége miatt távozni kényszerült.

Affektív cél: Az Édenkert szépségének érzékeltetése, a szabályok iránti engedelmeskedés és engedetlenség érzelmi háttere.

Pragmatikus cél: A gyermekek tudjanak példát mondani arra, hogy milyen volt az ember helyzete az Édenkertben, és mondjanak példát arra, hogy számukra mely szabályokat nehéz betartani.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Kezdő imádság: Kérjük meg a gyerekeket, hogy mondjanak 3 dolgot, amit ma megköszönhetünk Istennek! Ezt foglaljuk imába.</p> <p>Édenkerti riport: Instrukció: Képzeld el, hogy Te Éva vagy, te pedig Ádám az Édenkertjében. Először képzeletben végigjárjuk a kertet, aztán felteszek nektek néhány kérdést, és aki szeretne felelni szép sorban elmondhatja a gondolatát.</p> <p>Csukjátok be a szemeket egy kicsit. És nagyon fontos, hogy csak arra figyeljetek, amit én mondok, és ne zavarjuk egymást beszéddel. Ha becsuktátok a szemeket, akkor kezdjük. Képzeljétek el, hogy most az Édenkertben vagytok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ez a világ legcsodálatosabb kertje. • Isten teremtette. Itt minden tökéletes.	<p>A következő játék előtt fontos, hogy a gyerekek az imádsággal érkezzenek meg a hittanra lelkileg is.</p> <p>Ez a játék alkalmas arra, hogy a gyerekek utána Isten teremtett világát csodálják és megértsék a kontrasztot a bűneset előtt és után.</p> <p>Kérjük meg a gyerekeket, hogy álljanak egymással szemben két sorban. Egyikben a fiúk, másikban a lányok.</p> <p>Lassan meséljük,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • A kert tele van gyönyörű fákkal, virágokkal. • A kert tele van állatokkal. • Most képzeletben nézzetek körül, nézzétek meg jól a virágokat, a fákat, a bokrokat. • Most figyeljete az állatokra a földön. • Nézzétek meg, hogy milyen állatok vannak a fákon. • Vannak a közelben madarak is? • Van egy folyó, nézzétek meg, hogy milyen halak vannak benne. • Most jól nézzetek körül, nézzetek meg mindent, és azután nyissátok ki a szemeteket. <p>A Hitoktató most elindulhat a két sor között sétálva, és kérdezgetheti a gyerekeket. Ha szeretnél felelni, csak lépj egyet előre, és ha melléd érek, felelhetsz. Ha választál, visszaállhatsz a helyedre.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen növényeket láttál? • Milyen volt a virágok színe? • Milyen állatok voltak az Édenben? • Nem féltél tőlük? • Amikor felnéztél az égre, mit láttál? • Amikor a folyóba belenéztél, mit láttál? • Milyen érzés volt abban a csodálatos kertben járni? <p>Átvezető gondolat a történethez: Képzeljétek el, hogy az Édenkert még ennél is sokkal csodálatosabb volt. Mert nem csak ilyen elképzelhetetlenül szép teremtmények voltak benne, hanem még ott volt a kertben Isten is. Istennel bármikor reggel, este, éjjel is beszélgethetett Ádám és Éva.</p>	<p>hogy legyen idejük meglátni, amiről beszélünk. De nagyon fontos, hogy ne legyen olyan lassú, hogy valaki megzavarja beszéddel a játékot.</p> <p>Ugyanarra a kérdésre többen is válaszoljanak.</p> <p>Szükséges eszközök: pléd</p> <p>Ha van elég hely a terem közepén, akkor maradjanak ott a gyerekek, terítsünk le egy vagy több plédet, hogy arra üljenek le. Itt meséljük el a történetet. Mintegy az Édenkertben. És amikor elmondjuk, kiúzi Ádámot és Évát Isten, akkor mehetnek</p>
--	--	---

		vissza a helyükre. Ezzel a mozgással a történet mozgását is követik a gyerekek.
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Évának és Ádámnak az Édenkertben nagyon jó dolga van. Boldogan élnek. (van ételük, friss forrásvizük, vannak állatok, akikkel barátkozhatnak, virágok, amik a szépségükkel felvidámítják őket) • Isten adta mindezt nekik, hogy az egyik fáról egyenek. • De egyszer csak jön a kígyó. Neki nem tetszik ez a boldogság. És ráveszi őket, hogy egyenek a tiltott gyümölcsből. Azt mondja, hogy nem is lesz bajuk, meg olyan okosak lesznek, mint Isten. • Sajnos hallgatnak a kígyó hazugságára. • És ami ezután jön, az nagyon szomorú. El kell hagyniuk a csodálatos kertet. Isten nem engedte meg nekik, hogy ott lakjanak ezután. • Soha többé senki sem élhet abban a kertben. • Évának és Ádámnak az élete megváltozik. • Isten még most is gondoskodik róluk. Új lakóhelyet ad, ruhát készít nekik. • Bár ezentúl nehéz munkával szereznek csak ételt. Keményen kell dolgozniuk, Isten még mindig gondoskodik róluk. <p>Tankönyv képei: Fogalmazzák meg a gyerekek, hogy vajon mit gondol a képen Éva, és vajon mit gondol Ádám? Vajon mit mondanak egymásnak? Vajon mit mondanának Istennek?</p> <p>Záró gondolat: Nem csak azért volt rossz az Éden kertjén kívül, mert el kellett hagyni a kertet, hanem azért is, mert soha többé nem láthatták Isten</p>	<p>Meséljünk jelen időben, sokkal könnyebb belehelyezkedni mind a hallgatónak, mind a mesélőnek. Ne legyen túl félelmetes a mesélés, de azért fontos, hogy megértsék, hogy nagyon komoly dolog történt.</p> <p>Gyerekek visszamennek a helyükre. Tk. 10. lecke 27. o.</p>

	szemtől szembe.	
Munkáztatás	<p>Előtte és utána rajzok: <u>Előkészülettel:</u> Vágjunk ki előre Éva és Ádám alakokat fénymásolópapírból. Az egyik oldalára rajzolják meg azt, hogy az Édenkertben milyen volt az arcuk. A másik oldalra, hogy az Édenkerten kívül milyen volt az arcuk. Használhatjuk a körvonalhoz segítségül a Tk. 19. oldalán lévő rajzot.</p> <p><u>Előkészület nélkül:</u> A munkafüzet végén lévő egyik Kreatív oldalra rajzolják le a lányok Évát, a fiúk Ádámot, hogy hogyan néztek ki az Édenkerten kívül.</p>	<p>Papírból kivágott figurák.</p> <p>Ha nem szeretnénk, hogy nagy hangsúly essen arra, hogy nem volt rajtuk az Édenben ruha, akkor rajzoljunk bokrot az egyik oldalra, és úgy másoljuk le a rajzokat.</p>
Házi feladat	Ha nem sikerült befejezni a rajzot, akkor fejezzék be otthon.	

A témához felhasználható énekek:

- Dicsérvétek az Urat: 156. Mi segítségünk-kánon
Református Énekeskönyv: 157. dics. Könyörülj rajtunk
Református Énekeskönyv: 158. dics. Ha te meg nem tartasz
Református Énekeskönyv: 236. dics. Mindenek meghallják (+hk)

11. ÓVJUK A TERMÉSZETET!

Gyülekezeti hittan: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Isten az embert a saját képére és hasonlatosságára teremtette. Feladatot is bízott rá: őriznie és művelnie kell a rá bízott világot. Isten az ember uralma alá adta a földet, de ez nem zsarnokságot és kizsákmányolást jelent, hanem növény- és állatvilág megbecsülése, féltő szeretete, a környezetvédelem a feladatunk.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A környezet védelme korunk égető problémája. Nem lehet elég korán elkezdni a környezettudatos életmódra nevelést. Az iskolák nagy részében van ún. erdei iskola, ami szintén ezt a témát emeli ki. Az erdei iskolában általában minden korosztály részt vesz.

Akik megismerték azt, hogy a teremtett világ Isten akaratából jött létre, és a Teremtő az embert feladattal bízta meg, azok különösen is odafigyelnek a környezetük védelmére. Ma már az óvodától kezdve tanítják a gyermekeket arra, hogy ők mit tehetnek ezért. A hittanóra azt a pluszt adja hozzá, hogy ez nem csak azért fontos, mert a szülei, a tanítói azt mondták,

hanem mert Isten is ezt a feladatot bízta rá. Fontos erősíteni a személyes felelősséget, hogy ne mondhassák, hogy egy emberen úgyse múlik.

Ebben a korban, ahogy a cím is fogalmazza, barátkoznak a környezettel. Egy barátnak lehet örömet szerezni és lehet fájdalmat okozni. Ezen keresztül a gyerekek megértik, hogy ők is felelősek ebben a kérdésben. Már az elsős gyermek is megérti azt, hogy lehetőség van védeni a környezetünket. Nemcsak jó példát mutathatunk nekik ebben, hanem megtaníthatjuk őket – minél kisebb kortól a teremtés védelmének lehetőségeit: akár a szemét kukákba való helyezéséről, akár a szelektív hulladékgyűjtésről vagy éppen a növények és fák meg nem károsításáról legyen szó. A Szénási Sándor: Megtaláltuk a Messiást! c. konfirmációs könyvben, Dr. Kodácsy Tamás a következő gondolatokat hozza a teremtésvédelemre bibliai alapokból kiindulva:

„HOGYAN VEHETEK RÉSZT A TEREMTŐ ISTEN DICSŐÍTÉSÉBEN?

1. Hálát adok Istennek a teremtett világ szépségéért imádságban és énekkel. Sétálok fél órát, közben nézem a földet a lábam alatt, s az eget a fejem felett. Ha tehetem, hétvégén elmegyek kirándulni.

2. Csökkentem a szemetetelést, a szemetet szelektíven gyűjtöm. Újratölthető elemet használok eldobható elem helyett.

3. Nem veszek műanyag palackos vagy fémdobozos italokat, hanem csapvizet iszok.

4. Egyre többször választom a tömegközlekedési formákat, vagy a kerékpáros és gyalogos közlekedést, így csökkentem az üvegházhatást.

5. Elfogadom, ha kevesebbet fűt a családom télen. 1°C fok hőmérsékletcsökkentés 5-6% fűtőenergia megtakarítását eredményezi.

6. Energiatakarékos izzókat használok, kevesebb energiát használok, a töltőket, használaton kívüli készülékeket kihúzom a konnektorból.

7. Az erdőállományt is védve takarékosan bánok a papírral, például mindkét oldalára írok, újrapapírt használok.

8. Ha van kertem, madárbaráttá alakítom. A madaraknak élelmet, fészkelőhelyet adó fákat, bokrokat telepítek, nyáron itatót, télen etetőt helyezek ki, és megfigyelem a madarakat.

9. Helyi terméket vásárolok, abból készítek ételt. Szezonális, hazai zöldségeket és gyümölcsöket fogyasztok.

10. Nem vásárolok felesleges holmit, megbecsülöm azt, amim van. Nem veszek új eszközt addig, amíg a régi megjavítható. Használt ruháimat, berendezéseimet nem dobom ki, hanem odaadom a rászorulóknak, vagy elcserélem valakivel.”

Természetesen ezt nem tudjuk teljes egészében egy óra alatt megtanítani, de az alapjait már elsős korban átadhatjuk.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Felelősek vagyunk a teremtett világért.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy Isten ránk bízta a teremtett világot. Feladatunk gondoskodni róla.

Affektív cél: A természet szeretetének elmélyítése, az iránta érzett felelősség felébresztése.

Pragmatikus cél: A teremtésvédelem gyakorlati megvalósításának lehetőségeire bátorítás, pl. a hulladék szelektív gyűjtése otthon és az iskolában, ahol erre van lehetőség. Környezetbarát közlekedési eszköz választása, amennyiben lehetősége van rá.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Házi feladat ellenőrzése: Egyházi iskolai hittanon, ha nem sikerült befejezni a rajzot, ellenőrizzük.</p> <p>Most mutasd meg: Mivel érkeztél ma iskolába? Mutogasd el azt a közlekedési eszközt!</p> <p>Beszélgetési javaslat: Milyen közlekedési eszközön szoktál legtöbbet utazni? Melyik szennyezi legkevésbé a környezetet?</p> <p>Ének 136. zsoltár válogatott versei – felidézve a teremtés csodáját</p>	Tk. 11. lecke
Feldolgozási javaslat	<p>Válogatósök: Minden padra néhány tárgy van készítve. (flakonok, joghurtos poharak, újságpapírok, fénymásolási hulladékok, üvegek, üvegpohár) 3 póló (kék, sárga, zöld). Egy-egy gyerek felveszi a pólókat. Nekik megsúgjuk, rajzosan odaadjuk, hogy milyen dolgokat fogadhatnak el, de a többiek nem tudják. Ők most csak különleges dolgokat gyűjtenek, mindegyik mást. A 3 pólós gyerek a teremben körbejár, a többieknek meg kell „kínálni” őket különböző dolgokkal, mindegyik csak a neki megfelelőt fogadhatja el. A kék csak papírból készültet, a sárga csak a műanyagot, a zöld csak az üveget. A többieknek rá kell jönni, hogy mi alapján választottak.</p> <p>Beszélgessünk és játsszunk! – tankönyv alapján</p> <p>Munkafüzet feladatai</p> <p>Aranymondás: „Órizd meg a rád bízott kincset.” 1Timóteus 6,20</p>	<p>Pólók (sárga, zöld, kék) flakonok, joghurtos poharak, újságpapírok, fénymásolási hulladékok, üvegek, üvegpohár</p> <p>Tk . 11. lecke.</p> <p>Mfgy. 23. o. Mfei. 27. o.</p>
Munkáltatás	<p>Szervezzünk papírgyűjtést! A legtöbb iskolában szerveznek papírgyűjtést, ami általában az osztályok versenyét jelenti, és valami fontos dologra is gyűjtenek egyben. Bízathatjuk a gyerekeket, hogy vegyenek ők is részt ebben.</p> <p>De kivételesen, amennyiben technikailag megoldható, a gyülekezet is szervezhetne papírgyűjtést valami gyülekezeti célra, akár a gyerekek közötti szolgálat költségeire.</p>	
Házi feladat	---	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Készítsünk környezetvédelmi plakátot magunkból!

3-4 fős csapatokban, egy élő képben jelenítsenek meg egy környezetvédelmi problémát, vagy azt, hogy hogyan védik a környezetet. Elsősöknél egy úgy megvalósítható, hogy kérjük meg a gyerekeket, hogy játszanak el egy helyzetet, amikor védik a környezetet vagy éppen

valamilyen környezetvédelmi problémát látnak (tesznek). (Pl. szemetelnek). Ennek egy részét, mintha fénykép lenne, mutassák meg saját magukon.

2. A fényre!

A hitoktató beszélje meg a tanulókkal, hogyan fejlődnek a növények. Válasszon mindenki magának szerepet: Nap, eső, szél, növények. A növények játsszák el a mag állapotát (leguggolva, minél jobban összehúzódnak). Azután jön a Nap és megsimogatja őket, majd jönnek az esőcseppek, dobolnak finoman a hátukon, a szél pedig felszárítja az esőcseppeket. A magok lassan növekedni kezdenek, a virágok csipőre tett kézzel illegnek-billegnek, a fák kitarják karjaikat, a kúszónövények végignyúlnak a földön, a bokrok összekapaszkodnak. (Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012).

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat:

„Gyűjtsd szétválogatva a szemetet!”

Instrukció: A szelektív hulladékgyűjtésnél a szétválogatás szempontjait jól mutatja az alábbi kép.

Internetes tájékozódás: <http://www.kvvm.hu/szelektiv/>

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Jubileumi Kommentár, Kálvin Kiadó, 1993.; Gerhard von Rad: Az Ószövetség teológiája, Osiris Kiadó, 2007.)

Az özönvíz bibliai leírásának vannak előzményei a világirodalomban (pl. Gilgames-eposz), melyekhez képest a bibliai özönvíztörténet viszonylag kései feldolgozás. Nem csak korában, hanem főleg teológiájában tér el ezektől. A babiloni mitologikus feldolgozásban pl. az istenek összeesküsznek az emberiség kipusztítására. „A bibliai elbeszélés ezzel szemben nemcsak mitológiátlanít, az egyetlen Istennek a világ fölöttihatalmát ábrázolva, hanem az egész leírást úgy tagolja be a többi bibliai történetek összefüggésébe, hogy kitűnjék belőle Istennek szuverén Úr volta, aki ítéletet tart, de ugyanakkor kegyelmet is gyakorol akarata szerint.”

Az írásmagyarázók szerint az özönvíz történetében is keveredik a Jahvista és a Papi Irat elbeszélése. Az összedolgozás ellenére is mutatkoznak szembevető különbségek. A J alapíratban Noé hét pár tiszta és egy pár tisztátalan állatot visz a bárkába, az áradást 40 napig tartó eső okozza. A P esetében az özönvíz sokkal nagyobb jelentőségű, az özönvíz kozmikus katasztrófa: az alsó és felső vizek összeérnek, azaz összeomlással fenyeget minden, ami a teremtésben elválasztott. A P szerint csak egy pár állat kerül a bárkába minden fajtából, a bárkában töltött idő kerekén egy esztendő.

Mindezeket a tanításban természetesen háttér információként kezeljük, és nem tárjuk az első osztályos gyermekek elé. Fontos, hogy az özönvíz történetének a teológiája legyen hangsúlyos, ne azokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét, ami még ennél a korosztálynál lényegtelen (pl. elég a fajtánként egy pár állat bárkába vitele, nem szükséges a tiszta és tisztátalan közti különbségtétel).

Az egyik legfontosabb üzenet Isten kegyelme az ítélete ellenére is, melyet Nóén és családján gyakorol. **Nóé kiválasztásának** két indoka van: **kegyelmet** talált az Úrnál (8. v.), és ő **igaz** és feddhetetlen volt. (9. v.) Azaz Isten nyilvánította őt ilyennek. Nóé az **Istennel járt**, ami a hívő aktivitás, amire tekintettel tartja számon őt is a hit példaképei között Zsid 11,7.

„A **bárka** héber elnevezése (tébáh) még egyszer fordul elő az Ószövetségben: ugyanez a neve annak a hajócskának, amelyben a gyermek Mózeset kitették a Nílus parti sás közé (Ex 2:3). Mindkét esetben a halálos veszedelemből az életre megmentő hajó. A keresztyénségben a bárka az egyház egyik jelképe lett, lévén az egyház is Isten eszköze arra, hogy a halálból az életre mentse át az embert.”

„Isten szövetségkötésének az első formális leírását itt találjuk a Bibliában. Ez a **szövetség** egyúttal a legszélesebb körű s Nóén keresztül az egész emberiségre, sőt a világra vonatkozik. Isten maga elkötelezése feltétel nélküli. Szövetségét pedig megpecsételi egy látható jellel, emlékeztetésül a biztató ígéretre. E jel a **szivárvány**.”

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Nóé történetének csúcspontja a szivárvány. Ez nem jelenti azt, hogy a természeti katasztrófát elhallgatni vagy kisebbiteni akarnánk, de nem ez van a középpontban, hanem az, ahogy Isten az elromlott kapcsolatát az emberrel elkezd helyreállítani. A szövetségkötés első lépése, melynek minden ember részese lehet, ezáltal a gyerekek is. Az újra kezdés lehetősége adatott meg az ember számára az özönvíz után. A szivárvány Isten ígéretének jele legyen a gyermekek számára, bármikor találkoznak vele.

Az elbeszélésekben fontos, hogy a korabeli, ószövetségi mindennapokat mutassuk be, de a szereplők névtelenek maradjanak Nóén és családján kívül, hogy a gyerekek ne azonosuljanak a többi szereplővel. Nem a pusztítás a hangsúlyos, hanem a túlélés, azaz Isten szabadítása, mely által a kiválasztottak túlélnek az ítéletet. A túlélés eszköze a bárka, de ez csak a látható, kézzel fogható eszköz, mert az igazi „eszköz” az Istennel járás.

Sokszor elvontnak tűnik ez a kifejezés: Istennel járt ill. igaz ember volt. Ezért fontos, hogy a gyermekek életéből vett hétköznapi példákkal mutassuk meg, hogy mit jelent ez. Nem csak a helyes cselekvést a hétköznapiakban, hiszen az sokszor nem sikerül, hanem azt, hogy Istennel kapcsolatban lehet lenni. Ő szól és mi is megszólíthatjuk Őt.

JAVASOLT SEGÉDLETEK:

Mesélő Biblia, Harmat Kiadó, 2008; Játéktár a Mesélő Bibliához, Harmat Kiadó, 2008.; Játékosan a Bibliáról, Kálvin Kiadó, 2006.

És végül egy kis irodalmi csemege a katechéta számára:
Noé bárkája

A sötétbe-merülés, általános pusztulás, egyetemes kínszenvedés ellen mit tehetsz? semmit és mindent. Ez a semmi és minden: ha saját érzéseiddel nem veszel részt a sötétségben és megteremted önmagadban a teljes-emberség állapotát: nem vágyaiddal, hanem az örök mértékkel vezetteted magadat. Az áradat bármerre sodor: nyomorba, jómódba, kényszermunkára, harctérre, vezetőhelyre, vesztőhelyre: ne törődj vele; a sötét hatalom nem adhat neked semmit és nem vehet el tőled semmit, ha az egyedül-érvényes mérték működik benned. Odaveszhet kényelmed, vagyonod, egészséged, szabadságod, életed? Mindezt úgyszólván elveszíted előbb-utóbb, a sírba nem viheted magaddal; de a mélyedben rejlő tökéletes mértéket nem sértheti még a világpusztulás sem, ezért kívánj hozzá-igazodni. Az örök mértékre bíz magad: ez a Noé-bárka a mindent beborító áradat fölött.

Embertársaidért nem tehetsz többet, mint hogy az egyetlen menekülési módot tudatod velük. Erőszakkal megmenteni senkit sem lehet, amikor az özön mindent beborít.

Nem igaz, hogy özönvízkor a tömeg a Noé-bárkára akar felkapaszkodni. A Noé-bárka látszik a leggyöngébb, legegységűbb tákolmánynak, melynél egy bokor alja is többet ér.

Weöres Sándor

A témához felhasználható énekek:

Jézushoz Jöjjetek: 9. Mind jó amit Isten tész

12. NÓÉ IGAZ EMBER VOLT

Gyülekezeti hittan: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Jubileumi Kommentár, Kálvin Kiadó, 1993.; Gerhard von Rad: Az Ószövetség teológiája, Osiris Kiadó, 2007.)

Az özönvíz bibliai leírásának vannak előzményei a világirodalomban (pl. Gilgames-eposz), melyekhez képest a bibliai özönvíztörténet viszonylag kései feldolgozás. Nem csak korában, hanem főleg teológiájában tér el ezektől. A babiloni mitológikus feldolgozásban pl. az istenek összeesküsznek az emberiség kipusztítására. „A bibliai elbeszélés ezzel szemben nemcsak mitológiátlanít, az egyetlen Istennek a világ fölöttihatalmát ábrázolva, hanem az egész leírást úgy tagolja be a többi bibliai történetek összefüggésébe, hogy kitűnjék belőle Istennek szuverén Úr volta, aki ítéletet tart, de ugyanakkor kegyelmet is gyakorol akarata szerint.”

Az írásmagyarázók szerint az özönvíz történetében is keveredik a Jahvista és a Papi Irat elbeszélése. Az összedolgozás ellenére is mutatkoznak szembevethető különbségek. A J alapirásban Noé hét pár tiszta és egy pár tisztátalan állatot visz a bárkába, az áradást 40 napig tartó eső okozza. A P esetében az özönvíz sokkal nagyobb jelentőségű, az özönvíz kozmikus katasztrófa: az alsó és felső vizek összeérnek, azaz összeomlással fenyeget minden, ami a teremtésben elválasztott. A P szerint csak egy pár állat kerül a bárkába minden fajtából, a bárkában töltött idő kerekén egy esztendő.

Mindezeket a tanításban természetesen háttér információként kezeljük, és nem tárjuk az első osztályos gyermekek elé. Fontos, hogy az özönvíz történetének a teológiája legyen hangsúlyos, ne azokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét, ami még ennél a korosztálynál

lényegtelen (pl. elég a fajtánként egy pár állat bárkába vitele, nem szükséges a tiszta és tisztátalan közti különbségtétel).

Az egyik legfontosabb üzenet Isten kegyelme az ítélete ellenére is, melyet Nóén és családján gyakorol. **Nóé kiválasztásának** két indoka van: **kegyelmet** talált az Úrnál (8. v.), és ő **igaz** és feddhetetlen volt. (9. v.) Azaz Isten nyilvánította őt ilyennek. Nóé az **Istennel járt**, ami a hívő aktivitás, amire tekintettel tartja számon őt is a hit példaképei között Zsid 11,7.

„A **bárka** héber elnevezése (tébáh) még egyszer fordul elő az Ószövetségben: ugyanez a neve annak a hajócskának, amelyben a gyermek Mózeset kitették a Nílus parti sás közé (Ex 2:3). Mindkét esetben a halálos veszedelemből az életre megmentő hajó. A keresztyénségben a bárka az egyház egyik jelképe lett, lévén az egyház is Isten eszköze arra, hogy a halálból az életre mentse át az embert.”

„Isten szövetségkötésének az első formális leírását itt találjuk a Bibliában. Ez a **szövetség** egyúttal a legszélesebb körű s Nóén keresztül az egész emberiségre, sőt a világra vonatkozik. Isten maga elkötelezése feltétel nélküli. Szövetségét pedig megpecsételi egy látható jellel, emlékeztetésül a biztató ígéretre. E jel a **szivárvány**.”

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Noé története sok szempontból érzékeny pont a gyermekek számára. Megfogható és megközelíthető a szivárvány, amit ismernek és fölkelte a figyelmüket. Kedves számukra Noé történetéből a nagy bárka és a sok állat, ahol akár a kedvenc állatuk is ott lehetett.

Ugyanakkor Noé történetéből nehezen érthető és kezelhető számukra az „igaz ember” fogalma. Noé igazsága arról az oldalról megfogható egy konkrét gondolkodású elsős gyerek számára, hogy Noé Istennek engedelmeskedett és hallgatott a szavára. Másrészt az igaz számukra az igazmondáshoz, igaz állításhoz köthető.

A másik nehezen kezelhető pont Noé történetében a sok állat halála. A gyermekek gyakran megsajnálják azokat az állatokat, akik kint maradtak (nem fértek be a bárkába) és ezért a vízözönben elpusztultak. A bibliai történet elmondása során lehetőség szerint ne a 40 napos esőzés és a pusztulást, hanem Isten szabadítását hangsúlyozzuk.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az Istennel való kapcsolat valódi lehetőség

Kognitív cél: A gyerekek ismerjék meg Nóét és családját, illetve a világot, amiben éltek.

Affektív cél: Ébresszük fel, mélyítsük el a gyerekekben az Istennel való kapcsolat lehetőségét, aki elérhető számukra a hétköznapi életben: szól hozzájuk és ők is megszólíthatják.

Pragmatikus cél: Az ő életükben előforduló szituációkban tudják megfogalmazni, hogy hogyan viselkedne ma Nóé, ha az ő helyükben lenne.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenységek	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Játék: Ismerjük egymást? – igaz-hamis A gyerekek 3 állítást mondanak magukról, ami közül az egyik hamis. (Pl.: szőke a hajam, 7 éves vagyok, 3 testvérem van) A többiek kitalálják, hogy melyik volt a hamis. A hittanoktató mondhat példát saját magáról. Célszerű könnyen eldönthető példát mondani. Nem az	Igaz ember, igaz állítás. A gyerekek számára ez az egyik legkézzelfoghatóbb megjelenése annak, hogy valaki igaz-e. Sokszor nehéz eldönteni, hogy

	<p>a cél, hogy nehéz feladat elé állítsuk a gyerekeket, hanem, hogy beszéljenek magukról, ill. meghallgassák egymást. Ha sokan vannak, akkor nem biztos, hogy mindenkire sor kerül, de ez nem baj, így a bátortalanabbak mintát kapnak, ill. a kitalálásban lehetnek aktívabbak. Túl nagy létszámú csoportnál, teljes iskolai osztálynál lehet úgy is megoldani, hogy a padtársának mondja el mindenki a 3 állítást. A végén beszéljük, hogy kinek hisszük el, amit mond: szülőknek, tanítóknak, barátoknak stb. És neked ki hiszi el, amit mondasz? Mitől függ, hogy elhiszed vagy nem.</p> <p>Beszélő tárgyak Az asztalon különböző tárgyak vannak, melyek előfordulhattak Nőé történetében, mai napon inkább az építkezésnél. (egy deszka darab, vonalzó, körző, kalapács, szög) A gyerekek „megszólaltathatják” a tárgyakat. Azaz E/1-ben mondanak igaz állításokat a tárgyról. A többieknek ki kell találni, mire gondolt a megszólaltató. Igaz volt minden, amit a tárgyról mondott? A hittanoktató mindig adjon példát ezekre. (Pl. Vasból van a fejem. Fából van a nyelem. Szívesen verem szögeket.)</p> <p>Mérőeszközök Mit mivel mérünk? Építsünk magunkból házat (az óra végén, következő óra elején lehet már hajót)! Mérjük meg, hány könyök széles, hány láb hosszú, hány hüvelyk a „falvastagsága”. Mi történik, ha rosszul mérünk? (összedől, beázik, nem nyújt menedéket)</p>	<p>mi igaz, mi hamis, de megmutathatjuk a gyerekeknek, hogy vannak egyszerűen eldönthető helyzetek, amikor vállalhatjuk a döntéseinket.</p> <p>A tárgyi világnak is meg van a rendeltetése, hogy mire használjuk. A mi „rendeltetésünk”, hogy Istennel járjunk, ahogy Nőé tette.</p> <p>1. osztályos matematikában is gyakran használják a kezük, „testük” ügyében lévő mértékegységeket. Ezzel integráltuk a matematikát a hittanórába, de egy kicsit a történelmet is.</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Történetmesélés: Nézzük meg a tankönyv képeit. Beszéljünk a képről, először a gonoszról, mit gondolnak róla a gyerekek. Miben más a mások oldal? Itt történik a bibliai történet elbeszélése.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A gonosz elterjedt a földön. 2. Nőé és családja – igaz ember volt 3. Isten szava Nőéhoz: elpusztítja a földet. Építsen bárkát. 4. A bárkára vonatkozó utasítások (méret, építőanyag, „beköltözés”) 5. Gondoskodás a bárka lakóiról – élelem 6. Nőé meg is tett mindent... <p>Kapcsolódó feladatok: Munkafüzet 1-3. feladatai</p>	<p>A tankönyv rajzait is lehet használni a történet elbeszéléshez. Tk. 12. lecke</p> <p>Mfgy. 24. o. 1-3. f. Mfei. 28. o. 1-3. f.</p>
<p>Munkáltatás</p>	<p>Bárka hajtogatása http://shinecbth.blogspot.hu/2009/09/bible-theme-origami-ark.html A klasszikus hajó hajtogatása</p>	

	http://www.sailingeurope.com/hu/tippek-a-hajozashoz/papirhajo	
Házi feladat	Következő órára hozzanak egy kedvenc plüssállatot, akit magukkal visznek a bárkába.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Igaz- hamis állítások

Az eddig tanult témakörökből (pl. Teremtés története), a környezetükről, az iskoláról, a hittanóráról és végül, de nem utolsó sorban a gyerekekről készített igaz-hamis állítások felolvasása. Adott jelre egyszerre kell dönteniük, és a döntést megjeleníteni. (pl. ülve marad, ha hamis, feláll, ha igaz volt az állítás).

Bárka hajtogatása

<http://shinecbth.blogspot.hu/2009/09/bible-theme-origami-ark.html>

A klasszikus hajó hajtogatása

<http://www.sailingeurope.com/hu/tippek-a-hajozashoz/papirhajo>

2. Drámapedagógiai játék Ki szállhat be a bárkába?

A játék leírása:

A székeket egymás mellé rakva egy bárkaformát alakítunk. Akik a székeken belül vannak, azok vannak a bárkában. A játékvezető adja az utasításokat. A bárkába azok léphetnek be, akiken van kékszínű ruhanemű. stb. Igyekezzünk olyan utasításokat adni, hogy mindenki legalább egyszer beléphessen a bárkába!

3. Drámapedagógiai játék: Beszállás a bárkába

A játék leírása:

A bárkába mindenki úgy léphet be, hogy előtte mond egy állatnevet. Leülünk a székekre és újra megismételjük az állatnevet, de most már úgy, hogy az egymás mellett ülők ismétlik az előttük ülő állatnevét, majd mondják a saját nevüket. Alakítunk egy állat-szóláncot.

4. Kézműves ötlet: Szivárvány készítéshez könyvből

Felhasznált irodalom: Kézműves ötletek bibliai történetekhez, Kálvin Kiadó 2013: Nőé és a szivárvány c, fejezet.

Papírból készített szivárvány és nap.

5. Szivárványszövetség kötése:

Készítsünk karkötőt, amin a szivárvány szimbóluma van rajta, és óra végén vegye fel mindenki a karkötőt, és mondjuk el együtt hangosan a gyerekekkel, hogy szövetséget kötünk Istennel, és ennek a jele ez a szivárványkarkötő.

A karkötőt lehet a szivárvány színei szerinti fonalból készíteni. A végére lehet egy olyan fehér gombot fűzni, amire kék színű alkoholos filccel felhőket rajzolunk.

Nem az alapanyag a lényeges, hanem a szivárvány szimbóluma és a szövetségekötés kimondása.

6. Építsünk bárkát!

A hitoktató irányításával játsszák el a tanulók közösen a bárkaépítés fázisait. A fázisban mindenki vegyen részt, mint ahogy Noé is egész családjával építette a bárkát. Először beszéljék meg, miből, hogyan készült a bárka (góferfából, ami egy citrusféle lehetett, a fenyő rokona). Azután:

- kimegyünk az erdőbe, s kiválasztjuk a megfelelő fákat.
- kivágjuk és elszállítjuk.
- feldolgozzuk: fűrészelés, faragás, összeillesztés.
- szurkot főzünk, majd bekenjük vele a bárkát. stb.

Fontos érzékelteni a hosszas és fárasztó, nehéz munkát. Majd megbeszélni az élményeket.

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012).

7. A bárka pedig úszik, úszik...

(Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin Kiadó. Bp. 2006)

A bárka pedig csak úszik, úszik...

A leírás és a rajz segítségével készítsd el a saját bárkádat! Tedd vízre, és figyeld, hogy úszik! Versenyezhetek is.

Kellékek
pauzspapír, olló, fehér műszaki rajzlap, 2 parafa dugó, kés, színes ceruza.

- 1.** Másold át a 90. oldalon található bárkát a pauszpapírral!
- 2.** Ceruzával satírozd be a pauszpapír hátulját!
- 3.** Helyezd a pauszpapírt a műszaki rajzlapra, és rajzold át a bárka körvonalát! Így az látható lesz a rajzlapon.
- 4.** Színezd ki a bárkát, és ollóval vágd körbe!
- 5.** Felnőtt segítségével készíts bevágást mindkét parafa dugóra!
- 6.** Végül helyezd a dugókat a bárka aljára!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat

„Mit használhatott Noé a bárka építéséhez? Színezd ki minden keretben azt az egy tárgyat!”

Instrukció: Mindhárom keretben találhatóak olyan tárgyak, amik közül egy-egy építéshez szükséges eszközt kell kiválasztani a gyerekeknek. Érdeemes alaposan átbeszélni és közösen kiválasztani, hogy mi használható az építkezéshez. A 3 eszköz: szögek, kalapács, fejsze. Noé korában is használhatták már ezeket a tárgyakat.

3. feladat

„Színezd ki azokat, akik jól viselkednek az iskolaudvaron!”

Instrukció: a feladat alkalmas arra, hogy a gyerekekkel közösen beszéljünk arról, hogy mi a helyes és mi megfelelő viselkedés az iskolaudvaron. Innen átvezethetjük a beszélgetést Noé viselkedésére és arra, hogy ő kinek engedelmeskedett, kinek a szavára hallgatott.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 299. dics. Jézus hív bár (hk. szerinti magasságban énekelni!)

Jézushoz Jöjjetek: 109. Kis házad földi életed-kánon.

13. A BÁRKÁBAN

Gyülekezeti hittan: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Jubileumi Kommentár, Kálvin Kiadó, 1993.; Gerhard von Rad: Az Ószövetség teológiája, Osiris Kiadó, 2007.)

Az özönvíz bibliai leírásának vannak előzményei a világirodalomban (pl. Gilgames-eposz), melyekhez képest a bibliai özönvíztörténet viszonylag kései feldolgozás. Nem csak korában, hanem főleg teológiájában tér el ezektől. A babiloni mitologikus feldolgozásban pl. az istenek összeesküsznek az emberiség kipusztítására. „A bibliai elbeszélés ezzel szemben nemcsak mitológiátlanít, az egyetlen Istennek a világ fölöttihatalmát ábrázolva, hanem az egész leírást úgy tagolja be a többi bibliai történetek összefüggésébe, hogy kitűnjék belőle Istennek szuverén Úr volta, aki ítéletet tart, de ugyanakkor kegyelmet is gyakorol akarata szerint.”

Az írásmagyarázók szerint az özönvíz történetében is keveredik a Jahvista és a Papi Irat elbeszélése. Az összedolgozás ellenére is mutatkoznak szembevető különbségek. A J alapirratban Noé hét pár tiszta és egy pár tisztátalan állatot visz a bárkába, az áradást 40 napig tartó eső okozza. A P esetében az özönvíz sokkal nagyobb jelentőségű, az özönvíz kozmikus katasztrófa: az alsó és felső vizek összeérnek, azaz összeomlással fenyeget minden, ami a teremtésben elválasztott. A P szerint csak egy pár állat kerül a bárkába minden fajtából, a bárkában töltött idő kerekén egy esztendő.

Mindezeket a tanításban természetesen háttér információként kezeljük, és nem tárjuk az első osztályos gyermekek elé. Fontos, hogy az özönvíz történetének a teológiája legyen hangsúlyos, ne azokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét, ami még ennél a korosztálynál lényegtelen (pl. elég a fajtánként egy pár állat bárkába vitele, nem szükséges a tiszta és tisztátalan közti különbségtétel).

Az egyik legfontosabb üzenet Isten kegyelme az ítélete ellenére is, melyet Noén és családján gyakorol. **Noé kiválasztásának** két indoka van: **kegyelmet** talált az Úrnál (8. v.), és ő **igaz** és feddhetetlen volt. (9. v.) Azaz Isten nyilvánította őt ilyennek. Noé az **Istennel járt**, ami a hívő aktivitás, amire tekintettel tartja számon őt is a hit példaképei között Zsid 11,7.

„A **bárka** héber elnevezése (tébáh) még egyszer fordul elő az Ószövetségben: ugyanez a neve annak a hajócskának, amelyben a gyermek Mózeszt kitették a Nílus parti sás közé (Ex 2:3). Mindkét esetben a halálos veszedelemből az életre megmentő hajó. A keresztyénségben a bárka az egyház egyik jelképe lett, lévén az egyház is Isten eszköze arra, hogy a halálból az életre mentse át az embert.”

„Isten szövetségkötésének az első formális leírását itt találjuk a Bibliában. Ez a **szövetség** egyúttal a legszélesebb körű s Noén keresztül az egész emberiségre, sőt a világra vonatkozik. Isten maga elkötelezése feltétel nélküli. Szövetségét pedig megpecsételi egy látható jellel, emlékeztetésül a biztató ígéretre. E jel a **szivárvány**.”

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Noé történetének csúcspontja a szivárvány. Ez nem jelenti azt, hogy a természeti katasztrófát elhallgatni vagy kisebbiteni akarnánk, de nem ez van a középpontban, hanem az, ahogy Isten az elromlott kapcsolatát az emberrel elkezd helyreállítani. A szövetségkötés első lépése, melynek minden ember részese lehet, ezáltal a gyerekek is. Az újra kezdés lehetősége adatott meg az ember számára az özönvíz után. A szivárvány Isten ígéretének jele legyen a gyermekek számára, bármikor találkoznak vele.

Az elbeszélésekben fontos, hogy a korabeli, ószövetségi mindennapokat mutassuk be, de a szereplők névtelenek maradjanak Nóén és családján kívül, hogy a gyerekek ne azonosuljanak a többi szereplővel. Nem a pusztítás a hangsúlyos, hanem a túlélés, azaz Isten szabadítása, mely által a kiválasztottak túlélnek az ítéletet. A túlélés eszköze a bárka, de ez csak a látható, kézzel fogható eszköz, mert az igazi „eszköz” az Istennel járás.

Sokszor elvontnak tűnik ez a kifejezés: Istennel járt ill. igaz ember volt. Ezért fontos, hogy a gyermekek életéből vett hétköznapi példákkal mutassuk meg, hogy mit jelent ez. Nem csak a helyes cselekvést a hétköznapiakban, hiszen az sokszor nem sikerül, hanem azt, hogy Istennel kapcsolatban lehet lenni. Ő szól és mi is megszólíthatjuk Őt.

A bárkában c. lecke súlypontjai:

- Együttélés a teremtett világban, mégis összezárván.
- A bárka, mint a menekülés eszköze.
- Isten a menedék.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten gondoskodik mindig az emberről

Kognitív cél: Az özönvíz fogalmának ismerete. Rámutatás arra, hogy Isten gondoskodó szeretete Nóénak, családjának és a bárkában lévőknek menedéket nyújtott.

Affektív cél: A szeretet és bizalom érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás arra, hogy ne féljenek a természeti jelenségektől, hanem tudjanak bizalommal fordulni Istenhez, aki számukra is menedék, még akkor is, amikor úgy látszik, hogy nincs menedék, mert az Ő kezében vannak a természeti erők is.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenységek	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-3. feladatainak megoldása.	Munkafüzet A feladatok kapcsán aktiváljuk a gyerekek előzetes tudását, élményeit a viharról, veszélyes helyzetekről, ezekben lévő menedékről. A környezetismeret tantárgy integrálása.
Feldolgozási javaslat	Ezen az órán a biblia tanítás során behívjuk a gyerekeket a bárkába, hogy legyenek részesei Nőé utazásának. Előző órán kértük, hogy hozzák magukkal kedvenc plüssállatukat. (Érdemes a hittanoktatóknak felkészülni tartalék állatokkal arra az esetre, ha valamelyik gyereknek nem lenne.) Itt különösen fontos a körberendezett tér, mert csak így lesz lehetőségük a tanítási drámához hasonlóan végigjátszani az órán a történetet. 1. Építsünk bárkát magunkból! Már néhány tanulóval be lehet állni egy hajó alakba. Újságpapírból ki lehet jelölni az alaprajzát, ezzel	Tk

megkönnyítjük a gyerekek dolgát. Kisebb létszámú csoport a kezekből tetőt is létre hozhat. Nagyobb létszámúaknál csak jelképesen van tető, ill. székekre állva lehet egy belső rész, ami a rajzokon a kis ház szerű felső részét ábrázolja. Készítsünk fényképet erről. Hiszen mindannyian egy bárkában vagyunk.

2. Hangok kívülről – „Esőcsinálás”

Most, hogy beszálltunk a bárkába, figyeljük a beszűrődő hangokat.

Az esőcsinálás játékához körbe kell ülni (6-8 fővel már játszható, igazán 10 fölött hangzik jól). A játékvezető középen állva sorba ránéz a gyerekekre, akinek a szemébe néz, annak át kell vennie a mozdulatát, és addig folytatni, amíg egy újabb mozdulattal ismét ahhoz a gyerekekhez nem ér. A mozdulatok sorrendje:

- két tenyér összedörzsölése folyamatosan – szél susogása
  - gyors csettintgetés mindkét kézzel – csepeg az eső
  - két ujjal a másik tenyéren gyors apró tapsok – erősödik az eső
  - két tenyérrel gyors tapsolás a combokon – egyre jobban zuhog
  - marad az előző, mellette két lábbal dobogás a padlón – ez a viharos eső hangja, a csúcspontja
- és visszafelé
- két tenyérrel gyors tapsolás a combokon – kevésbé zuhog
  - két ujjal a másik tenyéren gyors apró tapsok – csendesedik az eső
  - gyors csettintgetés mindkét kézzel – már csak csepeg az eső
  - két tenyér összedörzsölése folyamatosan – szél susogása, elállt az eső

3. Hangok belülről – melyik állat szólalt meg?

A gyerekek által hozott plüssállatok hangjait szólaltassák meg a „gazdáik”. Egy gyerek kimegy, az egész csoport valamelyik bennmaradó gyerek plüssállatának a hangját próbálja megszólaltatni (nagy létszámnál csak 1-1 padosor). A visszajövő gyerekeknek ki kell találni, hogy melyik állat hangját hallotta.

4. A család hangjai

Gyűjtsenek mondatokat, amiket esős napokon szoktak mondani ők vagy a szüleik. Nőé és családja már lassan úgy érezte, hogy sok ebből az esőből,

	<p>bezártságból. Minden gyerek választ egy elégedetlenkedő mondatot: Pl. Már úgy unom az esőt. Ki akarok szállni. Meddig tart még! Ma is esik? Félek, hogy sose jutunk ki innen. Még mindig sehol a szárazföld? Stb. Találjanak ki a gyerekek hasonló mondatokat, melyeket magukban mondogatnak, mintha morognának az orruk alatt. Nőének (ebben az esetben a hittanoktató) eszébe jut, hogy Isten azt ígérte neki: „Veled azonban szövetségre lépek.” Ezt kezdi a csüggedésbe belemondogatni. Minden gyerek szemébe, úgy, hogy ők is megismételjék, egyre többen mondják ezt a mondatot. Végül a csoport egyszerre is elmondja: „Veled azonban szövetségre lépek.” (Ez az aranymondás.) És itt elénekli a hittanoktató a 236. dicséretet: Mindenek meghallják...</p> <p>Énektanulás: „Nagy hálát adjunk az Atya Istennek...”</p>	Tk. 33. o.
--	--	------------

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Állatok készítése különböző technikákkal. Pl. Játékosan a Bibliáról, Kálvin Kiadó, 2008. 10-11. o.

Gyöngyfigura állatok:

<http://creativhobby.mindenkilapja.hu/html/18333260/render/gyongyfigura-allatok>

http://www.logopedia11.hu/files/J%C3%A1tsszunk%20egy%C3%BCtt!2010_szept.pdf

2. Drámapedagógiai játék: Ki szállhat be a bárkába?

A játék leírása:

A székeket egymás mellé rakva egy bárkaformát alakítunk. Akik a székeken belül vannak, azok vannak a bárkában. A játékvezető adja az utasításokat. A bárkába azok léphetnek be, akiken van kékszinű ruhanemű. stb. Igyekezzünk olyan utasításokat adni, hogy mindenki legalább egyszer beléphessen a bárkába!

3. Drámapedagógiai játék: Beszállás a bárkába

A játék leírása:

A bárkába mindenki úgy léphet be, hogy előtte mond egy állatnevet. Leülünk a székekre és újra megismételjük az állatnevet, de most már úgy, hogy az egymás mellett ülők ismétlik az előttük ülő állatnevét, majd mondják a saját nevüket. Alakítunk egy állat-szóláncot.

4. Játék megnevezése: Ez a...széke

A játék leírása:

A gyerekek már jól tudják a társaik által választott állatneveket. A székeket úgy rakjuk, hogy egy székkal legyen több, mint a gyerekek száma. Akinek a jobb oldalán üres a szék az kezdi a játékot. Rácsap a jobb oldali üres székre, majd ezt mondja: Ez az elefánt széke. Ekkor az elefánt átszalad az üres székre. A játék úgy folytatódik, hogy akinek a jobb oldalán megüresedett a szék, mert az elefánt elment, az csap az üres székre és hív egy újabb társat: Ez a zsiráf széke. Természetesen odamegy a zsiráf. a játék így folytatódik tovább.

5. Esőcsináló (kicsit másként)

Körben ülve a kezünkkel, lábunkkal adunk ki hangokat. Ahhoz, hogy egyre erősödő hangot tudjunk kiadni először a játékevezető kezdi:

1. A tenyerünket összedörzsöljük folyamatosan. Először az első, majd az első és második, majd az első, második, harmadik és így tovább. Amikor újra az elsőhöz ér a kör egy újabb mozdulatot tesz, de a többiek addig nem hagyják abba az előző mozdulatot.
2. Csettintünk.
3. Combok ütögetése
4. Taps a kézzel
5. Lábbal dobogás
6. A vihart úgy tudjuk elcsendesíteni, hogy visszafelé csináljuk meg az előbbi mozgásokkal járó hangeffekteket.

6. Az ígéret beteljesedik

A tanulók a hitoktató irányításával érzékeltessék a bárka oldalán, hogy esni kezdett az eső érrel, égül láppal is jelezzük.

Emelkedett a víz...

A tanulók eljátsszák a víz emelkedését mozgással. Egymás mellett sorban leguggolnak, majd megfogva egymás kezét utánozzák a hullámozást.

És ringott a bárka...

A tanulók egymás vállába kapaszkodva bárkát alkotnak és összehangoltan himbálózik a bárka a vízen

Állati jó kijönni...

.Mozgással, hangutánzással mutassák be a gyerekek, hogyan örültek az állatok, amikor kiszabadultak a bárkából.

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012).

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

Egyházi iskolai munkafüzetben az 1. feladat nincs jelen a gyülekezeti munkafüzetben.

Az itt lévő találós kérdések a következők:

„Se oldala, se fenéke, mégis megáll a víz benne.” Mi az?

„Fák és bokrok zuhanyoznak,
nem kell nekik tusfürdő.
Emberek meg bosszankodnak,
nem tetszik a rossz idő. Mi az?”

„Széleit nem láthatod,
mélyét is csak sejtethed,
mégis reábizhatod
egy hajóban életed.”

1. feladat

„Találós kérdés”

Instrukció: Az ügyesebbek biztos hamar kitalálják. Lehetőség szerint vezessünk rá mindenkit a megoldásra. Mindig vannak olyanok, akik tudnak olvasni, de itt fontos a tanító bemutatása,

hiszen a hangsúlyozás segíthet a gyerekeknek a kitalálásban. Mi a közös a feladványokban? (felhő, eső, tenger) Beszéljük meg!

2. feladat:

„Mi véd meg az esőtől? Kösd össze az összetartozókat!”

instrukció: Két részes feladat, ahol először olyan eszközöket kell keresni, amelyek az esőtől védenek. (Pl. esőkabát, esernyő, stb.). A feladat második része, hogy az összetartozó tárgyakat keressék meg a gyerekek. Itt az összekötés szempontja az eső, illetve az eső elleni védelem. Ha a gyerekek számára túl bonyolult az összetartozó tárgyak keresése, akkor csak az eső elleni védelemre koncentráljunk.

4. feladat:

„Mi nyújtott Noénak és családjának menedéket?” a. fejezd be a rajzot! b. Kik és mik utaztak a bárkában? Rajzold le? c. Rajzold bele a kedvenc állatodat is párjával együtt!

Instrukció: A feladatban lehetőség adódik a kedvenc állatok és Noé családjának a berajzolására, illetve beszélgetésre magáról a történetről.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 158. dics. Ha te meg nem tartasz

Jézushoz Jöjjetek: 29. Feljött a nap-kánon

14. EGYÜTT ÖRÜLÖK ISTENNEL

Gyülekezeti hittan: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Jubileumi Kommentár, Kálvin Kiadó, 1993.; Gerhard von Rad: Az Ószövetség teológiája, Osiris Kiadó, 2007.)

Az özönvíz bibliai leírásának vannak előzményei a világirodalomban (pl. Gilgames-eposz), melyekhez képest a bibliai özönvíztörténet viszonylag kései feldolgozás. Nem csak korában, hanem főleg teológiájában tér el ezektől. A babiloni mitologikus feldolgozásban pl. az istenek összeesküsznek az emberiség kipusztítására. „A bibliai elbeszélés ezzel szemben nemcsak mitológiátlanít, az egyetlen Istennek a világ fölöttihatalmát ábrázolva, hanem az egész leírást úgy tagolja be a többi bibliai történetek összefüggésébe, hogy kitűnjék belőle Istennek szuverén Úr volta, aki ítéletet tart, de ugyanakkor kegyelmet is gyakorol akarata szerint.”

Az írásmagyarázók szerint az özönvíz történetében is keveredik a Jahvista és a Papi Irat elbeszélése. Az összedolgozás ellenére is mutatkoznak szembevető különbségek. A J alapirratban Noé hét pár tiszta és egy pár tisztátalan állatot visz a bárkába, az áradást 40 napig tartó eső okozza. A P esetében az özönvíz sokkal nagyobb jelentőségű, az özönvíz kozmikus katasztrófa: az alsó és felső vizek összeérnek, azaz összeomlással fenyeget minden, ami a teremtésben elválasztott. A P szerint csak egy pár állat kerül a bárkába minden fajtából, a bárkában töltött idő kerekén egy esztendő.

Mindezeket a tanításban természetesen háttér információként kezeljük, és nem tárjuk az első osztályos gyermekek elé. Fontos, hogy az özönvíz történetének a teológiája legyen hangsúlyos, ne azokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét, ami még ennél a korosztálynál lényegtelen (pl. elég a fajtánként egy pár állat bárkába vitele, nem szükséges a tiszta és tisztátalan közti különbségtétel).

Az egyik legfontosabb üzenet Isten kegyelme az ítélete ellenére is, melyet Nóén és családján gyakorol. **Nóé kiválasztásának** két indoka van: **kegyelmet** talált az Úrnál (8. v.), és ő **igaz** és feddhetetlen volt. (9. v.) Azaz Isten nyilvánította őt ilyennek. Nóé az **Istennel járt**, ami a hívő aktivitás, amire tekintettel tartja számon őt is a hit példaképei között Zsid 11,7.

„A **bárka** héber elnevezése (tébáh) még egyszer fordul elő az Ószövetségben: ugyanez a neve annak a hajócskának, amelyben a gyermek Mózeset kitették a Nílus parti sás közé (Ex 2:3). Mindkét esetben a halálos veszedelemből az életre megmentő hajó. A keresztyénségben a bárka az egyház egyik jelképe lett, lévén az egyház is Isten eszköze arra, hogy a halálból az életre mentse át az embert.”

„Isten szövetségkötésének az első formális leírását itt találjuk a Bibliában. Ez a **szövetség** egyúttal a legszélesebb körű s Nóén keresztül az egész emberiségre, sőt a világra vonatkozik. Isten maga elkötelezése feltétel nélküli. Szövetségét pedig megpecsételi egy látható jellel, emlékeztetésül a biztató ígéretre. E jel a **szivárvány**.”

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Nóé történetének csúcspontja a szivárvány. Ez nem jelenti azt, hogy a természeti katasztrófát elhallgatni vagy kisebbiteni akarnánk, de nem ez van a középpontban, hanem az, ahogy Isten az elromlott kapcsolatát az emberrel elkezd helyreállítani. A szövetségkötés első lépése, melynek minden ember részese lehet, ezáltal a gyerekek is. Az újra kezdés lehetősége adatott meg az ember számára az özönvíz után. A szivárvány Isten ígéretének jele legyen a gyermekek számára, bármikor találkoznak vele.

Az elbeszélésekben fontos, hogy a korabeli, ószövetségi mindennapokat mutassuk be, de a szereplők névtelenek maradjanak Nóén és családján kívül, hogy a gyerekek ne azonosuljanak a többi szereplővel. Nem a pusztítás a hangsúlyos, hanem a túlélés, azaz Isten szabadítása, mely által a kiválasztottak túlélnek az ítéletet. A túlélés eszköze a bárka, de ez csak a látható, kézzel fogható eszköz, mert az igazi „eszköz” az Istennel járás.

Sokszor elvontnak tűnik ez a kifejezés: Istennel járt ill. igaz ember volt. Ezért fontos, hogy a gyermekek életéből vett hétköznapi példákkal mutassuk meg, hogy mit jelent ez. Nem csak a helyes cselekvést a hétköznapiakban, hiszen az sokszor nem sikerül, hanem azt, hogy Istennel kapcsolatban lehet lenni. Ő szól és mi is megszólíthatjuk Őt.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten szövetséget kötött az emberrel

Kognitív cél: Annak a megismertetése, hogy a szivárvány jelképezi Istennek az egész emberiséggel kötött szövetségét.

Affektív cél: Rácsodálkoztatás a szivárvány szépségére. Ahogy a szivárvány a szürke égre örömteli színeket fest, úgy érezzék örömet amiatt, hogy Isten velük is megkötötte szövetségét.

Pragmatikus cél: Amikor szivárványt látnak, jusson eszükbe Istennek az emberekkel kötött szövetsége, Nóé története. A kézfogást, mint köszönési formát örömmel használják.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenységek	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>1. Köszöntés: Megérkezve fogadjuk a gyerekeket kézfogással. Köszöntsük őket néhány személyes, kedves szóval. Beszéljük meg, hogy ki hogyan érkezett erre az órára. Kinek van öröme, kinek bánata. Osszák meg egymással.</p> <p>2. Barátvadászat: A gyerekek sétálnak a teremben, közben a játékvezető utasítására keresnek maguknak „barátot”. A „barátokat” különböző üdvözlő mozdulatokkal jelöljük. Pl. kézfogós barát, felülcsapós barát (jobb kezüket fönt összecsapják), alulcsapós barát (két tenyerükkel a társuk tenyerébe csapnak), integetős barát stb. A fontos az, hogy minden jelhez új „barátot” kell választani. Ha megtörtént a választás, és jól memorizálták, hogy kinek ki milyen barátja (3-4 félénél többet ennél a korosztálynál nem érdemes kitalálni), akkor a játékvezető egymás után össze-vissza mondja a különböző „barát” megjelöléseket, és a gyerekeknek mindig meg kell gyorsan találni az adott „barátját”, és köszönteni a kézjellel.</p> <p>3. Színcápa: Egymástól kb. 3 méter távolságra vonalakat húzunk, ez a tenger, ebben áll a cápa. A cápa, egy gyerek, elkiáltja magát, pl. „jöjjenek a kékek!”- akkor minden olyan gyerek átfut, akin a kék szín nem található. Akin látható a</p>	<p>Az emberek közötti kapcsolat egyik legfontosabb kifejezése a kézfogás. Ennek a különböző játékos módjai segítenek a gyerekeknek, hogy így is kapcsolatba kerüljenek egymással. A játék során felszabadult örömmel fognak „barátra” vadászni.</p>

	<p>szín, az nyugodtan átsétálhat, hiszen előtte tiszta az út. Akin más szín van, és elkapja a cápa, azzal helyet cserélnek.</p> <p>4. Érzéstükör: A gyerekek párokban különböző érzelmeket jelenítenek meg az arcukon, amit a párjuk visszatükröz. Felváltva legyenek tükrök. Pl. Nőé csodálkozik, amikor hallja Isten szavát – csodálkozás Nőé mérges, mert fiai veszekszenek – harag Nőé fiai kibékültek, ennek ő örül – öröm Nőé elkeseredett, mert nem tudja, meddig kell még a bárkában maradni – bánat A játékok kapcsán beszéljünk a gyerekekkel, hogy minek örültek mostanában, hogyan fejezték ki az örömeiket. Az érzéstükörben először megjeleníthetnek hétköznapi eseményekhez kapcsolódó érzéseket. Pl. Ajándékot kaptam. Elveszett a kedvenc játékom. Stb.</p>	<p>Ez nem könnyű feladat, de megéri gyakoroltatni egyszerűbb érzelmek kifejezésével, melyeket lehetőség szerint a történethez kapcsolunk.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Az ének ismétlésével visszaléphetünk a bárkába. De most már a remény hangjai fognak megszólalni. A tankönyv múlt órai képein már megjelenik a holló. Ezzel kezdhetjük a történet elbeszélését.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Isten nem feledkezik meg Nóéről. 2. A holló kiengedése – újra meg újra. A várakozás feszültségét érzékeltethetjük. 3. A galamb kiengedése – háromszor. A remény növekedése. 4. Isten szavára Nőé örömmel hagyja el a bárkát – örömeiben oltárt épít, megköszöni Istennek a menedéket. 5. Isten ígérete – nem lesz több özönvíz. 6. Isten kinyújtott keze a szövetségben, minden teremtmény felé. A szivárványnak mindenki részese. 	Tankönyv
Aranymondás Munkáztatás	<ul style="list-style-type: none"> - A gyerekek egy-egy betűjét, szavát kapják meg, amit nekik kell kiszínezni a szivárvány színeinek megfelelően. A végén összerakjuk belőle az aranymondást. - Fehér zsírkrétával felírva kartonra közösen fessük vízfestékekkel rá a szivárvány színeit 	<p>Ha lehet, tegyük ki a teremben. Ezzel előttünk lesz Isten szövetségének a jele. Ha erre nincs lehetőség, akkor mindenki vigye haza</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Drámapedagógiai játék megnevezése: egyik oldalról a másikra

A játék leírása:

A színekkel fogunk játszani. A gyerekek kapnak egy színes szalagot(Különböző színek). Két csapatra osztjuk a gyerekeket(a szín nem számít a csapatok elosztásánál). A két csapat egymással szemben helyezkedik el. Húzzunk egy-egy vonalat egymástól kb.6m-re. ezeken a vonalakon helyezkednek el a gyerekek. Középen sétál a játékvezető, aki egy történetet mesél, amikor kimond egy színt, annak a gyerekeknek át kell szaladni a szemben lévő vonalra, akinél olyan szín van, amelyet a játékvezető kimondott. A játékvezető megpróbálja elkapni az átszaladó gyerekeket. Akiket elkapott, azok összekötik a szalagot. Így kialakul egy szivárványszalag a játék végére.

2. Hála, köszönet.

Noé hálát adott Istennek, hogy megmentette őket. Megköszönte. Gyűjtsétek össze, hogyan tudunk udvariasan megköszönni dolgokat. A tanulók mutassák meg, játsszák el testbeszéddel, arcjárással, szavakkal.

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012).

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

Mfgy. 29. old. Mfei. 33. old.

1. feladat

„Mi történt Nóéval? Tedd sorrendbe az eseményeket! A mellékletben megtalálod a képeket hozzá.”

Instrukció: a mellékletben 4 ragasztható matrica található Noé történetéhez, ezt kell sorrendbe rakniuk.

Mfei.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 196. dics. Mondjatok dicséretet (+hk.)

Dicsérvétek az Urat: 47. Áldjátok Istent

SZIVÁRVÁNY-SZÖVETSÉG SZÜLETIK. 2. AZ ÓRA, CSAK AZ EGYHÁZI ISKOLÁK SZÁMÁRA Gyülekezeti hittan: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten szövetségre lépett az emberrel

Kognitív cél: A tanultak elmélyítése, az ismeretek játékokkal való ismétlése.

Affektív cél: A közös játék és közös munka örömeinek átélése.

Pragmatikus cél: Legyen természetes számukra, hogy akikkel Isten szövetséget kötött, azok egymásra is odafigyelnek.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenységek	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes	1. Bármely korábbi órákon játszott játék	A játékok újrajátszása feleleveníti azokat a történeteket is, melyeknél

<p>ismeretek aktiválása</p>	<p>2. Repül a, repül a... Mindenki leül, a játékvezető szembeül. Mindenki a térdére teszi a kezét, a játékvezető pedig mondja: Repül a, repül a, repül a, repül a - holló! Repül a, repül a, repül a, repül a - bárka! Stb. Annyi "Repül a"-t mond, amennyit akar, és bármit mondhat, ami eszébe jut. A végén fölemeli mindkét kezét a térdéről. Ha olyat mond, ami valóban repül, akkor mindenki is fölemeli, ha viszont olyat, ami nem, akkor a többieknek a térdükön kell hagyniuk a kezüket. Aki eltéveszti, zálogot ad, amit a játék végén kiváltunk. Persze a "valóban repül" azt jelenti, hogy a maga erejéből repül. Ha pl. a labdát eldobjuk, vagy szappanbuborékot fújunk, azok is repülnek, de nem a maguk erejéből, a dobás, fújás következtében való repülés pedig nem számít, hiszen ha a székelt eldobja egy erős ember, az is repül. A zálog kiváltásánál adhatunk a témakörhöz kapcsolódó feladatokat. Pl. Nevezzen meg az illető a szivárvány egyik színéhez minél több tárgyat a teremből! Soroljon fel legalább 3 építéshez használatos eszközt! Mondja el az egyik aranymondást! Énekelje el az éneket!</p> <p>3. Közös szivárvány alkotása: Pl. lepedőre tenyerekkel fessenek szivárványt, kisebb csoport kisebb ívet, nagyobb nagyobbat. Érdekes az első ívet előre berajzolni. Lehetőség szerint minden gyerek minden színnél tegye oda a kéznyomatát. Ennek egy másik változata, ha csoportokban (3-4 fő) dolgoznak, és egy rajzlapra kell ujjnyomattal megalkotni a szivárványt.</p> <p>4. Egyéni szivárvány alkotása: Számptalan ötlet előfordul az interneten, könyvekben stb. Két egyszerű példát mutatunk be.</p> <ol style="list-style-type: none"> Papírtányér félbevágva, maradék fonalakból a tányér szélétől indulva lehet szivárványt ragasztani. Szivárvány-mobil készítése: ívesen kivágott papírcsíkok közé középre fonalat ragasztunk, egy-egy gyönggyel választjuk el. <p>5. Kísérletezzünk!</p> <ol style="list-style-type: none"> Ha van rá lehetőség, vigyünk be prizmat, mutassuk meg rajta a fénytörést. Egy erősebb zseblámpával is működik napfény 	<p>játszottunk. A közös alkotás sok türelmet, odafigyelést igényel, nem beszélve az előkészületekről, helyről. Sokszor hittanórai keretek között ez nehezen valósítható meg, de megéri.</p> <p>Itt is megvan az alkotás öröme, és ennél még haza is vihetik, tehát otthon is mesélhetnek a tanult történetről.</p> <p>A kísérletezés, tapasztalatszerzés során azok is élményhez juthatnak, akik talán kevésbé alkotókedvűek.</p>
--	---	--

	<p>hiányában.</p> <p>b) Fújjunk szappanbuborékot! Figyeljük meg a buborék felületén a szivárvány színeit.</p> <p>c) Mi mindennel lehet rajzolni a papírra úgy, hogy csak a festés hozza elő? (gyertya, fehér zsírkréta) Próbáljátok ki!</p> <p>d) Próbáljunk vízhatlan papírhajót készíteni. (pl. olajjal bekenve, viasszal bekenve az egyik oldalát hajtogatás előtt)</p>	
Feldolgozási javaslat	Minden egyes játék, feladat, alkotás, kísérlet után beszéljünk a gyerekekkel arról, hogy hogyan kapcsolódott bibliai történethez, hogyan érezték magukat, minek örültek.	A kíséző füzet feladatait is segítségül hívhatjuk a beszélgetéshez.
	<p>Az alábbiakban egy vers és egy találós kérdés olvasható. Az ügyesebb csoportokkal megtanulhatjuk közösen valamelyiket</p> <p>Piros szín van legfelül, Narancssárga mellé ül. Sárga fénylik alatta, Zöld a sárgát támasztja. Kék folytatja most a sort, Lila csík még úgysem volt. Ibolya fut legalul, Hét szín együtt domborul.</p> <p>Kitalálod, mi lehet? Szivárvány a domb felett!</p> <p>(http://www.bartoserika.hu/vers-szavalo.php?vers=szivarvany Bartos Erika többek között a Bogyó és Babóca c. sorozat szerzője.)</p> <p>Híd, de sosem építették, hét színe van, egy se festék. Földből nyúlik mindkét vége, mégis felvezet az égbe. Senki nem szed rajta vámot, széles útját mégse járod, mert a hídfőt nem találod. Mi az?</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Noé és a szivárvány (Forrásanyag: Christina Goodings: Kézműves ötletek bibliai történetekhez. Kálvin Kiadó, Bp. 2013).

1. Nóé és a szivárvány

1. Válassz ki hét különböző színű négyzetkártya-kartont a szivárvány színeinek megfelelően: piros, narancssárga, citromsárga, zöld, kék, indigó-kék és lila! Körzővel vagy egy tárcsai segítségével rajzolj egy 7 cm sugarú, 14 cm átmérőjű kört a lila papírra! Vágd ki!

2. Rajzolj egy 1,5 cm-rel nagyobb sugarú (3 cm-rel nagyobb átmérőjű) kört az indigókék papírra! A kék, a zöld, a citromsárga, a narancssárga és a piros is mindig legyen 1,5 cm-rel nagyobb az előzőnél. Vágd ki mindegyiket!

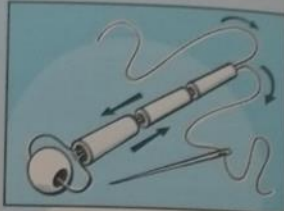
3. Hajtsd félbe a köröket! A lilát hagyd meg egészben, a többiből pedig vágj ki egy kb. 4 cm széles ívet!

4. Nyisd ki a lila kört, és ragaszdod belé Csúsztasd bele az indigókék ívet! Folytasd a ragasztózást és az ívek behelyezését, amíg el nem készül a szivárvány!

5. Rajzolj, és vágj ki két arany színű kört, a lilánál kicsit kisebbeket! Vágj ki háromszögeket, ezek lesznek a Nap sugarai!

6. Fűz föl egy cémára átlátszó vagy ezüstszerű gyöngyöket, ahogy a képen látod! Legyen egy nagyobb gyöngy a végén! Ebből lesz az eső.

7. Készíts három gyöngysort az esőnek, és cellulsszal ragaszd a Nap hátoldalára! Az egészet ragaszd a lila kör hátára!

8. Végül ragaszd fel a sugárakat a másik napkorongra, és az egészet ragaszd a lila kör másik oldalára!

ÖSSZEFOGLALÁS I. A VILÁGUNK ISTENÉ

Gyülekezeti hittan: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

Fő hangsúly: A korábban tanult történetek elmélyítése

Kognitív cél: A tanult történetek mélyítése és ismétlése.

Affektív cél: A Teremtő Isten iránti bizalom erősítése.

Pragmatikus cél: Adjanak hálát Istennek imában a teremtésért.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Megformázó játék: Kérjük meg a gyerekeket, hogy fogják meg a kötelet, majd alakítsanak ki olyan tárgyakat, amelyeket majd mondani fogunk. A tanult történetekhez kapcsolódóan mondjunk tárgyakat. Pl: <ul style="list-style-type: none"> • templom • Biblia • csillag • virág (konkrétan megnevezhetünk bármilyen más növényt) • hal • felhő • torta Minden egyes tárgy után megkérdezhetjük, hogy melyik órán tanultunk erről.	Előkészület: Egy összecsomózott kötél. (Ha nincsen, akkor kössünk össze két ugrókötelet.) Szükség van megfelelő térre. Figyeljük, hogy ne váljon unalmassá a játék.
Feldolgozási javaslat	Ismétlés a tankönyv képei segítségével: Lapozzuk végig együtt a tankönyvet, és nézzük meg, hogy a képeken mit látunk. Tanult énekek ismétlése Történetek ismétlése csoportokban: Alkossunk 3 fős csoportokat. Minden csoport kapja meg az egy-egy történethez tartozó összes képet. Feladat: Beszéljék meg együtt, hogy mi van a képeken. Tegyék sorba a történet képeit. Majd minden csoport mesélje el a történetet.	Tankönyv. A képek nézegetése közben igyekezzünk kiemelni a tematikai egység címét, azaz, hogy A világunk Istené. Előkészítés: A munkafüzet 1. és 5. feladatának a képeit fénymásoljuk lehetőleg nagyítva. Vágjuk ki a képeket. Nagyobb létszámú csoport esetén több sorozatot is készítsünk.
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai.	
Házi feladat	Munkafüzet 4. feladata	Mfgy. 33. o. 4. f. és Mfei. 37. o. 4. f.

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Kiolvasó

A tanulók nyakba akasztón szavakat (pl. Isten, templom, állat, stb.) kapnak, vagy ha még nem tudnak olvasni, akkor a tanult bibliai történetekből egy-egy momentumot megörökítő rajzot. Bármilyen ismert kiszámolót mondogathatnak, és akire jut a sor, az válaszol a kérdésre:

- Isten: kicsoda Ő? Milyen lehet Ő? Mit tudsz Róla?
- Világ: hogyan lett a világ? – teremtés történet.
- Imádságok: mondjunk olyan imádságokat, amiket együtt tanultunk.
- Szivárvány: minek a jele?
- stb.

TEMATIKAI EGYSÉG: JÉZUS SZERET MINDEN GYERMEKET!

Bevezetés a tematikai egységhez

A tematikai egységben a fő hangsúly Jézus és a gyermekek kapcsolatán van. A Jézussal való ismerkedés, a kánai menyegző, kisgyermek megáldása, a keresztelő, valamint Jézus gondviseléséről való tanítása révén a gyermekek megérezhetik és megérthetik, hogy Jézus hívogatja és szereti őket is. Az itt található leckék esetében a törzsanyag és a kiegészítő anyag leckéjének a címe ugyanaz. A második óra az elmélyítést szolgálja, melyhez feldolgozás és óravázlat is található az egyházi iskolai munkafüzetben.

15. ISMERKEDÉS JÉZUSSAL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az év eleji ismétlés folytatása ez a téma, melynek fontos szerepe és helye van az egész évet és a katechézis egészét illetően. Itt semmiképpen nem lehet cél az egész Biblia és Jézusról való rövid, dogmatikai tételek átadása, hiszen ezzel nem sok mindent tud kezdeni még a korosztály. Inkább tegyük ismerőssé számukra Jézust, mint egy kedves személyt. Ez játékos bemutatáson keresztül történhet. Magáról, Jézus személyéről beszéljünk nekik, a korról, amelyben élt, illetve néhány jellegzetességet mondjunk el – ami a következő témákat bevezetheti.

Fő hangsúly: Jézus ismerőssé tétele a gyermekek számára.

Kognitív cél: Jézus nevének megismertetése és a személyéről néhány alapvető tulajdonság bemutatása.

Affektív cél: Jézus iránti szeretet és érdeklődés felkeltése.

Pragmatikus cél: Arra való bátorítás, hogy érdeklődjenek Jézus iránt és keressék Őt.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Ki vagy te? – bemutatkozó játék A gyerekekkel közösen képzeljük el, hogy bemutatkozunk valakinek. Kérjük meg őket, hogy mondják el magukról, amit fontosnak találnak. Valószínűleg elhangzik a nevük, az osztályuk, az, hogy mit szeretnek. Majd átvezetésként mondjuk el nekik, hogy ma szeretnénk bemutatni nekik valakit, akiről több órán keresztül szó lesz.	Ha bátorítalanok a gyerekek vagy nincs ötletük, akkor adjunk segítő kérdéseket.
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Jézus életútja: Rendezzük be a termet Jézus életútja szerint. Helyszínek: <ul style="list-style-type: none"> • Betlehem (jászolbölcső és szülők). Itt elmondandó: Jézus neve, édesanyjának a neve, illetve az, hogy ő Isten Fia. (itt figyeljünk arra, hogy még a kis Jézusról van szó, de ne a történeteket kezdjük el mesélni,	Előkészület: Székeket rakjunk körbe. A székekre vagy ráírjuk a helyszíneket vagy szimbolikus rajzokat, tárgyakat rakunk a székekre. A lényeg, hogy a gyerekekkel együtt tudjuk bejárni. Használhatjuk a

	<p>hanem játékosan vezessük végig a gyermeket.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Názáret – József, a nevelőapuka. Ezen az állomáson játszunk néhány játékot, ami a korabeli gyerekek játéka lehetett. Vagy adjunk lehetőséget arra, hogy megkóstoljanak olyan ételeket (datolya, füge, sajt, narancs, méz, lepény formájú kenyér, stb.), ami már Jézus korában is volt. Ezzel kicsit ismerőssé válnak a Jézus korabeli világgal. • Jézus az iskolában és templomban. Itt a fő hangsúly annak a felismertetése, hogy Jézus is tanult Istenről, járt templomban (Jeruzsálem), ahogyan ők is. • Jézus és a tanítványai, Jeruzsálem. A TK 39. o. képét használva itt már a felnőtt Jézusról legyen pár szó, aki Istenről tanított és Istenhez hívogatott. Itt essen szó arról is, hogy a tanítványok Jézus barátai, akiket ő hívott és választott ki. Az állomások lezárhatóak azzal, hogy erről a Jézusról fogunk történeteket hallani a következő órákon. <p>Tk. „Beszélgessünk és játszunk!” alapján: Az állomásokon ajánljuk fel a gyerekeknek, hogy kérdezhetnek valamit Jézustól – amire mi válaszolunk. (Érdemes jól felkészülni a válaszokhoz.)</p> <p>A végén pedig foglaljuk össze együtt mit tudnak már Jézusról a gyermekek.</p> <p>Énektanulás: „Jézus hív, bár zúg morajlik...”</p>	<p>tankönyv rajzait is ehhez. Itt nem történeteket mondunk el, csak „bemutatjuk” Jézust, mint személyt, akit még nem ismernek.</p> <p>A játékokhoz és a témához jól használható Dr. Fodorné Dr. Nagy Sarolta Hittan 1. TS-ből a „Jézus is volt gyermek, mint én” című fejezetek. (112-132.o.)</p> <p>Mivel az évek során számtalan alkalom adódik arra, hogy Jézus tetteről, a váltásgműről beszéljünk, ezért nem muszáj nehezen megfogható és nem eléggé bevezetett keresztre feszítéssel és feltámadással ezt az órát túlterhelni. Engedjük, hogy valóban ismerkedjenek Jézussal a gyermekek. Ehhez az állomáshoz illeszkedik a MFEI és MFGY 15. leckéjének 2. feladata A munkafüzet 2. feladatának a kitöltéséhez feltétlenül mondjuk el a gondolatjellel jelölteket.</p> <p>Tankönyv 73. o. Az ének hozzákapcsolható a tanítványokról szóló állomáshoz, vagy akár az egyel korábbihoz is.</p>
Házi feladat	--	

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat: „Mit tesznek Jézus tanítványai? Nézd meg a rajzokat és mondd el a padtársadnak, hogy mit jelentenek!

Instrukció: Ha a Jézus életútja játék során nem mondtuk el, hogy mit tesznek Jézus tanítványai, akkor a feladat megoldása előtt mondjuk el.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 318. dics. Jer, mindnyájan örüljünk
Református Énekeskönyv: 316. dics. Az Istennek szent angyala
Jézushoz Jöjjetek: 44. Jézushoz jöjjetek –kánon

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. A napkeleti bölcsek imádják Jézust

Sárga, arany papírból kivágott csillagok, két-három forma és méret. Sötétre festett nagy csomagolópapír.

Pár csillagot felhelyezünk a lapra. Jól nézze meg mindenki. Egy gyereket kiküldünk (vagy hátat fordít), és közben változtatunk a csillagokon valami keveset. Esetleg úgy, hogy valamiféle nehezen kivehető rend jöjjön létre az összevisszaságban, ami egy nagyobb csillag felé mutat (spirál vagy sugár irányba).

Ezzel a csillagok állását szemléltetjük és azt, hogy mennyire ismerték ezt a bölcsek. Azt szeretnénk érzékeltetni, hogy a bölcsek nemcsak, hogy ismerték a csillagok állását, de a jel, melyet Isten küldött, és, amelyet ők azonnal észrevettek, mély hitre és bizalomra utal Isten iránt. Rendszeresen figyelték és tanulmányozták, így rögtön észrevették, hogy Isten valami jelet tett az égre. Azt is ki tudták következtetni, hogy egy nagy király született.

(Forrásanyag: Baker Ágnes, Csóka Piroska, Kerekes Szabolcs, Sisa Attila, Sisáné Kispál Andrea: Horogötletek a bibliatanításba. Reménység Magjai Alapítvány. BP. 2011)

2. Csillagjáték

A fényesség, ami Jézus születésének éjjelén az égen megjelent, felébresztette a mezőn alvó pásztorokat. Játsszatok a fényvel egy vidám játékot! Csak egy elemlámpára van szükséged, és már indulhat is a játék.

A tantermet besötétítjük. Az egyik játékos (a csillag) a sarokban áll, és tartja az elemlámpát.

A többi játékos távolabb áll tőle, és megpróbálja megérinteni a csillagot. A játék azzal kezdődik, hogy a játékos azt kiáltja: „a csillag kialszik x másodpercre”.

Amint ez elhangzott, a többi játékos elkezd futni felé, de óvatosan, mert ha lejár az idő, a csillag lekapcsolja az elemlámpát, és kiabálja a nevét azoknak, akiket meglátott. Az nyer, akit utoljára látnak meg.

(Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin Kiadó. Bp. 2006)

3. A bölcsek és az édesség (Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin Kiadó. Bp. 2006)

61

A bölcsek és az édesség

A napkeleti bölcsek ajándékokat vittek a kis Jézusnak. Te is adhatsz ajándékba édességet a barátaidnak olyan dobozban, amit a napkeleti bölcsek képével díszítettél.

Kellékek
3 műanyag pohár, 3 fehér műszaki rajzlap, színes papír, színes ceruza, olló, ceruza, ragasztó, fehér festék, ecset.

- 1.** A 3 rajzlapra rajzold meg a bölcsek fejét, és színezd ki a rajzokat! A sablont megtalálod a 94. oldalon.
- 2.** Vágd ki az arcokat, és ragaszd belülről a poharak oldalára! Mielőtt beragasztod, győződj meg róla, hogy ki fog lógni a poháron egy kis rész a nyakukból!
- 3.** Borítsd be a műanyag poharakat színes papírral, és díszítsd ki őket!
- 4.** Végül töltsd meg a poharakat kedvenc finomságaiddal, mint például cukorka, csokoládé, sült krumpli... és jó étvágyat!

Felhasznált irodalom: Dr. Fodorné Dr. Nagy Sarolta Hittan 1. TS-ből a „Jézus is volt gyermek, mint én” című fejezetek. (RPI, Budapest, 2000) (112-132.o.)

Az alábbi tematikai egység Dr. Fodorné Dr. Nagy Sarolta munkája, mely az 1998-as tantervhez illeszkedő tankönyvhöz készült. Egy egész fejezet épült a következő témára: Jézus is volt gyermek, mint én. A tematikai egység célja ugyanaz, mint ennek az Ismerkedés Jézussal c. 2012-es tantervi leckének a célkitűzése: ismerőssé tenni a gyermekeket Jézussal. Éppen ezért jó szívvel bocsátjuk rendelkezésre az alábbi leírásokat és köszönjük Dr. Fodorné Dr. Nagy Saroltának, hogy lehetőséget biztosít a használatára. Így mindenki válogathat és ötletet gyűjthet belőle. Természetesen külön-külön óránként a tantervbe nem illeszkedik bele, de sok használ háttér információ, ötletes feldolgozás segíti a hittanokat, lelkipásztorok munkáját.

Jézus otthon

Visszatérés Názáretbe, a gyermekévek

Mt 2,19-23

Háttér információ:

Lukács szerint amikor Jézus bemutatását nyolcad napos korában a jeruzsálemi templomban elvégezték, visszatértek „az ő városukba, Názáretbe” (2,39). Máté 2 alapján azonban Jeruzsálemből először még Betlehembe mentek, ahol a keleti bölcsek megtalálták őket, s ahonnan angyali intés következtében Egyiptomba, az ókori zsidók kedvelt menedékhelyére kellett menekülniük (Mt 2,13). Ott maradtak, amíg Heródes meghalt, s csak utána tértek vissza Názáretbe, „hogy beteljesedjék, amit a próféták mondtak: názáretinek fogják őt nevezni” (Mt 2,23). Lukács és Máté híradását nem kell szembeállítani egymással, Lukács egyszerűen átlépi azokat az eseményeket, amelyeket Máté leír, és máshová helyezi közlendőjének hangsúlyát. Több évre tehető tehát, amíg József és Mária távol voltak Názáretből.

Józsefnek, a családfőnek jelenti az angyal éjszakai álomban, hogy meghalt Heródes. Visszatérhetnek tehát a minden izraelita által annyira szeretett szent földre: „Izrael földjére” (Mt 2,20), ami az Ábrahámnak tett ígéretek hordozója. A Messiás-gyermek visszatér száműzetéséből, de nem telepedhet le szülővárosában: Betlehemben, sem az őt megillető fővárosban: Jeruzsálemben, hanem peremvidéken, a fél pogány Galileában kell otthont találnia. Az övéi közé jöve, de az övéi nem fogadták be Őt... (Jn 1,11).

Názáreti = Názáretből való. Környéke történelmi vidék volt, sok ószövetségi történet színhelye, de maga Názáret jelentéktelen hely. Ezért kérdezi meg Nátánáel: „Jöhet valami jó Názáretből?” (Jn 1,47). Soha nem játszott politikai szerepet. A főútvonal Názárettől kb. 10 km-re húzódott. A városka egy kis völgyben feküdt, köröskörül 3-500 méteres dombok övezték. A völgyet hosszában 20, széltében 10 perc alatt be lehet járni. Ez volt az a kis világ, amelyben Jézus felnőtt. Názáret csak az „ács fiának” köszönheti, hogy világhírnévre tett szert. „Názáreti Jézus” néven emlegeti a szolgálólány a főpap udvarában (Mt 26,71), a katonák a Gecsemáné-kertben (Jn 18,5), és Pilátus is ezt a nevet írja a keresztfára: „A Názáreti Jézus, a zsidók királya” (Jn 19,19).

József háza ajtófélfájára is föltette a „Mezuza”-t, azt a kicsi kis szekrénykét, mely egy írott pergamencsíkot rejtett magában. Ezen a pergamenen Izrael hitvalló imádsága állt, amelyet első szava után Shma-nak mondtak, azaz „Halljad”-nak, mert így kezdődött: „Halljad Izrael, az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Úr!” Így szentelte házát József Istennek. Valahányszor Jézus kiment az ajtón vagy hazatért, szülei példáját követve ujjja hegyével megérintette a Mezuzát, és utána megcsókolta a kezét. Jézus a szülői ház rejtettségében olyan világban élt, amelyet egészen Istennek szenteltek. Maga a városka neve is ezt a sajátosságot hordozza nevében:

Názáret neve összecseng a „nazir” Istennek szentelt életű férfi kifejezéssel.

Jézusnak néhány leánytestvérén kívül, akiknek a nevét nem jegyezte fel a Szentírás, négy fiútestvére volt: Jakab, József, Júdás, Simon (Mk 6,3). Feltételezhető, hogy József aránylag korán meghalt, mert a Lk 2,51-ben említett zárandoklat után többet nem hallunk róla. Északon és Délen kiterjedt rokonságuk volt (Lk 1,56; 2,4.44).

Azt, hogy a „Názáreti” mennyire kulcsfogalom a keresztyénséget illetően, mutatja a zsidó Tizenhét éves imádság: „A hitehagyottnak ne legyen reménysége és az erőszakos birodalmat pusztítsd el hamar a mi napjainkban, és a keresztyének („hannocerim” = názáretiek) és az eretnekek semmisüljenek meg egy szempillantásban. Töröltessenek ki az élők könyvéből, és ne írássanak bele az igazakkal együtt...” (Bibliai Atlasz, 92.)

Cél: A gyermekek ismerjék meg a gyermek- „Názáreti Jézust”, aki az által is vállalta őket, hogy gyermekké lett. Fogadják el gyermekségük idejét.

Eszközök:

Korabeli ételek, kosár, kavicsok, cipősdoboz a gyerekek száma szerint, gyufásdobozok, ragasztó.

Rávezetés:

Hová valók vagytok? (Pl. budapesti, nagykőrösi stb.) Nagyszüleiteket hogy szoktátok megkülönböztetni? (esetleg hasonlóan, a lakóhelyük alapján.)

Jézust „názáretinek” is szokták mondani, mert Názáretben nevelkedett fel. De hogyan? Ezt ismerjük meg a mai órán.

Bibliai tanítás:

Jézus Isten csodálatos országát elhagyta, azt az országot, ahol gyönyörű angyalének hangzik, ahol békesség van, ahol szívesen engedelmeskednek Isten parancsainak. Azért hagyta el, hogy sorsunkban részesedjék születésünktől a halálunkig.

Hogy Jézus nem közönséges gyermek volt, mutatja, hogy amikor megszületett, angyalok jelentek meg a földön, keleti bölcsek indultak vadidegenből, hogy hódolatukat fejezzék ki előtte, és hogy a király félt tőle! De utána Jézus úgy élt, mint minden más gyermek.

Emlékeztek rá, hogy a karácsonyi szünet előtt arról meséltem nektek, hogy Jézusnak el kellett menekülnie a szüleivel Egyiptomba, mert a király halálra kereste. Az angyal azt mondta Józsefnek: „maradj ott, amíg nem szólok neked”. Minden nap várták, hogy mikor szól az angyal, már nagyon szerettek volna hazamenni szeretett szülőföldjükre, de nem mentek a maguk feje után. Hitték, hogy Isten jobban tudja, mint ők, hogy mikor indulhatnak.

Egyszer aztán, éjszaka, álomban megjelent ismét az angyal, és azt mondta: „Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, és menj Izrael földjére, mert meghaltak azok, akik a gyermek életére törtek!” (Mt 2,20)

Néhány évi távollét után visszament József és Mária Názáret városába, ahol azelőtt is laktak. De most már hárman voltak. A régi szomszédok, a környékben lakó rokonság még nem is látták Jézust!

Ház:

Kíváncsiak vagytok, milyen házban lakott Jézus, hogyan éltek, milyen volt a berendezése? (Megbeszéljük!):

A vidéki házak mindössze egyetlen helyiségből álltak, amelyben nem volt válaszfal. Egy kis belső színtemeléssel különítették el a ház két fő részét egymástól: a felső részen aludtak, főztek, ettek, itt tárolták a ruhákat és az edényeket, az alsó részen tartották éjszaka a jószágokat, esős időben itt játszottak a gyermekek, és szükség esetén itt folytatták a kézműves mesterséget (pl. ácsmunka). Odabent mindig olyan sötét volt, hogy az olajmécses egész nap és egész éjjel égett. A háziasszony éjszaka felkelt, hogy a mécsesből ki ne fogyjon az olaj. A mécseset magas helyre, pl. egy erre készült falüregbe rakták, hogy mindent bevilágítson (vö. Mt 5,15). A házhoz tartozott a nagy számú pokróc, szőnyeg. Az ágy matrac volt, vagy szalmazsák, egy-két bélelt párna a váncos. Mindenki felső ruhájával takarózott, télen állatbőrökkel.

A házakon mindössze egy kicsiny ablak volt, mert így a ház belseje a nyári hőségben is hűvösebb maradt, de biztonságosabb is volt. A házak teteje lapos volt, a tetőn körben mellvéd, korlát volt. Ide a házban kívül épített lépcsőn lehetett feljutni. A háztetőn alhattak, esténként beszélgethettek, de ez a hely szolgált különböző mezőgazdasági termények szárítására, gyümölcsök érlelésére, és itt imádkozhattak is. Jézus is ilyen házban nőtt fel, egyszerű körülmények között, mint sok más gyermek.

József háza ajtófélfáján is volt „Mezuza”, egy kicsi kis szekrényke, mely egy írott pergamencsíkot rejtett magában. Ezen a pergamenen hitvalló imádság állt. Így szentelte házát József Istennek. Valahányszor Jézus kiment az ajtón vagy hazatért, szülei példáját követve ujjá hegyével szent áhítattal megérintette a Mezuzát, emlékeztetve önmagát Isten parancsaira.

Étel:

Azt írja a Szentírás, hogy Jézus gyarapodott és erősödött testben és lélekben. Azaz nőtt. Mitől nőnek a gyerekek? — Az enniától. Milyen ételeket evett Jézus? Bekötjük a gyerekek szemét, nem láthatják, hogy mi van a tálcán. Korabeli ételeket kóstoltatunk meg velük, pl. datolya, füge, sajt, narancs, méz, kenyér. A gyerekek találják ki, hogy mi az, amit esznek. Jézus is ilyen ételeket evett. Nektek melyik ízlett legjobban? De ismerték a borsót, babot, lencsét, vöröshagymát, fokhagymát, salátát, petrezselymet, dinnyét, uborkát is. Húst általában csak ünnepi alkalommal ettek, éspedig juh vagy kecskehúst, esetleg hizott tulkot. Fogyasztották a halat. A cukrot nem ismerték, helyette mézet használtak, vagy datolyaszirupot. Kézzel ettek.

Játék:

Názáret kicsiny városka volt, hegyek vették körül. Messze volt a nagy utaktól, így viszonylag biztonságos volt. Jókat lehetett játszani kint a szabadban. A gyerekek kint játszottak, mert a házban csak egy kis mécses világított. Játszottak, ugráltak, célba dobtak. Próbáljunk ki most mi is egy korabeli játékot! Egy vonal mögül kosárba kődarabkával céloznak a gyerekek.

Munka:

Nézzük meg, milyen eszközökkel dolgoztak: fejsze, gyalu, kalapács, mérőszinór, vörös kréta, körző. (Utánozzuk azokat a mozdulatokat, ahogyan ezeket a szerszámokat használták!)

Az ács készítette az épületfák elnagyolt kifaragását, ekét, cséplőszerszámot, bútorokat, hangszereket. Az ügyesebbek nem csak fából, hanem elefántcsontból is faragtak. József számára volt munka a megélhetéshez, az utóbbi években különösen, mert csatározások miatt falvak égtek porrá, amiket újra kellett építeni. A munkájából eltarthatta egyre gyarapodó családját. Jézus szívesen segített Józsefnek, lassacskán kitanulta mellette az ácsmesterséget.

Miközben dolgoztak, beszélgettek is. Jézus a szüleitől tanulta meg először tisztelettel kiejteni az Örökkévaló nevét, és soha nem is bántotta meg, annyira szerette Istent, a Mennyei Atyát. Otthon tanulta meg az első imádságát, és néhány szakaszt a szent iratokból. Gyermekként is az Atya kedvébe akart járni, és soha, még gondolatban sem bántotta meg Istent, káromkodás pedig eszébe sem jutott.

Jézus ugyanolyan gyermek volt, mint a többi, és mégis egészen más. Valami különös kedvesség sugárzott róla, szerette a békességet, őszinte volt, mindig igazat mondott, becsülte nem csak a szüleit és a testvéreit, de még a játszótársait is (vö. exegézis Jak 3,17-ről).

Applikáció:

Jézus tudja, mit jelent gyermeknek lenni, mert maga is volt gyermek. Annyira szereti a gyermekeket, hogy gyermekké lett, a gyermekorsót vállalta, hogy annál nagyobb bizalommal fordulhassatok hozzá. Ismeri a gyermekek panaszait: ha igazságtalanok a többiek veletek játékokban, ha segítenetek kell szüleiteknek, ha szívesen játszanátok még este alvás helyett, bizalommal elmondhatjátok neki gyermeki gondolataitokat, Ő megérti, mert Ő is volt gyermek.

Bibliaolvasás: Mt 2,19-23

Aranymondás: „Jézus az emberekhez hasonlónak lett” (Fil 2,7)

Munkáltatás: Cipős dobozból készítsünk ház-makettet.

Jézus az utcán

Fazekas, kereskedő, vízárus, római katona

Jer 18,1-6; Mt 13,45; Jn 7,37-39; Mt 5,41

Háttér információ:

Egy nevelőintézetbe látogatott el valaki, ahol egy négy éves fiúcskáról írt gyermektanulmányt. Akkor derült ki, hogy ez a gyermek egész életében még *soha* nem volt utcán. Nem látott más embereket a nevelőin kívül, nem látott kirakatokat, piacot, közlekedési eszközöket... Az életünket alapvetően meghatározza, hogy mit látunk és hogyan közlekedhetünk az utcán, ill. hogy lehetünk-e az utcán.

A Bibliában sok olyan történet van, amely az utcán játszódik. Ezekben a történetekben a helyszínre alig-alig figyelünk, pedig az utcáknak sajátos hangulata volt, mint ahogy ma is. Ez a hittanóra egy utcai összhangulatot vázol fel, hozzá kell tenni, nem egyetlen történet alapján, mert akkor már a cselekményre helyeződne a hangsúly. Most azonban azt akarjuk érzékeltetni, hogy milyen érzés volt Názáretben élni, milyen volt a település arculata és hangulata. Amilyen az utca hangulata, olyan a város hangulata is!

Izraelben a házak között az utcák mindössze 2-3 méter szélesek voltak, hiszen nem kellett nagy forgalomra berendezkedniük. Gyakran megtörtént, hogy nagy rakománnyal megrakott teve vagy kétökrös szekér nem tudott bemenni a városba, és a kapun kívül kellett várakoznia. Az utcákat még szűkebbé tette az a körülmény, hogy a kézművesek és kereskedők általában a ház előtti területet tekintették műhelyüknek és üzlethelyiségüknek, mert a forró éghajlat az emberek számára szinte lehetetlenné tette a házak belsejében való tartózkodást. Mindenki menekült a szűk és forró szobákból a szabad ég alá. A fazekas, a kereskedő és a vízárús éppen úgy hozzátartozott az utca képéhez, mint a római katona, hiszen ne felejtjük el, római megszállás alatt élt Izráel, lévén a Római Birodalom egyik provinciája. Jézus tanult az utcán is, mint ahogyan tanításaiban, példázataiban felhasználta a köznapi életben látott képeket és eseményeket. Amikor tanított, ezek a jelenetek üdvösségre szóló tanítássá váltak az ajkán.

Az, hogy az utcán élet lehet, Isten áldásának egyik jele. Zakariás látomásában így hangzik a biztató jövő: „a város terei megtelnek fiúkkal és leányokkal, akik vígan játszadoznak a tereken” (Zak 8,5). (A Károli-fordítás utcát mond a terek helyett.) Ami egykor Jeruzsálem felől hangzott prófécia, előképe az Új Jeruzsálemnek, a mennynek, hogy ti. az Új Jeruzsálem utcáin béke és élet lesz (v.ö. Jel 21-22).

A mostani leckében négy konkrét foglalkozás által rajzolunk összképet a korabeli településről, de bibliai teológiai összefüggésekre is rámutatunk.

Fazekas:

A fazekas mesterségét szívesen tekintették a Teremtő Isten munkájához hasonló foglalkozásnak, ezért a próféták szívesen szemléltették vele tanításukat vö. Ézs 29,16; 45,9; 64,7. Jeremiást Isten a babiloni fogság meghirdetésekor a fazekas műhelyébe hívja, hogy „ott közölje vele igéit” Jer 18,1-6. Jeremiás miközben szemléli a fazekas munkáját, azt tanulja meg, hogy a fazekas kedve szerint alakít ugyan bármilyen edényt a korongra tett agyagból, de az agyag viselkedésétől is függ, hogy mi lesz belőle: ha nem látszik alkalmasnak arra, amire a fazekas szánta, összegyúrja és más edényt készít belőle. De a „gyúrás”, azaz az ítélet elkerülhető a megtéréssel. Jób, az Ószövetség nagy szenvedője is ezzel a képpel vall: „...úgy formáltál, mint egy agyagedényt...” (Jób 10,9). Pál apostol is ezt a képet viszi tovább: „Nincse hatalma a fazekasnak az agyagon, hogy ugyanabból az agyagból az egyik edényt díszessé, a másikat pedig közönséggé formálja? (Róm 9,21), ld. még 2Tim 2,20. Jeremiás nem csak egyéni épülésre szánt tanítást vett a fazekas műhelyében, hanem nemzeti méretekben is megfogalmazza a fazekas szuverén jogát: „Megtörténik, hogy kimondom egy népről vagy országról, hogy kitepem, kiirtom és elpusztítom. De ha megtér gonoszságából az a nép, amelyről beszéltem, akkor én is megbánom, hogy veszedelmet akartam hozni rá...” (Jer 18,7-10). A fazekasmesterség látványa átítatta gondolataikat, és az arrogáns kérdezőt lecsendesítette, alázatra tanította: az agyagnak nincs joga kérdőre vonni az alkotót. Jézus csendes engedelmességgel simult az Atya keze alá akkor is, amikor elvetésre szolgáló edénnyé formálta a kereszten.

A fazekas a mindennapi életben használatos edényeket készítette, mint pl. fazekak, tálak, korsók, lámpák, olaj- bor és gabonatarló edények, dísztárgyakat nem igen. Cserépedényben tartották az értékeket vö. Róm 4,7 „Ez a kincsünk cserépedényekben van”.

A fazekas előbb lábaival taposta meg a megnedvesített agyagot, aztán helyezte azt a korongra, melynek párját egy tengely körül nagy gyorsasággal lehetett forgatni. Ha elrontotta, összegyúrta, újra lehetett kezdeni.

Kereskedő:

A dénár római pénz volt, vele egyenértékű a görög drachma, mindegyik 4,3 g ezüst érme volt. (Ha az Újszövetség csak „ezüstöt” említi, az alatt általában a dénár ill. a drachma értendő.) Legáltalánosabban használt pénz az „as” volt, értéke a dénár 1/16-a. Az „as” fele volt a „semis”, negyedrésze a „quadrans” (ld. az ösgyülekezet adakozásáról szóló leckét). Kis kézi mérlegen mérték le a fizetésre adott arany vagy ezüst fizetőeszközt. A pénz vásárló értékét az arany- ill. ezüsttartalma jelölte.

A kiskereskedelem az egyes városok főterén bonyolódott le, sokszor csere alapon: földművelők terményt, iparosok készítményeiket kínálták. A babiloni fogságtól kezdve (Kr.e. VI. sz.) – nem lévén ott tősgyökeres birtokuk –, a kereskedelem, a pénzügyletek lebonyolítása lett a diaszporában élő zsidóság egyik kedvelt foglalkozása.

A leckében előforduló áruk kortörténetileg megfelelnek. Tükröt fémből készítettek. Názáret környékén bőven termelt olajbogyó, szőlő és füge.

A kereskedő képét Jézus is használta: a kereskedőnek minden addig megszerzett kincse sem vetekedhet Isten országa megtalálásával, azaz minden kincsnél drágább (Mt 13,45).

Vízárus:

Palesztinában az ivóvíz drága érték volt, különösen a nyári időszakban. A házak mellett gyakran vájtak a sziklatalajba esővíz-tároló ciszternákat. A városok közelében levő forrásokhoz reggel-este jártak korsóikkal az asszonyok vizet meríteni. Názáretben a völgykatlan keleti peremén volt az egyetlen forrás! Ide járt Jézus családja is vízért. Nagy szárazságban megtörtént, hogy a vizet is pénzért árulták. Ilyen vízárus szavaival hívogatja az Ószövetségben Isten a népét: „Ti szomjazók mind, jöjjetek vízért, még ha nincs is pénzetek!” (Ézs 55,1), és ilyen vízárus kiáltása visszhangzik Jézus szavaiban is: „Aki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék! — aki hisz énbenem... annak belsejéből élő víz folyamai ömlenek” (Jn 7,37-39). Miként az Ószövetségben a templomból bő víz fakad (Ez 47,1-12), most azoknak a szívéből is bő vízü forráshoz hasonló áldás fakad, akik Jézusnál előbb saját szomjukat megelégtetik. Nem csak egyszeri szomjcsillapítás lesz ez, hanem forrássá alakulnak a Szentlélek munkája nyomán. A Jelenések könyve (22,17) is erre a képre épít: „Aki szomjazik, jöjjön! Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen!”

Római katona:

Római csapatok állandó megszállás alatt tartották Palesztinát, s mivel a Római Birodalom keleti határán terült el, ennek a provinciának fokozott védelmi jelentősége volt. A római katonák öltözete gyapjú tunika volt, sisak, fém mellvért, köpeny, szegecsekkel kivert saru. Fegyverük kard volt, két lándzsa és egy pajzs. Feladatuk a lázongások megelőzése, a fegyelem fenntartása, illetve az elítéltek körüli összes tennivaló. Az ellenségeskedés zsidók és rómaiak között köznapi volt. Jézus mégis meggyógyítja egy római százados szolgáját (Lk 7,1-

10). Keresztre feszítése körül római katonák tevékenykedtek, és egy római százados volt az is, aki a keresztre feszítés után az első hitvallást kimondja: „Isten fia volt” (Lk 23,47).

A megszálló idegen hatalom ún. kényszerszolgálatát folyamatos fenyegetettségként lebegett minden palesztinai ember fölött. Egy zsidó ember bármelyik pillanatban vállán érezhette egy római katona lándzsája érintésének súlyát, hogy egy mérföldnyi útra kényszerítse a saját poggyászával. Nem volt kibúvó e kötelezettség alól. Jézus azt mondja, „Ha valaki egy mérföldnyi útra kényszerít, menj el vele kettőre” (Mt 5,41), légy készen mások szolgálatára, tudd legyőzni az ösztönödet, ami mindig tiltakozásra készítet a kéréssel szemben. Ha kényszerítenek, ne keserűen, hanem szívesen végezd, menj el két mérföldre — mert a második mérföldnél kérdezik meg, hogy miért teszed, honnan van benned ez az erő? Így kényszerítik Cirénei Simont, aki éppen a mezőről jött, Jézus kereszttjének átvállalására (Mt 27,32; Mk 15,21). Éppen az ő példája mutatja, hogy rejtett áldások forrása lehet a kényszerűségből, hiszen Nagypéntek után ott találjuk az első gyülekezetben, immár szabad akaratából a kereszt „hordozójaként”. Pál név szerint üdvözli családját: Róm 16,13.

Cél: Idézzük fel a Jézus korabeli utca hangulatát azon mesterségek alapján, amelyekről a Szentírás tudósít. A gyermekek érezzék magukat Názáret utcáin, s ezzel kapjanak olyan alapozást, amelyre építve Jézusnak egyes tanításait könnyebben megérthetik. Kapjanak bizonyosságot afelől, hogy Jézus az utcán is velük van.

Eszközök:

Ház-makettekből utca, fazekas, katona, kereskedő, vízárus képe, munkáltatáshoz választásunktól függően agyag vagy kereskedéshez szükséges illusztrációk.

Rávezetés:

Ha kiléptek a házatok ajtaján, utcán találjátok magatokat. Melyik utcát ismeritek legjobban, miért? Mi mindent láttatok az utcán? Kikkel lehet találkozni, milyen érdekes dolgokat lehet látni? Milyen hangokat hallotok az utcán? (Elevenebb csoporttal hangutánzást is lehet játszani.) Beszéljük meg az utcán való viselkedés szabályait is. (Esetleg képzeletben végigmehetünk saját településünk egyik utcáján, és megbeszélhetjük, hogy azon az úton mit látunk és hallunk.)

Előbb a mi városunk/falunk egyik utcáján haladtunk végig, most pedig egy olyan utcán megyünk végig, amelyiken Jézus járhatott gyermekkorában. Menjünk el abba a városba, ahol a gyermek Jézus élt! Emlékezzetek még a város nevére? (Segíthetünk azzal, hogy Názáret betűit összekeverve feltesszük a táblára. Csak az N betű van jó helyen. A gyerekek feladata a sorba rendezés.)

Építsünk utcát a házaikból. Ez lesz Názáret egyik utcája. (A házakat úgy tesszük le a gyerekekkel, hogy egy utcát képezzenek. Ennek az utcának legyen egy kiszélesedő része, ahol a piactér lehet.)

Bibliai tanítás:

Valahányszor Jézus iskolába ment, mindig ugyanazon házak előtt vitt az útja. Mit láthatott Jézus az utcán?

(Képet mutatunk a fazekasról.)

Láthatta egy fazekasnak a házát. A fazekas kétkezi munkával kereste a kenyerét, éppen úgy, mint az apja, József (aki mint tudjátok, ácsmester volt). A fazekas, ha csak tehetett, kint dolgozott a ház előtt, az árnyékban, de ha esett az eső, odabent. Ha nyitva volt az ajtó, be lehetett látni rá. A lábával hajtott egy nagy korongot, ami meghajtott egy másik korongot, amin bámulatos gyorsasággal, és ügyesen formált a formátlan agyagból fazekat, tálat, korsót, lámpát, olaj- bor és gabonartartó edényeket. Disztárgyakat nem igen készített, mert azok inkább csak előkelő embereknek kellettek, Názáret felé pedig ritkán fordult meg igazán tehetős, előkelő ember. Különbösen is az agyagedények gyorsan törtek, főképpen ott, ahol a házunkába éppen egy kislány tanult bele — gondoskodni kellett az utánpótlásról. Az agyag engedelmesen formálódott a fazekas keze alatt, éppen úgy, mint a mi életünk, vagy akár egész népek élete Isten keze alatt.

Jézus is láthatta a fazekast, és megtanulta, hogy Istennek olyan hatalma van az emberek és az országok élete fölött, mint a fazekasnak egy darab agyag fölött. Ha az agyagból mégsem olyan edény lett, amilyent a fazekas elképzelt, jól összegyúrta, úgy hogy teljesen fölismerhetetlen lett, hogy mi is volt előbb, és újból elkezdte formálni, amíg kedvére való edény nem lett belőle.

(Beállítjuk az utcába a római katona képét.)

Itt pedig éppen egy római katona lépdel büszkén, öntudatosan, mint aki tudja, hogy a hatalom az ő kezében van, hiszen a fegyver nála van. Sőt, a fegyverei között válogathat is, ha a szükség úgy hozza. Zsidó ember nem szívesen találkozott római katonával, ha meglátott egyet, ha csak tehetett, messze elkerülte. A szűk utcákon azonban nem volt mindig hely kellő távolságra kitérni. Ha a katonának melege volt — ami gyakran előfordult, hiszen nehéz mellvértje és sisakja nem éppen nyári viselet volt —, vagy mulatni akart más bosszúságán, vagy egyszerűen csak úgy tartotta kedve, bárkit kényszeríthetett csomagja cipelésére egy mérföld távolságra. Ilyenkor csak így kiáltott:

- Hé, vigyed! Ilyenkor a zsidó emberek számolták a lépéseket. Alighogy az egy mérföldet kiszámolták, elhajították a csomagot, és visszafordultak. Tovább már nem kötelezhette őket a katona, hogy szolgáljon neki. (De ha út közben esetleg egy másik rómaival találkozott, az már igen!) A legnehezebb csomagot is szó nélkül kellett cipelni legalább olyan messzire, mint ide a... (1 mérföld = 1,6 km-el. Itt mondjunk olyan távolságot a gyerekeknek, ami kb. ilyen messze van az iskolától. és mindenki megtette már gyalog azt az utat. Akkor érthetik meg a távolság nagyságát.)

A rómaiakat senki nem szerette Názáretben. Jézus azonban nem úgy tekintett rájuk, mint ellenségre, hanem mint olyan emberekre, akiket Isten szeret.

Játsszuk el a gyerekekkel. Válasszunk egy római katonát és valaki belép egy zsidó gyerek szerepébe. Nehéz táskák jelenthetik a római csomagjait. Jelöljük ki, hogy meddig vigye a táskákat. Jelezzük, hogy a tényleges távolság ennél sokkal nagyobb. Szó nélkül (!) játsszák el a gyerekek.

Ha valaki tovább vitte, mint a kötelező egy mérföld, bolondnak tartották, de akkor kezdtek beszélgetni vele:

- Miért viszed tovább a csomagomat? És akkor lehetett beszélni arról, hogy azért, mert Isten még téged is szeret, és én is szeretlek, noha ellenségem vagy.

(Beállítunk az utcába egy kereskedőt.)

Az utca nem volt csendes. Az emberek időnként megálltak beszélgetni, legalább is köszöntötték egymást: „Salom!”, „Békesség néked!” Az általános utcai morajlást most áthatja egy kereskedő kiáltozása: „szőnyeget, puha gyolcskalmét tessék! Gyöngyöt, tükröt szép lányok! Ruhára rézgömböcskét, csengettyút! Nyakláncra parfümös fiolát! Olesón adom! Friss olajbogyót, fügét, szőlőt veszek! Fonalat, kész ruhát veszek! Bort, olajat, mézet veszek! Cserélek is! Az ügyes háziasszonyok tudtak varrás nélküli, egybeszőtt ruhát készíteni. Jézusnak is ilyen ruhája volt (Jn 19,24). A kereskedő szívesen vett pénzért vagy cserélt egyéb áruért ilyen ruhát is. Jézusnak nem sokszor akadhatott dolga kereskedőkkel. Szegény családba érkezett, jászolbölcsőben született, és amikor meghalt, a ruháit is elvették tőle. Úgy távozott az életből, mint aki a világon semmit sem mondhat a magáénak. Szegény volt, és mégis sokakat gazdagító, olyan, mint akinek nincsen semmije, és akié mégis minden (v.ö.2Kor 6,10).

(Beállítunk az utcába egy vízárus képét.)

A kereskedő hangját is túlszárnyalta egy másik: „Friss forrásvizet tessék! Most hoztam a hegyi forrásból!” – Ni csak, egy vízárus! Kecskébőr tömlő a vállán, abban tartja a vizet. Csodák csodája, volt aki nem a kereskedőhöz ment drágagyöngyöt venni, hanem a vízárushoz, hogy friss vizet vegyen pénzért! Nagy kincs volt a víz, különösen a nagy szárazság idején, és különösen azoknak, akik betegség miatt vagy öregségük miatt nem tudtak reggelente a város melletti forráshoz kimenni, mint a fiatalasszonyok. Ilyenkor sokak fejében megfordult, hogy de jótét lélek lenne a vízárus, ha csak úgy, ingyen adná a vizet! Akkor a szomjúságot soha többé nem ismernék! Egyszer az az idő is eljött, de arról majd máskor mesélek.

Jézus figyelt az utcán, és ott is tanult. Mindent, amit látott, Mennyei Atyjával megbeszélte. Ahol más csak egy fazekast látott, ő abban Isten képét fedezte föl. Akiben más csak az ellenséges római katonát, ő abban Isten gyermekét. Akiben más csak kereskedőt látott, ő abban az Istent kereső embert. Akiben más csak vízárust, ő abban önmagát látta, aki ingyen adja majd a lelki szomjúságot csillapító vizet. Őt az utcán is a Mennyei Atya dolgaira tanította minden, amit látott.

Applikáció:

Figyeljete, és amit láttok, mondjátok el ti is Mennyei Atyánknak! Magatokban mondhattok rövid kis imádságot még az utcán is. Az utcán rosszra is csalogathatnak benneteket, nem mindegy, hogy hová mentek, mit álltok meg nézni. Amikor az utcán jártok, köszönjete az ismerősöknek, ezzel szép napot, egy cseppnyi békességet szereztek nekik.

Bibliaolvasás: Péld 4,25-27 vagy Jer 18,3/b-6.

Aranymondás: „Ügyelj, hogy merre tart a lábad!” (Péld 4,26)

Munkáltatás:

- Gyurmából kicsi korsót készítünk, mint az a fazekas, akivel az utcán találkoztunk. Ezt a kis korsót berakhatjuk a házacskába.
  - Vagy drámajáték: Párban jelenítsék meg a fazekas munkáját: egyikük a fazekas, másikuk az agyag.
  - Vagy: Párban játsszák el a kereskedővel való alkudozást. A pénznemben és annak vásárlóértékében előre megállapodhatunk (ld. háttér információ).
  - Vagy: Párban játsszák el, hogy a vízárustól vizet vesznek.
- Végül egymásnak is bemutatathatják, ha kedvük van hozzá.

Jézus az iskolában

A názáreti zsinagóga mint iskola és mint istentiszteleti hely

Lk 4,16-30

Háttérinformáció:

A zsidó gyermekek az iskolás kort megelőzően, otthon is részesültek „hitoktatásban” a nyolcad napos körülmetélés, majd az otthoni mindennapi élet, a munka végzése és az ünnepek megülvése kapcsán. Jézust apja a térdére ültette, és már kicsiny gyermekkorában elmondta neki a „Sema”-t, a Tízparancsolatot és a Törvény többi fontos részletét. Az otthon kapott nevelés öt éves kor után iskolai tanítással bővült.

Jézus korában a tanulást tartották a legnagyobb gyönyörűségnek. A gyermek az ötödik életévében kezdett iskolába járni, tíz éves korában kezdte tanulni a hagyományt, a Misnát. Csak a fiúk jártak iskolába, a lányok otthon maradtak. A Talmud szerint törvénytelen volt olyan helyen lakni, ahol nem volt iskola. Öt éves kortól a fiúk a chéderbe (szoba) mentek tanulni, tíz éves kortól pedig a jesivába (tanház). Chédere minden zsidó településnek volt, jesivája csak a nagyobb városoknak. A jesivát végzetekből lehettek rabbik, ha három tekintélyes rabbi előtt vizsgát tettek, s rabbi képesítő levelet kaptak.

A kicsiknek a tanítás a szabadban, vagy a zsinagóga egyik szobájában folyt, ez volt a chéder vagy másként: szoba. Mielőtt a szobába beléptek, a cipőt le kellett venni és az ajtó előtt vagy a terem végében elhelyezni. Odabent álltak, vagy félkörben ültek keresztbe vetett lábbal („törökülésben”). Székek nem voltak. Fejüket kendővel fedték be. A tanítót *hazzan*-nak nevezték, magasabb iskolában rabbinak. A *hazzan* volt a zsinagógaszolga, aki a tekerceket istentisztelet idején elővette és helyükre visszarakta, a zsinagógát tisztán tartotta, és ő jelezte az ezüst trombita háromszori megfújásával a szombat beálltát is a zsinagóga tetejéről.

Nem papírra, hanem homokba, törött cserépre vagy viasztáblára írtak. Az iskolában a gyerekek megtanulták a héber olvasást és írást, valamint a zsidóságismeret alapelemeit. Nem tanultak matematikát, testnevelést, földrajzot stb. Egy tanítóra legfeljebb 25 gyermeket bíztak. Minden gyermeknek megtanítottak olyan bibliai részt, amely a nevük betűit tartalmazta, pl. Áron: „Áldjon meg téged az Ú” (4Móz 6,23). A betűket sütemény formájában elkészítették, és miközben tanulták, megették. Így kóstolták a tanulás édességét. A tanításokat hangosan vissza kellett mondani, s minél hangosabban mondták, a tanító annál elégedettebb

volt. A jó tanulás jutalmául mézes köcsögbe mártották ujjukat. A fenyítés sem maradt el, ilyenkor szíjjal verték meg a gyermeket, kivéve ha nagy meleg volt.

Az írás tanulását Mózes 3. könyvével kezdték, a Törvény után a prófétákat tanították, majd tanítói és költői művek következtek, mint pl. Jób, Zsoltárok, Példabeszédek, Prédikátor, Énekek Éneke. Így érett korában minden gondolkozó fiatalember önállóan tudta tanulmányozni otthon vagy másutt is az Írás tekerceit.

A rabbik megkívánták, hogy a tanítványok mind a 248 testrésszel részt vegyenek az Írás olvasásában, tehát a nyelvvel is. Ezért láthatjuk, hogy a zsidók az Írás olvasása közben hajlonganak és különféle mozgásokat végeznek. Eliézer rabbi szerint aki nem hangosan tanul, az három esztendő alatt elfelejti, amit tanult. (Pongrácz J.: Az Apostolok cselekedetei magyarázata, 95.)

Úgy látszik, mindez áll Jézus csendben töltött názáreti éveire is. Jézus ugyanis nem csupán szülőföldjének arám és görög társalgási nyelvét beszéli, hanem ezen kívül ismeri a szent nyelvet is. Héberül olvassa a Bibliát, sőt fel is tudja olvasni (Lk 4,16kk). Teljes egészében ura az Írás tartalmának, bár a jeruzsálemi Tóra-iskolába sohasem járt (Jn 7,15). Az ortodox házakban akkoriban sok olyan iratot is olvastak, amelyeket mi ma nem ismerünk, de amelyekre Jézus utal, azokat idézi. Jézus ugyanazt a „Bibliát” olvasta, mint palesztinai kortársai, de egészen más szemmel. Ő nem előírásokat, tilalmakat, tantételeket és történelmi híradásokat látott benne, hanem az élő Istent találta meg benne, „azt az Istent, aki szereti a szabadságot és az életet, a szépséget, a nagyságot, a szenvedélyt, a bővülködést, a bőkezűséget, de szereti a csendet is, és a rejtett dicsőséget. Ezt az Istent úgy fedezte fel, mint aki az övé.” (Stauffer,44). A názáreti évek Szentírás tanulmányozása során Jézus felfedezte Isten történelmének nagy vonalát is, amely átvonul világokon és korszakokon, s amely meghatározta az ő útját is, a Fiúét, aki ebben a felismerésében az első nyilvános fellépésétől kezdve a kereszthalálig engedelmesen cselekedte az Atya akaratát: Igen, Atyám... (Mt 11,26)

Jézus Názáretben visszatér a zsinagógába: „szokása szerint bement szombat napján a zsinagógába” (Lk 4,16), és felállva felolvasta az Ézs 61,1-2-t, majd leülve magyarázni kezdte. Az ámulatból gyűlölet lesz, miközben egymást belelovalják Jézus származásának fölemlítésébe vő. „Nem Jézus ez, a József fia, akinek ismerjük apját és anyját? akkor hogyan mondhatja: A mennyből szálltam le?” (Jn 6,42). Az igehirdető személyének túlhangsúlyozása mindig az ige tiszta megértésének rovására megy. Az ember megveti Isten üdvtervét. Csak azt tudná Messiásként tisztelni, akit nem ismer ilyen emberközelből, akit valami rejtély és titokzatosság vesz körül. „Így születik az emberi nagyság sok hazug mítosza, és így tagadja meg az ember az igazi értékeket.” (Jub. komm. 20.)

A zsinagóga intézménye a babiloni fogság után kezd elterjedni, amit az tett szükségessé, hogy a templom romokban hevert, nem lehetett áldozatot bemutatni, másrészt pedig szétszórva nagy távolságokban éltek, nem tudtak volna egy központi helyre rendszeresen elmenni istentiszteletet végezni. Egy városban több zsinagóga is volt, egyes források szerint Jeruzsálemben, a templom árnyékában több mint 400 zsinagóga is volt.

A zsinagóga jelentősége: mindennek előtt szent hely volt, ahol Isten törvényét felolvasták és magyarázták. Míg a templom elsősorban az áldozások helye volt, addig a zsinagóga a tanításé. A kettő nem riválisa volt egymásnak, hanem kiegészítője. Valaki lehetett egyszerre a templom papja, és egy zsinagóga vezetője. Ide jártak imádkozni, könyörögni és hálát adni. Néha a zsinagóga szálláshelyként is szolgált idegenek számára.

A zsinagógai istentiszteleti rend a következő volt:

1. Hálaadás vagy áldásmondás a „Sema” alapján
2. Imádság, amire a gyülekezet Ámennel felel.
3. A törvény egy részének felolvasása először héberül, majd arám nyelvre fordítva.
4. Felolvasás a próféták irataiból (hasonlóképpen fordítással)
5. Prédikáció ill. igemagyarázat.
6. Áldásmondás, amit egy pap mondott, amire a gyülekezet ismét Ámennel felelt. Ha ároni sarj nem volt jelen, egyszerűen záró imádság hangzott.

Az igemagyarázatra bárki jogosult volt, akit a zsinagóga előjárója alkalmasnak tartott erre. Ha hazalátogató vendég volt közöttük, a szólás joga elsősorban őt illette meg. Így érthető Jézus názareti zsinagógai fellépése, és Pál apostol igehirdetései a zsinagógákban. Jézus kihasználta ezt a lehetőséget: Mt 9,35; 13,54; Mk 1,21; 6,2; Lk 13,10; Jn 6,59, stb. Pál is: ApCsel 13,15; 9,20; 13,5; 14,1; 17,1 stb. A zsinagógákat gyakran pogányok is látogatták, akik a bálványok tiszteletével felhagytak, és a judaizmushoz pártoltak. Így a zsinagógák Isten legfontosabb eszközei voltak a misszióban.

Cél: A gyerekek ismerjék meg a Jézus korabeli iskolát, a tanulás akkori módját, szeressék iskolájukat és a tanulást, és lássák meg annak hasznát.

Eszközök:

Saját készítésű papírtekerics, egy csupor méz, feladatlap.

Rávezetés:

Hova megyünk istentiszteletre? (templomba). Hova megyünk, ha tanulni szeretnénk? (iskolába). Tavaly még óvodások voltatok, most már iskolások. Miben különbözik az iskolai élet az óvodától? Mit szerettek legjobban az iskolában? Mi van egy iskolában?

Jézus korában egy épület volt, ahova istentiszteletre mentek, és ahova tanulni jártak. Sőt szálláshelyként is szolgált, ha idegenek tértek a városba: ez a zsinagóga volt.

Bibliai történet:

Jézus is járt iskolába, amikor gyermek volt. Most ellátogatunk a názareti iskolába. (Hátra indulunk a gyermekekkel a szőnyegre, vagy egy erre a célra kijelölt sarokba.) Közben meséljük, hogy a zsidó fiúk 5 éves korukban kezdtek iskolába járni, egy kicsit kisebb korban,

mint ti. Ugyanabba az épületbe jártak iskolába, amelyikbe istentiszteletre. Ezt az épületet zsinagógának hívták. A zsinagógának volt egy külön szobája, amit a tanítás céljára elkülönítettek. Meg is érkeztünk. Innen kezdve csak a fiúk jöhetnek velem, a kislányok kint maradnak (leülnek a körülöttünk lévő padokba vagy székekre), mert ők nem járhattak iskolába. Jó volt nekik? Míg a fiúk az iskolában tanultak, a kislányok otthon az édesanyjuknak segítettek söprögetni, főzni, kistestvérükre vigyázni, szőni, fonni. A fiúk vegyék le a sarujukat, és helyezték el szép rendben a „szoba” végében. Üljetek le félkörben, törökülésben. (A fiúk is leülnek.) A fejetekre teszünk egy kendőt, mert így tanultak a gyerekek. Velük szemben ült a tanító, akit „hazzan”-nak hívtak. Egyetlen tankönyvük volt, a Szentírás. Abból tanultak írni, olvasni, abból tanulták a „történelmet” és a „földrajzot”. A tanító fejből megtanított sok bibliai mondást. Minél hangosabban, bátrabban tudták mondani, a tanító annál jobban örült. Nem féltek a tanulástól. Igyekeztek minél több ismeretet a fejükben tárolni. Játsszuk el, hogyan tanultak a gyermekek Jézus korában.

Mondjátok utánam: (Idézet az 5Móz 6,5-ből)

Tanító: Szeresd az Urat, a te Istenedet

Gyerekek: Szeresd az Urat, a te Istenedet

Tanító: teljes szívedből

Gyerekek: teljes szívedből

Tanító: teljes lelkedből

Gyerekek: teljes lelkedből

Tanító: és teljes erődből.

Gyerekek: és teljes erődből.

Tanító: Szeresd az Urat, a te Istenedet

teljes szívedből

teljes lelkedből

és teljes erődből.

Mondjátok most ti! Ismételjék el néhányszor, és egyre bátrabban. El tudja mondani valaki egyedül? Aki ügyes volt, mézes köcsögbe márthatja az ujját. Ez volt a jutalmazás. Jézust bizonyára sokszor jutalmazták így, mert nagyon szívesen tanult mindent, ami Istenről szól. Sokkal többet tanult, mint ami kötelező volt. Rövidesen messze megelőzte kortársait a Szent Iratokban való jártasságban.

Gondoljátok, hogy régen a gyerekek mindig jól viselkedtek az iskolában? Nem. Ha rosszak voltak, a tanító szíjjal elverhette őket, de csak akkor, ha nem volt nagyon nagy forróság.

Most visszamegyünk a saját osztálytermünkbe. (Visszaülnek a helyükre). Még egyszer föllevenítjük a tanult ígét, azután megkérdezzük a kislányokat: Van valaki a kislányok között, aki szívesen elmondaná? Őket is jutalmazzuk mézzel. Mert amit a gyerekek megtanultak fejből, azt megtanulták olvasni és írni is. A betűket legkönnyebben úgy ismerték föl, hogy süteményre írva megkapták, és tanulás közben megették. Szó szerint érezték a

tanulás jó ízét. A nagyobbak szívesen tanultak írni a szabadban, mert füzetük nem volt, és a porba írtak. Ha elrontottak valamit, könnyű volt „radírozni”. Ha rossz idő volt, akkor a „szobában” cserépre vagy viasztáblára írtak.

Olvasni tekercsekből tanultak, nem könyvekből. Az egész Ószövetséghez néhány tucat tekercsre volt szükség. Ezek kézírással íródtak, ezért rendkívül értékesek voltak. Egy-egy tekercs 9-10 m hosszú (hasonlítsuk az osztályterem hosszához!) volt, a két végére néha fogantyút erősítettek hogy könnyebb legyen csavarni egyik végről a másikra. Az írás általában oszlopokban helyezkedett el a tekercseken. Némelyik tekercsen csengő is volt. Óvatosan, tisztelettel vették kézbe őket. Egyes tekercsek kecskebőrből készültek, amit olyan vékonyra készítettek ki, mint a papír, mások papiruszból. Ügyeltek arra, hogy keserű ízű tintával írjanak rá, hogy ne rágják meg az egerek. A zsinagógának voltak ilyen szent tekercsei, de sok családnak egy-két tekercse otthon is volt, amit az édesapa a fiára hagyott, a fia az ő fiára és így tovább. Jézus anyanyelve arám volt. Hogy olvasni tudják az Ószövetséget, a héber betűket meg kellett tanulniuk. Ezek különös betűk voltak. Jobbról balra haladva írták, úgy hogy ami nekünk a sor eleje, az nekik a sor vége.

A gyerekek az iskolában nagyon érdekes történeteket hallottak saját őseikről, akiket Isten elhívott, és akiken hatalmát megmutatta az egész világnak. Hallottak Ábrahámról, Izsákról, Jákobról és a többiekről. Miközben Jézus hallgatta történeteiket, és tanulta a róluk szóló szent iratokat, Isten munkáját fedezte föl, aki nem csak egyes embereknek Ura, hanem egész népeknek is, és az egész világnak is. Jézus ugyanazokat a szent iratokat, ugyanazt a „Bibliát” olvasta, mint kortársai, de egészen más szemmel. Ő nem parancsokat és tilalmakat, nem régi történeteket látott benne, hanem az élő Istent találta meg benne, azt az Istent, aki szereti a szabadságot és az életet, a szépséget, a nagyságot, a bővülködést, a bőkezűséget, de szereti a csendet is, és a rejtett dicsőséget. Ezt az Istent úgy fedezte fel, mint aki az övé.

Amikor sok év telt el és Jézus felnőtt lett, visszalátogatott abba a zsinagógába, amelyikbe tanulni járt. De most már nem tanuló volt. Most már ő volt a tanító. A 'hazzan' kezébe adott egy tekercset, amin Ézsaiás próféta írásai voltak. Jézus kinyitotta egy helyen, és felolvasott belőle. Könnyedén tudta olvasni, hiszen jól megtanulta a betűvetést, meg a Szent Iratok nyelvét is. Bölcsen tudta magyarázni is, mert jól ismerte Isten dolgait, és az emberek várakozását és gondjait. Miután felolvasott, leült magyarázni: Ez az írás Isten kiválasztott szolgájáról, a Messiásról szól, aki a szegényeknek örömhírt hoz, a foglyoknak szabadságot, a vakoknak szemük gyógyulását. Aztán hozzá tette: ez az idő most érkezett el. „Ma teljesedett be ez az írás, a fületek hallatára.” A Messiás itt van, én vagyok az. Először nagy várakozással néztek rá, ámulattal hallgatták bölcs tanítását, csodálkoztak *bölcsességén* (Mk 6,2). Aztán egymást kezdték belelovalni a méltatlankodásba: Kinek képzeli magát? Ismerjük apját, hogy az József, az ács. Ismerjük anyját, hogy az Mária. A testvéreit is. Nem! Istennek nem lehet ilyen közönséges ember-Fia! Mi más Messiást várunk. És elüldözték maguk közül. Jézus pedig olyan vidékekre ment, ahol szívesen fogadták.

Kár volt akkor Jézusnak tanulnia? Bizony, nem. Tanulás közben tett szert olyan bölcsességre, hogy világos, tiszta beszédével sarokba tudta szorítani a vitatkozó kedvű embereket. Nagyon sokan szerették hallgatni, tanult és egyszerű emberek egyaránt. Tömegesen mentek utána az emberek. Mindez azonban úgy kezdődött, hogy amikor a tanuláshoz volt ott az ideje, szorgalmasan és szívesen tanult.

Applikáció:

Tanuljatok meg szépen írni, olvasni, számolni! Nem csak azért, mert ezt várják a szüleitek és a tanító néni, hanem azért is, hogy tudásotokkal Isten keze munkáját minél jobban felismerjétek a világban, és hasznára legyetek sokaknak, egyházunknak és népünknek! A református emberhez az illik, hogy a képességeit a lehető legteljesebb mértékben kiaknázza és fejleszti. Ne a televízió előtt töltsétek el a gyermekkorotokat! Mértékkel nézzétek, hogy maradjon időtök olvasásra, szakkörökre és vidám játéokra is!

Bibliaolvasás: Lk 4,16-19

Aranymondás: „Tartsátok meg a tudományt!” (2Thessz 2,15)

Munkáltatás:

Minden gyermeknek írjunk külön egy lapra bibliai idézetet, aminek betűi között szerepel az ő nevük betűje is. Keressék meg a nevük betűit, húzzák át színessel, és házi feladatként tanulják meg a következő órára.

Jézus a templomban

A tizenkét éves Jézus a templomban

Lk 2,41-52

Háttér információ:

Minden felnőtt zsidó férfinak évente háromszor — a három fő ünnepen: páska, aratás, lombosáor ünnep — meg kellett jelennie Jeruzsálemben, a templomban, de évente egyszer föltétlenül, s ez rendszerint a legnagyobb ünnep, páska azaz a húsvét ünnepe volt (5Móz 12,5-7; 2Móz 23). A páska ünnepen az egyiptomi szabadulásra emlékeztek, 7 napig tartott, de sokan csak az első két napon vettek részt. Az asszonyoknak nem volt kötelező a részvétel, az, hogy Mária mégis megy, kegyes életvitelére mutat (vö. Anna 1Sám 1,7; 2,19). A „templomlátogatás” szokásuk volt v.ö. Lk 2,41! A templomi ünnepekre látogató emberek voltak a „zarándokok”. Jelentős év volt ez, mert most látta el szolgálatát először az új főpap, Hannás (Stauffer).

A zsidó fiú gyermek 13 éves korától számított a „Törvény fiának”, azaz, a Törvény megtartására ekkortól kezdve kötelezték. Ettől kezdve viselhetett phylacteriát (imaszíjat) a homlokán és a karján, és imasálat imádkozás alatt. Most már nem a nők galériáján foglal helyet, hanem a férfiak között. Fejből tudnia kell a törvényt és a parancsolatokat. Úgy tekintik, mint felnőtt férfit. Kegyes szülők már 12 éves korban elkezdtek fiaikat fokozatosan hozzászoktatni ehhez az új életformához, hogy ne jelentsen hirtelen esetleg túl nagy terhet.

Karavánokba szerveződve indultak az útnak, mert ez védelmet jelentett rablók és vadállatok ellen. Voltak, akik számmal mentek, de legtöbben gyalog. Az út során a közös étkezések, és egyáltalán az átmeneti sorsközösség fokozták az ünnepi készülődés hangulatát. Az úton énekeltek is: a 120-134. zsoltárokat, ezek összefoglaló neve a „Grádicsok éneke”. Mindegyik ének a templom iránti szeretet ősi éneke volt. Ahogy Jeruzsálemhez közeledtek, már szinte kígyózó sorokká olvadtak össze a kis karavánok.

Jeruzsálem lakossága ekkor kb. 50-70 ezrenyi lehetett, de a páska ünnep alkalmával megkétszereződött, esetleg megháromszorozódott, mert „külföldről” is hazatértek ilyenkor a nép hívei, Afrikából, Kis-Ázsiából, Arábiából, Görögországból. A város tele volt idegenekkel. Könnyű volt ekkora tömegben elveszni, és nehéz volt az elveszettet megtalálni.

A templomtér alapterülete 144 000 négyzetméter volt, 15 m széles oszlopcsarnok volt körül, melyet a külső oldalon fal zárt le. A templom épülete és az oszlopok vakító fehér márványból készültek, 12,5 m magasak voltak, a mennyezetét cédrusfa lemezek borították. A jelenet, amit Lukács leír, valószínűleg az ún. Salamon csarnokában zajlott, mert ezt használták a tanítás helyeként (G.Kroll). Az oszlopcsarnok és a templom tényleges épülete közötti nagy teret színes kövekkel rakták ki. Gyönyörű kapui voltak: az egyik pl. az ún. Nikánor kapu 25 m magas és 20 m széles kapuszárnyai arany és ezüstlapokkal voltak befedve. Esténként 20 férfi erejére volt szükség, hogy a hatalmas kapuszárnyakat be tudják hajtani. A tulajdonképpeni templomépület bejárata fölött ember nagyságú arany szőlővesszőkről arany szőlőfürtök csüngtek. Ebből a templomból mindössze a „Siratófal” maradt meg napjainkig.

A páska ünnep alkalmával az áldozati állatot a templomban az áldozó ölte le, a papok csak felfogták a vért, azután a kövérét elégették, a többi hazavitték, és családi körben szent vacsoraként elfogyasztották (keserűfüvek, ecet és almából, dióból, fűgéből és borból készített édes mártás és négy pohár bor kíséretében). A vacsora alatt rituálisan megemlékeztek az egyiptomi szabadulásról.

Nem volt szokatlan, hogy a tanítványok kérdezzék a tanult rabbikat, sőt a legnépszerűbb tanítási módszer ez volt. Mi akkor a szokatlan Jézus történetében? Az, hogy kérdései és válaszai olyan bölcsességről tanúskodtak, hogy mindenki elcsodálkozott rajta. Rövidesen mindenki felfigyelt rá, a tanítók közrefogták. A kérdések is tanúskodhatnak bölcsességről! (Lk 2,46). Vajha bátorodnának gyermekeink a kérdezésre!

A zarándokcsapat megoszlott, általában elől mentek a nők, a férfiak később követték őket. Este azonban bevárták egymást. Így történhetett, hogy egy napi járőrföldet mentek már Jeruzsálemtől, amikor bizonyossá vált, hogy Jézus nincs a zarándokcsapatban. A 12 éves gyermek-ifjúnak ugyanis még egyaránt lehetett helye a nők között és a férfiak között, így joggal gondolta egyik a másikáról, hogy bizonyára az ő társaságában van. Egy másik napot tartott a visszaút, de este nem lehetett keresésére indulni a zsúfolt városban, így találtak rá harmadik napon.

Mária számonkérése azt sejteti, hogy egy pillanatra elfelejtette Gábrriel szavait: Lk 1,30-35. Most kapja az első tördőfést, ami a szívét átjárja, amiről Simeon beszélt: „a te lelkedet éles kard járja majd át” (Lk 2,35). Jézus válaszában a hangsúly éppen a helyszínen van: „miért kerestetek engem? Nem tudtátok, hogy az én Atyám házában kell lennem?” (49 v.). Vagyis: ott voltam, ahol lennem *kell*ett. Lukács evangéliumát átszövi az isteni „kell” gondolata, amire Jézus mostantól kezdve figyel: prédikálnia kell (4,43), szenvednie kell, de fel is kell támadnia (9,22), úton kell lennie (13,33), Zákheus házában kell megszállnia (Lk 19,5), szenvedni és megdicsőülni (24,26), mert be kellett teljesednie mindannak, ami az Ószövetségben felőle írva volt (24,44).

Ők azonban a nekik adott választ nem értették. Jézus szenvedése éppen ez volt, hogy nem értették a rokonai sem, de a tanítványai sem (Mt 16,22 stb.) Mindazonáltal tovább már nem kérlelte a szüleit, hogy hadd maradjon még, hanem engedelmesen elment velük. Károli fordítás: „aláméne velük”, mert aki egyszer Jeruzsálemben járt, az onnan csak „alá” tud menni (W. Hendriksen).

Anyja mindezeket megőrizte szívében, — hogy leírhasa Lukács.

Cél: A gyermekek ismerjék meg a Jézus korabeli 12 éves fiúk szokásait, dobbanjon együtt a szívük Jézussal a templom „láttán”, szeressék meg a templomukat.

Eszközök:

Illusztráció a jeruzsálemi templomról. Rajz a templomukról, olló, saját fénykép, ragasztó.

Rávezetés:

Emlékeztek az első napra, amikor iskolába jöttetek? És az első napra, amikor templomba vittek el benneteket? Kivel mentetek? Van szokott helye a születeknek/nagyszületeknek a templomban?

Jézus életében is elérkezett a nap, amikor addigi élete legfontosabb útját megtehetette: 12 éves korában elmehetett a szüleivel a templomba Jeruzsálembé. Elvitték már egészen kicsi, 8 napos korában, de arra nem emlékezhetett.

Bibliai tanítás:

Hosszú út volt ez, és veszélyes, ezért az ismerősök és együtt indultak útnak Jeruzsálem felé. Hegyeken-völgyeken mentek át, városokat hagytak hátuk mögött, valószínűleg még a Jordán folyón is átkeltek két ízben is, hogy Názáretből Jeruzsálembé érjenek. Közben beszélgettek, énekeltek pl. a 120. vagy a 134. Zsoltárt is. Jézus is énekelt velük. Fejből tudta ezeket a zsoltárokat, mert mindegyik a templom szeretetéről szólt, és ő nagyon vágyott a templomba. Néha megálltak enni és pihenni. Vigyáztak egymásra is, meg magukra is, mert előfordulhatott, hogy vadállat jött elő a vad vidéken, vagy hogy útonálló támadták meg őket. Gazdag zsákmányt reméltek, mert ilyenkor mindenki hosszabb időre ment el otthonról — volt aki egy hétig is Jeruzsálemben maradt, — ezért több pénzt és több szükséges holmit kellett magával vinnie.

Több napi utazás után fölérték az Olajfák hegyére, ahonnan először megpillanthatták Jeruzsálemet. Elbűvölő látvány tárult a szemük elé: a templom! A káprázatos fehér márványból faragott templomépület, és körben a cédrusfával bevont oszlopcsarnokok. Messziről is elég jól lehetett látni, hiszen némelyik ajtója olyan nagy volt, hogy minden este 20 embernek kellett behajtania. Aztán az arany meg az ezüstburkolat szemet vakítóan ragyogott a napfényben! Némelyik aranyszőlőfürt olyan nagy volt, mint egy ember.

Megdobbant a szívük! De jó lenne már ott lenni, kezükkel érinteni a szent falakat, lábukkal a színes kövekkel kirakott udvaron járni, érezni a hálaáldozat tömjénillatát, látni az új főpapot és nem utolsó sorban — amiért jöttek — bemutatni Istennek a páska áldozatot.

De nem hirtelenkedtek el a dolgot. Megálltak, és meghatottan elénekelték a 122. zsoltárt közösen, aztán aláereszkedtek a hegyoldalra. Nem csak ők voltak itt idegenek. Mindenfelől jöttek a zarándokok, hogy a nagy ünnepi istentiszteleten részt vegyenek, és az ünnep szent hetét Jeruzsálemben töltsék. Jöttek még külföldről is. Nyüzsgött a város. A templom hatalmas udvara megtelt hívőkkel. Milyen szép látvány egy tele templom! Mert minden díszítésnél mégis csak az a templom legszebb dísz, ha sokan vannak benne!

Naplemente előtt a családok elvitték az áldozatra szánt bárányt, a templom udvarán levágták, a kövérjét az oltáron elégették, a többi részét pedig a szállásukra vitték, és nyáron megsütötték, majd pedig még aznap este az egészet megették. Mindig annyian fogtak össze, hogy egy bárányt közösen meg tudjanak enni. Vacsora közben pedig emlékeztek Isten hatalmas csodáira, amit apáik szeme láttára vitt végbe, amelyekről apáik és nagyapáik olyan sokat meséltek. Másnap újra visszamentek a templomba.

A templom különös hatást gyakorolt a jelenlévőkre, de Jézusra különösen. Számára több volt ez a hely, mint bárki másnak: ez az ő mennyei Atyjának a hajléka volt, akivel olyan bensőséges kapcsolatban volt. Számára Ő nem csak Isten volt, hanem mindenható Mennyei Atya. Szeretett itt lenni, mert itt sokat hallott az Atyáról, és ha valamit nem értett, mindig akadt, akit megkérdezhetett. S a szertartások? Elnézte a főpapot, aki imádkozik a népért, és úgy érezte, mintha ő lenne az a főpap. Elnézte az áldozati bárányt, amelyiket leölték az emberek bűneikből való tisztulásért, és úgy érezte, mintha ő lenne a bárány. Elnézte a templomot, és úgy érezte, hogy az ő egész élete egy szentély, amelyiket Istennek ajánl fel, hogy minden úgy történjen vele, ahogy Isten azt jónak látja. Még egy éve volt, hogy a törvény-fogadalmat letegye, de szívesen készült rá már most. Soha nem volt olyan közel az Atyjához, mint akkor, ott a templomban.

Ilyenkor, nagy ünnepen a leghíresebb rabbik, tanítómesterek leültek a templom oszlopcsarnokában, és tanítottak a Törvényről és a prófétákról. Akiket érdekelt a tanítás, leülhetett melléjük és hallgathatta őket. Jézus is leült egy híres rabbi mellé. Milyen más volt a tanítása, mint a názareti falusi tanítóé!

Aki akart, kérdéseket intézhetett a rabbihoz, a rabbi pedig szívesen válaszolt a különböző odaillo kérdésekre. Jézus is tett fel kérdéseket, és hozzá is szólt az elhangzott tanításhoz. Amit ő mondott, az elütött a szokványos kérdésektől és megjegyzésektől. A rabbi zavarba jött és nem értette, hogy egy falusi fiúcska hogyan lehet olyan jártas a Szentírásban. Már senki sem tett fel kérdéseket, mindenki csak Jézus kérdéseit és fejtegetéseit hallgatta. Lassanként híre ment annak, ami Jézus körül történt, úgyhogy a többi tanítómester otthagyták helyét és odamentek, hogy ők is tanúi lehessenek a különös gyermek szereplésének. Ők is bekapcsolódtak az eszmecserebe, és közben nem győztek csodálkozni azon, hogy a vallás legbonyolultabb kérdései mennyire egyszerűek és világosak neki. Mindenki érezte, hogy rendkívüli élmény részese. Nem is vették észre, hogy az órák teltek, csak a harsonák megszólalása jelezte, hogy elérkezett a templom esti bezárásának az ideje. Ami este befejeződött, másnap folytatódott. Senki sem értette, honnan van abban a 12 éves gyermekben annyi értelem és tudás.

Jézus el is felejtkezett a családjáról, akik közben hazafelé indultak. Mária és József csak estére vették észre, hogy Jézus nincs közöttük. (Nap közben azt gondolták, hogy a karaván előbbre haladó részében a gyerekek között, vagy éppen hátul a férfikkal van.)

Éjszaka már nem indulhattak sehová Jézus megkeresésére, lefeküdtek, de bizony nem sokat aludtak. Másnap korán visszamentek Jeruzsálembe, ami ismét egy napi járóföld volt. Csak amikor újra megvirradt, akkor tudták elkezdni a keresését. Sok aggodás közepette végül a templomban találtak rá Jézusra, amint a tanítómesterekkel beszélgetett, hallgatta és kérdezgette őket. Minden szempár reá tapadt, csodálkozva figyelték még a legokosabbak is, hogy milyen éles elméjű, és milyen bölcs gondolatokat mond ez a fiúcska. Amikor meglátták, megdöbbsentek, Mária pedig így szólt hozzá:

- „Gyermekem, miért tetted ezt velünk? Apád és én nagy bánattal kerestünk téged.” Jézus pedig így válaszolt: hol lehettem volna, mint az én Atyámnak házában? Miért ijedtetek meg annyira? Aztán szó nélkül felállt, és elindult velük hazafelé. Nem makacskodott, hogy még maradni szeretne. Tudta, hogy most annak van itt az ideje, hogy engedelmeskedjék földi szüleinek. De a templom szeretetét elvitte magával a szívében

Applikáció:

A templom Isten háza. Akik szeretik Istent, azok szeretik a templomot is. A templomot szereti a galamb, az öreg bagoly, a denevér és talán még egy kis egér is rendszeresen ott van. Isten, a mi mennyei Atyánk, aki Jézus Krisztusnak is Atyja azonban titeket szeretne ott látni. Ne felejtsetd el, ha poros a templompad, azért van, mert hétről hétre üresen marad a helyed! A mi templomunknak is az a legszebb ékessége, ha ti ott vagytok.

A templom Isten háza. Méltóképpen viseljük magunkat: ott csendben vagyunk, nem szaladgálunk, tiszta ruhában jelenünk meg. A templomban figyelünk arra, amit a lelkész bácsi a szószeréről mond. Jövő héten legalább egy kérdést tegyetek föl nekem az istentisztelettel kapcsolatban!

Bibliaolvasás: Lk 2,41-47

Aranymondás: „Uram, szeretem a te házában való lakozást!” (Zsolt 26,8)

Munkáltatás:

- Vágják ki a templom sematikus képét, vágják ki az ajtónyílást, és az ajtószárnyak mögé ragasszák be a saját képüket.

- **Tanuljuk meg:** az istentisztelet előtti imádságot:

Szent házában megjelentem,

Jó Istenem áldj meg engem,

Hadd dicsérlek buzgón Téged,

Vésd szívembe szent igédet, Ámen.

16. JÉZUS A KÁNAI MENYEGZŐN (János 2,1-12)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.
(Egyházi iskolai munkafüzetben: 16/A.)

Az alábbiakban két óravázlat javaslat található, melyből az 1. óra az állami iskolákban történő hit- és erkölcstan óra vázlata (illetve az egyházi iskolák 1. órájának vázlata), a második pedig csak az egyházi iskolák számára javasolt.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Biblia magyarázó jegyzetekkel, Budapest, 2010; Bibliai lexikon gyerekeknek, Budapest, 1987; Bibliai nevek és fogalmak, Evangéliumi kiadó, 1988; Jubileumi kommentár, Budapest, 1993; Kálvin János: János evangéliuma magyarázata I. Kálvin Kiadó, 2011; Keresztyén Bibliai Lexikon I-II. Kálvin Kiadó, 2004.; Tegez Lajos: Gyermek istentiszteleti tanítások, Kálvin Kiadó, 1990)

Kána – Település Galileában, Názárettől 13 km-re északi irányban. Híres volt hűvös forrásairól és árnyas fügefáiról.

Menyegző Jézus korában – A leendő férjet vagy feleséget a szülők választották ki gyermekeiknek, sokszor már egészen fiatal korban. A fiú apja ment el tárgyalni a házasságkötést illetően. A vőlegénynek legalább 13 évesnek kellett lennie, a menyasszony nem lehetett 12 évesnél fiatalabb. A jegyesség alatt a fiú nem láthatta jegyese arcát. Az arcát takaró fátylat csak az esküvő napján vehette le. A házasságot a vőlegény apja kötötte meg, egymásba téve a fiatalok kezét és megáldva őket. Ez után kezdődhetett meg az ünnepség, amely 7 napig tartott. Az emberek bort ittak, vidámak voltak, közben találós kérdéseket adtak fel (Bír 14,12). A család számára szégyent jelentett, ha elfogyott a bor.

Tisztálkodási rend, kövedrek – Az eredetileg papokra vonatkozó tisztasági előírásokat Jézus korában már általánosan gyakorolták az emberek is a mindennapokban. Nem csak a higiéniai szempontok miatt lett elterjedt ez a gyakorlat, hanem vallási okokból is (pl. Mt 6,17; 15,2; 23,25; 27,24; Mk 7,1–4; Lk 11,38; Jn 13,5–14). Ezeknek az előírásoknak a megtartásához használatos vizet tartották a kövedrekben.

1 métréta – megközelítőleg 40 liter

násznagy – A menyegző szertartásmestere, a vőlegény barátai közül jelölték ki sorsolással. Felügyelt a szolgákra és a felszolgált ételre, borra. Ezért visznek először neki a szolgák a borra változtatott vízből.

jel – Olyan cselekvés, magatartás, amely valamire felhívja a figyelmet. Az Újszövetség Jézus személyének és küldetésének nyomatékos adó, teofániát kifejező jelként, csodaként használja a kifejezést. Sokszor párban szerepel a csoda szóval. A történetben a borra változtatott víz csodája Jézus messiási hatalmának és isteni dicsőségének a jele a tanítványok felé.

tanítványai hittek benne – A csoda láttán a tanítványokban tudatosul, hogy kicsoda az a Jézus, akit követni kezdtek. A csodával Jézus nem hitet akar ébreszteni bennük, hanem a meglévő hitet akarja megerősíteni. Míg korábban erőtlenség és bizonytalan hittel követték őt, most végre szilárdan kezdtek ragaszkodni hozzá, elismerve, hogy ő a Messiás, amit már azelőtt is hirdettek nekik róla.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Friedrich Schweitzer: Hit és vallás, Kálvin Kiadó, Budapest, 1990.)

Az elsős gyermek hite még mitikus-betű szerinti hit, ezért a történetek hőseit, szereplőit kiszínezi, mitologizálja a fantáziájában. Nem más ez, mint egyfajta példakép keresése, vagyis az ő szavaikból, viselkedésükből, az adott helyzetre adott reakcióikból viselkedési mintát igyekszik kiolvasni és magáévá tenni. Ezért kiválóak az ilyen korú gyermekek tanítására a Jézussal kapcsolatos történetek.

A csodák természetes időszaka az óvodás kortól megközelítőleg 7 éves korig tart, amikor a mesék varázslatos világa egybeolvad a kisgyermek valódi tapasztalataival. Önzése ez időtájt természetes. A világ, amelynek középpontjában Ő áll, varázslatok és csodák színtere. Gyermeki vágyai megvalósulásának eszközei nem ismerik a lehetetlent. A csodák világa, így a kánai menyegző története is nem áll messze az elsős gyermektől. Azonban rá kell mutatnunk, hogy ez a csoda önmagán túlmutató jel, Jézus hatalmának és dicsőségének bemutatása.

A kánai menyegző története által rámutathatunk arra, hogy Jézus odafigyel ránk, tudja, ha valamiből hiányunk van. Velük, családjukkal is előfordulhatott már, hogy valami elfogyott, valami hiányzott, amire nagy szükségük lett volna.

A történet alapján megtaníthatjuk:

- ❖ Bátran elmondhatják Jézusnak, ha valami hiány van az életükben, ha valami bántja őket.
- ❖ Jézusnak csodálatos hatalma van, ezért meg tudja oldani a legnehezebb helyzeteket is, segít.
- ❖ Előfordul, hogy türelmesen várunk kell a helyzet megoldására.

Az alábbiakban két óravázlat javaslat található, melyből az 1. óra az állami iskolákban történő hit- és erkölcsstan óra vázlata (illetve az egyházi iskolák 1. órájának vázlata), a második pedig csak az egyházi iskolák számára javasolt.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus csodát tud tenni.

Kognitív cél: A gyerekek ismerjék meg a kánai menyegző történetét, amelyben Jézus az első csodáját teszi.

Affektív cél: A szükségletek és a hiányérzet érzelmi hátterének feltárása a csoportban.

Pragmatikus cél: Legyen számukra természetes, hogy elmondják Jézusnak, ha valami bánat vagy szükség van az életünkben (és természetesen azt is, ha örömben van részük).

Az óra fő része	Javaslatok	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Az alábbi feladatok közül a csoport összetételét figyelembe véve válogathatunk: Lakodalom készülő Mondjuk el a gyerekeknek, hogy lakodalomra készülünk, és azt a feladatot adjuk nekik, hogy a lehető legszebben terítsék meg a lakodalmas asztalt.	A terítéssel, az asztal díszítésével megalapozzuk az óra hangulatát. Anyagszükséglet: asztalterítő(k), papír vagy műanyag táányérok, műanyag poharak, műanyag evőeszközök, szalvéta. Egy lakodalom fontos része az

	<p>A menüsor Vajon milyen ételeket szolgálnak fel egy lakodalomban? Gyűjtsünk össze a gyerekekkel előételeket, főételeket és desszertneveket.</p> <p>Esküvői kép 1. Mondjuk a gyerekeknek, hogy esküvői képet szeretnének készíteni. Válasszunk menyasszonyt, vőlegényt és kérjük őket, hogy álljanak be középre. A többiek eldönthetik, hová állnak és kik lesznek (barátok, ismerősök, rokonok).</p>	<p>ünnepi menüsor. Közös tervezés meg az ételsort. Írjuk fel étlap formájában a táblára azokat az ételeket, amelyeket szívesen fogyasztanának egy ilyen alkalomkor.</p> <p>Anyagszükséglet: iskolai tábla A szituációs játék lehetőséget teremt a bevonódásra, érzelmi érintettségre.</p> <p>Néhányukat érintsük meg és így kérdezzük meg tőlük, kik ők és miért oda álltak. Ezek után készítsünk róluk fényképet. Majd jelentsük be, hogy elfogyott valamelyik étel azok közül, amit felírtunk az étlapra és már nem tudnak belőle felszolgálni.</p> <p>Ismét járjunk körbe és tegyünk fel kérdéseket: Mit gondolnak a kialakult helyzetről? Hogy éreznek most?</p> <p>Anyagszükséglet: fényképezőgép</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmondás vázlata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jézust meghívják a lakodalomba. (2,1-2) • Mária megosztja Jézussal a család gondját. (2,3-5) • Jézus megoldása a gondra és a szolgák engedelmissége. (2,6-8) • A násznagy csodálkozása. (2,9-10) • A tanítványok hite. (2,11-12) 	<p>Az által, hogy a történet elbeszélése a lakodalmi asztal mellett történik, a gyermekek maguk is részeseivé válnak a történetnek, mélyebben beleélhetik magukat.</p> <p>Ültessük le a gyerekeket a megterített, ünnepi asztalhoz, úgy tanítsuk őket. Kínáljuk őket sós perrivel, sós ropival, csokoládéval, amire szomjazni fognak. Inni ne öntsünk nekik.</p> <p>Egy üres kancsóból próbáljunk közben önteni a poharakba, majd csüggedten tegyünk félre a kancsót. A kancsóba öntsünk poharakkal vizet, míg meg nem telik. Öntsünk a kancsóból a gyerekek poharába. Bízassuk a gyerekeket is, hogy kóstolják meg az innivalót. Eddigre már megszomjaznak, és különösen értékelni fogják</p>
Elmélyítés	<p>A csoport összetételét figyelembe véve ismét választhatunk a feladatok közül: Ki tudta? Szedegessük össze a szereplőket (akár</p>	<p>Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy Jézus miért tesz csodát</p>

	<p>rajzoljuk is őket a táblára) és válogassuk ki, hogy igazából kik tudtak arról, hogy Jézus mit tett.</p> <p>Esküvői kép 2.</p> <p>Kérjük meg a gyerekeket, hogy ismét álljanak be az esküvői képbe. Most a kánai menyegző szereplőivé váljanak.</p> <p>Munkafüzeti feladatok feldolgozása</p>	<p>(szeretetből, gondoskodásból,...) és miért nem(hogy mások elismerjék, hogy feltűnjön,...)</p> <p>Szituációs játék:</p> <p>Ismét érintsük meg őket, hogy elmondhassák, melyik szereplő bőrébe bújtak. Majd kérdezzük őket, hogy élték át a csodát, mit gondolnak róla?</p> <p>Munkafüzet 4. feladat</p>
Aranymondás:	<p>„Ezt tette Jézus első jelként a galileia Kánában, ..., és tanítványai hittek benne.” János 2,11</p>	<p>Vágjunk ki rajzlapból kőveder formákat, majd írjuk rájuk az aranymondás szavait. Nyomatott nagybetűkkel írjuk, hogy könnyebb legyen a gyerekeknek elolvasni. BluTack-el rögzítsük őket a táblára írással befelé. Hívjunk ki annyi gyereket, ahány kővedrünk van. Adjunk az első gyerek kezébe egy plüssállatkát és kérjük meg, hogy próbálja vele eltalálni az egyiket. Ha sikerült, megfordítjuk a vedret és láthatóvá válik rajta a szó. Minden szót együtt olvassunk fel hangosan. Ha nem sikerült, más próbálkozhat helyette. Mikor a teljes aranymondás látható, háromszor olvassuk el együtt hangosan, váltakozó hangerővel.</p>
Elmélyítés, munkáltatás	Munkafüzeti feladatok feldolgozása	Munkafüzet 1-3. feladat (Házi feladatra is adható)
Ének javaslat	Lakodalom készül	Tankönyv, ének melléklet, 75. oldal

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Gyurmavödör:

Készítsünk a gyerekekkel vödörket gyurmából vagy agyagból, amit haza is vihetnek.

2. Drámapedagógiai játék: Pokrócos játék

A játék leírása:

Két csapatot alkotunk: fiúk-lányok

A csapatokat egy pokróc választja el egymástól, melyet két segéd tart. A csapatok közül egy lány ill. egy fiú előbbre lép a többiek közül. Lényeges tehát, hogy a lányok és fiúk ne lássák egymást. A pokróctartók hármat számolnak és lerántják a takarót. Nagyon gyorsan kell kimondani a lánynak a fiú nevét, a fiúnak a lány nevét. Az kapja a pontot, aki előbb kimondta a hirtelen meglátott társának a nevét.

3. Drámapedagógiai játék: Ki szól?

A játék leírása: A pokróc mögül megszólal egy lány. A fiúk közül valakinek meg kell nevezni, hogy kinek a hangját hallotta.

4. **Állókép alkotása: esküvői jelenetek** 1. előkészületek a fiúknál, előkészületek a lányoknál
2. jelenetek a lakodalomban 3. „piros szörp” töltése kancsóból koccintás

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT 2. (A KIEGÉSZÍTŐ ÓRÁHOZ)

(Egyházi iskolai munkafüzetben: 16/B.)

Fő hangsúly: Jézus csodát tud tenni.

Kognitív cél: A történet elmélyítése és az ismeretek játékos ismétlése

Affektív cél: Jézus hatalma csodálkozásra készíti az embert. Segítsük őket, hogy tudjanak ők is rácsodálkozni Jézus hatalmára.

Pragmatikus cél: Legyen számukra magától értetődő, hogy Jézus tud csodákat tenni, és ezt fogalmazzák is meg.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Ismételjük át a <i>Lakodalom készül</i> kezdetű éneket, és jelenítsük meg mozgással is Kakukktojás: A gyerekekkel körbe ülünk. Sorban haladva mindenki mond egy szót, nevet, ami a történetben szerepel. Ha valaki nem oda illő szót mond (véletlenül vagy szándékosan), akkor a többieknek fel kell ismerniük és azt kiáltaniuk: „Kakukktojás!” Töltsétek meg! Staféta Az iskolapadokat rendezzük át úgy, hogy a terem egyik végéből akadályoztatás nélkül át lehessen jutni a másikba. Osszuk a gyerekeket 2 csoportba és álljanak az osztály egyik végébe. A másik végébe helyezzünk 2 széket. A székre helyezzünk tálcát, arra pedig egy kancsót, amibe előzőleg szörpöt öntöttünk. (Annak érdekében, hogy ezt a gyerekek ne lássák, érdemes műanyag kancsót használni, vagy valamivel bevonni az üveget.) A csoportok mellé is helyezzünk egy-egy asztalt. Tegyük ezekre is tálcát, arra	Figyeljünk rá, hogy legyen elegendő hely a mozgáshoz. Szükséges elegendő hely a gyerekek körbe ültetéséhez. A játék elősegíti a történet verbális ismétlését, a koncentráció fejlesztését. A játék lehetőséget teremt a történet adott részletének játékos rögzítése. Szükséges elegendő hely a mozgáshoz. Eszközigeny: tálcák, kancsók, műanyag poharak, szörp

	<p>pedig vízzel $\frac{3}{4}$-éig töltött poharakat. A gyerekek lesznek a szolgálok, akiknek a feladata az lesz, hogy töltsék meg a „korsókat”. Amikor az első szolgálo visszaért a korsótól, akkor indulhat csak a másik. Futni nem szabad! (Nehogy kilötyögtessék a vizet.) Ha szükséges, játék közben töltsük újra a poharakat. A játék végével rendezzük vissza a termet és kínáljuk meg őket a „borral”.</p> <p>Tanács: Ha félünk, hogy csupa víz lesz minden, a következő játékot javaslom:</p> <p>Közös rajz: Osszuk csoportokra a gyerekeket. Minden csoportnak helyezünk a földre egy nagyméretű lapot, amire előzőleg egy kővedret rajzoltunk. Kapjanak egy filctollat is csoportonként, amire vékony zsinegeket kötöttünk. Az lesz a csoportok feladata, hogy megtöltsék a kővedreket, vagyis, hogy a zsinegeket fogva, együtt fessék be.</p> <p>Kóstoló: Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy ki vállalkozna italkóstolásra. Kóstoltathatunk többféle innivalót is egygel, vagy mindenkivel mást. Kössük be a jelentkezők szemét, mielőtt megkóstolnák, amit kínálunk. Kérjük meg őket, hogy hangosan véleményezzék ízlik-e, finom-e, amitadtunk nekik.</p>	<p>A játék a történet adott részletének játékos rögzítése mellett elősegíti a csoportépítést.</p> <p>Eszközigény: nagyméretű lapok, filctollak, vékony zsinegek</p> <p>Érzékelés fejlesztése által a történet adott részletének játékos rögzítése.</p> <p>Eszközigény: poharak, különböző gyümölcslevek (almalé, narancslé, baracklé), csapvíz, sós víz, édes víz, Cola.</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Történetmondás vázlata A gyerekek felé feltett kérdések segítségével beszéljünk a történetről.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Meg tudják magyarázni, mi a csoda? ❖ Mi volt a csoda ebben a történetben? ❖ Mi történik a csodakor? (valami megváltozik, valami új jön létre) ❖ Miért tudott Jézus csodát tenni? ❖ Kik tudtak a csodáról? ❖ Kik miatt tette Jézus ezt a jelet és miért? ❖ Tehetnek emberek is csodákat? ❖ Történhetnek ma is csodák? 	<p>A kérdések lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek szabadon kifejezhessék véleményüket. Ez egyben jelzés is a hitoktatónak, hogy megértették-e a gyerekek az előző órán a csoda jelentőségét, illetve lehetőséget ad, hogy a megfogalmazott cél felé terelje a gyermekeket.</p>

Elmélyítés, munkáltatás	Munkafüzeti feladatok feldolgozása	Munkafüzet 1-3. feladat A 3.b. feladat házi feladatként adható.
------------------------------------	------------------------------------	---

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Kóstoló

Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy ki vállalkozna italkóstolásra. Kóstoltathatunk többféle innivalót is eggyel, vagy mindenkivel mást.

Kössük be a jelentkezők szemét, mielőtt megkóstolnák, amit kínálunk. Kérjük meg őket, hogy hangosan véleményezzék ízlik-e, finom-e, amit adtunk nekik.

2. Csodakép (Előkészületet igényel)

Előkészület: A rajzlapok teljes területét rajzoljuk be vastagon a piros zsírkrétával. Ez után fessük le a lapokat a sötétkék tussal úgy, hogy mindenütt elfedje a zsírkrétát. Hagyjuk száradni, majd fekete filctollal rajzoljunk ki rá egy kőkorsót.

Munkáltatás a gyerekekkel: A megszáradt lapokat adjuk a gyerekeknek, és kérjük meg őket, hogy kaparják le a kőkorsóról a tust. A kaparás hatására a korsóban lévő „víz” „borrá” változik majd.

Eszköz- és anyag igény: tetszőleges méretű rajzlapok (legcélszerűbb az A5, A6-os méret), piros zsírkréta, sötétkék tus, ecset, kaparásra alkalmas eszköz – pl. hegyes végű grillpálca

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

EGYHÁZI ISKOLAI HIT- ÉS ERKÖLCSTAN MUNKAFÜZET (HETI 2 ÓRA)

** feladat*

„A lakodalmas nép evett, ivott, majd mindenki Jézusra figyelt. Figyeld meg, hogy mi mindent ettek, ittak meg a vendégek! Az első képen karikázd be, mi fogyott el!”

Instrukció: elfogzott a bor, a kenyér, szósz a kenyérhez, apró gyümölcs, néhány tojás.

** feladat*

„Játszunk bingót a történet matricás képeinek a segítségével!”

Instrukció: A matricás mellékletben 9 darab kép található a történethez, mely az alábbiakban leírt módon játszható.

BINGÓ:

A matricákat tetszőlegesen ragasszák be a gyerekek a bingó 3*3-as táblázatába. Ezután a hitoktató rakja bele egy dobozba az ő képeit, majd sorban húzza ki a képeket. A kihúzott képeket a gyerekek megkeresik a táblájukon. A megtalált képeket tetszőleges módon bejelölhetik. Akinek egy sorban, vagy átlósan 3 találata van, elkiáltja magát, hogy bingó. Lehet ilyenkor osztani valamilyen ajándékot, vagy csak megdicsérezzük a gyermeket, hogy milyen figyelmes volt stb.

A témához felhasználható énekek:

Dicséjétek az Ura: 13. Az ételért az italért –kánon (+hk.)

Hittan Könyv: Lakodalom

17. JÉZUS MEGÁLDJA A KISGYERMEKEKET (Márk 10,13-16)

Gyülekezeti óraszám:1. Egyházi iskolák óraszám:1-2
(Egyházi iskolai munkafüzetben: 17/A.)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Biblia magyarázó jegyzetekkel, Budapest, 2010.; Bibliai lexikon gyerekeknek, Budapest, 1987; Bibliai nevek és fogalmak, Evangéliumi kiadó, 1988. Jubileumi kommentár, Budapest, 1969; Keresztyén Bibliai Lexikon I-II. Kálvin Kiadó, 2004; Szathmáry Sándor: Bibliaismeret II. Budapest, 1995)

gyermek – A gyermek Isten ajándéka. Izraelben a nagycsalád, a sok gyermek örömet, szerencsét és különös áldást jelentett, hiszen bennük beteljesedett az Ábrahámnak adott ígérte. A gyermekek az ószövetségi időkben az atya tulajdonai voltak, aki eladhatta őket. Jézus az ő nyilvános működése alatt magához engedte és megáldotta őket (Mt 19,13-15; Mk 10,13-16; Lk 18,15-17). Lelküket a hívő ember elé példaként állítja.

vittek hozzá – A szülők Jézus korában szerették gyermekeiket a rabbikhoz vinni, hogy imádkozzanak felettük és áldják meg őket. Az a tény, hogy Jézushoz odaviszik a gyermekeket, azt mutatja, hogy tiszteletre méltó tanítót láttak benne. A szinoptikusok egyike sem említi, hogy kik voltak azok, akik odavitték a gyermekeket. Tehát nincs kihangsúlyozva, hogy az anyák lettek volna, míg más esetekben az evangélium ezt külön kiemeli.

megérintse őket – Maga az érintés kifejezés az Újszövetségben mintegy 30-szor fordul elő. Szinte mindegyik esetben Jézus az, aki megérint valakit, a többi esetben pedig gyógyító erőt remélnek az emberek Jézus személyének, ruhájának megérintésétől.

a tanítványok azonban rájuk szóltak – Rabbi Dosa ben Archino híressé vált szavai világíthatják meg a tanítványok cselekedetét: „A reggeli alvás, a délben fogyasztott bor, a gyermekkel való csevegés és a közönséges nép (am-ha-arec) embereinek találkozóhelyein való tartózkodás, ezek azok, melyek az embert kiviszik a világból.” Vagyis a gyermekek önmagukban, semmi saját értékkel nem rendelkeznek. Mihez kezdhetne Jézus a gyermekekkel?

engedjétek hozzám jönni ... mert ilyeneké az Isten országa – Jézus álláspontja, gyermekekhez való viszonya merőben más, mint a tanítványoké. Odaigéri a gyermekeknek az Isten országát, holott a zsidó elképzelés szerint az csak azoké lehet, akik „megfizettek” érte. Jézus ezzel szemben azt mondja, hogy azoké, akik nem tudnak érte fizetni, mert ez az ország kegyelem és merő ajándék. Vagyis a törvény és a cselekedetek nem juttatnak be oda senkit, csak azoké lehet akik el tudják fogadni megajándékozottságukat. Megszolgálni nem lehet, csak elfogadni. átölelte és kezét rájuk téve megáldotta őket – Az átölelve megáldotta kifejezés mindössze kétszer fordul elő az Újszövetségben (itt és Mk 9,36-ban). Mindkét alkalommal gyermekeket ölelt át Jézus. Az áldás kifejezés jelentése: Kimondott szóval üdvhozó erőt közvetíteni. Jézus az Ő hatalmánál fogva áldja meg a gyermekeket.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Friedrich Schweitzer, Vallás és életút, Kálvin Kiadó, 1998.)

A fejlődéslélektan egyik meghatározó szakasza a kisiskolás kor, amely 6-10 éves kor közé tehető. 6-7 éves korban jelentős minőségi ugrás következik be a fejlődésben. A gyermek ekkorra egy sor konverzációs fogalmat birtokol már, és sikeresen kezd végrehajtani logikai műveleteket is. Ugyanolyan szempontok alapján kezdi nézni a többiekét, mint magát, és

rájön, hogy a kapcsolatok kölcsönösek. Erkölcsi ítéleteinél a szándéokra helyezi a hangsúlyt, a büntetést emberi döntésnek tekinti.

Fowler szerint a kisiskolás korban mitikus-betű szerinti hite van a gyermeknek, mindent szó szerint értelmez. Isten már nem a csodalény, hanem benne van a dolgokban, tekintélyt parancsoló úr, aki tilt és szabályokkal korlátoz, mint a szülők.

A gyerekek ennek a fejlődési szakasznak a fontosságát nem érzik és nem értik. Szeretnének minél előbb felnőtté válni, hogy ne ütközzenek állandó tiltásokba, elutasításba. A történetben mégis megmutatkozik, hogy a gyermeki lét fontos, példaértékű is lehet, mert felnőtt korra sokan elveszítenek olyan tulajdonságokat, mint a feltétel nélküli bizalom és a csodákban való hit, az ígéretek biztos beteljesüléséről való meggyőződés (Isten és szülők ígéreteiben egyaránt).

A kisiskolás kor Erikson szerint a latencia stádiuma. Jellemző rá a teljesítmény vagy csökkentéértékűség. Éppen ezért fontos szerepet tölt be a pedagógus, a hitoktató, akinek a személyisége meghatározó az iskolához, a tanuláshoz, a mi esetünkben a hit- és erkölcsan órához illetve az Egyházhöz való viszonyuk alakulásában. Dicséretünk, elismerésünk, biztatásunk fokozza a tanulási kedvüket, emeli az önbizalmukat, segíti helyes önértékelésüket.

Ezért a történeten keresztül megmutathatjuk a gyermekeknek:

- ❖ Jézus szereti őket kicsinységük ellenére is.
- ❖ Átélik a szeretettség érzését, a teljes elfogadást.
- ❖ Megtanulhatják, hogy bizalommal fordulhatnak Jézushoz.
- ❖ Jézussal való szeretetkapcsolatunk az egymással való szeretetkapcsolat erősödését kell, hogy maga után vonja.

Az alábbiakban két óravázlat javaslat található, melyből az 1. óra az állami iskolákban történő hit- és erkölcsan óra vázlata (illetve az egyházi iskolák 1. órájának vázlata), a második pedig csak az egyházi iskolák számára javasolt.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus szereti a gyerekeket

Kognitív cél: Ismertessük meg a gyermekekkel a történeten keresztül, hogy Jézus nem zárkózik el a gyermekektől.

Affektív cél: Merjenek bizalommal odamenni Jézushoz, aki nem küldi el őket azzal, hogy ők még kicsik.

Pragmatikus cél: Fogalmazzák meg saját szavaikkal, miért jó Jézussal még gyermeknek is lenni.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Te még ehhez kicsi vagy Mondjanak a gyerekek először olyan élethelyzeteket, amikor a felnőttek azt mondták nekik, hogy ők még valamihez kicsik, vagy valami nem nekik való. A hitoktató írja fel ezeket a tábla egyik felére, majd a végén olvassa fel őket. Most olyan helyzeteket mondjanak a gyerekek, amikor mégis megengedtek	Minden gyermek megél „Te még ehhez kicsi vagy” helyzeteket. Beszéljük meg, milyen érzelmeket váltottak ki ezek belőlük. Mit gondoltak arról a személyről, aki tiltott valamit, és hogyan változtak az érzéseik, mikor mégis engedett? Taneszköz: iskolai tábla

	<p>nekik valamit, amire előzőleg azt mondták nekik, hogy még kicsik hozzá. Ezeket a tábla másik felére írjuk fel, és ezek is legyenek felolvasva.</p> <p>A tankönyv képei Nézzük meg a tankönyv képeit és beszéljünk róluk. Mit látnak a képeken? Mi a különbség a két kép között?</p>	Tankönyv 17. leckéje, 42-43. oldal
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmondás vázlata Báb segítségével tanítsuk majd a történetet, egy kisgyermek szempontjából, aki rákérdez majd az érzelmekre is.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gyermekeket vittek Jézushoz – vidám arc-gyermek 2. A tanítványok rájuk szóltak – szomorú arc-gyermek 3. Jézus rászólt a tanítványokra – szomorú arc-Jézus, tanítványok 4. „Engedjétek hozzám jönni” – vidám arc-Jézus, gyerekek 5. „Bizony, bizony mondom néktek” – vidám arc-gyerekek 6. Jézus átölelte és megáldotta a gyerekeket – vidám arc-Jézus, gyerekek 	<p>A gyerekek nagyon könnyen azonosulnak a bábbal, átveszik az érzelmeit, így még inkább bele tudnak helyezkedni a történetbe. Osszunk ki a gyerekeknek vidám és szomorú arcokat (smile figurák), amiket majd fel kell mutatniuk a tanítás egy-egy adott pontján az szerint, mit érezhettek a gyerekek, Jézus, a tanítványok.</p> <p>A vidám és szomorú arc felmutatása ébren tartja a figyelmüket, koncentrációt igényel, valamint lehetőséget teremt a saját érzelmeik felmutatására is.</p> <p>Eszközigény: smile figurák – vidám és szomorú arc kisgyermek báb</p>
Elmélyítés	<p>Munkafüzet feladatai segítségével Engedjétek hozzám a gyerekeket!⁹ Minden gyerek mozgással játssza el az alábbi eseményeket, mutassa meg az adott szereplő érzelmeit, indulatait.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Sok ember volt Jézus körül, <i>a gyerekek alig látták őt.</i> ❖ <i>Lábujjhegyre álltak, pipiskedtek, ágaskodtak, hátha megpillanthatják, csak egy pillanatra is.</i> ❖ Szüleik megígérték nekik, hogy odaviszik őket Jézushoz, <i>s ennek nagyon megörültek.</i> ❖ A tanítványok elzavarták őket. <i>A gyerekek megijedtek, volt, aki sírva is fakadt.</i> ❖ Jézus magához hívta és megáldotta őket. <i>Sohasem voltak</i> 	<p>Munkafüzet 1-2. feladat A gyerekek a játék segítségével behelyezkedhetnek a történetbe és megjeleníthetik a benne szereplő gyermekek érzelmeit, indulatait. Figyeljünk, hogy legyen elegendő hely a mozgáshoz.</p>

⁹MiklyaLuzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához, 60. Jézus és a gyerekek

	<i>még a gyerekek ilyen boldogok.</i> ❖ <i>Ugrándozva mentek haza.</i>	
Aranymondás	Jézus mondja: „Engedjétek hozzám jönni a kisgyerekeket, és ne tiltsátok el tőlem őket,) mert ilyeneké az Isten országa.” Márk 10,14	Az aranymondás szavait írjuk lábnyom alakú színes papírokra. A színes lábnyomokat rakjuk le a földre, majd lépkedjen rajta végig minden gyerek. Olvassanak el egy szót és lépjenek rá, a következőt, és arra is, így menjenek rajta végig. Hogy ne legyen monoton, különböző hangszínen mondhatjuk. Ha még nem tudnak olvasni, a hitoktatóval együtt ismétlik a gyerekek a szavakat. Anyagszükséglet: különböző színű papírokból kivágott lábnyomok
Ének javaslat	„Én Istenem, jó Atyám...”	Tankönyv, ének melléklet, 73. oldal
További ötletek a feldolgozáshoz	Jézus megáldja a gyermekeket témájú ablakdísz ¹⁰ készítése Belső hang (gondolat kihangosítás) Képzeljék bele magukat egy adott szereplő helyzetébe, és mondják el, mit gondolhattak, mit érezhettek.	Díszíthetjük vele a termet, vagy haza is vihetik. A gyerekek belehelyezkedhetnek a történetbe és megfogalmazhatják a benne szereplő gyermekek érzelmeit, indulatait. A gyerekek belehelyezkedhetnek a történetbe és megjeleníthetik a benne szereplő gyermekek érzelmeit, indulatait

TOVÁBBI ÖTLETEK

Interneten: <http://gyerekoldal.reformatus.hu/honlapok/otlettar/otlet5/jatek/ablakdisz.htm>

1. Engedjétek hozzám a gyerekeket!

Minden gyerek mozgással játssza el az alábbi eseményeket, mutassa meg az adott szereplő érzelmeit, indulatait.

- ❖ Sok ember volt Jézus körül, a gyerekek alig látták őt.
- ❖ Lábujjhegyre álltak, pipiskedtek, ágaskodtak, hátha megpillanthatják, csak egy pillanatra is.
- ❖ Szüleik megígérték nekik, hogy odaviszik őket Jézushoz, s ennek nagyon megörültek.
- ❖ A tanítványok elzavarták őket. A gyerekek megijedtek, volt, aki sírva is fakadt.
- ❖ Jézus magához hívta és megáldotta őket. Sohasem voltak még a gyerekek ilyen boldogok.
- ❖ Ugrándozva mentek haza.

2. Portré

¹⁰<http://gyerekoldal.reformatus.hu/honlapok/otlettar/otlet5/jatek/ablakdisz.htm>

Nagyméretű csomagolópapírra fessük fel a bibliai történetet, a fejek helyére vágjunk lyukat. A gyerekek ezeken kidughatják a fejüket és különböző érzelmeket fejezhetnek ki az arcukkal, a többieknek pedig ki kell találniuk, milyen érzelmet fejeznek ki.

Kérjünk meg néhány gyereket, hogy legyenek segítők, és tartsák a csomagolópapírt, amíg a többiek elhelyezkednek a kép mögött.

Tanács: Érdemes több csoportba osztani őket, hogy mindenki lehessen segítő és játékos is. Ha van rá lehetőségünk, készítsünk fényképet róluk.

2. Te még ehhez kicsi vagy (drámapedagógiai játék)

A gyerekeket két csapatra osztjuk. Egymással szemben egysoros vonalban felállnak. A két sor közötti folyósón sétál a játékvezető és egy olyan láncmesét kezd, melyben elhangzik a "te még kicsi vagy ehhez" mondat. Amikor a gyerekek ezt meghallják akkor a két csapat tagjainak helyet kell cserélni, miközben a játékvezető a folyósón áthaladók közül elkap egyet. Aki nem ért át a másik oldalra, egy kijelölt helyre, a „kicsik” helyére kerül.

Milyen történetet mesélhetünk? Legjobb, ha a korosztály életéből vett eseményeket fűzzük össze. Pl.: Gábor bejött az iskolába és a szekrényt el akarta húzni, mert mögé esett a ceruzája. Ekkor belépett a gondnok bácsi és az mondta neki: - Te még ehhez kicsi vagy!

Megjegyzés: Figyelemkoncentrációs gyakorlat. Oldott légkör. A gyerekek felismerhetnek a történetek során olyan szituációkat, melyeket maguk is átéltek.

3. Megérintő-szalagfogó

Ez a játék a fogójátékok csoportjába tartozik.

Egy gyereknek a nadrágjába gyűrünk egy szélesebb szalagot. Ezt a szalagot kell onnan kihúzni. Aki elkapta a szalagot az túri be a nadrágjába.

4. A gyerekeknek is vannak jogaik (Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin Kiadó. Bp. 2006. 75. old.).

A gyerekeknek is vannak jogaik

Ahogy a felnőtteknek, a gyerekeknek is vannak jogaik. A gyerekek jogait az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 1959. november 20-án fogalmazta meg, és a világ minden országában elfogadták azokat. Sokan nem ismerik ezeket a jogokat, ezért most leírjuk a legfontosabbakat, hogy megismerd őket, és figyelmeztess másokat, hogy tartásák be.

1. Minden gyermeknek ugyanazok a jogaik, függetlenül a bőruk színétől, a nyelvüktől, a vallásuktól, és attól, hogy fiúk vagy lányok, szegények vagy gazdagok.
2. Minden gyermeknek joga van kifejezni, amit gondol, érez és tapasztal.
3. Minden gyermeknek joga van ingyen járni óvodába és általános iskolába.
4. Minden gyermeknek joga van a tisztességes életszínvonalhoz, és ahhoz, hogy egészségesen nőjön föl.
5. Minden gyermeknek joga van a visszaélések és rossz bánásmód elleni védelemhez.
6. Minden gyermeknek joga van az önazonosságához; minden gyermek egyedi, és más, mint a többiek.
7. Minden gyermeknek joga van saját népének szokásait és vallását gyakorolni, anyanyelvén beszélni.
8. Minden gyermeknek joga van játszani, sportolni, kulturális, művészi és alkotó tevékenységben részt venni.

Ahhoz, hogy megértsd őket, kérj meg egy felnőttet, hogy magyarázza el részletesen, mit jelentenek ezek a jogok!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat

„Színezd ki azokat a képeket, amin olyat látsz, amit gyermekek is megtehetnek!”

Instrukció: a jó megoldások a következők: Felső sor jobb szélső képe, középső sor középső képe, alsó sor mindkét képe.

3. feladat

„Fejezd be a képeket! Rajzolj a gyermekeknek arcot, majd színezd ki a képeket! Rajzold oda magadat is a gyerekek közé!”

Instrukció: A 3. feladatnál megbeszélhetjük a gyerekekkel, milyen arcot rajzoltak a képen szereplő gyerekeknek, illetve hová rajzolták magukat és miért éppen oda.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT 2. (A KIEGÉSZÍTŐ ÓRÁHOZ)

(Egyházi iskolai munkafüzetben: 17/B.)

Fő hangsúly: Jézus szeretetét viszonyozhatod.

Kognitív cél: Mélyítsük el a gyermekekben, hogy Jézus szeret mindenkit (a gyermekeket is).

Affektív cél: Éreztesd meg annak az örömét, hogy ennek a szeretetkapcsolatnak ők is részesei lehetnek. Jézus szeretetét szeretettel viszonyozhatják és továbbadhatják

Pragmatikus cél: Gyakoroljuk, hogyan tudjuk a családtagjainkhoz, társainkhoz való szeretetkapcsolat kifejezni és erősíteni.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Szeretetkapu A gyerekek körbe állnak, megfogják egymás kezét. (Kapu alakban feltarthatják, de egy idő után ez fárasztó. Ezért játszhatjuk úgy is, hogy csak fogják egymás kezét.) Egy valakit hallótávolságon kívülre küld a hitoktató és kijelöl egy párt, akik egymás mellett állnak – náluk nyílik a kapu. Ez után visszahívjuk a kiküldött társukat, aki a kör közepén állva alaposan megfigyeli a többieket és megpróbálja kitalálni, hol lehet a kapu. A kijelölt párnak barátságos, szeretetteljes pillantásokkal kell jelezni, beszélni nem szabad. Ha úgy gondolja, kitalálta, hol nyílik a kapu, megpróbálhat kimenni rajta. Ha eltalálta, a pár elengedi egymás kezét, szabaddá téve az utat. Amennyiben nem jó helyen próbálkozik, „fennakad” a kezeken.	A játék által lehetőségük van a gyerekeknek a szeretet nonverbális kifejezésére, közösségépítésre. Szükséges elegendő hely a kör megalkotásához.
Feldolgozási javaslat	Történetmondás vázlata A történetet Némajátékkal ismételjük át. Osszuk a gyerekeket két vagy több	A némajátékkal való megjelenítés és a másik csoport jelzései

	<p>csoporthoz. Az egyik csoport kiválasztja a történet egy mozzanatát, és némajátékkal, szavak és hangok nélkül eljátssza. A másik csoportnak (csoportoknak) ki kell találnia, melyik részletről van szó, majd cserélnek és most a következő csoport jeleníti meg a történet egy részletét.</p> <p>A némajáték után beszéljünk velük a következő dolgokról:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Miből érezhették a gyerekek, hogy Jézus szereti őket? (magához hívta, példának állította, átölelte, megáldotta őket) ❖ Miből érzik ők, hogy valaki szereti őket?¹¹ (testi érintés, elismerő szavak, minőségi idő, ajándékozás, szívességek) ❖ Mivel, hány féle képen tudják ők a szeretetüket kifejezni? Mondjanak konkrét példákat. ❖ Kik felé szokták kinyilvánítani a szeretetüket? ❖ Isten őket is szereti. Miből érezhetik ezt? 	<p>segíthetik a hitoktatót annak feltérképezésében, hogy megértették-e a gyerekek az előző órán megfogalmazott célokat.</p> <p>A kérdések lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek szabadon kifejezhessék véleményüket, illetve a hitoktató a megfogalmazott cél felé tudja a kérdésekkel terelni őket.</p>
Elmélyítés	Munkafüzeti feladatok közös feldolgozása	Mfei. 46. oldal
Házi feladat	Hozzanak fényképet saját, vagy valamely rokonuk keresztlőjéről.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Minden jót kívánok neked

egyik társát, hozzálép, rámosolyog, kezét nyújt és mond valami jó kívánságot, szeretetteljes dolgot neki, aztán helyet cserélnek. A játék addig folytatódik, amíg mindenki sorra kerül.

2. Mosolydobás

A gyerekek körben állnak vagy ülnek, és egy plüssállatkát (labdát, összecsomózott kendőt) dobálnak egymásnak. Az, akinek odadobták, kedélyes kacajra fakad, és addig nevet, amíg nála van. Akinek odadobja, most az kezd nevetésbe. Addig játszunk a játékot, míg mindenki sorra kerül.

¹¹ Szeretettel ajánlom elolvasásra: Ross Campbell – GarryChapman: Gyerekekre hangolva (A gyerekek öt szeretetnyelve)

Rövid ismertető a könyvről:

http://vanvalasztasod.blog.hu/2010/02/24/gyerekekre_hangolva_a_gyerekek_5_szeretetnyelve

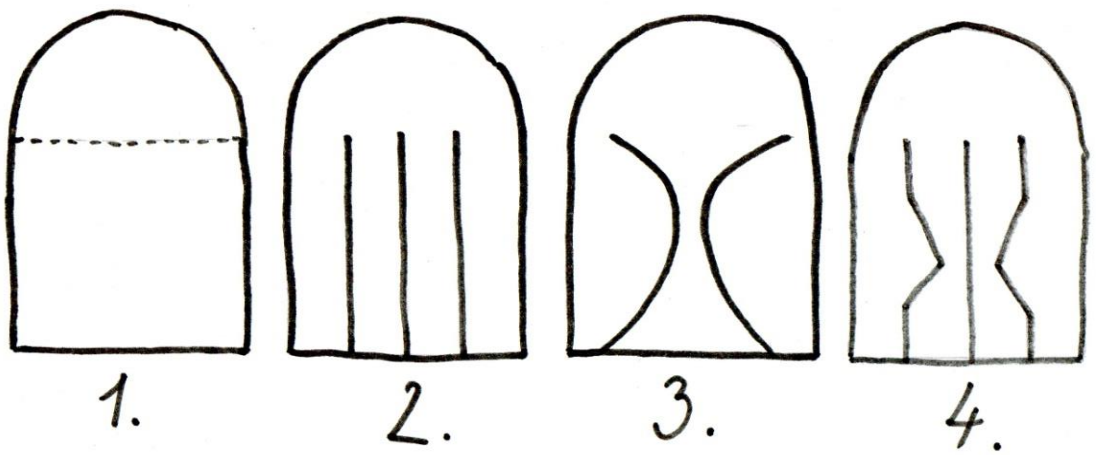
3. Szív vasalható gyöngyből:

Szíves képeslap:

4. Mozaik szívek:

1. sablon

2. sablon

3. sablon

4. sablon

További irodalom:

http://vanvalasztasod.blog.hu/2010/02/24/gyerekekre_hangolva_a_gyerekek_5_szeretetyelve

A témához felhasználható énekek:

Jézushoz Jöjjetek: 11. Áldd meg a földet-kánon

18. ISMERKEDÉS A KERESZTELÉSSEL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

Az alábbiakban két óravázlat javaslat található, melyből az 1. óra az állami iskolákban történő hit- és erkölcsstan óra vázlata (illetve az egyházi iskolák 1. órájának vázlata), a második pedig csak az egyházi iskolák számára javasolt.

(Egyházi iskolai munkafüzetben: 18/B.)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Bibliai lexikon gyerekeknek, Budapest, 1987.; Bibliai nevek és fogalmak, Evangéliumi kiadó, 1988; Imre Lajos, Dr.: Ekkleziasztika, Budapest, 1941; Keresztyén Bibliai Lexikon I-II., Kálvin Kiadó, 2004; Pásztor János: Liturgika, Debrecen, 1985, Szénási Sándor: Megtaláltuk a Messiást! Kálvin Kiadó, Budapest, 2013.)

fogadalom – Különleges alkalmak és élethelyzetek indítják rá az embereket. A fogadalom önként tett ígéret Istennek valamilyen szolgálat elvégzésére, vagy hálából, Neki tetsző és Őt dicsőítő dolog végrehajtására.

gyülekezet – Az Újszövetségben jelöli a Krisztusban hívők összességét, vagyis az Egyházat, ugyanakkor a hívők egy adott helyen szerveződő közösségét is, tehát a helyi gyülekezetet.

Isten gyermekei – Az Isten által megváltott emberek, akik hisznek Jézus Krisztusban. Az Újszövetség úgy beszél az Isten fiairól, mint akik adoptáció útján lesznek azokkal a Jézus Krisztusban való hit által (Gal 3,26; Róm 8,14.16).

keresztség – Az a szertartás, amelynek a gyakorlását Jézus hagyta meg tanítványainak mennybemenetele előtt (Mt 28,18-20). Isten szövetségének a jele. Tiszta vízzel való leöntéssel gyakoroljuk. Jelképes cselekmény, amelyben a jel a víz, a jelzett dolog pedig a Szentlélek titokzatos munkája, amellyel a megkeresztelt hívőt Krisztus vérével megmossa, bűnbocsánatban részesíti, megújítja és Krisztus testének tagjává szenteli. A gyermekkeresztség kifejezi, hogy nem a mi érdemünk szerzi meg az üdvösséget, hanem Jézus Krisztus áldozata, valamint, hogy Isten szövetséges népe vagyunk (ApCsel 2,39).

keresztszülő – Az a férfi és nő, aki a szülők mellett felelőséget vállal a gyermek hitbeli neveléséért.

keresztyén – Legelőször Antióchiában használták Krisztus követőinek megnevezésére a kívülállók. Csak később vált Jézus követőinek önmegjelölésévé. Az Újszövetségben a kifejezés háromszor fordul elő: ApCsel 11,26; 26,28; 1Pt 4,16

közösség – A közösség érzésének legősibb tudata a nagycsaládban, a nemzetségben és a törzsben fejeződött ki. Az Ószövetségben a közösség Isten népének a közösségét jelölte elsősorban. Tagjait a közös származás, nyelv, hit és kultusz, hagyomány és törvény kötötte egybe. Ez az ősi közösségtudat még az Újszövetség idejében is fennmaradt, pl. amikor egész háznépeket kereszteltek meg. Ugyanilyen összekötő kapcsot jelentett az asztalközösség is. Teológiailag a leglényegesebb formája a közösségnek az Istennel, Krisztussal való közösség. Az egyház, a gyülekezet tehát azoknak a közössége, akiket egy hit, egy reménység, egy keresztség, egy Úr és egy hit köt össze. Ezért a hívők Krisztusban egy családot alkotnak, akik egymásnak testvérei.

sákramentum – Látható Ige. Eredetileg hűségesküt jelent. A szó alapjelentése: valami, ami szent; olyan dolog, ami megszentelt. Az egyházi szóhasználatban azt a szent cselekményt jelöli, amelynek látható, materiális volta (víz) valamilyen szimbolikus jelentés, lelki hatás csatlakozik (üdvösség – Mk 16,16). (Heidelbergi Káté 66-67. kérdés-felelet) További fontos jellemzője, hogy a szerzője Jézus Krisztus.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A keresztség az Isten szövetségébe való befogadásnak az eseménye. Ezáltal a megkeresztelt ember élete új alapra helyeződik. A keresztség vize azt jelképezi, hogy „Az Ő vére és Lelke az én lelkem tisztátalanságát, azaz minden bűnömet olyan bizonyosan elmossa, amilyen bizonyosan megmosattam külsőképpen a vízzel, amely a test tisztátalanságát szokta elmosni.” (Heidelbergi Káté 69. kérdés-felelet) Az Isten szövetségébe való befogadtatás ugyanakkor az Isten fiainak szövetségébe és családjába való beavatást és befogadást is jelenti.

Mit taníthatunk egy elsős gyermeknek a keresztelezésről, aki nem tud még elvont fogalmakban gondolkodni?

- ❖ Először is megismertethetjük őket a keresztelezés sákramentumával, hiszen bizonyára akad olyan gyermek is, akinek a családja nem templomba járó, így még nem látott keresztelest.
- ❖ Megismerhetik azt az örömhírt, hogy Istennek már akkor fontosak voltak, amikor ők még nem is hallottak róla. A keresztségben Isten ezt juttatja kifejezésre.
- ❖ A keresztséggel egy nagy családnak, a gyülekezetnek is tagjai lettek.
- ❖ A nagy családban sok testvér él együtt.

Alapozzunk az élményekre, hiszen az élmények mélyen raktározódnak el bennük és részükké válnak. Ezért, mennyiben módunk van rá, egyeztessünk a lelkipásztorral (és az iskola igazgatójával), hogy elvihessük a gyerekeket a templomba egy rendhagyó hittanóra. A templomban mutassuk be nekik a keresztelező medencét (vagy tálat), keresztelező kancsót, kereszteleési anyakönyvet és a kereszteleési emléklapot.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten gyermekévé fogad

Kognitív cél: Ismerkedjenek meg a keresztelezés sákramentumával.

Affektív cél: A keresztség annak a jele, hogy Isten gyermekeivé fogadott minket. Érezzék át annak az örömét, hogy Jézusnak már akkor fontosak voltak, mikor ők még mit sem tudtak Róla.

Pragmatikus cél: Saját szavaikkal tudják megfogalmazni, mit jelent az, hogy meg vannak kereszteleve.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Ismételjük át a gyermekekkel az <i>Én Istenem, jó Atyám</i> kezdetű éneket. Kérdezzük meg , hogy ki volt már keresztelezőn és engedjük, hogy beszámoljanak az élményeikről. Házi feladat ellenőrzése. (fotók keresztelezőről) Nézzük meg a tankönyv képét a keresztelezésről és beszélgessünk róla, mit látnak a képeken.	Isméltés. Isten, mint mennyei Atya fogalmának rögzítése. Saját élmények felelevenítése. A gyermekek szabadon megfogalmazhatják a látottakat, ez által fejlődik a kommunikációkészségük.
Feldolgozási javaslat	Beszélgessünk a tanulókkal a következőkről: <ul style="list-style-type: none"> ❖ Mit jelent a keresztség sákramentuma? ❖ Kik vannak jelen a keresztelezésen?	Ha valamilyen oknál fogva nem lehet megoldani a

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ A kereszteleési liturgia menete. ❖ Mit fogadnak meg a szülők és keresztszülők? ❖ Mit fogad meg a gyülekezet? ❖ Hogy történik a kereszteleés? ❖ Mire szolgál a kereszteleési emléklap? ❖ Milyen adatokat írnak a kereszteleési anyakönyvbe és miért? ❖ Református Egyházunk gyakorolja a gyermekkeresztséget – Idézzük fel a gyerekekkel együtt azt a történetet, amikor Jézus megáldja a gyermekeket. A szülők odaviszik gyermekeiket Jézushoz, aki elfogadja és megáldja őket. (Lapozzunk vissza a tankönyvben a történethez és ismételjük át.) 	<p>templomlátogatást, vigyünk magunkkal felnagyított képeket a felsorolt dolgokról. (Kereszteleő medence/tál, kereszteleő kancsó, anyakönyv. Az emléklapról ne képet vigyünk, hanem magát az emléklapot.)</p>
Elmélyítés	<p>Hogy ne csupán „száraz tényeket” ismerjenek meg a gyerekek, tegyük őket egy kereszteleő részeseivé. (A templomban és az iskolában is. Biztosan van a gyerekek között olyan, aki még nem vett részt kereszteleőn.)</p>	<p>Válasszunk szülöket, keresztszülöket, lelkészt, gyülekezetet és jelenítsük meg a szertartást. Nem csak hallják és látják, hogy mi történik kereszteleéskor, hanem át is élük. Így maradandó élménnyé válik számukra. Anyagszükséglet: bepólyált baba, kancsó, tál, emléklap</p>
Aranymondás	<p>„...tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkereszelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevébe...” Máté 28,19</p>	<p>Adjuk körbe azt a babát, amit a kereszteleő megjelenítésénél használtunk. Mindenki mondja el felette az aranymondást.</p>
Munkáltatás	<p>Munkafüzet feladatai</p>	<p>Munkafüzet 1-4. feladat</p>
Házi feladat	<p>Családi élmények, fényképek gyűjtése a saját kereszteleőjükről. Megkereszteleetlen gyermekek rajzoljanak egy képzelte fényképet egy kereszteleésről.</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Drámapedagógia játék: családalkotó

A játék leírása: alakítsunk csapatokat 3-4-5-6 fő Nem szükséges egyenlően elosztanunk a csapatokat.

A játékvezető utasításának megfelelően állóképalkotása lesz a családok feladata.

- a. reggel a családban.
- b. este a családban
- c. születésnap a családban
- d. kereszteleő a családban

Fontos, hogy a képkalkotások után megbeszéljük a gyerekekkel a látottakat. Az állóképek alkotása után megérinthetjük a szereplőket, akik meg szólalhatnak. Az adott szituációban mit mondanának. Az elhangzottakból következtethetünk a személyre.

2. A test tagjainak fontossága

Lássák meg a tanulók, hogy Krisztus testének tagjai vagyunk! Értsék meg, hogy nem minden testrésznek/tagnak ugyanaz a feladata! Érezzék azt, hogy ők is fontosak a test megfelelő működéséhez. (Segítsünk felfedezniük saját értékeiket, saját feladataikat).

Rajzoljunk egy nagyméretű testet (ami hasonló a kisgyerekek méretéhez), majd vágjuk részeire ollóval. Foglalkozás megkezdése előtt rejtjük el a darabokat a csoportszoba különböző részeire.

Amikor az összes testrész előkerül, és a táblára felkerül az emberi test, beszélgethetünk a testrészek szerepéről, fontosságáról. A gyerekek neveit felírjuk a testre.

(Forrásanyag: Baker Ágnes, Csóka Piroska, Kerekes Szabolcs, Sisa Attila, Sisáné Kispál Andrea: Horogötletek a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2011. 13. old.).

3. Egy emlékezetes keresztelő (Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin Kiadó. Bp. 2006. 65. old.).

Egy emlékezetes keresztelő

Kérd meg a szüleidet, hogy mutassanak fényképeket a keresztelődőről, és meséljenek neked róla! Válaszd ki a kedvenc fényképedet, és készíts hozzá képkeretet! Ez a kép mindig előtted lehet, és emlékeztethet a keresztelésre.

1. Kérj meg egy felnőttet, hogy vágjon ki neked egy téglalapot a kartonból! A téglalap egy kicsit kisebb legyen, mint a fénykép!
2. Helyezd rá a fényképet, és erősítsd oda a hátán egy kis celluxszal, hogy ne essen le!
3. A fénykép és a keret hátulját fedd le színes papírral, hogy szépen el legyen dolgozva!
4. A képkeretre ragaszd rá a virágokat! Türelmesnek kell lenned, hogy ennyi virágot felragassz!

Kellékek
papír- vagy szárazvirágok, fehér karton, színes papír, ragasztó, cellux, tapétázókés, ceruza, fénykép a keresztelődőről.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat

„Kösd össze a pontokat, majd színezd ki az ábrát! Tudod-e, hogy mik ezek?”

Instrukció: A 2. feladatnál a pontok összekötése után közösen beszéljük meg, mi látható az ábrán és mire használjuk. Ez után színezzék ki a gyerekek a keresztelési kancsót és tálat.

4. feladat

„A három rajzból melyik egyezik meg pontosan az alsó képen látható kisbabával? Tegyétek pipát a kép mellett található négyzetbe!”

Instrukció: a sor legszélső rajza azonos az alatta lévő kisbabával. Az egyiknél elmaradt a pólya a baba feje alól, a másodiknál pedig az arcból hiányzik az egyik fül. A négyzetek a gyülekezeti munkafüzetből hiba révén kimaradtak, helyette a babák mellé rajzoljanak egy pipát a gyerekek.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 134. zsoltár 3. verse Megáldjon (+hk.)

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJA SZÁMÁRA

(Egyházi iskolai munkafüzetben: 18/B.)

Fő hangsúly: Jézushoz tartozol

Kognitív cél: Ismerjék fel, hogy a keresztség azt jelenti, Jézushoz tartozunk.

Affektív cél: Arra való rácsodálkoztatás, hogy a keresztség által Isten nagy családjába tartoznak a gyermekek is, és a keresztség által sok testvérük van.

Pragmatikus cél: Arra bátorítás, hogy találják meg annak a módját, hogyan fejezhetik ki a testvéri közösséget egymással.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Mondd vissza! A gyerekek sétáljanak az osztályteremben. A hitoktató elkezd mondani a Jézus megáldja a gyermekeket történetét szabadon. Egy-két mondat után ráteszi a kezét valamelyik gyermek vállára, neki pedig vissza kell mondania az elhangzott mondatokat. Ezután folytassuk a történetet, majd egy-két mondat után ismét tegyük valakinek a vállára a kezünket. Addig folytassuk a játékot, amíg a történet végére nem érünk. Játsszunk a szimbólumokkal: Mi ez? – érzékelős játék Hívjunk ki egy gyermeket és kössük be a szemét. Az lesz a feladata, hogy érzékszervei segítségével kitalálja, mi az, amit hall, ízlel, érez. Játsszunk le felvételtől vízcepegetést, vízcsorgást. Kóstoltassunk vele ásványvizet és csapvizet. Csepegtessünk a tenyerébe vizet, majd mossuk le a vízzel a kezét. Mi jut eszedbe róla?	Jézus megáldja a gyermekeket történetében a szülők odaviszik a gyermekeket Jézushoz, mint ahogyan a keresztelés alkalmával is ez történik. A játék lehetőséget teremt közösen átismételni, hogyan kapcsolódik a víz a keresztséghez.

	<p>Fogjunk a kezünkbe egy fehér kendőt vagy terítőt. A következő mondattal kérdezzük meg őket, kinek mi jut eszébe róla: „Van nálam egy fehér kendő. Mi jut eszedbe a fehér színről?” Akinek van valami ötlete, kijön, átveszi a kezünkből a kendőt és azt mondja: „A fehér színről a ..... jut eszembe.”</p>	<p>Beszélgessünk róla a gyerekekkel, hogyan kapcsolódik a fehér szín, a tisztaság a keresztséghez.</p>
<p>Bibliai tanítás vázlata</p>	<p>Kérdések segítségével tanítsuk a gyerekeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kinek van testvére? ❖ Kinek van 1 testvére? ❖ Kinek van 2 testvére? ❖ Kinek van kettőnél több testvére? ❖ Ki a testvér? Hogyan határoznák meg? ❖ Miért jó, ha valakinek van testvére/testvérei? (sorolják fel) ❖ Honnan lehet tudni, hogy valakik testvérek? (közös legalább az egyik szülő, azonos a vezetéknevük – bár nem feltétlenül, hasonlóak) ❖ Elhinnék nekem, ha azt mondanám, annyi testvérem van, hogy meg sem tudom számolni? ❖ Miért hinnék el? Miért nem hinnék el? ❖ Amikor megkeresztelnek valakit, nem csak keresztnevet kap. (Kap egy másik vezetéknevet is – az Isten gyermeke, - az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevébe való belekeresztelés.) ❖ A nevüket beírják a keresztelési anyakönyvbe (Keresztelési anyakönyv és az élet könyve. Benne vannak mindkettőben azok, akik már meghaltak, azok, akik most élnek, és bekerülhetnek azok, akik még meg sem születtek.) ❖ Az összes megkeresztelt egy nagy családnak a tagja(Egyház, gyülekezet), egymásnak lelki testvérei. ❖ A testvéreknek szeretniük kell egymást, figyelniük kell egymásra, meg kell találniuk annak a módját, hogy a közösségüket kifejezzék. (Például az Áldás, békesség! köszönéssel– a közös köszönés is a közösség, az egy csoporthoz tartozás kifejezése.) 	<p>A kérdések lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek szabadon kifejezhessék véleményüket. Ez egyben jelzés is a hitoktatóknak, hogy megértették-e a keresztség jelentését, illetve lehetőséget ad, hogy a megfogalmazott cél felé terelje a gyermekeket.</p>
<p>Elmélyítés</p>	<p>Munkafüzet feladatai Imádkozzunk nevekkel: Egyetlen mondattal köszönjük meg valamit Istennek a következőképpen: Én, XY, Uram a Te gyermeked, köszönöm neked Uram, hogy ..... Mivel nehéz és hosszú a mondat a gyerekek számára, a katechétával együtt mondhatják a gyerekek a mondat első felét és mindenki a nevét teszi bele és azt, hogy mit köszön Istennek.</p>	<p>Rögzítsük a gyermekekben, hogy nem csak szüleiknek, hanem Isten gyermekei is.</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Köszöntsük egymást!

Játsszuk el a gyerekekkel, hogyan köszönnek egymásnak az utcán az emberek:

- Fiú és lány, ha 100 évvel ezelőtt felnőttel találkoztak. *(A fiúk megemelik a kalapjukat, a lányok pukedliznek, és kezét csókolommal köszönnek.)*
- Ha ma felnőttel találkoznak. *(Egymásra néznek, és Jó napot kívánókkal köszöntik egymást.)*
- Ha gyerekek ma egymással találkoznak. *(Integetnek egymásnak, és szíával köszönnek.)*
- Ha reformátusok találkoznak egymással. *(Kezet fognak, és Áldás, békességet! köszönnek egymásnak.)*

A gyerekek járják szabadon a teremben, és akivel találkoznak, köszönteniük kell egymást. A hitoktató mindig tapssal jelezen a váltásoknál, és hangosan mondja, hogy kik találkoznak. Mikor már ismerik a köszönési formákat, egyre gyorsabban válthatunk.

2. Készítsünk ember formájú girlandot! Hajtogassunk A4-es méretű papírt fektetve harmonikára (3 felé), rajzoljunk rá emberalakot (készíthetünk fiú és lány alakokat is), és vágják ki. Amikor széthajtogatják, 3 emberkét kapnak. Ezeket színezzék ki (a középsők ők maguk legyenek), majd ragasszuk össze őket egy nagy emberlánccá.

Kivághatunk 1 darab Jézus forma alakot is, és a girland 2 végét Vele foghatjuk össze. Ráragaszthatjuk az emberalakokat Hulla-hopp karikára, így felakaszthatjuk, és a terem díszé is lehet.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat

„Melyik emberek tartoznak egy családba? Tegyé a mellettük lévő kockába egy pipát! Színezd ki őket egyformára! Beszéljétek meg, mi alapján csoportosítottátok őket!”

Instrukció: Hagyjuk, hogy a gyerekek maguk kezdjenek hasonlóságokat keresni és csoportokat felfedezni. Ha nem megy, néhány ötlet: férfiak, nők, gyerekek, sötét hajúak, stb.

19. ISTEN GONDOT VISEL RÁD!

(Máté 6,25-34)

Gyülekezeti óraszám:1. Egyházi iskolák óraszám:1-2.

(Egyházi iskolai munkafüzetben: 19/A.)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Keresztyén Bibliai Lexikon I-II., Kálvin Kiadó, 2004; Bibliai nevek és fogalmak, Evangéliumi Kiadó, 1988; Sebestyén Jenő, Prof.Dr.: Református dogmatika, Iránytű Kiadó, 1994; Szénási Sándor: „Megtaláltuk a Messiást”, Kálvin Kiadó, 2013.)

A gondviselés fogalma – A keresztyén teológia a gondviselés fogalmán az Istennek a teremtett világot, abban az embert hangsúlyozottan is fenntartó, kormányzó és meghatározott cél felé vezető tevékenységét érti.

Már az Ószövetség is úgy tekint a természet életére, a történelem menetére, valamint az ember életének irányítására, mint Isten cselekedetére. Különösen kiemelt helye van ebben a gondviselésben a választott népnek. Isten akarata vezérli a népet, szándéka szerint van annak előmenetele, gyarapodása, fennmaradása és üdvössége. Az Ószövetség szemlélete szerint nincs az üdvösségre vezetés céljától független gondviselés, hiszen már a magát a teremtést is ebből a nézőpontból értelmezi.

Az Újszövetség értelmezése is szoteriológikus meghatározottságú. Jézusnak Isten gondviseléséről való tanítása ígéret övéi számára Isten szeretetéről. Istennek a növény és állatvilágról való gondoskodása az övéiről való gondviselés példája (Mt 6,26kk; Mt 10,29kk). Eső és napsütés az ember iránti szeretetének és könyörületének a kifejeződése (Mt 5,45).

A gondviselésről szóló tanítás – A gondviselésről szóló tan nagyon fontos az emberi élet számára. A Biblia a teremtést és a gondviselést egyfelől teljesen elkülöníti, másfelől viszont szorosán összekapcsolja. Isten egyforma szuverenitással visel gondot minden teremtményére, mégis vannak különbségek.

Háromféle gondviselés van: 1. Az egész teremtett világot magába foglalja; 2. Istennek az a munkája, amellyel belép abba a világba, ahol szellemerkölcsi lények élnek; 3. Az emberek világában azokra terjed ki, akiket Isten magának kiválasztott, akikkel szövetséges kapcsolatban áll.

Az isteni gondviselés munkájában a teológia különböző elemeket különböztet meg:

1. fenntartás - a teremtett valóságok létezésére vonatkozik.
2. Isten együttműködése a maga teremtményeivel – a teremtett valóságok aktiválására vonatkozik, mert Isten ezekkel együtt munkálkodik.
3. kormányzás – a létező valóságok végső cél felé vezetését jelenti.

Ez a megkülönböztetés azonban csak elméleti, hiszen Isten mindhárom munkája mindig együtt jár.

A gondviselésbe vetett hit öt haszna – A „Megtaláltuk a Messiást!” című református konfirmációi olvasókönyv a gondviselésbe vetett hitnek öt hasznát sorolja fel.

1. Megszabadít az aggodalmaskodástól.
2. Megszabadít a babonák béklyójából.
3. Megszabadít az emberektől való félelemtől.
4. Derűssé és hálássá tesz.
5. Reménységet ad minden körülmények között.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A gondoskodás tevékenység, feladatok, kapcsolatok és érzések sora. Gondoskodni lehet valakiról vagy valamiről. A gondoskodás kölcsönösséget feltételez (gondozó és gondozott), és életünk központi része. Családokat, barátokat és közösségeket tart össze az egymásról való gondoskodás.

A gyermek a gondoskodásról elsősorban a szülők által szerez tapasztalatokat. Természetes számára, hogy van fedél a feje felett, van mit ennie és van mit magára öltetnie, hiszen a szülők igyekeznek mindent előteremteni. Ő még mindezek miatt nem aggodalmaskodik. Nem is ismeri még az aggodalmaskodást, mint érzést. Neki félelmei vannak, de ezek nem a mindennapi betevőre vagy a ruházódásra vonatkoznak.

Isten gondviselő szeretetének tanítása kapcsán magára a gondviselésre helyezzük a hangsúlyt, mert arról már van tapasztalata a gyerekeknek.

- ❖ Megtaníthatjuk számukra, hogy Isten nemcsak megalkotta és megteremtette a világot, amiben élünk, hanem mind a mai napig *gondoskodik a benne élő emberekről, állatokról, és növényekről*. Istennek mindenre gondja van.
- ❖ Isten gondoskodása róluk a szüleiken keresztül valósul meg.
- ❖ Isten gondviselése emberek vagy állatok felé rajtuk keresztül is megnyilvánulhat.

Egy elsős kisgyerek számára a gondoskodás a szülőkön keresztül ismert elsősorban. De ha van háziállata, akkor arról ő is gondoskodik – így ez is kapcsolópont lehet a gondviselés gondolatához. Érzelmileg a bizalom, megnyugvás, biztonságérzet kapcsolható a gondviselésbe vetett hithez. Sajnos vannak gyermekek, akik számára nem egyértelmű, hogy a szülők gondoskodnak róluk, illetve az sem, hogy biztonságban érzik magukat a családjuk körében. Éppen ezért, a családi háttér lehetőség szerinti ismeretében használjuk a hasonlatainkat és hasonlítsuk Isten gondviselését a gyermekek számára érthető élethelyzetekhez.

A tanterv lehetőséget biztosít az egyházi iskolák számára, hogy két órában is tanítsanak a gondviselésről. Első órán beszélhetünk a gyerekekkel arról, hogyan viseli gondját Isten minden teremtményének. A második órán arra koncentrálhatunk, hogy ők, személyesen kiken keresztül érezhetik meg ezt a gondviselést, illetve ők hogyan gondoskodhatnak másokról.

A gyülekezeti hitoktatásban részt vevő csoportok számára a második óra anyaga javasolható, éppen a szülőkön keresztüli érintettségük okán.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT GYÜLEKEZETI HITTANHOZ ÉS EGYHÁZI ISKOLAI HITTAN 1. ÓRÁJÁHOZ

Fő hangsúly: Isten gondoskodik a teremtett világról.

Kognitív cél: Rámutatás arra, hogy Isten nemcsak megalkotta és megteremtette a világot, amiben élünk, hanem mind a mai napig gondoskodik a benne élő emberekről, állatokról, és növényekről.

Affektív cél: Rácsodálkoztatás Isten gondoskodására a teremtett világ fölött.

Pragmatikus cél: Adjunk arra lehetőséget, hogy a gyerekek a saját szavaikkal tudják megfogalmazni, Isten hogyan gondoskodik a teremtett világról.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Isten teremtette és gondot visel róla</p> <p>Vigyünk magunkkal az órára színes magazinokat, lapokat, amiből a gyerekeknek ki kell vágniuk 5 olyan képet, amin Isten teremtménye látható. A kivágott képeket ragasszuk fel közösen egy nagy papírra, amire felülre a következő szöveget írtuk: „Isten teremtette.”</p>	<p>Színes magazinok, lapok, ollók, ragasztó, nagy ív papír, vastag filctoll</p> <p>A képek kiválasztása, kivágása lehetőséget teremt a teremtéstörténet átisméltésére, majd hozzákötethetjük az óra témájához. Isten nem csak megteremtette a világot, de gondoskodik is róla.</p>
Feldolgozás	<p>Nézzük meg a tankönyv képeit és beszéljünk róla, mit látnak. A képek segítségével tanítsunk Isten gondviseléséről.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit jelent valakiről vagy valamiről gondoskodni? • Látja-e Isten gondoskodását abban, hogy reggel felkel a nap? • Milyen gondoskodást jelent az, hogy változnak az évszakok? • Miről gondoskodik Isten az esővel, hóval, széllel? (növények életfeltételei) Isten gondoskodik a növényekről. • Kiről és miről gondoskodik a Teremtő a növények által? (emberek és állatok tápláléka) • Isten gondoskodik a madarakról és a vadakról. (tápláléklánc, szőrzet, tollazat) • Mit gondolnak, hogyan gondoskodik az Úr róluk? • Isten számára fontos az ember. Ugyanúgy odafigyel ránk és gondot visel rólunk, mint róluk. (élelem, ruházat) Teszi ezt közvetlen (levegő, napfény) és közvetve (szülők által). <p>A közös képünkre írjuk oda az „Isten teremtette” mellé: „és gondot visel róla”.</p> <p>Aranymondás: <i>„Napról napra gondot visel rólunk szabadító Istenünk.”</i> Zsoltárok 68,20</p> <p>A gyerekek járjanak körbe az osztályban. Menjenek oda egyenként minden társukhoz, fogják meg a vállát, nézzenek a szemébe és mondják neki: Ő gondot visel rád!</p>	<p>Tankönyv</p> <p>A kérdések lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek szabadon kifejezhessék véleményüket. Egyben pedig lehetőséget adnak a hitoktatónak, hogy a megfogalmazott cél felé terelje a gyermekeket.</p> <p>Elegendő hely a mozgáshoz.</p>

	<p>Beszélgetés és játék az esőről és a napfényről. (Használható: további ötletek rovatban a megtanítható vers)</p> <p>Énektanulás: „Szívünk zengje már” - Jertek, énekeljünk!, 86. ének „Mindenek meghallják...”</p>	<p>Az eső és a napfény a növények számára éppoly fontos, mint az embernek az étel és az ital.</p> <p>Tankönyv 79. oldal</p>
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Kis mag vagyok – mutogatós/mozgásos vers

(Reménység Magjai vasárnapi iskolás tananyag, Tanári kézikönyv, Óvodás, 1. év/ 2. félév, 103. oldal)

Kis mag vagyok (leguggolunk)

lent a földben,

Isten küld rám

esőt/napot bőven. (mozgatjuk az ujjainkat, mintha esne vagy ökölbe szorítjuk az ujjainkat, majd kinyitjuk, mintha sütné a nap)

Lassan-lassan

felnövekszem, (lassan felállunk)

nézd csak milyen

virág lettem. (kinyújtjuk felfelé a kezünket és a tenyereinkből virágfejet képezünk)

A virág helyett mondhatunk bármilyen növényt, például: fa, bokor, rózsza, fenyő, alma, stb.

2. További ötletek munkáltatáshoz:

Origami madár: <http://origami.homoludens.hu/node/28178>

Origami virág: <http://mitmuveltem.blogspot.sk/2009/04/origami-liliom.html>

Krepp papírvirágok: <http://mitmuveltem.blogspot.sk/2009/04/origami-liliom.html>

Hintázó madár papírtányérból: <http://mintamokus.com/tag/papirtanyerbol/>

Hajtogatott liliom: <http://96195.com/pic-979.html>

[virágok filcből: http://craftystaci.com/2013/04/03/felt-flowers-from-the-land-of-oz/](http://craftystaci.com/2013/04/03/felt-flowers-from-the-land-of-oz/)

Virágok nyomdatechnikával

3. Isten szemében egyediek, különlegesek és értékesek vagyunk

Egy doboz, egy tükör, csomagolópapír, masni. A tükröt becsomagoljuk, mint egy ajándékot. A hitoktató elmondja a tanulóknak, hogy a dobozban valami egyedi, érdekes ajándék van. A tanulók találgatják, hogy mi lehet a dobozban. Jó téma az értékrend formálásához (kinek mi érték, értékes). Megvizsgáljuk, mit mond Isten Igéje a mennyei és földi kincsek gyűjtéséről (Máté 6:19-21). Ezután kicsomagoljuk a dobozt, de még zárva tartjuk, így is lehet még találgatni, hogy mi lehet a dobozban.

A tanulók egyenként néznek bele a dobozba, de nem árulhatják el társaiknak, hogy mit láttak. A végén megbeszéljük, hogy milyen élmény volt, amikor önmagukat megpillantották. Megfogalmazzák, hogy ki miért hálás Istennek. Kiről, hogyan gondoskodik Isten, hogyan tapasztalják ezt a mindennapjaikban.

(Forrásanyag: Baker Ágnes, Csóka Piroska, Kerekes Szabolcs, Sisa Attila, Sisáné Kispál Andrea: Horogötletek a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2011. 27. old.).

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

Egyházi iskolai munkafüzet, 19/A. lecke

4. feladat

„Isten gondoskodik rólad is. Karikázd be pirossal azokat az ábrákat, melyeken olyan dolgokat láatsz, amikkel a testedet táplálhatod, zölddel azokat, amikkel a testedet védheted az időjárás ellen!”

Instrukció: a feladatban lehetőség adódik arra, hogy beszéljünk a táplálékokról, a ruházatról és ezekből kiindulva a gondoskodásról.

A témához felhasználható énekek:

Dicsérvétek az Urat:156. Mi segítségünk-kánon

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 149. Az Úr a Pásztorom-kánon (+Du.+ hk.)

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJA SZÁMÁRA (Egyházi iskolai munkafüzetben 19/B.)

Fő hangsúly: Isten gondoskodik rólunk

Kognitív cél: Tudatosítsák, hogy Isten gondoskodása a szülőkön keresztül is megvalósul.

Affektív cél: Mélyítsük el a gyerekekben, hogy ahogyan ők a szülői gondoskodás különböző formáiban Isten sokrétű gondoskodását tapasztalhatják meg, ugyanúgy megnyilvánulhat rajtuk keresztül is Isten gondviselése mások (emberek, állatok) felé.

Pragmatikus cél: Fogalmazzák meg, ők kiről, miről gondoskodhatnak. Buzdítsuk őket arra, hogy gondoskodjanak télen a madarokról.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Mezők liliomai, ég madarai <u>Mozgásos játék</u> ¹² Minden gyerek válasszon magának vagy egy vadvirágot, vagy egy madarat. Nevezze meg magát, s mondja el, miért ezt választotta. Majd játsszák el, hogyan gondoskodik Isten a virágokról és a madarokról. Másik lehetőség: <u>Beszélgető kör</u> Mindenki mondjon egy mondatot arról (akár az előző órán tanultak alapján), hogyan gondoskodik Isten a növényekről és az állatokról.	A virágok növekednek, nyújtózkodnak a nap felé, fürödnek az esőben, szárítkoznak a szélben. A madarak repdesnek körbe-körbe, fészket építenek, táplálékot keresnek és visznek a kicsinyeiknek. A játék után vagy a körben beszéljük meg (ismételjük át közösen az előző órán tanultak alapján), Isten hogyan gondoskodik a növényekről és az

¹² Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához, 45.

		állatokról.
Feldolgozási javaslat	<p>Nézzük meg a tankönyv képeit és beszélgessünk róla.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kik és hogyan gondoskodnak róluk a családban? ❖ Kik és hogyan gondoskodtak róluk az óvodában? ❖ Kik és hogyan gondoskodnak róluk az iskolában? ❖ Ki mindenki és hogyan gondoskodik még róluk?(pl. orvos, postás, ...) ❖ Kiről tudnak ők gondoskodni? (testvér, háziállat, madarak) Hogyan? <p>Találjunk ki közösen különböző szituációkat, amiben megjeleníthetik, hogyan gondoskodnak róluk családtagjaik, az óvodai és iskolai személyzet, stb.</p>	<p>Tankönyv 19. lecke A kérdések lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek szabadon kifejezhessék véleményüket. Ez egyben jelzés is a hitoktatóknak, hogy megértették-e a gyerekek az előző órán, mit jelent a gondoskodás, illetve lehetőséget ad, hogy a megfogalmazott cél felé terelje a gyermekeket.</p> <p>Lehetőséget teremtünk, hogy elmélyüljön bennük, hogyan gondoskodnak róluk a körülöttük élő személyek, illetve, hogy gyakorolják a másokról való gondoskodást.</p>
Munkáltatás	<p>Munkafüzeti feladatok közös feldolgozása Készítsünk madáretetőt: http://www.hogyankell.hu/madaretetot_kesziteni http://www.haziállat.hu/madar/gondozas/a-vilag-legegyszerubb-madaretetoje/515/ http://www.alfoldfa.hu/tudastar/hogyan-keszitsunk-madaretetet-muanyag-palackokbol-fabol-osb-lapbol/</p>	<p>Munkafüzet, 54. oldal Az állatokról való gondoskodás során kialakuló kapcsolat felelősségre, türelemre és empátiára nevel és erősíti a nonverbális kommunikációt.</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Beszélgető kör (motivációhoz)

Mindenki mondjon egy mondatot arról (akár az előző órán tanultak alapján), hogyan gondoskodik Isten a növényekről és az állatokról.

2. Elkészíthetjük a gyerekekkel babák formájában azokat a személyeket, akiken keresztül Isten gondoskodik róluk.

3. Öltöztetős babák készítése másképpen:

<http://www.kreativhobby.hu/hirek/oltoztetos-babak-maskeppen>

4. Drámapedagógiai játék: Mondatbefejező

A játék leírása: körben ülünk: a megkezdett mondatot minden gyermek befejezi: Anya gondot visel rám, pl.: kimossa a ruhámat
 Apa gondot visel rám, pl.: elvisz az iskolába
 nagymama, nagypapa, testvérem, Isten....

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

Egyházi iskolai munkafüzet 19/B. leckéje

1. feladat

„Válogasd ki a rajzok közül, hogy ki az, aki gondoskodik rólad...”

Instrukció: A két feladat akár bevezetésként, motivációként is felhasználható. Lehetőséget ad a családról, háziállatokról, gondoskodásról való beszélgetésre.

ÖSSZEFOGLALÁS II. A JÉZUS SZERET MINDEN GYERMEKET!

Gyülekezeti óraszám:1. Egyházi iskolák óraszám:1-2.

Ismerkedés Jézussal, a Kánai menyegző, a Jézus megáldja a kisgyermeket, a Mit jelent Isten családjába tartozni és az Isten gondviselése történeteinek, témáinak ismétlését és összefoglalását játéksorral tudjuk élvezetessé tenni a gyerekek számára. A kerettörténet és az összekötő szöveg dőlt betűvel van a szövegben megkülönböztetve.

A játékos foglalkozás végén ülünk körbe a gyerekekkel és hallgassuk meg a reflexióikat. Ezek megfogalmazását kérdésekkel segítsük.

Az alkalmat imádsággal zárjuk. Mivel az imádság a következő egység témája lesz majd, ezért a hitoktató imádkozzon a csoport nevében. Hálaadásába szője bele a reflexióban elhangzottakat.

Fő hangsúly: Jézus szeret minden gyereket!

Kognitív cél: A tanult bibliai történetek ismétlése és elmélyítése.

Affektív cél: A tanult történetekkel kapcsolatos érzések felelevenítése, és azok egymáshoz kapcsolása.

Pragmatikus cél: A megismert történetek feldolgozása csoportos játék által.

Az óra része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás	Egy általuk választott, a történetekhez kapcsolódó ének eléneklése. előzetes ismeretek aktiválása	
Bibliai történetek játékos ismétlése	Ismerkedés Jézussal: <i>Jézus élete egy nagy utazás volt. Most kövessük az útját. Először menjünk el számárhátom Betlehembe. El kellett menekülni Egyiptomba. Később Jézus hazament Názáretbe. Ott megtanulta az ács mesterséget. 33 évesen tanítani</i>	A gyerekek a mesélés szerint mozogjanak.

	<p><i>kezdett. Elhívta a tanítványait. Tanított. Imádkozott. Majd meghalt. Feltámadt. És mennybe ment.</i></p> <p>Kánai menyegző: <u>Vajas-mézes nyújtás</u> Ültessük le a gyerekeket körben a földre úgy, hogy lehetőleg nagy hely legyen közöttük. <i>Jézus korában nem cukrot, hanem mézet használtak édesítőszerként. Egy lakodalom elképzelhetetlen édesség nélkül. Képzeljük el, hogy Kánában vagyunk, és vajas-mézes kenyeret készítünk a vendégeknek. Mindenkinek pontosan követnie kell a vajas-mézes kenyér kenésének különleges módját. Lássunk is neki, mert sok vendéget várnak!</i> Mutassuk a különféle mozgásokat, amit a gyerekeknek követniük kell. Nyújtsuk előre a lábunkat. A lábaink lesznek az egyik kenyérszelet. <i>Először kenjük meg vajjal!</i> – fel, le kenő mozdulatokat végzünk a lábunkon. <i>A mézet is felkenjük!</i> – kenjük el a képzeletbeli mézet a karunkon és a felső testünkön. <i>Itt az ideje, hogy összerakjuk a két szelet kenyeret!</i> – dőljenek előre és nyúljanak előre. <i>Végül a legjobb rész következik, kóstoljuk meg!</i> – húzzuk közel a fejünket a térdünkhöz és imitáljunk harapást. <i>Ez finom!</i></p> <p>Kővedrek megtöltése <i>A szolgák élete bizony nem könnyű, sok feladattal jár. Egy lakodalomban különösen sokat kell sürgölődniük. Hát még akkor, ha elfogyott a bor, és azt a feladatot kapják, hogy hatalmas kővedreket töltsenek meg vízzel. Ez bizony nem egyszerű feladat!</i> Osszuk a gyerekeket több csoportba és állítsuk őket egy-egy asztalhoz, amit előzőleg egy spárgával kettéosztottunk. Az asztalokra helyezzünk 10 lefordított műanyag poharat. Mindegyik csoportnak adjunk egy gumikarikát is, amire előzőleg vékony spárgákat, vagy erősebb cérnákat kötöttünk körbe a gumikarikán. <i>Az asztal üres fele a kőveder, a poharak a vizet jelentik. Az lesz a feladatotok, hogy a spárgás gumi segítségével átjuttassátok a vizet a korsóba, vagyis az asztal másik végén építsetek tornyot a poharakból. Akkor telik meg a veder, ha minden pohár egymáson lesz. Kézzel nem szabad a poharakhoz érni!</i> A spárgák segítségével a gumikarikát szét tudják húzni, ráilleszthetik a pohárra. A spárga lazításával a gumi körül fogja a poharat és felemelhető lesz. Amikor letették a poharat az asztal másik végén, a gumit megint szét kell</p>	<p>elegendő hely a mozgáshoz</p> <p>csoportonként 1 asztal, 1 gumikarika (vékony befőttes gumi) spárgákkal vagy erős cérnával, 10 műanyag pohár</p>
--	--	---

	<p>feszíteni, és az „elengedi” a poharat.</p> <p>Jézus megáldja a gyerekeket <i>Ugye emlékeztek még rá, hogy Jézushoz gyermekeket vittek, hogy megáldja őket. A tanítványok ennek először nem igazán örültek és megpróbálták őket távol tartani.</i> <i>Keressetek magatoknak párt. Egyikőtök lesz a gyerek, a másik a felnőtt, aki Jézushoz akarja őt vinni. A hívásomra hozzám kell majd jönni. De vigyázzatok, mert néhány tanítvány meg akar ebben majd akadályozni! (Válasszunk néhány tanítványt, de játék közben folyamatosan cseréljük őket.)</i> A következő felszólítással hívjuk őket magunkhoz: <i>Jöjjön hozzám az a gyerek, aki ... barna hajú, kék pulóvere van, tud biciklizni, tud úszni, szépen rajzol, stb.</i></p> <p>A keresztelő <i>Nem csak régen akarták odavinni a szülők a gyerekeket Jézushoz, A keresztelőkor ma is ez történik, Isten mindegyikünket néven nevez és Hozzá tartozhatunk. Aki hallja majd a nevét, jöjjön hozzám.</i> Név szerint szólítsuk magunkhoz a gyerekeket. Amikor odaér, öleljük meg, és mondjuk neki: <i>Örülök, hogy hozzánk tartozol.</i> A második gyermektől tegyük hozzá: <i>Nézd, itt van már egy testvéred!</i> és fogják meg egymás kezét. A végén egy kör alakuljon ki a sok testvérből.</p> <p>Isten gondviselése Osszuk a gyerekeket több csoportba, majd adjunk minden csoportnak egy ugrálókötelet.</p> <p><i>Isten csodálatosan megteremtette ezt a világot és gondoskodik a benne élőkről. Lássuk csak mit tanultunk, ki mindenkiről!?</i> Formáljon minden a csoport az ugráló kötelekből: madarat, virágot, embert.</p> <p><i>Bizony Isten gondoskodik rólunk. Milyen jó, hogy ma reggel is felvehettük a kedvenc pulóverünket!</i> Formáljon minden a csoport az ugrálókötelekből pulóvert.</p> <p><i>És hozzá illő nadrágot is vehettünk, hogy meg ne fázzunk.</i> Formáljon minden a csoport az ugrálókötelekből nadrágot.</p> <p><i>Isten gondoskodását a szüleinken keresztül érezhetjük.</i> Adjunk a gyerekeknek még ugrálóköteletet és formáljon minden a csoport az ugrálókötelekből anyukát vagy apukát, vagy egymás után mind a kettőt.</p>	<p>elegendő hely a mozgáshoz</p> <p>elegendő hely a mozgáshoz és kör alkotásához</p> <p>ugrálókötelek, elegendő hely a formák elkészítéséhez</p>
Záró	Reflexiók a gyerekek készéről.	elegendő hely a

feldolgozás	Kérdésekkel segítsük őket: ❖ Hogy éreztétek a mai órán magatokat? ❖ A feldolgozott történetek közül melyik számotokra a legkedvesebb? Miért? ❖ Melyik játék tetszett a legjobban? Miért?	körbeüléshez
Ima	A hitoktató imádságban köszönje meg a tanulás lehetőségét és a közösséget.	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

1. Gyerekeknek szóló ének: Isten szeret minden gyermeket.

(Forrásanyag: <https://www.youtube.com/watch?v=f4nohxnewNg>)

2. Jézus hívja a gyermekeket

Cél: megmutatni a gyermekeknek, hogy fontos az Úr Jézus Krisztus számára

Központi igazság: Jézus azt akarja, hogy hozzá jöjj

Tudja: Jézus szeret téged

Érezze: Jézus szeretetét

Tegye: jöjjön Jézushoz. Imádkozzon a világ gyermekeiért, hogy jöjjenek Jézushoz

Bibliai szó: jöjj

Aranymondás: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket és ne tiltsátok el őket tőlem..” (MK. 10,14)

Szemléltető eszközök:

- család, emberfigurák - papírbáb
- különböző nemzetségű gyerekek - papírbáb
- ábrák a bibliai leckéhez: Jézus, tanítványok, tömeg, gyermekek
- névtáblák színes papírból, a gyerekek neveivel, esetleg fényképeivel
- órásföldgömb
- kartonból készített házikó, nyitható ablakokkal, ajtókkal, beragasztott ígérésekkel, kérdésekkel
- mágneses számok 1-12

Játék menete: a tanulók megkapják a névtáblájukat (játékosan: kinek a neve kezdődik „A” betűvel, kire jellemző a .... tulajdonság, stb.). A tanulók mesélhetnek családjukról, önmagukról.

A „bemutatkozás” után meghallgatják közösen az „Isten szeret minden gyermeket” c. éneket. A papír bábokat kikeresik, felismerik (nemzetiség, bőrszín), majd az Óriásföldgömbre rögzítik.

Beszélgetés arról, hogy Jézus nem személyválogató, ő mindenkit magához hív: gyereket, felnőttet, nemzetiségtől, bőrszíntől, társadalmi pozíciótól függetlenül.

Beszélgetés a Jézushoz való tartozás feltételéről - egyedül, hit által, kegyelemből.

(Forrásanyag: Most taníts Jézus szeretetéről és gondoskodásáról. 2. kötet. Vasárnapi Iskolai Szövetség. Pécel. 1992. 23-24 old.).

TEMATIKAI EGYSÉG: ISTEN MINDIG ODAFIGYEL RÁD

Bevezetés a tematikai egységhez

A témakör fő feladata annak a kiemelése, hogy Isten nemcsak odafigyel a gyermekeire, hanem gondot is visel róluk. Az elsősök számára ez a következő témákban kerül kiemelésre:

téma	gyülekezeti óraszám	egyházi iskola óraszám	fő hangsúly
Jézus lecsendesíti a tengert (Mt 8, 23-27)	1	1	Jézus Úr a természet erői felett is!
Jézus segít legyőzni a félelmet	1	1	Jézus segít legyőzni a félelmet
Jézus csodát tesz, az 5000 megvendéglése (Jn 6,1-15)	1	2	Jézus Úr az éhség fölött is!
Ismerkedés az imádsággal (Mt 6,1-13)	1	1	Köszönjük meg Istennek az ételleinket!
Érzéseink: nagylelkűség	0	1	Te is lehetsz nagylelkű és adakozó!
Értékes vagyok	1	1	Isten szemében minden ember értékes
Az elveszett bárány (Lk 15,1-17)	1	1	Isten keres Téged!
Érzéseink: ragaszkodás	0	1	Nemcsak embereket lehet szeretni, hanem Istent is.

20. JÉZUS LECSENDESÍTI A TENGERT (Máté 8,23-27)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Biblia magyarázó jegyzetekkel, Budapest, 2010; Bibliai nevek és fogalmak, Evangéliumi Kiadó, 1988; Brinke, G.R.: Jegyzetek Máté evangéliumához, Evangéliumi Kiadó, 2001; Jubileumi kommentár, Budapest, 1983; Keresztyén Bibliai Lexikon I-II., Kálvin Kiadó, 2004; Stauffer, Ethelbert D.Dr.: Az Újszövetség theológiája, Debreceni Ref. Theol. Akad. Tanulmányi Füzetek 1. sz.; Remmers, Arend: A Biblia képei és szimbólumai, Evangéliumi Kiadó, 2003)

Genezáreti tó – A Genezáreti tó Izrael legnagyobb édesvizű tava. Az Ószövetségben Kinneret-tóként találkozunk vele. Ismert még Tiberias-tó (Tibériás városáról, amelyet Heródes Antipas építtetett ki magának székvárosként, kapta ezt a nevet.), Galileai-tenger (Galileában található) néven. Jelenleg a Föld legalacsonyabbán (209 méterrel a tengerszint alatt) fekvő édesvizű tava. Hossza mintegy 21 kilométer, legnagyobb szélessége 13 kilométer. Kerülete mintegy 53 kilométer, területe 166 km², legnagyobb mélysége mintegy 43 méter. Bár földalatti források is beleömlenek, fő táplálója a Jordán folyó, amely észak-déli

irányban keresztülfolyik rajta. A tavat hegyek veszik körül, de alacsony fekvése miatt gyakran hirtelen érkező viharok korbácsolják. Jézus idejében a tavat települések szinte folytonos láncá vette körül és jelentős volt a kereskedelmi és az átkelő forgalom a tavon. A tó halban gazdag, így a mellette fekvő falvak lakosságának foglalkozása főként a halászatra koncentrált.

hajó – Izrael folyói nem voltak alkalmasak a hajózásra, ezért csak a Genezáreti tavon közlekedtek. Ott is csak halászcónakok, amelyek kisebb, háromszög alakú vitorlával hajóztak. Maguk a hajók kicsik voltak. Hátsó végükben, sátorral védett helyen találhattak védelmet a halászok a szélétől és az esőtől. Jézus ezen a helyen aludhatott (vö. Mk 4,38).

Az ókorban a hajózás veszélyes volt, ezért az emberi élet jelképeként is megjelenik, illetve az emberi élet Istentől való függőségét is szimbolizálja.

hullámok – A tenger hullámai gyakran úgy jelennek meg, mint valami legyőzhetetlen hatalom képei, amelyek azonban mégis Isten hatalma alá vannak vetve, így uralkodik még felettük is (Jób 38,11; Zsolt 65,8).

kicsinyhitűség – Kishitűként vagy kicsinyhitűként azt a hívő embert jellemzi Jézus, akinek valamilyen külső vagy belső tényező hatására megrendül a hite. Máté evangéliumában négyszer találkozunk ezzel a kifejezéssel (Mt 6,30; 8,26; 14,31;16,8).

követés – Máté evangéliumában a történet tulajdonképpen már a 18. verssel kezdődik. Vagyis a vihar lecsendesítésének történetét is a követés nézőpontjából értelmezi. Jézus az, aki elsőként beszáll a hajóba, a tanítványok pedig követik.

ráparancsolt – A ráparancsolt kifejezés erejét mindhárom evangélista feljegyezte (Mt 8,26; Mk 4,39; Lk 8,24). Jézus természet feletti hatalmát fejezi ki: Úr a tenger és a vihar felett is.

„Uram, ments meg minket, elveszünk!” – Az „Uram” megszólítást mind a tanítványok, mind pedig a Jézushoz folyamodók szívesen használták, mint méltóságjelző kifejezést. Az Úr olyan méltóságjelző, amely mindenekelőtt Jézus tanítói tekintélyére vonatkozik, de közben háttérbe szorítja a rabbi nevet. Olyan értékelést nyer, amely messze túlmegy a tanítói hivatáson, kifejezi, hogy Jézus hatalommal bír. A tanítványok talán sokáig tétovázáltak, mielőtt felmérték kelteni, de a veszély nagysága legyőzte tétovázásukat. A rémülettől hajtva ébresztik fel Jézust. vihar – Izrael éghajlata a mai napig az erősen hullámzó, nagy értékkülönbség jellemző. Nem csak az éghajlatok változásában tapasztalható ez nagy különbség, hanem a nappalok és éjszakák hőmérsékletében is. Évszaktól függetlenül fújnak helyi jellegű, időszakos szelek. Mivel azonban a Genezáreti tavat hegyek veszik körül, ezek a szelek időnként felerősödnek, és olyan erővel csapnak le a tóra, hogy percek alatt vihar támad belőle.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A félelem egyik forrása a fenyegetettség. A félelem kiszorítja a hitet és bizalmatlanságba taszítja az embert.

Bár beiskolázás előtti korban gyerekeknél a hangos zajoktól való félelem igen gyakori, de ezek fokozatosan eltűnnek kisiskolás korban. Mindezek ellenére sok gyermeknél, mindennapjaikat is nehezítve, megmaradnak ezek a félelmek. A **villámoktól és a mennydörgéstől** túlzottan féltő **gyermekek** rendszeresen figyelik az időjárást és sokszor visszariadnak a szabadtéri tevékenységektől, mint például a sport, akkor is, ha a legkisebb felhőt meglátják az égen.

A tenger lecsendesítésének történetében a tanítványok félelmét is a külső körülmények váltják ki. Amíg ezekkel a körülményekkel nincsen baj, addig nekik sincs semmi gondjuk. Mihelyt azonban romlanak a körülmények és hirtelen viharban találják magukat, a félelem beeszi magát a szívükbe. Jézus ott van ugyan velük, de ők csak a megváltozott körülményekre képesek figyelni.

- Ez a történet kiválóan alkalmas arra, hogy a vihartól, villámlástól, mennydörgéstől féltő gyermekeket bátorítsuk.

- A történeten keresztül megismertethetjük velük, hogy Jézusnak a természet erői is engedelmeskednek, mert hatalma van felettük.
- Biztathatjuk őket, hogy amikor már teljesen kétségbe esetnek érzik magukat, Jézushoz bátran kiálthatnak.

A történetből kidomboríthatjuk a nagy vihart és a nagy félelmet (amivel ők is küzdenek), de csak abban az esetben, ha a tanítványok megnyugvása és Jézus hatalma még jobban kiemelkedik a történetmondás és a feldolgozás során. A cél, hogy rámutathassunk, Jézus még ezeknél is nagyobb.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

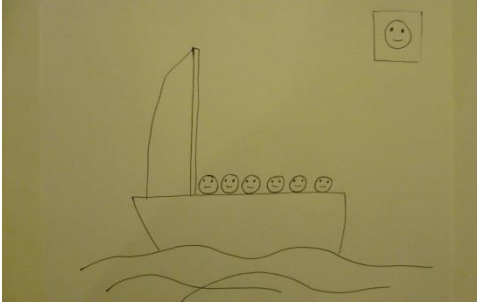
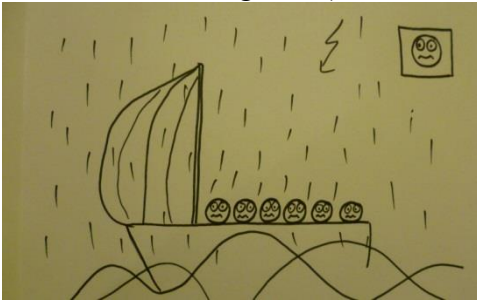

Fő hangsúly: Jézus Úr a természet erői felett is!

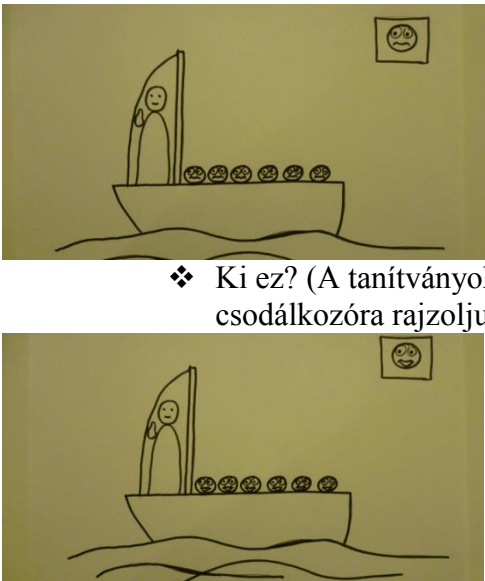
Kognitív cél: A történeten keresztül ismerjék meg, hogy Jézusnak a természet erői is engedelmeskednek.

Affektív cél: Ne féljenek a vihartól, hanem kapaszkodjanak bele abba a tudásba, hogy Jézusnak hatalma van a vihar felett is. Szerezzenek tapasztalatot az imádság hatásáról.

Pragmatikus cél: Fogalmazzák meg saját szavaikkal, hogy azért engedelmeskedik Jézusnak a szél és a tenger, mert Úr felettük is.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Találós kérdések</p> <p>Honnan jön? Senki se tudja. Azt se, merre visz az útja. Kéményeken furulyáz, Tőle lobban a parázs. Hátán felhő lovagol, Nád előtte meghajol. A fák róla beszélnek, Minek hívják, no? (Szélnek) Hol vizet önt, hol havat int, Hol jeget szór fejedre, S elszáll - pedig szárnya sincsen - Nyugatra, keletre. Mi az? (Felhő)</p> <p>Fenn is van, lenn is van, kinn is van, benn is van, néma is, zenél is, lágymély is és kemény is, fehér is, szürke is, lomha is, fürge is. Mi az? (Víz)</p> <p>„Esőcsinálás”</p> <p>A játékvezető középen állva sorba ránéz a gyerekekre, akinek a szemébe néz, annak át kell vennie a mozdulatát, és addig folytatni, amíg egy újabb mozdulattal ismét ahhoz a gyermekhez ér. A mozdulatok sorrendje: - két tenyér összedörzsölése folyamatosan –</p>	<p>Az első gyermek nagyon kedveli a játékos feladatokat és a találós kérdéseket. A találós kérdések gondolkodásra serkentik, és az anyanyelvi nevelés területén eredményesen alkalmazhatóak.</p>

	<p>szél susogása</p> <ul style="list-style-type: none"> - gyors csettintés mindkét kézzel – csepeg az eső - két tenyérrel gyors tapsolás a combokon – egyre jobban zuhog - marad az előző, mellette két lábbal dobogás a padlón – ez a viharos eső hangja, a csúcspontja <p>Majd visszafelé: taps a combokon, taps két ujjal a tenyérben, gyors csettintések, két tenyér összedörzsölése.</p>	<p>A Nóé bárkájánál alkalmazott „esőcsinálás” játékkal teremtjük meg az óra hangulatát, majd beszélgetünk az eső, zivatar keletkezéséről, a szél mozgásáról, erejéről és fajtáiról.</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Történetmondás vázlata: Táblarajzzal a következő képen taníthatjuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ A tanítványok beszállnak Jézussal a hajóba. <ul style="list-style-type: none"> ❖ A vihar. (Kidagad a vitorla, nagy hullámok, eső és villám, a tanítványok szeme kikerekedik, és a szájuk legöbül.) <ul style="list-style-type: none"> ❖ Jézus alszik. ❖ A tanítványok felébresztik Jézust. (Jézus feláll a hajó orrába.) <ul style="list-style-type: none"> ❖ Jézus lecsendesíti a tengert. (Felemelt kezét rajzolunk) 	<p>A történetet vizuálisan is magukévá tudják tenni, és az ábrák folyamatos kiegészítésével végig fent tudjuk tartani a figyelmet.</p> <p>A kezdő képet rajzoljuk meg előre, majd a történet elbeszélése alatt fokozatosan egészítsük ki, ill. töröljünk le róla részleteket. A hajó szemszögéből mondjuk el a történetet.</p>

	<p>Jézusnak, letöröljük az esőt, a villámot és a hullámokat.)</p> <p>❖ Ki ez? (A tanítványok száját csodálkozóra rajzoljuk.)</p> <p>Másik lehetőség: Nagyon jól lehet a tanítást úgy is végigvinni, hogy eldramatizáljuk. Egy kék lepedő az alap (ami a tengert jelképezi), erre mehet rá egy takaró (akár barna színben), ami a csónakot jelképezi. Ide szállhatnak be a tanítványok Jézussal együtt.</p>	<p>A gyerekek személyesen is a részeseivé válnak a történetnek. Anyagszükséglet: kék lepedő, barna takaró</p>
<p>Aranymondás</p>	<p>„Ki ez, hogy a szelek is, a tenger is engedelmeskednek neki?” Máté 4,27</p>	<p>Mutogatva tanítsuk meg az aranymondást: Ki ez, – tárjuk szét csodálkozva a kezünket hogy a szelek is, – nyújtsuk előre mindkét kezünket, majd jobbra-balra lengessük egyszerre mindkettőt a tenger is, - mindkét kezünkkel hullámzó mozdulatokat tegyünk engedelmeskednek – szalutáljunk neki – mutassunk felfelé.</p>
<p>Elmélyítés</p>	<p>Viharos tenger A gyerekek álljanak fel, utánozzák a szél zúgását és a víz hullámozását a hitoktató instrukciói alapján. Ha a szél lágyan fúj, kis hullámzó mozdulatokat, ha erősen, nagyobb hullámzó mozdulatokat végezzenek a kezükkel, miközben utánozzák a szél hangját is. A hitoktató kiáltására hirtelen abbahagyják, és „elül a vihar”. A mozdulatokat végezhetik</p>	<p>Mindkét változat koncentrációt igénylő játék, hiszen figyelni kell az utasításokat. Ugyanakkor fejleszti a mozgáskoordinációt és az egymásra való odafigyelést is. Az aranymondás kérdésére</p>

	<p>egyedül, vagy körbe állíthatjuk őket és megfoghatják egymás kezét. A vihar elülte után elmondjuk közösen az aranymondást, majd mindenki megválaszolja a kérdést saját szavaival. Vagy: A sportmérkőzéseken tapasztalható a nézők hullámmozgása. Ezt alkalmazhatjuk az osztállyal olyan módon, hogy padsoronként előről hátra, vagy padsorok között egyik oldalról a másikra végzik a hullámozgást. Közben itt is utánozhatják a szél hangját. A hullámok nagyságát, a vihar erősségét itt az egyre gyorsabb mozgás jelenti. A hitoktató kiáltására hirtelen abbahagyják, és elül a vihar. A vihar lecsendesedése után közösen elmondjuk az aranymondást, majd mindenki megválaszolja a kérdést saját szavaival. Hullám: A gyerekek körben ülnek. A hitoktató a kör közepén áll, és vezényszavakkal irányítja a játékot. Ha azt mondja „Hullám jobbra!”, akkor mindenki a tőle egyel jobbra ülő társa helyére ül. Ha azt mondja „Hullám balra!”, akkor mindenki a bal oldali társa helyét foglalja el. Ha azt mondja „Vihar!”, akkor mindenki feláll, helyet cserélnek, de senki nem ülhet a szomszédos székekre. Aki nem talál magának helyet és állva marad, az lesz a következő körben az irányító Munkafüzet feladata</p>	<p>adott saját megfogalmazású válasz a pragmatikus célt segíti.</p> <p>Feszültségoldó játék, amelyben a vihar szó nem félelmet kelt, hanem kellemes izgalmat. Szükséges elegendő hely a mozgáshoz, székek. Munkafüzet, 2. feladat</p>
Énekjavaslat	Jézus hív Vihar zúg	Tankönyv, ének melléklet, 73. és 74. oldal
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	Munkafüzet, 1. feladat (Házi feladatként is adható.)

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Parókia Portál: <http://izraelbeutazunk.parokia.hu/hir/mutat/1060/>

2. Papírhajó hajtogatás

3. Gyurmából, agyagból, spatulából hajó készítése

4. Szélzsák készítése:

<http://jatszunkgyerekekkel.blogspot.sk/2011/03/szelzsak-1.html>

5. Hógömb helyett „vihargömb”:

6. Feldolgozáshoz alternatív javaslat

A sportmérkőzéseken tapasztalható a nézők hullámmozgása. Ezt alkalmazhatjuk az osztállyal olyan módon, hogy padsoronként előről hátra, vagy padosorok között egyik oldalról a másikra végzik a hullámozgást. Közben itt is utánozhatják a szél hangját. A hullámok nagyságát, a vihar erősségét itt az egyre gyorsabb mozgás jelenti. A hitoktató kiáltására hirtelen abbahagyják, és elül a vihar.

A vihar lecsendesedése után közösen elmondjuk az aranymondást, majd mindenki megválaszolja a kérdést saját szavaival.

Feszültségoldó játék, amelyben a vihar szó nem félelmet kelt, hanem kellemes izgalmat.

7. Hajó a viharban (drámapedagógiai játék)

A gyerekek székeken körben ülnek. A játékvezető középen áll és egy rövid bevezető történetet mesél el: Hajón utazunk és nagy viharba keveredtünk. Óriási hullámok között hánykolódunk. Elhangoznak a következő mondatok:

-Jön a hullám balról! Ekkor a gyerekeknek át kell ülni a jobb oldalukon lévő székre. Természetesen mindenkinek egyszerre kell mozdulni.

-Jön a hullám jobbról! Ekkor a gyerekeknek át kell ülni a bal oldalukon lévő székre.

Itt is egyszerre történik a mozgás.

-Hajótörés! Ekkor mindenkinek egy új széket kell elfoglalni. A játékvezető is helyet keres magának.

Akinek nem jutott hely az áll középre és mondja a 3 mondatot szabadon választott sorrendben.

Megjegyzés: Az óra elején és végén is játszható mozgásos játék, mely során a gyerekek gyakorolják a jobb-bal felismerését.

8. Történetmondás: Nagyon jól lehet a tanítást úgy is végigvinni, hogy eldramatizáljuk. Egy kék lepedő az alap (ami a tengert jelképezi), erre mehet rá egy takaró (akár barna színben), ami a csónakot jelképezi. Ide szállhatnak be a tanítványok Jézussal együtt.

9. Félelmetessé válhat... (drámapedagógiai játék)

Kiválasztunk néhány hétköznapi tárgyat, letesszük a földre és köré ülünk. Egyet megfog a kezdő játékos és azt mondja: Félelmetessé válhat ez a tárgy, ha/amikor....

A befejezett mondat után átadja a melléte ülőnek, aki szintén elkezd: Félelmetessé válhat ez a tárgy, ha/amikor.... Így megy körbe a kiválasztott tárgy. Pl.: vödör Félelmetessé válhat ez a tárgy, egy kiscica számára, ha ráborítom. Félelmetessé válhat ez a tárgy, ha hideg vízzel van tele és rám akarják önteni.

Megjegyzés: asszociációs gyakorlat, kommunikációs készséget fejlesztő játék. Számíthatunk humoros variációkra. Átvezetés lehet a valódi félelmek megfogalmazásához.

10. Drámapedagógiai játék: jobbra-balra-előre

A játék leírása: Körben állunk. A tenyerünket magunk előtt összetesszük, mint, amikor imádkozunk. A játékvezető kezdi, az összezárt tenyerével a tőle jobbra álló gyerek felé mutathat, vagy a tőle balra álló felé mutathat, vagy bárkire mutathat. A lényeges, hogy a különböző irányokba való mutatáshoz társul egy-egy szó is:

Jobbra mutatás: félek

Balra mutatás: nem félek

Bármely más gyerekre mutatás: imádkozom.

A kezdés után az a gyermek, akire rámutatott a játékevezető, folytatja a játékot valamilyen irányba a megadott szabály szerint. megjegyzés: jó először próba köröket tartani: Mindenki csak jobbra mutat és mondja félek, a következő körnél mindenki balra mutat és mondja: nem félek, Majd bárkire mutathatunk csak jobbra vagy balra nem és mondjuk imádkozom.

11. Gyerekeknek szóló ének: Isten szeret minden gyermeket.

(Forrásanyag: <https://www.youtube.com/watch?v=f4nohxnewNg>)

12. Jézus hívja a gyermekeket

Cél: megmutatni a gyermekeknek, hogy fontos az Úr Jézus Krisztus számára

Központi igazság: Jézus azt akarja, hogy hozzá jöjj

Tudja: Jézus szeret téged

Érezze: Jézus szeretetét

Tegye: jöjjön Jézushoz. Imádkozzon a világ gyermekeiért, hogy jöjjenek Jézushoz

Bibliai szó: jöjj

Aranymondás: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket és ne tiltsátok el őket tőlem..” (MK. 10,14)

Szemléltető eszközök:

- család, emberfigurák - papírbáb
- különböző nemzetiségű gyerekek - papírbáb
- ábrák a bibliai leckéhez: Jézus, tanítványok, tömeg, gyermekek
- névtáblák színes papírból, a gyerekek neveivel, esetleg fényképeivel
- órásföldgömb
- kartonból készített házikó, nyitható ablakkal, ajtókkal, beragasztott igerészekkel, kérdésekkel
- mágneses számok 1-12

Játék menete: a tanulók megkapják a névtáblájukat (játékosan: kinek a neve kezdődik „A” betűvel, kire jellemző a .... tulajdonság, stb.). A tanulók mesélhetnek családjukról, önmagukról.

A „bemutakozás” után meghallgatják közösen az „Isten szeret minden gyermeket” c. éneket.

A papír bábokat kikeresik, felismerik (nemzetiség, bőrszín), majd az Óriásföldgömbre rögzítik.

Beszélgetés arról, hogy Jézus nem személyválogató, ő mindenkit magához hív: gyereket, felnőttet, nemzetiségtől, bőrszíntől, társadalmi pozíciótól függetlenül.

Beszélgetés a Jézushoz való tartozás feltételéről - egyedül, hit által, kegyelemből.

(Forrásanyag: Most taníts Jézus szeretetéről és gondoskodásáról. 2. kötet. Vasárnapi Iskolai Szövetség. Pécel. 1992. 23-24 old.).

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat

„Színezd ki a képet a megadott jelek szerint!”

Instrukció: akár előre készíthetünk egy olyan változatot, ahol a jelek a megadott szín szerint találhatóak.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 299. dics. Jézus hív bár(hk. szerinti magasságban)

Református Énekeskönyv: 269. dics. Jézus nyájas és szelíd

Hittan Könyv: Vihar zúg

Bábos feldolgozás. Készítette: Kustárné Almási Zsuzsanna

Bevezető gondolatok

Pantha rei- minden változik, minden folyik, mondja a görög mondás. Ősi tudás, igazság ez a világról, a teremtettségről, amelyben élünk, magunkról, az életről. Úgy is mondhatjuk: a múlandóságról. Hiszen mi másról szólna a változás, mint az elmúlásról, arról, hogy a teremtettség minden egyes része, részecskéje állandó mozgásban, változásban van. Ami egyik percben még igaz, a következőben már elmúlt, már továtűnt, hogy átadja helyét valami újnak. A sejtektől az óceánig minden így működik. Mi is. Testileg, lelkileg, szellemileg. Hiszen az is változás, ami kívülről nem látszik, amit talán meg sem tudunk szavakkal fogalmazni, csupán érezzük: azt, hogy hogyan változunk a hétköznapi terhek, benyomások, örömök hatására, hogyan formálnak bennünket a felénk jövő, vagy tőlünk induló szavak, gondolatok.

Ezek többnyire csak apró karcolatok, lenyomatok, rések az életünkön, amelyek csak fokozatosan repesztik szét a megszokott burkot.

Van azonban olyan változás is – és ki ne tudná! – ami áradásként seper el mindent, ami régi, ami felkavar, ami megrémít, ami úgy újít, hogy először romba dönt.

Örökkön háborog a tenger
Örökkön zúgnak aombok
Örökkön fájdalmas az ember
Örökkön kicsik a dolgok.

(József Attila)

Ilyen a kor is, amiben élünk. Ahol elhordozhatatlanul sok a változás. Naponta indul meg a föld (szó szerint), naponta csapnak össze a fejünk felett a hullámok.

Ebben a változásra ítélt világban azonban kezdettől jelen van a tudás arról, hogy kell lennie egy nyugvópontnak, változhatatlannak, ami az, ami és az is marad. Örökkévaló.

Jézus alszik, pihen, miközben összecsapnak fejük felett a hullámok. Békésen pihen a hajó mélyében. Ő a megnyilvánult örökkévalóság, a nyugodt erő, a szilárd pont. A változhatatlan a változóban.

Az emberi élet velejárója a félelem. Sok mindentől félünk, szorongunk, de úgy tartják mindezek a legősibb félelmünkre vezethetők vissza: a halálfélelemre, az elveszettségtől való félelmünkre. Ezt fogalmazták meg történetünkben a tanítványok is a vészhelyzet csúcán, a legnagyobb kétségbeesésben: „Mester, Mester, elveszünk!” (24. vers).

A jézusi magatartás éppen ellenpontja ennek a kétségbeesett kiáltásnak. Isteni minőségében lép fel, és nem csupán amiatt, mert az elemeknek parancsol, hanem, mert nincs benne félelem, nem billen ki az egyensúlyából. Ő az, akihez lehet idomulni, de akit fel kell ébreszteni. Magunkban is. Akkor, amikor a legnagyobb a háborgás, a háborúság, amikor legnagyobbak a hullámok. Jézus nem ébred magától – a tanítványoknak át kell élniük a helyzet tarthatatlanságát, teljes mélységig át kell élniük a válságot a nehézséget. Ebben rejlik az igazi átváltozás lehetősége.

Cél meghatározása:

A szorongást, a krízishelyzetekben feltörő félelmet már az egészen kis gyermekek is átélik, megtapasztalják. Gyakran azonban ezt nem tudják verbálisan megfogalmazni, kimondani, sokkal inkább belülről „támadó”, emésztő erővé válik, ami megjelenik a viselkedésben, szociális környezetben, legrosszabb esetben személyiségtorzuláshoz vezet.

Egy kicsi gyermek számára a történetben megjelenő szimbólumok ereje által „tudatosíthatjuk”, hogy a félelmeinktől van egy magasabb erő, ami nekünk is segíthet egy – egy krízishelyzetben. Természetesen ez nem verbálisan kimondható tézis, hanem belső megtapasztalásra épül. Ebben segít a játék.

Motiváció

A történet egyik lehangsúlyosabb szimbóluma a víz, a tenger. Olyan archaikus szimbólumok ezek, amelyek minden nagy kultúrában megjelennek. A víz egyrészt az élet forrása, másrészt a megtisztulás eszköze, a regenerálódás, az újjászületés eleme.¹³ Az életet adó volta mellett a káoszba való fulladásnak, a halálnak és az elnyelésnek is a közege. (gondoljunk Noé történetére!)

A benne rejlő, folyton átalakuló energiák miatt mentális szinten az emberi érzelmeket jeleníti meg.

A Szentírásban is gyakran megjelenik a víz, mint szimbólum, Ó-és Újszövetségben egyaránt. A következőkben erre a jelképre épül az újszövetségi történet feldolgozása. Motivációként javaslom a következő játékot. Ehhez szükség van egy vékony ún. takarófóliára (háztartási-és gardaboltokban beszerezhető), egy két fa- vagy üveggolyóra, zenelejátszóra, és viszonylag nagy helyre, ahol a csoport kört alkotva meg tudja fogni a fóliát. Ha erre nincs lehetőség, több egymást követő csoportban is játszható ez a játék.

Lehetőleg olyan zenét válasszunk, ami lassabban indul, majd erősödik. Lehet klasszikus, de könnyűzene is.

A játék lényege a következő: a csoport a zene ritmusára elkezdi mozgatni a fóliát. Az anyag minőségéből adódóan nagyon szép, könnyed, vízszerű mozgás jön létre. Ahhoz, hogy ez megmaradjon, és ne essünk ki a ritmusból, a csoport tagjainak figyelni kell egymásra, átvenni a másik „ritmusát”, illetve továbbadni a sajátunkat, úgy, hogy közben egységben maradunk a többiekkel. A zene, a mozgás, a koncentráció elmélyült állapotot hoz létre – a víz ringatását idézve.

Nehezíthetjük és játékosabbá tehetjük ezt a gyakorlatot azzal, ha mozgatás közben egy üveg- vagy fagolyót ejtünk a fóliára. A feladat az, hogy ez golyó ne essen le.

Történet felvezetése

Ilyen lágyan, finoman hullámozott a Genezáreti- tó, amikor Jézus arra kérte a tanítványait, hogy hajózzanak át a túlsó partra. A tanítványok közül többen tapasztalt hajósok voltak, hiszen mesterségük a halászat volt. Mivel szép idő ígérkezett, miután beszálltak a hajóba el is indultak. Hajójuk lágyan ringatózott a vízen, éppen úgy, mint az imént az üveggolyó a fólián. Ebben a nyugalomban Jézus lepihent a hajó hátsó részében. Ekkor azonban hirtelen nagy szél kerekedett...

Történet elmondása

Feldolgozás I.

A motivációs játék során a víz nyugodt, éltető erejét tapasztalhattuk meg. A történet elhangzása után azonban úgy jelenik meg, mint egy megszelídítetlen, rapszodikus működő természeti erő. Ez a történet csúcspontja, maga a konfliktushelyzet, amely megoldásra vár. A meg-és feloldást Jézus adja a benne rejlő szilárd nyugalom.

---

¹³ Hoppál Mihály-Jankovics Marcell- Nagy András-Szemadám György: Jelképtár. Helikon Kiadó, 1990. 238.

A játék során ezeknek az ellentétes erőknek kell hangsúlyosnak lenni: a szél által felkorbácsolt viharos tenger mozgásának, és a jézusi kiegyensúlyozottságnak.

Szükséges eszközök: nagyméretű kék, zöld, türkiz textilek (lehetőleg könnyű esésű anyagok legyenek, mint a batiszt, vagy selyem), nagyobb méretű fehér lepedővászón, egy rúd, vagy seprűnyél.

A termet igazítsuk a játékhoz, azaz jelöljük ki egy játékkeret olyan módon, hogy középen szabaddá tesszük a terem egy részét.

Válasszunk ki két különböző színű, vizet jelképező textilt és négy gyermeket. Ők mozgatják majd a textileket. Ehhez az anyagok két végét kell megfogniuk, úgy, hogy azok függőleges helyzetben legyenek. Ezt úgy kell elképzelni, hogy az egyik textil két végét két gyerek tartja, a másikat úgyszintén és egymás előtt állnak.

A seprűrúdra ráerősítjük a fehér vásznat és ennek mozgatására is megkérünk egy gyermeket. Ő a vizet jelképező textilek mögött helyezkedik el, egyelőre úgy, hogy nem látjuk.

Ez a játék szavak nélkül történik, de zene, hangeffektus szükséges hozzá. Olyan zenét válasszunk, ami viszonylag csendes indításból, viharossá válik. Lehet azonban egyszerűen vihar effektet is használni (internetről letölthető).

Nyilvánvaló, hogy a textilek segítségével, azok erőteljes mozgatásával, hullámozgatásával fejezzük ki a vihart. Ez rövid ideig kell, hogy tartson, mert a gyerekek hamar elfáradhatnak, illetve a hatása is elveszhet a hosszantartó feszültségkeltésnek.

A fehér textilt (ami nyilvánvalóan Jézust szimbolizálja) tartó gyermek egy adott ponton felemelkedik, feltartva a „bábot” a víz fölé, ami ekkor elkezd csendesedni, majd megszűnik mozogni.

Az egész játék néhány percet vesz igénybe, de fontos az összehangoltság, ezért rá kell készülni. Itt is érvényes az, hogy nem szükséges egy órán belül megvalósítani mindent. Első alkalommal elég a motivációs játékot játszani és a történetet meghallgatni, arról beszélgetni.

Következő órán először az anyagokkal kell megismerkedni, megtapasztalni „mire képesek”, beszélgetni a színekről, ezek alapján kiválasztani a „szerepre” alkalmas darabokat.

Jó, ha előbb gyakoroljuk a „viharkeltést”, a Jézusfigurának a mozgását. Amikor ezeken a tapasztalatokon túl vagyunk, jöhet az összehangolódás és a játék.

Feldolgozás II.

Asztali bábjáték

Egy történet egyszemélyes eljátszása jól megvalósítható ún. asztali bábjátékkal. Ehhez általában, kis-és közepes méretű, és főleg hátulról, vagy felülről mozgatható bábokat használunk. Ezek elkészítése egyszerű, a játékhoz nincs szükség nagy térre, díszletekre, elegendő néhány jól megválasztott textil.

A tenger lecsendesítésének története viszonylag rövid, kevés párbeszéddel, szinte epizódyszerű. Ezért alkalmas arra, hogy bábos technikával, órai keretek között is eljátszható legyen.

A felülről mozgatható marionett bábtípusnak többféle fajtája létezik. Van olyan, amelynek jellemzője, hogy szinte minden porcikája külön mozog, de ez csak akkor válik igazán hatásossá, ha mozgatója tökéletesen tudja irányítani. Ez egy összetettebb felépítésű figuránál, a mozgatósínórok száma miatt nagyon bonyolult, és, ha a bábos nem uralja teljesen a szerkezetet, a mozgás könnyen darabossá válhat.

Van azonban a marionetteknek egészen egyszerű fajtája is, amelyet akár egy gyerek is életre tud kelteni. Ilyen az ún. velencei típusú marionett, amelynek szerkezete azon alapul, hogy a

báb fejéből kiáll egy drót, vagy pálcá, aminek segítségével felülről lehet megtartani és mozgatni a bábót. A végtagokra lehet zsinórokat kötni, de a legegyszerűbb változatoknál ez sem szükséges.

A következőkben leírt játéknál ezt a fajta egyszerű marionett bábtípust használjuk.

A motivációs, vagy ráhangoló játékot ebben az esetben is alkalmazhatjuk. A bábjáték ezúttal a történet elmesélésére szolgál.

Elsőként a játékteret kell „megalkotni”. Ehhez szükséges egy asztal (a tanári asztal is alkalmas), nagyobb, semleges színű textil, amivel letakarjuk az asztalt. Erre kerül a tengeret szimbolizáló színes, festett, esetleg batikolt textil.

Ha a pedagógus egyedül játszik, számolni kell azzal, hogy két kézzel nem lehet túl sok bábót és eszközt mozgatni. Ezért nem szükséges minden tanítványt megjeleníteni, csak néhány figurát készítsünk, a tanítványi kör „jelképeként”. Annál is inkább, mivel nagyon nagy hajót kellene készíteni ahhoz, hogy mindegyikük elférjen benne.

Ennél a technikánál nagyon fontos, hogy a bábok stabilan álljanak, mert gyakran „egyedül” kell hagyni, amíg a többivel játszunk. A hajót, vagy csónakot is úgy kell elkészíteni, hogy abban biztonságosan megálljanak a bábok. Ez megoldható egy merevebb anyag segítségével (pl. zsákvászon), úgy, hogy két végét elkötjük.

A játék a történet mesélésének ritmusára történik. Vigyázzunk arra, hogy ne legyen túl sok a narráció (pl. a viharjelenetnél, de a tanítványok félelmét sem elmondani, hanem eljátszani kell). Végül, ha lehetséges ne próbáljuk meg megmagyarázni a látottakat, ezáltal didaktikussá tenni, de a gyerekekkel érdemes egy „feldolgozó” beszélgetést kezdeményezni a látottakról.

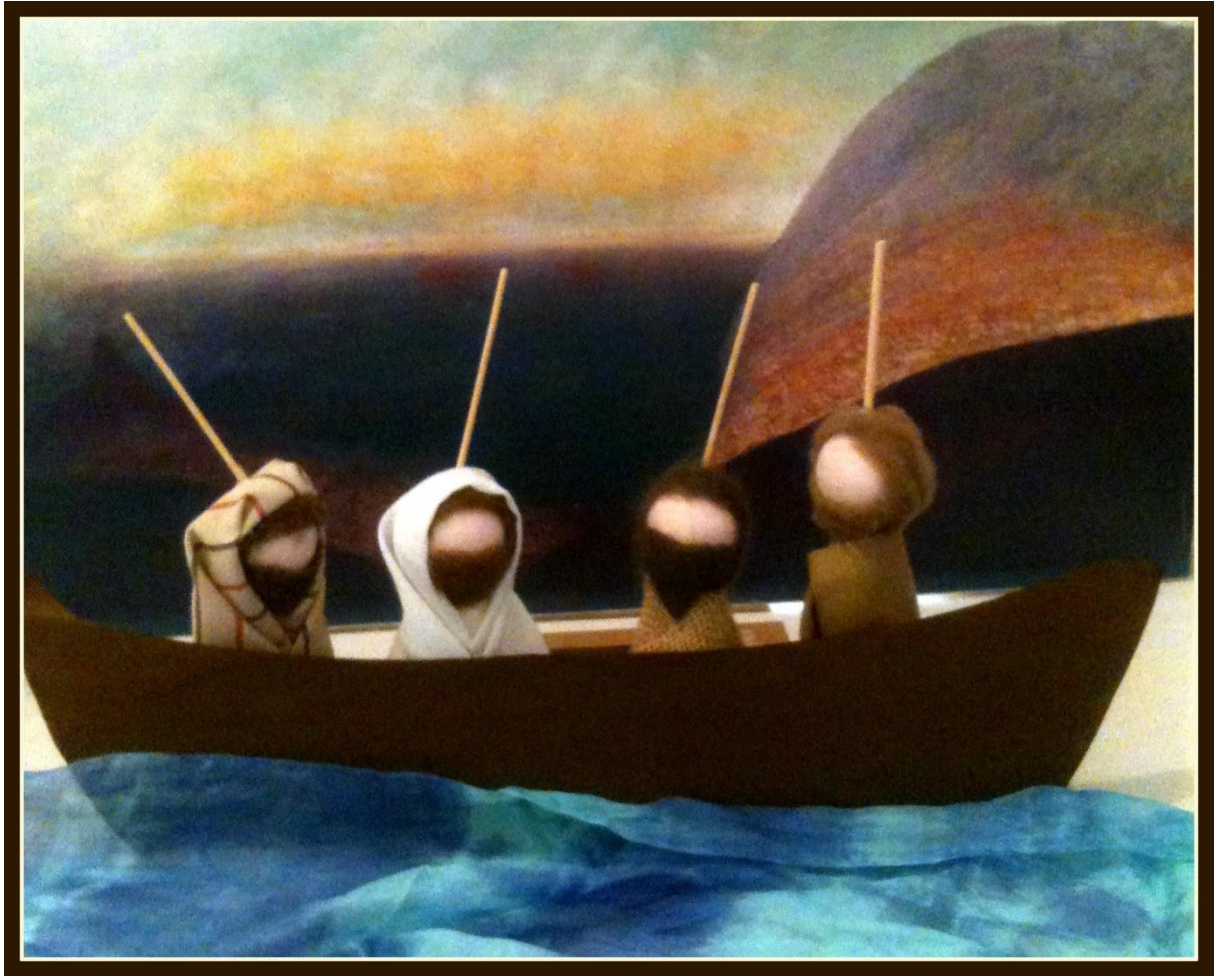
Bábkészítéshez szükséges eszközök: hungarocell gömb, hurkapálca, hobbiragasztó (technokol, pattex, egyéb ragasztók nem alkalmasak), akril festék, textilek, gyapjú, vagy fonal különböző színekben, zsákvászon, madzag

21. ISTEN SEGÍT LEGYŐZNI A FÉLELMET (Máté 8,23-27)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Biblia magyarázó jegyzetekkel, Budapest, 2010; Jubileumi kommentár, Budapest, 1983; Keresztyén Bibliai Lexikon I-II., Kálvin Kiadó, 2004)

„Mit féltek, ti kicsinyhitűek?” - Jézus csodái mindig messiási jelek. Céljuk nem a hit pótlása valamilyen „kézzelfogható” megtapasztalás által, hanem hitbeli döntés elé állítják az embert. A történetben sem a tanítványok csodába vetett hitét kéri rajtuk számon, amikor kicsinyhitűeknek nevezi őket, hanem azt a hitet, amely bármilyen körülmények közepette Rá tudja magát bízni.

„Majd felkelt, ráparancsolt a szelekre és a tengerre, és nagy csend lett.” – Jézus közbelépésére minden megváltozott. Parancsoló szavában megnyilvánult a Teremtőnek és a természet Urának hatalma. Szavára mind a szél, mind a tenger lecsendesedett. De nem csak a természet, a külső körülmények, hanem a tanítványok lelke is.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A félelem az egyik alapérzelem, mely arra figyelmeztet bennünket, hogy veszély közeledik. Tárgya lehet racionális és irracionális, attól függően, hogy intenzitása megegyezik-e a valódi veszéllyel, vagy túlzott félelmi reakció mutatkozik-e az adott helyzet veszélyességéhez képest. A félelem, mint érzés, már csecsemőkorban is megjelenik

Iskoláskorban a félelmek abszolút a realitás felé fordulnak (pl. közlekedési baleset, tűz, testi sérülések), a szociális félelmek felerősödnek, melyek közül a leggyakrabban a kortársak el nem fogadásától, a jelentős személyek (szülők, tanárok, fontos rokonok stb.) rosszallásától, az iskolai követelményeknek való meg nem feleléstől tartanak. A primitív félelmek, fantáziafélelmek, a sötétől való félelem, irreális vadállatoktól való félelem csökken, de ártalmatlan állatoktól továbbra is félhetnek, valamint a tömegkommunikáció által közvetített irreális szörnytől való rettegés is megjelenhet/fennmaradhat. Ebben a korban már tudatosan fogják fel a televízióban bemutatott lopásokat, rablásokat, gyilkossági eseteket vagy a mértéktelen drogfogyasztást, ezért óriási a szülők felelőssége, hogy mit engednek megnézni gyermekeiknek.

Tanulmányok mutatják, hogy a kisiskolás gyermekek egyharmada küzd állandóan felbukkanó félelmekkel. Nem véletlen, hogy az üres lakásba hazaérkező gyermek bekapcsolja a televíziót, hogy ne érezze egyedül magát, vagy felkapcsolja a lámpákat, hogy mindent jól lásson és észrevegyen.

- Itt lehet tehát elültetni a szívükbe, hogy Jézus mindig velük van. Nincsenek magukra hagyva a félelmükkel.
- Tanítsuk meg nekik, hogyan lehet megfogalmazni és imádságban mindezt elmondani Istennek. A félelmek kibeszélése már könnyebbséget, megnyugvást ad, hiszen van, aki velük együtt hordozza.
- Különösen is hasznos lehet, ha a hitoktató bizonyosságot tud tenni előttük. Így tapasztalatot szereznek arról, hogy bizony a felnőttek is megküzdnek a félelmeikkel, de Isten segítségével azok legyőzhetőek.

Bár a félelem olyan érzés, amit minden ember átél, vigyázzunk, ne erre fókuszáljunk csupán. Fontos, hogy a megnyugvás lehetőségét domborítsuk ki élesen. Erre szolgál az elmélyítés során az imádság, majd a feszültségoldó játék, illetve Siklós József verse.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus segít legyőzni a félelmet!

Kognitív cél: Ismerjék fel, hogy Isten akkor is velünk van, amikor félünk.

Affektív cél: Gyakorolják annak a megfogalmazását, milyen érzés keríti őket hatalmába, amikor félni szoktak, és mi jelent számukra megnyugvást.

Pragmatikus cél: Indítsuk el bennük azt a szokást, hogy imádságban bízzák rá magukat Istenre a félelmeikkel.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Ismételjük át a 299. dicséretet vagy a „Vihar tombol, zúg a szél” című éneket.</p> <p>Viharcsináló A bibliai történet ismétléséhez töltsünk meg egy tálal vagy lavórt vízzel, és tegyük bele egy papírhajót. Adjunk minden gyereknek szívószálat. A hitoktató elbeszéli ismét a történetet. Mikor oda érkezünk, hogy vihar támadt, a szívószálakkal fújjanak a vízre, ami ettől hullámszerűen fog és a hajó hánykolódik majd rajta. Hangsúlyozzuk ki a tanítványok félelmét, és hogy egyedüli megoldásnak azt látják, ha szólnak Jézusnak. Végül Jézus szavára elül a vihar. A gyerekek abbahagyják a víz fújjását, és figyeljék meg, miként csendesedik le a víz.</p> <p>Ahol ezt nem lehet megoldani, hajtogassunk a gyerekekkel papírhajót és tegyük rá kék színű plédre vagy anyagra. Guggoljanak a gyerekek a pléd köré, fogják meg a szélét és a vihar imitálásaként csináljanak a kezükkel hullámszerű mozdulatokat. Óvatosan fel is emelhetik a plédet, és úgy mozgathatják.</p> <p>Beszélgessünk a gyerekekkel a tankönyv képei és feladatai segítségével</p>	<p>A történet játékos ismétlése. Vigyük magunkkal nagyméretű szemetes zsákot a tál alá, így megakadályozzuk, hogy vizes legyen a pad vagy a talaj. Nagy létszámú csoportnál több tálal is megtölthetünk, hogy mindenki részt vehessen lökdösés nélkül a „viharcsinálásban”.</p> <p>Anyagszükséglet: Lavór vagy tál, papírhajó, szívószálak, szemetes zsák</p> <p>Anyagszükséglet: Kék színű pléd vagy anyag Tankönyv, 52-53. oldal</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>A félelmet a gyerekek is ismerik, és gyakran küzdenek vele. Beszélgessünk velük a következő dolgokról:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Mitől szoktak félni? Nyugodtan felsorolhatják több félelmüket is. ❖ Kitől szoktak segítséget kérni? ❖ Hogyan szokta őket az a valaki megnyugtatni? Mitől érzik magukat 	<p>A kérdések lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek megnyílhassanak, feltárhassák félelmeiket. Egyben lehetőséget ad, hogy a megfogalmazott cél felé terelje a gyermekeket. Terítsünk a földre kék színű</p>

	<p>ismét biztonságban?</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Mindig tud az a valaki segíteni? Mi szokott történni, ha nincs a közelükben senki? ❖ Jézus mindig velük van, bármikor tud segíteni, ha kérjük. Nem csak a természet erői nyugodtak le Jézus szavára, hanem a tanítványok is. Őket is szeretné megnyugtatni. ❖ Jó, ha a hitoktató is bizonyosságot tud tenni, hogyan nyugtatta meg őt Jézus, amikor valami miatt félelmet érzett. <p>Hajtogassunk a gyerekekkel papírhajót. (Ha a ráhangolódásban a „száraz” vihart játszottuk, használhatjuk azokat a hajókat.) Rajzolják rá a félelmüket. Adjuk át őket imádságban Istennek és vessük a tenger fenekére őket. (Tegyék őket a pléd alá.)</p> <p>Nagy szél fúj A körben egy játékoson kívül mindenkinek van széke. Ő a nagy szél, és akire „ráfúj”, annak mozdulnia kell. Azt mondja: „Nagy szél fúj mindazokra, akik...” és hozzá kell tenni a meghatározást, például „fekete nadrágot viselnek”, vagy „mindenkire, akinek két füle van”. Akire illik a meghatározás, annak fel kell állnia, és helyet kell cserélnie valakivel. Senki nem ülhet vissza ugyanarra a székre, amelyikről felállt és a mellette levőre sem illik ülni. Ha azt mondja a játékos, hogy „hurrikán”, akkor mindenkinek helyet kell cserélnie. Az általános felfordulásban az állva maradt játékosnak meg kell próbálnia helyet találni magának, s aki állva marad, az lesz a következő "nagy szél". Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy nemcsak külső tulajdonságok szerepelhetnek meghatározásként. Azokra is fújjon a szél, akik pl. félnek a sötétben, a kutyáktól, már nem félnek a pókoktól, stb. Vigyázni kell a testi épségére!</p> <p>Aranymondás: <i>„Ne félj, mert én veled vagyok.”</i> Ézsaiás 43,5</p>	<p>plédet, tegyük rá barna takarót (hajó) és ebben beszéljessünk.</p> <p>Anyagszükséglet: kék és barna színű pléd</p> <p>Az imádság és a hozzá kapcsolódó tevékenység lehetőséget teremt a megnyugvás megtapasztalására. Anyagszükséglet: papír, kék színű pléd Feszültségoldó játék. A játéknál elegendő hely szükséges a mozgáshoz és székek.</p> <p>Váltakozó hangerőséggel ismételjük az aranymondást.</p>
<p>Munkáltatás</p>	<p>Munkafüzet feladatai Kézműves munka: Előre elkészített kép nappal, esővel, szivárvánnyal, templommal, iskolával, házakkal. Mindenki rajzolja rá magát.</p>	<p>Munkafüzet, 1-3 feladat. Nagyméretű papíron előre készítsük el a képet. Annak a rögzítése történik ez által, hogy bárhová is rajzolja</p>

	A hozzá megtanítható vers: <i>Siklós József: Boldog tudás</i> Tudom, Jézus szeret engem, éjjel-nappal vigyáz rám, szeme bajban is fölöttem, mint esőben szivárvány. Nem félek hát, boldog vagyok, Jézust én is szeretem, templomban és iskolában, s otthon is Ő van velem.	magát, vagyis bárhol is van, Isten mindig vele van. Ezt a célt szolgálja a vers megtanulása is.
Házi feladat	Munkafüzet feladatai	Munkafüzet, 4. feladat.

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Tengeren hánykolódó hajó

<http://gyerekoldal.reformatus.hu>

/honlapok/otlettar/otlet9/jatek/nyari.htm

2. Drámapedagógiai játék: jobbra-balra-előre

A játék leírása: Körben állunk. A tenyerünket magunk előtt összetesszük, mint, amikor imádkozunk. A játékvezető kezdi, az összezárt tenyerével a tőle jobbra álló gyerek felé mutathat, vagy a tőle balra álló felé mutathat, vagy bárkire mutathat. A lényeges, hogy a különböző irányokba való mutatáshoz társul egy-egy szó is:

Jobbra mutató: félek

Balra mutató: nem félek

Bármely más gyerekre mutató: imádkozom.

A kezdés után az a gyermek, akire rámutatott a játékvezető, folytatja a játékot valamilyen irányba a megadott szabály szerint. Megjegyzés: jó először próba köröket tartani: Mindenki csak jobbra mutat és mondja félek, a következő körnél mindenki balra mutat és mondja: nem félek, Majd bárkire mutathatunk csak jobbra vagy balra nem és mondjuk imádkozom.

3. Arcjáték

A gyerekek párokba rendeződnek. Az egyik az arckifejezésével próbálja megmutatni az elégedetlenségét, félelmét. A másik gyerek lesz a szinkronhangja. Félelemtől megriadt arc – Félek a vihartól stb. A párok cseréljenek szerepet.

1. Kötélpálya

Eszközök: Spárga, székek, asztalok, víz, vödör, füles kancsó.

A résztvevőket két csapatra osztjuk.

A játékvezető – hitoktató, elkészít egy akadálypályát a székekből és az asztalokból, majd kifeszít egy kötelet az akadálypálya mentén.

A csapatok feladata, hogy a fülén keresztül madzagra erősített, vízzel teli kancsót maguk után húzzák az akadálypályán. A játékos a pálya végén levő vödörbe beleönti a vizet, az üres kancsóval a pálya elejére fut és átadja a társának. Az megtölti vízzel és elindul vele a pályán. Minden csapatnak ugyanannyi idő álljon a rendelkezésére. Az a csapat a győztes, amelyik a legtöbb vizet gyűjti a vödörbe.

(Forrásanyag: Kollár Zsolt: Játékok könyve III. Szent Gellért Kiadó és Nyomba. 156 old.)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

4. feladat

Keress 8 eltérést a két kép között! Karikázd be őket!

Instrukció: a 8 eltérés:

1. A felső rajzról hiányoznak a felhők.
2. A felső rajzról hiányoznak a madarak.
3. A felső rajzról hiányzik egy hal.
4. A felső rajzról hiányzik a vitorlás.
5. A felső rajzon a vitorla kisebb.
6. Az alsó rajzon az egyik tanítvány ruhája pöttyös.
7. A felső hajón a deszkák meg vannak rajzolva.
8. Az alsó rajzon van lent egy hosszú hullám.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 158. dics. Ha te meg nem tartasz

Dicsérvétek az Urat: 71. Szívem csendben-kánon

Dicsérvétek az Urat: 156. Mi segítségünk-kánon

22. JÉZUS MEGVENDÉGEL 5000 EMBERT

(János 6,1-15)

Gyülekezeti óraszám:1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Biblia magyarázó jegyzetekkel, Budapest, 2010; Bibliai lexikon gyerekeknek, Budapest, 1987; Bibliai nevek és fogalmak, Evangéliumi kiadó, 1988; Jubileumi kommentár, Budapest, 1983; Keresztyén Bibliai Lexikon I-II. Kálvin Kiadó, 2004)

Az 5000 ember megvendéglésének története azon kevés történet közé tartozik, amelyet mind a négy evangélista feljegyzett. Tartalmilag ugyan azonosak, János evangéliumában azonban más célt szolgál, mint a szinoptikusoknál.

Tibériás tavának túlsó partjára - János ezzel a megnevezéssel pontosítja a helyet, ahová Jézus elvonult. A Galileai tó azt a részét jelölte, ahol Tibériás város feküdt. Tibériás városát Heródes Antipas építtette ki magának székvárosként.

nagy sokaság követte – Jézus csodákban megnyilvánuló erejét látva sokan meg voltak győződve arról, hogy nagy próféta és Isten küldötte. Az evangéliumban nincs említve, mint a szinoptikusoknál, hogy Jézus egész nap tanított és gyógyított, és a nap már lemenőben lett volna. János csak röviden összefoglalja a lényegét, hogy átvezethessen a folytatáshoz.

felment a hegyre – A páska közeledtével Jézus valószínűleg el akart vonulni a világtól az ünnepi. Miközben azonban kerülni akarta az emberek társaságát, nagyobb tömeg gyűlt köré, mintha egy népes városban lett volna.

közel volt a húsvét – az Egyiptomból való kiszabadulásra és a mannával való táplálásra emlékeztet János ezzel. Olyan csodát elevenít fel, amely a zsidó váradalom szerint a Messiás napjaiban ismétlődik majd meg.

így szólt Fülöpnek – Fülöpről János azt írja, hogy a Galileai tó partján fekvő Betsaidából származott. Jézus „Kövess engem!” szóval hívta el tanítványának, aki mindjárt barátját, Nátánaelt is Hozzá vezette. János evangéliumában azt olvassuk, hogy Jézus egyedül hozzá szólt, a szinoptikusoknál minden tanítványához beszélt. Fülöp személyében valamennyi tanítványának hitét próbára teszi, hiszen Jézus kezdettől fogva tudta, mit fog tenni.

kétszáz dénár – egy dénár kb. 4 gramm súlyú római ezüstpénz volt. Az évenkénti fejadó 1 dénár volt.

öt árpakenyér és két hal – A kenyeret árpa és búzalisztból készítették, Izrael népének legfőbb tápláléka volt. Míg a gazdagok a finomabb búzalisztból sütöttek kenyeret, addig a szegényebbek árpalisztból. A kenyérsütés a háziasszony dolga volt, aki reggelente megsütötte az aznapra való kenyeret kemencében vagy felforrósított lapos kőn. A megsült kenyeret vagy egy rúdra fűzték fel, vagy kosarakban tárolták. Nemcsak az otthoni étkezésnek volt fontos része, hanem útravalóul is szolgált szózott hallal, olívbogyóval, gyümölcscsel.

Jézus a kenyércsoda után a Jn 6,30kk-ben „mennyei kenyérnek”, a 6,35.48-ban „élet kenyérének”, a 6,51-ben pedig „élő kenyérnek” nevezi magát.

ültessétek le az embereket – Jézus, mit a jó pásztor, füves helyre vezeti övéit. A tanítványok, noha nem tudták, mi Jézus szándéka és mi lesz az eredménye annak, amit tenni fognak, azonnal engedelmeskednek. Ugyanilyen készséges a nép is. Senki sem tudja, mi fog következni, de egyetlen szóra engedelmeskedik mindenki.

hálát adott –Jézus, mint a családfő, hálát adott az ételért, ami a jelenlétükben felidézhetette a páskavacsora emlékét. Mindaz, mait Isten nekünk adott, hálára kell, hogy indítson, hiszen ezeken keresztül is megnyilvánul felénk Isten Atyai szeretete és gondviselése.

kiosztotta az ott ülőknek – Jézus a tanítványainak átadott kenyeret a kezükben szaporította meg. Ha kölcsönösen szolgálunk egymásnak, Isten azt megáldja.

tizenkét kosarat töltöttek meg – A páskavacsorát idézi az a parancsa Jézusnak, hogy szedjék össze a maradékokat, hiszen ott sem mehetett veszendőbe semmi. Érdekes, hogy a négyezer ember megvendégelésénél hét kenyérből hét kosár maradék lesz, itt pedig, bár több az ember és kevesebb a kenyér, mégis majdnem kétszer annyi a maradék. A maradék összeszedése takarékosagra int. Isten bőkezű áldása nem indok a pazarlásra.

az emberek látva a jelt – A csoda eredményeként az emberek Jézus Messiásnak vallották. A Krisztus felismerése után azonban helytelenül más, földi dolgok felé fordították figyelmüket.

el akarják ragadni, hogy királlyá tegyék - Lelkesedésük nem a Jézus által megnyerhető igazi javaknak szólt. Azt várták Tőle, hogy szabadítsa meg őket a mindennapi kenyér gondjától. Királyságától a rómaiak fennhatósága alól való felszabadulást remélték. Jogosultnak érezték magukat arra, hogy királyt állítsanak.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Hittan 1., Református Pedagógiai Intézet, 1998)

A Bibliában gyakran találkozunk a kenyérral. Ott van a páska elrendelésekor, nem hiányozhatott a szent sátorból. Hiánya Isten ítéletének jele volt. Jézus a napi kenyérvizsgát belefoglalta az Úri Imába, Önmagát a kenyérhez hasonlította, az Úrvacsorát kenyérral szerezte, teste megtörését a kenyér megtöréséhez hasonlítva.

A kenyér alapélelmiszereink egyike. Még a szociálisan legrászorultabbak is igyekeznek legalább a kenyérhez hozzájuttatni családjukat.

Az 5000 ember megvendégelésének történetén keresztül tehát megismerhetik a gyerekek, hogy Istennek gondja van a mindennapi szükségleteinkre is. Sőt, ezeknek a szükségletek betöltésében még egy gyermeket is fel tud használni!

Ez utóbbival összefüggésben ráirányíthatjuk a gyermekek figyelmét, hogy milyen örömmel tud eltölteni, ha adhatunk a magunkból másoknak. Valóban átélhetik, amiről a Példabeszédek 11,25 tanít: „Az ajándékozó bővelkedik, és aki mást felüdít, maga is felüdül.” Ezt a célt szolgálja az elmélyítés során alkalmazható játék is.

Figyeljünk arra, hogy az egyházi iskolába járók számára külön téma lesz a nagylelkűség, ezért itt ne domborítsuk ki a kisfiúnak ezt a jellemvonását. A gyülekezeti hitoktatásban viszont bátran kitérhetünk erre a részletre is.

Mivel az egyházi iskolába járók számára a tanterv szerint a történet 2 órában tanítandó, a második órát annak a megláttatására szánhatjuk, hogy kicsinységük ellenére mégis mennyi mindent tehetnek másokért, mennyi mindenben tudnak segíteni már most. Bízassuk őket, hogy Jézus észreveszi a kicsi, alig látható dolgokat is, ezért buzdítsuk őket cselekvésre. Nagyon ide illik Dr. Fodorné Dr. Nagy Sarolta megfogalmazása: „Neked is van két kezed, és öt ujjad”, amelyben benne van a történetben szereplő öt kenyér és két hal szimbóluma. Igen, a kicsi, a kevés is nagy segítség lehet a rászorulóknak. Igyekezzünk ezt elültetni a szívükbe!

Az alábbiakban két óravázlat javaslat található, melyből az 1. óra az állami iskolákban történő hit- és erkölcsstan óra vázlata, illetve az egyházi iskolák 1. órájának vázlata (Mfei 22/A.), a 2. pedig csak az egyházi iskolák számára javasolt (Mfei 22/B.).

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus Úr az éhség fölött is!

Kognitív cél: Ismerjék meg, hogy Istennek gondja van a szükségleteinkre, és azok betöltésében még egy gyermeket is használhat.

Affektív cél: A Jézusnak átadott dolgokat Ő megáldja. Érezzék át milyen öröm, ha adhatunk a magunkéból másoknak.

Pragmatikus cél: Legyen természetes számukra, hogy megosszák másokkal, amijük van.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Számoló: Keressenek az osztályban, táskájukban, tolltartójukban olyan tárgyakat, amiből a következő számú található: 1, 2, 5, 12</p> <p>Csoportalakítás: Továbbra is a számokkal játszunk. A gyerekek szabadon járhatnak az osztályteremben. A hitoktató jelzésére (pl. taps) annyi gyereknek kell magukból csoportot alakítani, amilyen számot mond közben a hitoktató. Újabb jelzésre felbomlanak a csoportok és a következő jelig ismét járhatnak. Használhatjuk az előző feladatban is alkalmazott számokat.</p>	<p>Mindkét játéknál azoknak a számoknak a rögzítése történik, amelyek majd a történetben szerepelni fognak. 1 kisgyerek adta oda az élelmét, 2 hal, 5 kenyér, 12 kosár</p> <p>A végén a csoportokat ültessük le a földre. (A hitoktató vigyen magával plédeket vagy párnákat, hátha hideg a talaj – nehogy felfázzanak a gyerekek.) Anyagszükséglet: pléd, párnák.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Beszélgetés: Mi az, amit ők most szívesen megosztanának másokkal? Mi az, amit ők gyerekként meg tudnak osztani egymással? Mi az, amit ők is felajánlhatnak az Úrnak? Hogyan tehetik meg ezt? Mit tehet Jézus azzal, amit odaadnak neki? Adj a tiédből! Minden gyereknek adjon a hitoktató valamit (cukorka, csokoládé, rágógumi, igés kártyák, stb.). A gyerekeknek szét kell osztaniuk a többiek között, amit kaptak. Ha van maradék, akkor azt tegyék bele egy kosárba vagy dobozba. (Ebből lehet majd esetleg jutalmazni a következő alkalmon.)</p>	<p>A kérdések lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekeket gondolkodásra serkentse, majd szabadon megfogalmazhassák azokat.</p> <p>A saját dolgok másokkal való megosztásának játékos gyakorlása. Anyagszükséglet: cukorka, csokoládé, rágógumi, igés kártyák, matricák, stb.</p>
Énekjavaslat	Tágas mezőn	Tankönyv, ének melléklet, 78. oldal
Munkáltatás	Munkafüzet feladatainak közös megoldása	Munkafüzet, 1-3 feladat
Házi feladat	Munkafüzet feladatai	Munkafüzet, 4. feladat

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Készítsünk lepénykenyeret – Luis Rock: Jézus világa, 31.old.

75 dkg durvára őrölt rozsliszt (és még egy kevés a tészta kinyújtásához)

5 dkg élesztő

1 evőkanál só

1 evőkanál olivaolaj (s még egy kis olaj a sütéshez)

langyos víz

A lisztet, az élesztőt és a sót tegyük egy tálba, adjuk hozzá az olivaolajat és annyi vizet, hogy fakanállal összekeverve közepesen kemény tésztát kapjunk. Ha már kezd összeállni, kézzel gyúrjuk tovább. Ha túl ragacsos, lisztet adjunk hozzá, ha túl kemény, akkor vizet.

Egy gyúródeszkát hintsünk meg liszttel, tegyük ki rá a tálból a tésztát, és még 10 percig gyúrjuk. Ez után helyezük vissza a tésztát az elmosott edénybe és fedjük le vizes konyharuhával. Meleg helyen kelesztjük 1 órát.

A megkelt tésztát nyomkodjuk vissza, osszuk 8 részre, és mindegyikből formáljunk lepényt. Ismét hagyjuk kelni őket meleg helyen. Közben vastag fenekű serpenyőt közepes lángon melegítsük meg a tűzhelyen, és kenőtollal vékonyan olajozzuk be.

Tegyük a lepényt a serpenyőbe, és mindkét oldalát süssük kb. 5 percig.

Vagy: <http://www.egeszsegderuje.hu/index.php/Bibliai-etelek>

2. Drámapedagógia játék: Mondd és mutasd! 2-5-12

A gyerekek körben állnak. Elindítunk egy számsort halkán. A megnevezett három számot hangosan kell kimondani és egy-egy mozdulatot hozzáadni. Tehát halkán 1, hangosan 2 + pl.: a mozdulat úszómozdulat, halkán 3, 4, hangosan 5 + a mozdulat pl.: bekapunk egy falat kenyeret, halkán folytatjuk 6,7,8,9,10,11, hangosan mondjuk 12 + a mozdulat karunkkal kosárformát tartunk. Indulhat újra a kör.

Megjegyzés: Figyelemkoncentrációs gyakorlat. Az elsős gyerekek már nem okoz nehézséget 12-ig számolni, arra kell figyelni, hogy melyik az a három kimondott szám, ahol hangosan kell megszólalni és a mozdulatot hozzáadni. Az óra végére építeném be játéknak, hiszen addigra már ismerik a történetet és a számokat tudják mihez kapcsolni. Az óra elején lehet mozdulat hozzáadása nélkül csak számokkal és a hangunkkal játszani.

3. Drámapedagógiai játék: Kosárszerző

A játék leírása:

Szabadtéri vagy tornatermi játék. A játékot két csapatban játsszuk. Mindkét csapatnak van egy-egy kosara a saját térfelén. A pályát a következő módon kell felrajzolni: 1 választó vonalat a választó vonal mögött helyezkednek el a csapatok. a térfél végén elhelyezünk egy-egy karikát vagy rajzolunk és melléhelyezzük a kosarat. Az ellenfeleknek az a feladata, hogy megszerezzék a másik csapat kosarát. A másik térfelére lépve viszont elkaphatják őket és a körbe viszik rabnak. Kiszabadulni csak úgy lehet, ha a saját csapatból valaki kiment a rabot. Kell az egymásra figyelés, nagy csapatjáték.

4. Keveredő szék

A gyerekek székeken körben ülnek. Ha a játékvezető azt mondja, hogy kenyér akkor, mindenki át ül a jobb oldalán levő székre. Ha azt mondjuk hal, akkor a bal oldalán levő székre kell ülni. Amikor azt mondjuk, kosár, mindenki helyet cserél.

Megjegyzés: Lehet helyfoglalós is, ilyenkor a játékvezető is leül egy székre, így akinek nem jutott hely az mondja a három szót. De lehet egyszerű mozgásos játék, ilyenkor a játékvezető

marad végig a kör közepén és a gyerekek szabadon élvezhetik a jobb-balra –kavarodó mozgás örömét.

5. Tányérmozaik készítése:

Minden gyereknek adjuk papírtányért és színes papírokat. A papírokból tépjenek kisebb darabokat, majd ragasszanak belőlük 2 halat és 5 kenyeret a tányérra. A hátteret is kitölthetjük „mozaikdarabokkal”. Dolgozhatnak egyénileg vagy csoportokban is. Anyagszükséglet: papírok, ceruzák, különféle termékek (bab, borsó, lencse, mák, rizs, stb.), ragasztók.

6. Terméskép

Rajzolják ki a kenyereket és halakat, majd ragasszanak rájuk különféle termékeket (bab, borsó, lencse, mák, rizs, stb.) Anyagszükséglet: papírtányérok, színes papírok, ragasztók

7. Oktatófilm

<https://www.youtube.com/watch?v=N15eWRIYyBo>

8. Kóstolgatós – tapasztalatszerzés, bevezetés, figyelemfelkeltés, levezetés

Eszközök:

- kis műanyag tányérokra gyümölcsöket, zöldségeket, ételdarabkákat, fűszereket teszünk (pl. só, szőlő, olaj, füge, hal, gránátalma, bányahús-falatka, stb.)
- kis műanyag poharakba különböző italokat töltünk: citromlé, narancslé, almalé, paradicsomlé, stb.
- a tanulók feladata bekötött szemmel kóstolgatni, majd megnevezni a felismert ízeket. (Forrásanyag: Baker Ágnes, Deákiné Bajkó Ágnes: Dráma gyakorlatok a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007. 43. old.)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

(Gyülekezeti munkafüzet 22. lecke, Egyházi iskolai munkafüzet 22/A. lecke.)

1. feladat

„Számozással rakd sorrendbe a történet képeit! A számokat írd a képek melletti négyzetbe!”

Instrukció: Az 1. feladat képeinek számozása:

Kisfiú a kenyerekkel és a halakkal – 3

Emberek, akik követték Jézust – 1

A 12 kosár maradék – 5

Jézus és András („Van itt egy gyermek, akinél van...”) – 2

Jézus megáldja az ételt - 4

A témához felhasználható énekek:

Dicséritek az Urat: 13. Az ételért az italért-kánon

Hittan Könyv: Tágas mezőn

Hittan Könyv: Jövel Jézus

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT 2. (A KIEGÉSZÍTŐ ÓRÁHOZ)

(Egyházi iskolai munkafüzetben 22/B.)

Fő hangsúly: Te is segíthetsz!

Kognitív cél: Értsék meg a gyerekek a történet segítségével, hogy Jézus észreveszi a kicsi, alig látható dolgokat is.

Affektív cél: Érezzék át annak az örömét, hogy ők is tudnak segíteni, hasznosat tenni.

Pragmatikus cél: Fogalmazzák meg, ők miben tudnak segíteni. Buzdítsuk őket cselekvésre.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Szerep a falon A táblára vagy egy csomagolópapírra rajzoljuk fel a kisfiú körvonalait úgy, hogy látszódjon a kezében az 5 kenyér és a 2 hal. (Azért fontos, hogy látszódjanak, hogy a gyerekek be tudják azonosítani, kinek a körvonalait rajzoltuk fel. Jó, ha nagyméretű, gyermeknagyságú a körvonal.)</p> <p>Hogy is volt? Vigyünk az órára egy kosárban vagy dobozban különböző tárgyakat (pl. fültisztító pálcikák, kockák, kanalak, radírgumi, faragó, stb.). Kérjük meg a gyerekeket, hogy ezek segítségével jelenítsék meg a történetet.</p>	<p>Ismétlés a szereplők belső tulajdonságainak és külső körülményeinek összegyűjtésével. A gyerekek segítségével gyűjtjük össze a kisfiú belső tulajdonságait (milyennek gondolják a történet alapján), amit a körvonalon belülré írjon fel a hitoktató. A külső körülmények a körvonalon kívülre kerüljenek.</p> <p>Anyagszükséglet: iskolai tábla, kréta vagy csomagolópapír, filctoll</p> <p>Csoportépítés, a történet játékos felelevenítése. Adjunk a gyerekeknek időt a „szereplők” kiválogatására és a történet megbeszélésére.</p> <p>Anyagszükséglet: doboz vagy kosár, különböző használati tárgyak</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Beszélgetés: Feltehetjük a tankönyvben található kérdéseket, amit kiegészíthetünk az alábbiakkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kinek volt ennivalója? - Mi és mennyi? - Tudott róla Jézus? - Miért adta oda a kisfiú az ételmét? - Van olyan, amiben ők is tudnak segíteni? - Kinek szoktak segíteni? - Milyen érzéssel tölti el őket, ha segíthetnek? 	<p>Tankönyv, 55. oldal A kérdésekre adott válaszok visszajelzést adnak a hitoktátónak, hogy megértették-e a gyerekek az előző órán a csoda jelentőségét, illetve lehetőséget ad, hogy a megfogalmazott cél felé terelje a gyermekeket. A válaszokkal kiegészíthetjük a már összegyűjtött belső tulajdonságokat és külső körülményeket. (Lásd. a ráhangolódásnál)</p>
<p>Munkáltatás</p>	<p>Munkafüzet feladatainak megoldása</p>	<p>Munkafüzet, 1-2. feladat (64.</p>

	Segítő kéz Rajzolják körül a kezüket, majd vágják ki. A kezekbe rajzolják bele, hogyan tudnak segíteni.	oldal) A feladat annak a megfogalmazása és grafikai megjelenítése, hogyan tudnak ők is segíteni, hasznosat tenni Anyagszükséglet: papír, olló, ceruza
Házi feladat	Munkafüzet feladatainak megoldása	Munkafüzet, 3. feladat (65. oldal)

TOVÁBBI ÖTLETEK

Megtaníthatjuk, vagy csak **elmutogathatjuk** együtt a következő verset.

Mutogató vers: (Reménység magjai vasárnapi iskolás tananyag, Tanári kézikönyv, Óvodás, 1. év/2. félév, 105. oldal)

Két kezemmel vígan bátran, (felemeljük mindkét kezünket)
segíthetek a családban.

Kezemmel arcomat *beszappanozom, (mintha mosakodnánk)*
és utána vízzel lemosom.

A labdát kezemmel *elkapom, (mintha labdát fognánk)*
és testvérem felé *gurítom. (gurító mozdulatot teszünk)*

Kezemet *magasra nyújtom, (felnyújtózunk)*
ha ruhámat szekrénybe akasztom.

Két kezem még másra is kész.

Például, ha vár a seprés,
seprű nyelét megragadom, (seprő mozdulatok)
és a padlót feltisztítom.

Játékokat két kezemmel
a padlóról én *szedem fel. (hajlongva szedegetünk)*

S mielőtt az ágyba megyek,

Istenemmel beszélgetek. (imára kulcsoljuk a kezünket)

Tőle kérem, hogy két kezem mindig segítőkész legyen.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

Egyházi iskolai munkafüzet 22/B. leckéje

1. feladat

„Rajzold le azt, hogy kinek és milyen ennivalója volt a történetben!”

Instrukció: A két négyzet kétféle módon is használható. Az egyikbe belerajzoljuk a gyermekekkel a történetben lévő ennivalókat. A másikba pedig a saját ételünket, amiért hálát adhatunk.

22/C. Hogyan lehetek nagylelkű?

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

A 6-8 éves gyermekben fokozatosan kialakul a decentralálás képessége. Kezdetben még csak magára figyel, gyakran nem is veszi észre, hogy másoknak is vannak igényeik, elvárásai, szükségleteik.

A szocializáció eredményeképpen a közösségi életben most tanulják mások szempontjait is figyelembe venni. Ennek jeleként örömmel készítenek meglepetést, ajándékot másoknak, főként szeretteiknek. Maguktól kitalálnak különböző jó cselekedeteket, miközben ébren lesik környezetük reakcióját.

Egyre inkább képesek beleélni magukat mások helyzetébe, miáltal megnövekszik szociális érzékenységük. Viszont e tekintetben jelentős eltérés mutatkozik közöttük. A többgyerekes családban élők, vagy egyáltalán testvérrel rendelkezők hamarabb tanulják meg, hogyan kell, és hogyan lehet másokhoz alkalmazkodni. Ők többnyire képesek kivárni a sorukat, le tudnak mondani az elsőbbségükről, és hamarabb kölcsönadják önszántukból is a tárgyaikat, mint az egykék.

Az értékek egy kultúra kollektív elképzelései arról, hogy mi a jó és a rossz, mi a helyes és a helytelen, mi a kívánatos és az elutasítandó. Ezek segítenek, hogy értékelni tudjuk a történéseket, tárgyakat és az embereket, meghatározzák, miként látjuk a világot. A különböző kultúrák között nagy eltérések mutatkozhatnak az értékek vonatkozásában.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Atkinson, R.L. – Atkinson, R.C. – Smith, E.E. – Bem, D.J.: Pszichológia; Osiris, 1994; Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan, Gondolat-Medicina, 1997; Németh Margit – Stredl Terézia: A nevelés örömei és ürömei, Dunaszerdahely, 2002; N. Kollár Katalin – Szabó Éva szerk.: Pszichológia pedagógusoknak, Osiris, 2004; Kozma Tamás: Bevezetés a nevelésszociológiába, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995; Ranschburg Jenő: Szülők lettünk, Saxum Kiadó, 2003)

A jól működő kapcsolatokban a jó értelemben vett adok-kapok általában egy oda-vissza irányuló, kölcsönös folyamat. Vajon mi áll az önzetlen, nagylelkű adás háttérében? Vajon hány esetben találkoztak és tapasztalhatták meg a gyerekek a felnőttek részéről a nagylelkű viselkedést környezetükkel szemben? Van-e tehát előttük követendő példa, és mennyire tudja egy gyermek a nagylelkűségét kifejezni? Hiszen a családban alakul ki a gyermek norma- és értékrendszere, elsősorban ott lesi el a viselkedési mintákat.

Nagyon fontos, hogy érzékennyé tegyük a gyerekeket, és ráirányítsuk a figyelmüket arra, milyen fontos emberi érték a nagylelkűség.

A nagylelkűség témáját az 5000 ember megvendégelésének történetéhez kapcsolódva tudjuk közel vinni a gyerekekhez, a kisfiú személyén keresztül. Így olyan pozitív mintát adhatunk eléjük, aki nem egy „tökéletes” felnőtt, hanem „csak” gyerek, mint ők.

A különböző játékokon és beszélgetésen keresztül fejleszthetjük bennük az empátiát, a szociális készségeket, a kommunikációs készséget, rögzülhet bennük a nagylelkűségnek, mint emberi értéknek a fogalma, és a gyakorlásának fontossága.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Te is lehetsz nagylelkű és adakozó!

Kognitív cél: Ismerjék meg, mit jelent nagylelkűnek lenni.

Affektív cél: A nagylelkű ember másokra is gondol, nem csak magára. Tapasztalják meg, hogy nagylelkűnek lenni nem könnyű, de nem is lehetetlen.

Pragmatikus cél: Segítsük őket, hogy gyakorolják, hogyan lehetnek másokkal nagylelkűek.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Adok neked valamit A gyerekek szabadon mozognak a teremben, majd adott jelre párt választanak maguknak. Ha kialakultak a párok, akkor szembe állnak egymással, lehetőleg két sorban. Az egyik sorban lesznek az adók, akik a párjuknak valami meglepetést adnak majd. Nekik adunk egy szem cukorkát, amit nyomban bezárnak a markukba. Mikor mindenkinek kiosztottuk a „meglepetést”, elindulnak a párjuk felé, és oda kell neki adniuk úgy, hogy a másik érezze, jó szívvvel adják. Ezután csere következik. Akik eddig adók voltak, most kapók lesznek.</p>	<p>Mozgásos bevezető játék. A játékon keresztül átérezhetik, mit jelent önzetlenül odaadni valakinek azt, amink van. A nagylelkű ember nem savanyú ábrázattal ad, hanem szívből. Ügyeljünk rá, hogy a játék végeztével mindenki kapjon cukorkát. Anyagszükséglet: cukorkák, elegendő hely a 2 sorban álláshoz és mozgáshoz</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Leülünk a gyerekekkel (legjobb, ha körben) és megbeszéljük az élményeiket kérdések segítségével.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Hogy érezték magukat ebben a játékban? ❖ Adni vagy kapni jobb szerintük? ❖ Kinek volt jobb, amikor meglepetést kapott, és kinek, mikor adott? Miért? ❖ Ők szoktak-e adni másoknak? ❖ Miből gondolták, hogy a párjuk jó szívvvel adta nekik a meglepetést? ❖ Szerintük az ötezer ember megvendégelésének történetében a kisfiú hogyan adta oda az öt kenyert és a két halat? ❖ A nagylelkűség fogalmának megmagyarázása. (Bármilyen viszonzás várása nélkül segít a másik embernek.) ❖ Miért volt nagylelkű a kisfiú? ❖ Voltak-e már ők nagylelkűek valakivel? Mondjanak példát. <p>Legyél nagylelkű! Maradjunk a gyerekekkel körben ülve. Válasszanak ki maguk közül egy társukat, akinek adjunk 4 szem</p>	<p>Készítsük őket véleménycserére az érzésekről, majd konkrétan a nagylelkűségről.</p> <p>Aki nagylelkű volt és szétosztotta minden cukorkáját, kapjon helyette négyet. Aki a felét megtartotta, kapjon kettőt. Aki mindet megtartotta, értelemszerűen nem kap semmit. A többieknek is</p>

	<p>cukorkát. A kiválasztott gyerek eldöntheti, mit tesz vele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Szétosztja mindet. ❖ A felét megtartja, a másik felét szétosztja. ❖ Mindet megtartja. <p>Miután döntött, cselekedjen az szerint, majd üljön vissza a helyére.</p> <p>Most válasszanak másvalakit, akinek ugyanezt a döntést kell meghoznia.</p> <p>Összesen 3-5 gyerekekkel játszunk el velük ezt a döntéshelyzetet, majd értékeljük.</p> <p>Alapötlet: http://www.betegszoba.hu/cikkek/pszichologia/kapzsisag_vagy_nagylelkuseg/</p>	<p>adjunk annyi cukrot, hogy mindenkinél négy legyen. Beszélgessünk a játék végén arról, hogy a nagylelkű ember odafigyel a másokra és nem csak magára gondol.</p> <p>Anyagszükséglet: cukorkák</p>
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. http://www.betegszoba.hu/hirek/az_oteves_gyerekek_is_felmerik_erdemes_e_nagylelkunek_lenni/http://www.betegszoba.hu/cikkek/pszichologia/kapzsisag_vagy_nagylelkuseg/

2. Nyitott vagy-e? (Szemléltetés)

Helyezzünk egy tálcára egy üvegpoharat a szájával lefelé. Tegyük mellé egy kancsó vizet. Kérjük meg egy gyereket, hogy segítsen nekünk megtölteni így a poharat. Természetesen ez nem lehetséges, csak ha megfordítjuk. Akkor a beletöltött vízből másokat is meg tudunk kínálni.

Amíg csak önmagunkra gondolunk, olyanok vagyunk, mint a lefordított pohár. Csak akkor tudunk nagylelkűnek lenni, ha kinyílunk Isten és a társaink felé, és akkor mi is tudunk adni abból, amink van.

3. Milyen a nagylelkű ember?

Jelenítsenek meg olyan helyzeteket, amiben az egyik fél nagylelkűen viselkedhet. Például:

- ❖ Egyik osztálytársuk otthon felejtette a tizóraját. Mit tesznek?
- ❖ Kicsúfolták őket, majd később bocsánatot kértek tőlük. Elfogadják?
- ❖ Egy kisebb gyerek szeretne velük labdázni, de mindig elejti azt. Beveszik annak ellenére a csapatba, hogy esetleg így veszíthetnek?
- ❖ Legújabb játékukat, amit csak nemrég kaptak, kölcsön kéri az egyik osztálytársuk. Odaadják?

Édesanya nagyon fáradt este a meséléshez. Akkor is ragaszkodnak hozzá, hogy meséljen édesanya, vagy kitalálnak ők egy mesét a húguknak vagy az öccsüknek?

A jelenetek után beszéljük meg, milyen érzés volt nagylelkűnek lenni, és mit érzett az, akihez nagylelkűek voltak. Cél a nagylelkűség gyakorlása és pozitív visszajelzésekkel való megerősítése.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

Egyházi iskolai munkafüzet 22/C.

1. feladat

„Színezd ki a képet, amelyiken szerinted nagylelkűen viselkedik valaki! Beszéljétek meg, melyik képeket választottad és miért!”

Instrukció: A képek jó beszélgetési lehetőséget adnak arra, hogy élethelyzetekről beszéljünk, ahol nagylelkűen és segítőkészen viselkedhetünk.

23. ISMERKEDÉS AZ ÉTKEZÉS ELŐTTI ÉS UTÁNI IMÁDSÁGGAL

(Máté 6,1-13)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Biblia magyarázó jegyzetekkel, Budapest, 2010; Goppelt, Leonhard: Az Újszövetség teológiája, Budapest, 1992; Jubileumi kommentár, Budapest, 1983; Kálvin János magyarázata Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához, Kolozsvár, 1939; Szabó Lajos: Az imádkozás ábécéje, Budapest, 2012; Zámboné Tóth Emese: Tiétek a mennyek országa, Kálvin Kiadó, 2007)

menj be a te belső szobádba – Jézus úgy tanít itt az imádkozásról, mint az alamizsnáról. Titokban történjen, vagyis ne magamutogatásból, mások elismerésének kivívása céljából.

ne legyetek sokbeszédűek - Két szót használ Jézus, de ugyanabban az értelemben: a fecsegést, amely fölösleges és unalmas ismétlés, valamint a hosszadalmasságot, amely pedig az üres szószátyárság csupán.

jól tudja a ti Atyátok – Isten ismeri a szükségleteinket. Miért kell akkor mégis imádkoznunk? Kálvin így fogalmaz: „Nem is azért imádkoznak a hívők, hogy Istent ismeretlen dolgokra figyelmeztessék, őt kötelességére buzdítsák, vagy késedelmeskedés esetén sietessék, hanem inkább azért, hogy önmagukat serkentsék Isten keresésére, az ő ígéretei fölött való elmélkedéssel hitüket gyakorolják, s bajukat az ő ölébe rakva megkönnyebbüljenek: szóval, hogy tanúságot tegyenek arról, hogy tőle kell remélnünk és várnunk minden jót.”

Ti tehát így imádkozzatok! – Ez az imádság annak az imádságos közösségnek a tapasztalatainak alapszik, amely Jézus Atyjához fűzte. Szinte minden imádságként hangzó igében Atyának szólítja meg Istent. Ez a zsidóság körében teljesen új, sőt egyedülálló volt. A zsidó imádságokban alkalmasint a „mi Atyánk” állt. Az Abba a családban használt, bizalmas, gyermeknek az atyját megszólító kifejezés volt, amely megszólítás viszont a zsidó imádkozótól távol állt. Jézus ezzel megszólítással az Atyával való bizalmas, egyedülálló kapcsolatát és odaadását fejezte ki. Jézus ezt az Istenhez való viszonyt tanítványainak is közvetíti; a Miatyánk eredetileg ezzel a megszólítással kezdődött (Lk 11,2; vö. Róm 8,15)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

„Miért szükséges a keresztyéneknek imádkozni? Azért, mert ez a legfőbb része annak a hálának, amelyet tőlünk Isten kíván. Továbbá, mert Isten az Ő kegyelmét és Szentlelkét csakis azoknak adja, akik ezt tőle őszinte szívvel szüntelenül kérik, s ezért néki hálát adnak.” Heidelbergi Káté 116. kérdés-felelet.

Az első imádságok meghatározóak az életünkben. Az első, gyermekként megtanult imádságokra éppen ezért még idős korunkban is emlékezünk. Ugyanígy nagy jelentőséggel bír az első, önállóan elmondott, saját szavakkal megfogalmazott imádság is.

A Bibliában található imádságok példát adnak arra, hogyan lehet a fájdalommal, a nehézséggel, az örömmel vagy a hálával Istenhez fordulni, hogyan lehet a szükséges dolgokat Tőle elkérni.

Az imádkozás – és így az imádkozni tanítás – egyik célja, hogy az élet folyamát átfogja az Istennel való kapcsolat. A gyerekkorban begyakorolt, szokássá vált imaalkalmak (reggeli, Úri ima, étkezés előtti, étkezés utáni, esti ima) elkísérik az embert egész életében, míg az ima tartalma, formája az életkorral, az értelem kiteljesedésével változik.

Ahogy Jézus tanít minket, hogyan kell imádkoznunk, milyen legyen a lelkületünk közben, hogyan és mit kérjünk, úgy kell nekünk is a gyermekeket tanítani imádkozni. Bizonyára van olyan gyermek a csoportban, akinek az imádkozás családja révén, vagy az óvodai hitoktatásnak köszönhetően, esetleg a gyermek-istentiszteletnek köszönhetően nem ismeretlen.

- Bennük megerősíthetjük, a többiek szívébe viszont most tudjuk elültetni, hogy úgy gondoljanak Istenre, mint Aki odafigyel rájuk, Akit érdekel, mi történik velük.
- Segítsük el őket annak megtapasztalására, illetve szilárdítsuk meg bennük, hogy jó Istennel beszélgetni. Jó Istennek elmondani mindazt, ami velük történik.
- Fontos, hogy a hitoktató őszinte, jó példáját lássák (hittel elmondott imádság, külső formák), hiszen kezdetben csak utánoznak, de később a cselekedet megtelik majd tartalommal is.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Köszönjük meg Istennek az ételeinket!

Kognitív cél: Annak a megismerése, milyen élethelyzetekben imádkozhatunk. Mit jelent imádkozni? Hogyan szólíthatjuk meg Istent? Az imádkozás külső formáinak megismerése.

Affektív cél: Az imádság személyes kapcsolatot jelent Istennel. Érezzék át, milyen csodálatos, hogy ők is Atyának szólíthatják Istent, akinek bátran elmondhatnak Neki mindent és kérhetnek Tőle.

Pragmatikus cél: Isten előtt kedves az imádságunk. A gyerekek bátorítása az imádságra. Az étkezés előtti és utáni imádság megtanulása.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Csendjáték: A csendjáték kezdetét halk zene jelzi. A gyerekek leülnek körbe a földre. Miután a zene elhallgatott és mindenki elcsendesedett, a hitoktató kiválaszt egy gyereket, aki kap egy kis csengőt vagy kulcsosomót, amivel végig kell sétálnia lassan a körön kívül anélkül, hogy a csengő megszólalna, vagy a kulcs megcsörrenne. Amikor visszaér a helyére, tovább kell adnia a jobb oldali társának, akinek szintén egyensúlyozva, lassan, csendben körbe kell vinnie és átadni. Párhuzamosan több tárgy is indulhat a körben, lényeg, hogy mindenki sorra	A csendjáték végén megbeszéljük, hogy amíg csendben voltak ki mit tapasztalt, milyen hangokat hallott a környezetben (madárdal, autók túlkölése, szél, zaj a folyosóról, stb.). A csend megélésével megtapasztalhatják, mit jelent elcsendesedni és hogyan lehet belsőleg Istenre figyelni. Anyagszükséglet: zene lejátszására alkalmas hanghordozó eszköz, plédek, csengő vagy kulcs, elegendő hely a körben üléshez és a mozgáshoz.

	kerüljön. Miután mindenki sorra került, csendben kell maradniuk és fülelniük kell, hogy milyen zajokat hallanak kintről.	
Feldolgozási javaslat	<p>Beszélgetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Mit tett Jézus, mielőtt kiosztotta a kenyeret az 5000 embernek? ❖ Mit jelent hálát adni? ❖ Mikor (milyen élethelyzetekben) lehet Istent megszólítani? ❖ Mit jelent imádkozni? ❖ Az imádság fajtái ❖ Az imádság részei ❖ Az imádság külső formái ❖ Jézus hálát adott, mielőtt kiosztotta a kenyeret. Miért? ❖ Mi hogyan adhatunk hálát étkezés előtt és után? (Étkezéskor mondott imádságok megtanulása.) 	Beszélgető kör segítségével tanítsuk a gyerekeket.
Munkáltatás	<p>Imavirág 1.</p> <p>(Sándor Enikő ötlete alapján, <i>Több szem többet lát konferencia</i>) A gyerekek körben ülnek. Mindegyiknek előre adunk papírból kivágott szív alakú virágszirmokat és vízcsepp alakú leveleket. A hitoktató meggyújt egy teamécsest és elhelyezi a kör közepén. A gyerekek egyenként megköszönnek valamit Istennek, majd leteszik a virágszirmot a gyertya köré. Miután mindenki hálát adott valamiért, elmondhatják a kéréseiket is és elhelyezik két virágszirom közé a levelet.</p>	<p>Munkafüzet feladatai</p> <p>Az imavirág elkészítése alatt olyan bensőséges hangulat teremtődik, amely az ember Istennel való kapcsolatát is kell, hogy jellemezze imádkozás közben. A gyerekek hálaadása és kérése után közösen is mondhatjuk: Köszönjük Urunk! és Kérünk Urunk! Így azt is megtanulhatják, hogyan lehet azonosulni a másik imádságával, együtt könyörögni valamiért – imaközösség.</p> <p>Anyagszükséglet: teamécses(ek), szív alakú virágszirmok, vízcsepp alakú virágszirmok.</p>

	<p>Szemet gyönyörködtető virág alakul ki a végén. Ha sokan vannak a gyerekek, távolra tegyük a szirmokat a mécsesről, hogy mindenkié elférjen. Esetleg készíthetünk több virágot is.</p> <p>Imavirág 2. Készítsünk papírból virágot, aminek a közepébe előre beleírtuk az étkezés előtti és utáni imádságot, majd ragasszuk hurkapálcára. A gyerekek hazavihetik magukkal.</p> <p>Munkafüzet feladata</p>	<p>Készítsük el előre a kivágott szív alakú virágszirmokat, az ugyancsak szív alakú szirmokból készült középső részt, amibe beleírtuk az imádságokat, és a szirmokat. Ragasszuk össze őket, majd rögzítsük a hurkapálcára. Anyagszükséglet: színes papírok, ragasztó, hurkapálca</p> <p>Munkafüzet 1. feladata.</p>
Énekjavaslat	<p>Énekjavaslat: „Jövel, Jézus...” „Az ételért...” „Áldd meg...”</p>	<p>Tankönyv, ének melléklet, 76. oldal Tankönyv, ének melléklet, 75. oldal Tankönyv, ének melléklet, 77. oldal</p>
Házi feladat	<p>Kérjük meg a gyerekeket, hogy a következő órára mindenki hozzon cipős dobozt.</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Az előző órai témákhoz kapcsolódva tarthatunk szeretetvendégséget a gyermekekkel, ahol étkezés előtt és után együtt elmondhatjuk közösen az evés előtti és utáni imádságot.

A rögzítés kedvéért az óra különböző részeire is tehetünk közös étkezést, így többször mondhatóak el az imádságok.

2. Jézus a zsinagógában

A tanulók beöltöznek Jézus korabeli ruhába (fehér vászoning, fehér főkötő) és megelevenítik a hétköznapi zsinagógai életet. Megismerik a kor szokásait, hagyományait, vallásgyakorlatát (hétköznapi a zsinagóga az iskola helyszíne, szombaton pedig az istentisztelet helyszíne).

A tanulók a hitoktató vezetésével kötött és saját imádságokat mondanak.

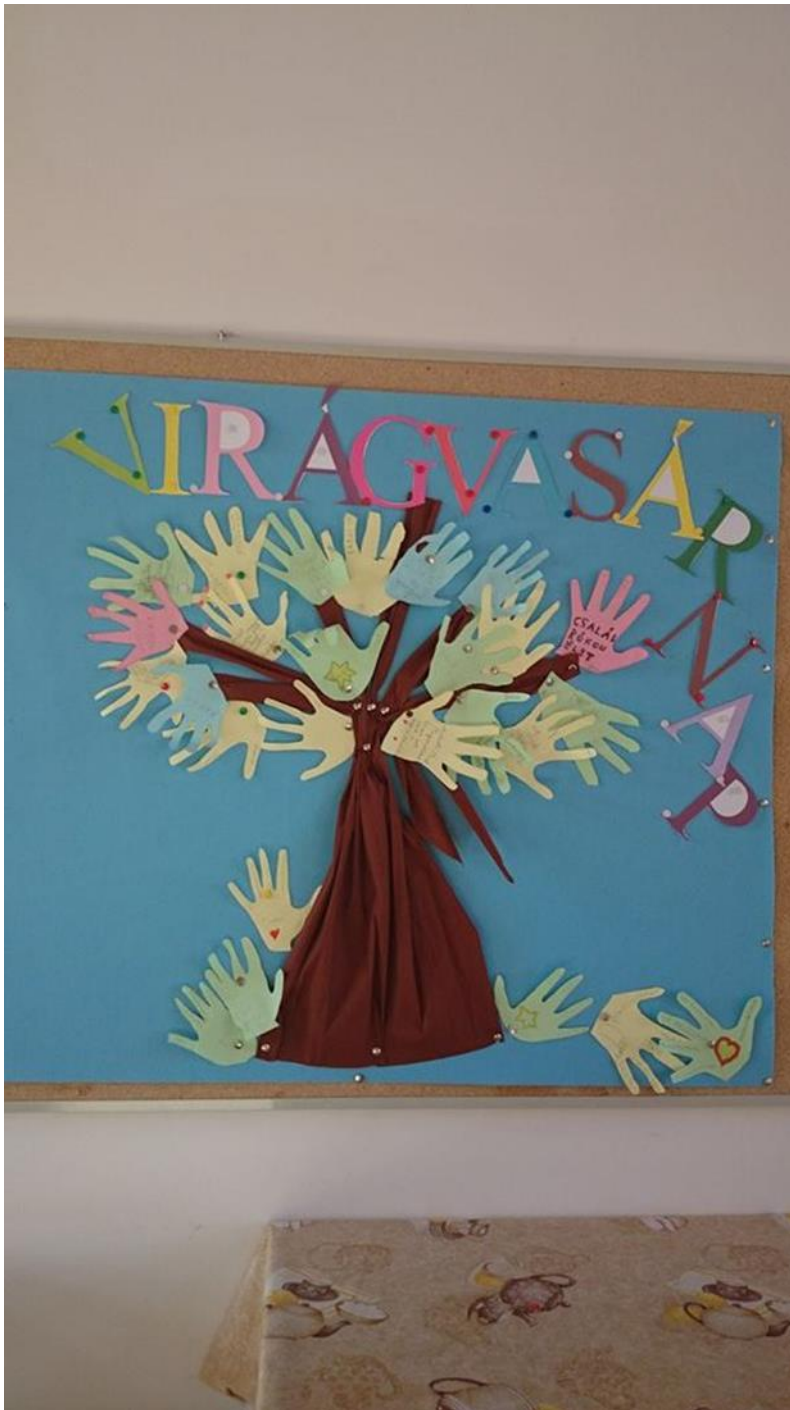
Használhatunk olyan eszközöket is, melyek az akkori tanulást segítették elő (pl. palatábla).

3. Hálafa

Készítünk egy fát (krepp papírból, filcből, színes papírból, vagy bármilyen más kreatív ötlettel). A tanulók saját kezükkel papírra rajzolják (körberajzolják), majd rárajzolják, vagy ráírják mindazt, amiért hálásak Istennek.

A kezezcék felkerülnek a fára.

Megjegyzés: a fotón a virágvasárnapi ötlet szerepel, de bármikor elkészíthető, felirat nélkül.

A témához felhasználható énekek:

Hittan Könyv: Jövel Jézus

Hittan Könyv: Áldd meg édes Istenünk-kánon

Dicsérjétek az Urat: 13. Az ételért az italért-kánon

24. ÉRTÉKES VAGYOK!

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Az élőlények közül egyedül az ember képes arra, hogy úgy gondoljon magára, mint aki bizonyos képességekkel, tulajdonságokkal rendelkezik, akinek céljai és törekvései vannak. Ezt az önmagunkról szóló ismeretet énképnek nevezi a pszichológia, amelynek jelentős szerepe van abban, hogy miként cselekszik az ember egy helyzetben, milyen eredményt ér el teljesítménykényszer alatt.

Az ember énképében eltérő súllyal jelenik meg sokféle tulajdonág. Van, ami az egyén számára lényegtelen, kevésbé körvonalazott, más tulajdonság pedig jól kidolgozott, tartós, koherenciát biztosít a különböző tapasztalatok esetén. Az önmagunkról alkotott kép nem egy merev, statikus elképzelés. Éppen ellenkezőleg, egy élő, dinamikusan változó, amit folyamatosan megalkot és változtat az ember, vagyis állandóan új információkat illeszt be a képbe, amely ez által szükségképpen változik.

Kisiskolás korban az önjellemzésben fontos helyet kap a kompetenciák felsorolása, és egyre inkább megjelennek azok a tulajdonságok, amelyek a személyközi kapcsolatokban jelentősek. A jellemzésben használt tulajdonságok már személyiségvonásnak tekinthetők abban az értelemben, hogy általánosítás során jönnek létre.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Atkinson, R.L. – Atkinson, R.C. – Smith, E.E. – Bem, D.J.: Pszichológia, Osiris, 1994; Buda Béla, Dr. – A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, Nemzeti tankönyvkiadó, 1998; Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan, Gondolat-Medicina, 1997; Németh Margit – Stredl Terézia: A nevelés örömei és ürömei, Dunaszerdahely, 2002; N. Kollár Katalin – Szabó Éva szerk.: Pszichológia pedagógusoknak, Osiris, 2004; Szászi Andrea, Dr. – Egyéniségekre hangolva: Utak, módszerek, ötletek a sokrétű intelligencia segítségével, Magyar Református Nevelés, XIII. évfolyam 2.szám)

A 6-10 éves korra jellemző a belső teljesítmény kényszer. A gyerekek igyekeznek megfelelni azoknak az elvárásoknak (az elsős gyermekekre ez kiváltképpen érvényes), amelyeket a szülők és a pedagógusok támasztanak feléjük. Még nem azért tanulnak elsősorban, hogy újabb ismereteket szerezzenek, hanem azért, hogy a szülők pedagógusok megdicsérik, szeressék, elfogadják őket. Ez többeknek nehézséget okoz, gyorsan észreveszik, ha nem tudnak kellő képen megfelelni, és ez által kudarcélmények sorozatát élik át. Ezek hatására az énképük sérül, haszontalannak érzik magukat, elveszítik a tanuláshoz való kedvüket, síróssá, fáradékonnyá válhatnak, felléphet gyakori fejfájás, hasfájás, alvászavar, gyakori megbetegedés.

Itt lehet fontos szerepe a hit- és erkölcstan órának, ahol hallhat arról, hogy Isten minden embert egyedinek alkotott, más és más tulajdonságokkal, képességekkel felruházva. Nem kell másnak lennie, nem kell másnak látszódnia sem. Úgy kedves és értékes Isten számára, ahogyan van, mert Ő alkotta, az Ővé. Ennek a megláttatását, szívükben való elültetését szolgálja ez az „Értékes vagyok!” című óra.

Fontos az is, hogy ne csak halljon arról a gyerek, hogy értékes, de ezt erősítsük is meg benne. Figyeljünk arra, hogy a hit- és erkölcstan órán megtaláljuk azt a képességterületét, amelyben jól teljesíthet, tehetséges, sikeres lehet, legyen az az értelmi fejlődés területe, mozgásos

ügyesség, muzikalitás, társas kapcsolatokban megjelenő képesség, stb. Mindenképpen kapjon pozitív visszajelzést, biztatást a hitoktatótól.

Nagyszerűen dolgozza fel Max Lucado: *Értékes* vagy című könyvében mindazt, amit az elsős gyermekek az iskolába lépéssel átélnek, mitől csökkenhet az önértékelésük, mint ahogyan azt is bemutatja, mi állíthatja azt helyre. Érdemes ezért az órába beépíteni a történet felolvasását, vagy megnézését.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten szemében minden ember értékes

Kognitív cél: Ismerjék fel, hogy bár mindannyian mások vagyunk, mégis egyformán kedvesek és értékesek Isten számára.

Affektív cél: Érezzék át annak az örömét, hogy értékesek.

Pragmatikus cél: Tanulják meg elfogadni önmagukat és megfogalmazni az értékeiket.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Kincsesláda: Beviszünk egy díszdobozt vagy ékszeres ládikát, amibe elrejtünk egy tükröt. Elmondjuk, hogy valami nagyon értékes van a dobozban/ládában, amit az óra vége felé mindenkinek megmutatunk.</p> <p>Munkafüzet feladata.</p> <p>Mi/ki lennél, ha ..... lennél? Körbe ülünk, és a játékvezető felteszi a kérdést, „Mi lennél, ha ..... lennél? 4 kört játszhatunk: növény, állat, tárgy, egy másik személy. Minden gyereknek meg kell indokolnia, miért az adott dolgot választotta.</p>	<p>A figyelem felkeltése szolgál. A ládika kincset, értékes dolgot sejtet. Anyagszükséglet: díszdoboz vagy ékszeres láda, tükör</p> <p>Munkafüzet, 1. feladat. Beszéljük meg a gyerekekkel, mit tartottak a kincsesládába való, értékes dolognak, és miért.</p> <p>A gyerekek gyakran cserélnének társaikkal valamilyen vélt vagy valós dolog miatt. Ebben a játékban lehetőségük adódik az általuk idealizált, tökéletesnek vélt élőlénynek vagy tárgynak lenni.</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Azért szeretlek, mert... A gyerekekkel még mindig körben ülünk. A játékvezető elkezd egy mondatot: „Azért szeretem Katát, mert szépen tud verset mondani”, majd odamegy a gyermekhez és megöleli (vagy megsimogatja). A megszólított gyermeknek ekkor ki kell választania egy társát, akiről hasonlóan mond egy mondatot és ő is megöleli (megsimogatja) a kiválasztott társát. (A gyerekek ebben a korban általában még szívesen megszeretgetik egymást.) Addig</p>	<p>Kapcsolat- és önbizalom erősítő játék Azért is hasznos, mert ráirányítja a gyerekek figyelmét egymás jó tulajdonságára, és segít felismerniük, hogy mindannyian szerethetőek valamiért, fontosak, értékesek a többiek számára.</p>

	<p>folytatjuk, míg mindenkiről el nem mondtuk, miért is szeretjük.</p> <p>Kincsesláda tükörrel Mefogjuk a dobozt/ládikát és ismét elmondjuk, hogy mennyire értékes dolog van benne. Értékes az embereknek és nagyon értékes Isten szemében is.</p> <p>Mindenki egyenként leshet bele, de nem szólhat utána, nem árulhatja el másoknak a titkot.</p>	<p>Beszéljük meg közösen, milyen érzés volt, amikor meglátták mi/ki rejtőzik a kincses-ládjában. Isten szemében mindannyian értékesek vagyunk. Nem azért, mert bizonyos tulajdonságokkal rendelkezünk, hanem, mert az Övéi vagyunk.</p>
	Munkafüzet feladata	Munkafüzet 2. feladata
Munkáltatás	<p>Aranymondás: „<i>Drágának tartalak, és becsesnek, mivel szeretlek.</i>” Ézsaiás 43,4 Adjunk a gyerekeknek előre kivágott kézfej körvonalat, aminek az ujjába az aranymondás szavait írtuk, a tenyérbe pedig az igehelyet. Hajtogassuk be az ujjakat a tenyérbe, így nem látszódik majd az ige. Az ujjak ki és behajtogatásával gyakoroljuk az aranymondást.</p>	<p>A kezük mindig emlékeztetheti őket arra, Isten szereti őket, értékesek számára. Anyagszükséglet: Előre kivágott és megírt kézfej körvonalak</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Mi/ki lennél, ha ..... lennél?

Körbe ülünk, és a játékvezető felteszi a kérdést, „Mi lennél, ha ..... lennél? 4 kört játszhatunk: növény, állat, tárgy, egy másik személy. Minden gyereknek meg kell indokolnia, miért az adott dolgot választotta. A gyerekek gyakran cserélnének társaikkal valamilyen vélt vagy valós dolog miatt. Ebben a játékban lehetőségük adódik az általuk idealizált, tökéletesnek vélt élőlénynek vagy tárgynak lenni.

2. Kinek lehetett értékes?

Különböző régi, új tárgyakat, gombokat lerakunk a gyerekek elé. Mindenki kedve szerint választ egyet, s megpróbálja kitalálni, hogy kinek lehet értékes a kiválasztott tárgy.

3. Kinek vagyok értékes?

Kitöltjük a teret. Lassan sétálunk a teremben. Akivel szembe találkozunk azzal kezét fogunk és elmondjuk neki, hogy kinek vagyunk értékesek.

4. TenyérleNyomat készítése (önismeret, azonosság tudat)

papírlapok, festék

5. Kincsesláda cipősdobozból:

Anyagszükséglet: cipősdoboz, festék, ragasztó, mintás szalvéta.

<http://5letes.hu/news.php?extend.453.2>

6. Saját képmás...

Páros játék

Bizalomérzet kialakítása, térérzékelés, tapintási érzékelés fejlesztése

Isten saját képmására alkotott minket

A játékosok párokat alkotnak. A párok egyik tagjainak bekötjük a szemét, a többiek szétszóródnak a teremben, és gyakran helyet változtatva, bekötött szemű társuk nevét mondogatva hívják őket. A bekötött szemű játékos igyekszik a hang irányába közeledni. Amikor a vezetőik mellé érnek, azok kézen fogják őket, és egy-egy szobrot „készítenek” belőlük. Ezután a vezetők távolabb mennek, és ők is felveszik ugyanazt a testhelyzetet, amibe társukat állították.

Mikor minden pár felvette a „szobor-pozíciót”, kikötik a bekötött szemeket és megbeszélik, hogy mindannyian értékesek vagyunk, Krisztus képére formáltattunk.

Megbeszélik a hitoktató vezetésével, hogy mennyire hasonlít jellemük Krisztuséra?

A játék tovább variálható, úgy, hogy mindenki egy jó tulajdonságot mond a társáról (nem könnyű jó tulajdonságot mondani, sokkal könnyebb a hibákat észrevenni).

(Forrásanyag: Baker Ágnes, Deákiné Bajkó Ágnes: Dráma gyakorlatok a bibliatanításban.

Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007. 60. old.)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat: „Kösd össze a kincses ládával azokat a dolgokat, amik szerinted értékesek!”

Instrukció: Az összekötéshez kapcsolódva, beszéljünk arról, hogy mit választottak a gyerekek és miért tartják azt értékesnek!

A témához felhasználható énekek:

Hittan Könyv: Én Istenem

25. AZ ELVESZETT BÁRÁNY TÖRTÉNETE

(Lukács evangéliuma 15,1-7)

Gyülekezeti óraszám:1. Egyházi iskolák óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Biblia magyarázó jegyzetekkel, Budapest, 2010; Bibliai lexikon gyerekeknek, Budapest, 1987; Bibliai nevek és fogalma, Evangéliumi Kiadó, 1988; Jeremias, Joachim: Jézus példázatai, Budapest, 1990; Jubileumi kommentár, Budapest, 1983; Keresztyén Bibliai Lexikon I-II., Kálvin Kiadó, 2004.)

Jézus többször is példázatok által tanított, hogy illusztráljon, bizonyítson, világosabbá tegye az előtte említett igazságokat. Pédázatai olyan természetből vagy az embervilágból vett analógiák voltak.

Érdekes, hogy csupán a szinoptikusoknál találunk példázatokot, János evangéliuma inkább allegóriákat tartalmaz (pl. Jn 10,1-18).

Mivel Máté evangéliuma a zsidóknak íródott és a fő célja annak bemutatása volt, hogy Jézus a megígért Messiás, a zsidók várva várt királya, ezért az általa feljegyzett példázatok a királlyal kapcsolatosak. Lukács viszont nemcsak azt szerette volna bemutatni, hogy Jézus a zsidók királya, hanem a világ Megváltója. A leggondosabban jegyezte fel Jézus Isten irgalmával kapcsolatos nyilatkozatait, hogy nem lehet olyan messzire eltávolodni Istentől, ami kizárná a visszatérés lehetőségét. Ebben a tekintetben a 15 fejezet 3 példázata különösképpen is kifejező.

Az elveszett juh példázata főként Isten kereső szeretetét mutatja be. Az ember, akinek száz juha van, meglehetősen gazdag ember lehetett, aki valószínűleg nem érezte volna meg egy báránya elvesztését, de neki mégis fontos volt az az egy is.

juh – A juh nyugodt lény, védtelensége és nyájösztöne a fő oka annak, hogy mind az Ószövetség, mind az Újszövetség a hívők képének használja, a juhnyáj pedig Isten népeként szerepel. A példázatban a bűnös embert egy kóborló juh jelképezi. A bűnben van egyfajta centrifugális törekvés, amely következtében a juh messzire elkóborol, vagyis a bűnös egyre távolabb kerül Istentől. Ha a pásztor nem menne érte, hogy megkeresse, örökre elveszne.

pásztor – A pásztor nagy szerepet játszik a Bibliában. Isten a legnagyobb pásztor mind az egyes hívők számára, mind pedig földi népe, Izrael számára. Odafigyel népére, összegyűjti az elveszettet, megad nekik mindent, amire szükségük van. Már az Ószövetség is beszél prófétikusan Jézusról, mint pásztorról (Ez 34,23). Az Újszövetségben ő maga nevezi önmagát a jó pásztornak, akinek hangját ismerik az övéi és követik őt, mert előttük jár, ismeri őket, nevükön szólítja juhait, legelőt ad nekik és életét adja értük. Jézus azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.

ha megtalálta – Miután megtalálta elveszett juhát, nem büntette meg, nem üzte durván a karáig, hanem vállára vette és úgy vitte haza. Ebben láthatjuk Jézus övéit támogató kegyelmét, ami nem szűnik meg, amíg azok a végső üdvösség részeseivé nem lesznek.

ÖrüljeteK velem! – Amint eléri otthonát, összehívja barátait és szomszédait, hogy megossza velük örömét. Jézus kijelenti hallgatóságának, hogy ugyanilyen öröm lesz a mennyben egy megtérő bűnös miatt. Az ÖrüljeteK velem! felszólítás a farizeusoknak és írástudóknak szól, akik zúgolódnak, amiatt, hogy magához fogadja a bűnösöket és együtt eszik velük.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A gyermekek 6-8 éves kora közti szakaszt joggal nevezhetjük történetéhes kornak. Mindig újra könyörögnek, hogy meséljünk még valamit. Legyen az kitalált mese, megtörtént eset, vagy történetek róluk, egyformán élvezik mindet. Ahogyan erőit még mindig a játékon keresztül gyakorolja, úgy elméjét ezekkel a történetekkel táplálja. Egy izgalmas történet azonnali figyelműre kényszeríti. Amit megért, azt elraktározza és megőrzi.

Az olyan elvont fogalmakkal, mint pl. a hit, üdvösség, misszió, stb. még nem tud mit kezdeni. Alkalmatlanok számukra azok a történetek is, amelyek erős gondolati munkát igényelnek. A példázatok többsége ilyen. Mivel a gyermekek gondolkodásmódja konkrét, ezért az elvont példázatok használata alapvetően nem javasolt kisiskolás korban. Csak azok a példázatok vihetőek be, melyek történetiségükben is megfoghatóak. Ilyen az elveszett juh példázata, amely alkalmas már a számukra is. Ha még mindent nem is értenek meg belőle, de a történeten keresztül megismerhetik a Pásztor és nyája kapcsolatát. Képesek teljesen belehelyezkedni a példázatba, amelyben megjelennek mindazok az érzések, amelyek meghatározóak számukra, mint a szeretet, a biztonság, a bizalom és a félelem. Ezért teljes mértékben át tudják élni, hogy Jézus, a pásztor őket is megkeresi, visszaviszi a nyájhoz és meg is őrzi őket.

A történet kapcsán igazi gyermeki bizalom alakulhat ki bennük Jézus iránt. Figyeljünk azokra a gyerekekre is, akiket valami miatt kiközösítenek. Számukra különösen is fontos ez a példázat, hiszen Jézus az ilyen elveszetteket is keresi.

Mivel ennek a korosztálynak a számára még különösen is fontos a játék, a játékosság, és ez a példázat rengeteg olyan lehetőséget rejt magában, ahol ezeket alkalmazhatjuk, bátran éljünk vele. A dramatizálás, az óvodából még jól ismert körjáték, a különböző koncentrációs és bizalom játékok egész sora áll rendelkezésünkre, hogy elmélyítsük bennük az üzenetet.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten keres Téged!

Kognitív cél: A történeten keresztül smerjék meg a Pásztor és nyája kapcsolatát.

Affektív cél: Éljk át és érezzék át, hogy Jézus megkeres, visszavisz a nyájhoz és megőrzi.

Pragmatikus cél: Fogalmazzák meg mit jelent számukra személy szerint, hogy Jézus a Pásztoruk.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Bárányszemle: Óra előtt rakjuk el négyzet alakba a székeket, aklot kialakítva belőlük. Az érkező gyerekeket egyenként vezessük be az akolba, közben nevezzük őket nevükön. visszautalva az előző órára, mindenkinél hangsúlyozzuk, hogy mennyire értékesek, milyen fontosak A Pásztor hangja: A gyerekek (juhok) csukott szemmel ülnek a székeken (az akolban). A pásztor (hitoktató) egy nevet suttog. Amikor a gyermek meghallja a nevét, halkán álljon fel és csukott szemmel menjen a	Az egyházi iskolásoknál visszautalásként az előző órára, a gyülekezeti hittanosoknál pedig a Pásztor és bárányai személyes kapcsolatának hangsúlyozásaként mindenkinél hangsúlyozzuk, hogy mennyire értékesek, milyen fontosak. Anyagszükséglet: székek, elegendő hely az akol kialakítására

	<p>pásztorhoz, aki öleléssel jelzi, ha megérkezett.</p> <p>Úton a Pásztorral: A hitoktató (pásztor) mögé felsorakoznak a gyerekek (juhok). Mindenki megfogja az előtte álló vállát és behunyja a szemét. A pásztor lassan elindul és kivezeti az akolból a nyáját, körbevezetheti a teremben és visszaviszi az akolba.</p> <p>Keresd meg az elveszettet: Rejtsünk el óra előtt fejre tehető bárányképeket papírból, amit a gyerekeknek meg kell keresniük. Ha megtalálták, tegyék a fejükre, üljenek a helyükre és így hallgassák a történetet.</p> 	<p>Koncentrációs játék, amellyel azt rögzítjük a gyermekekben, hogy a Pásztor név szerint ismeri az övéit. Beszéljük meg a gyerekekkel, mit éreztek a játék alatt.</p> <p>Bizalomjáték, amivel a Pásztorra való ráhagyatkozást élhetik át. Amikor visszaértek és újra elfoglalta mindenki a helyét, beszélgessünk róla, mit éreztek a játék alatt.</p> <p>Így még inkább bele tudják élni magukat a juhnyáj szerepébe, hiszen maguk is bárányokká váltak, és keresték az elveszettet is. Átélték annak az örömét, mikor megtalálták az „elveszett” bárányt.</p> <p>Anyagszükséglet: előre elkészített és elrejtett, fejre tehető bárányképek</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Dramatizálással keltsük életre a történetet a következő fókuszpontokkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ A jó pásztor minden juhát ismeri, néven szólítja őket, a juhok pedig ismerik a hangját. Gondoskodik a juhairól. ❖ A pásztor számára minden juh egyformán értékes és fontos. Megkeresi azt, amelyik elkóborolt. ❖ Gyengéd szeretettel visszaviszi a többihez. ❖ Összehívja a barátait és szomszédjait, hogy vele együtt örüljenek a megtalált bárányoknak. <p>Aranymondás: „Örüljetek velem, mert megtaláltam az elveszett juhomat.” Lukács 15,6</p> <p>Ki hiányzik?</p>	<p>Elegendő hely a dramatizáláshoz.</p> <p>Az aranymondást írjuk fel a táblára. Ismétljük el együtt, hangosan háromszor, majd minden újabb ismétlésnél töröljünk le egy-egy szót.</p> <p>Anyagszükséglet: iskolai tábla, kréta</p> <p>A gyermek könnyen azonosítani tudja magát az elveszett juhval. A taps az</p>

	<p>A gyerekek kört alkotnak. Egy gyerek beáll a kör közepére, behunyja a szemét, ő lesz a pásztor. A többiek mondókára elindulnak körbe:</p> <p>„A mezőn jártunk-keltünk, egy bárányt elvesztettünk. Mondd meg pásztor, mondd meg nekünk: ki az, aki nincsen velünk?”</p> <p>A kör megáll, a hitoktató rámutat valakire a körből, aki csendben elbújik. Ekkor a gyerekek újra megkérdezik: „Mondd meg gyorsan: Ki nincs velünk?”</p> <p>A pásztor körülnéz és igyekszik kitalálni az elbújt gyerek nevét. Ha eltalálta, megtapsolják, majd szerepet cserélnek. Az elbújt gyerekből lesz a pásztor. Ha nem sikerül kitalálni, bent marad a körben. 2-3 játék után váltsuk le a pásztor, ha nem sikerül kitalálnia.</p>	<p>örömük kifejezése a megtalálás (megtaláltatás) felett.</p>
Énekjavaslat	Énekjavaslat: „Sűrű erdő mélyén...”	Tankönyv, ének melléklet, 76. oldal
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	Munkafüzet, 1-4. feladat

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. További variációk bárány készítésére:

<http://kreativkozpont.hu/otlet/cserep-barany>

<http://ovivarazs.blogspot.sk/2012/11/lampasok-keszítése-kasirozas-barany.html>

2. Drámapedagógiai játék: Kicsiny nyáj

A játék leírása:

A gyerekek a térben sétálnak. Töltsék ki a teret, törekedjenek arra, hogy a kijelölt térben legyen üres terület! Miközben elhaladnak egymás mellett, mosollyal köszöntsék egymást. A játékvezető tapsára a gyerekek szoborrá (barikák) válnak. Az indulhat el újra, akit a játékvezető megérint, és halkán a nevét kimondta. Az utolsó játékkörnél a megérintés és a név kimondása után a helyükre ülnek.

Megjegyzés: Koncentrációs játék, csoporthoz való tartozást erősítő játék, testbeszéd megjelenése, szeretetkapcsolat az érintésen keresztül.

3. Drámapedagógiai játék: Megváltozott vagy elveszett

A játék leírása:

A gyerekek egy kupacban leülnek a földre. Mindenki tart a kezében valamit. (Különböző tárgyak, játékok. Ezek az eszközök kapcsolódhatnak a bibliai történethez.)

Egy gyermeket kiállítunk a csapattal szembe, akinek meg kell figyelni, hogy ki, hol ül, mi van a kezében. A kismegfigyelőt kiküldjük a teremből. A bent maradók közül egy gyermeknek megváltoztatjuk a helyét, vagy két tárgyat cseréltetünk ki két gyerek között. Tehát valamilyen változást hajtunk végre. Először mindig csak egy dolgon változtassunk! Behívjuk a megfigyelőt, akinek ki kell találni, hogy mi változott meg. Nagyon izgalmas ebben a játékban,

ha a 3., 4. kör után egy gyermeket rejtünk el a teremben. A megfigyelőnek észre kell venni, hogy egy társ veszett el a nyájából.

Megjegyzés: Figyelemkoncentrációs játék. Nagyon izgalmas az a helyzet, amikor egy gyermek hiányát észreveszik vagy sem.

4. Rajz: Báránykereső

Fehér zsírkrétával rajzoljunk bárányt, majd vízfestékkel fessük be a képet és így megleljük az elveszett bárányt. Anyagszükséglet: rajzlapok, fehér zsírkréták, vízfestékek, ecsetek

5. Pásztor-mondóka

A hitoktató vezetésével mondogatják a ritmusos bárány-mondókát

Fehérek, feketék,
pöttyösek, fontosak,
soványak, kövérek,
fürtösek, gyapjasak,
bárányaim vagytok,
kedvesek, fontosak,
vigyázó pásztornál,
ki lehet boldogabb?

A hitoktató kérdésekkel irányítja a beszélgetés fonalát, melynek során a kisiskolások felismerik, hogy ők is egyen-egyenként „báránykák”, akiket Jézus megtalált, vigyáz rájuk, de nekik is kötelességük és feladatuk van.

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012).

6. Oktató film – Az elveszett bárány

(Forrásanyag: <https://www.youtube.com/watch?v=ZbEAtfIO8uOc>)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

A munkafüzet 3. feladata hasonló a szudoku c. játékhoz. Minden sorban és minden oszlopban csak egyszer szerepelhet egy ábra. Az elveszett ábra a bárányt ábrázolja.

A témához felhasználható énekek:

Dicsérvétek az Urat: 7. Az Úr a Pásztorom- kánon(+JJ ,+Hk.)

Hittan Könyv: Sűrű erdő

25/B. TE KIHEZ RAGASZKODSZ?

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

A kötődés egy másik személy közelségének a keresését és a kapcsolat fenntartásának a szándékát jelenti. A kötődés az interperszonális kapcsolatok alapvető összetevőjeként határozható meg, amelynek az érzelmi involválódás az alapja.

Felnőttkori kötődéseink alapja a kora gyermekkori anya-gyerek kapcsolat. Az ekkor szerzett élmények modellként rögzülnek a személyiségben, meghatározva, felnőttként hogyan keressük mások közelségét, hogyan érzünk és viselkedünk kapcsolatainkban. Nagyban meghatározza az Istennel való kapcsolatunkat is, hiszen a 0-6 éves gyermek számára a szülő képe, személyisége összefonódik Istenével.

A kötődés képessége létfontosságú, az anya jelenléte elengedhetetlen a csecsemő életben maradásához. Alapvető funkciója a közelségkeresés és a biztonságérzet fenntartása. Minősége az "ősbizalom" kialakulásának időszakában, a korai anya-gyerek kapcsolatban formálódik.

A gyermek jelzéseire érzékeny, szükségleteit kielégítő, biztonságot nyújtó, szükség esetén a gyereke megnyugtatóására is képes szülői magatartás biztonságos kötődés kialakulásához vezet.

A ragaszkodás tehát egy specifikus személyhez fűződő tartós érzelmi kötelék, amelynek jól látható ismérvei vannak: közelségkeresés, szeparációban kellemetlen állapot, a személy visszatértekor öröm, a kitüntetett személy felé való orientáció. A ragaszkodás fejlődésében négy szakaszt különböztethető meg:

1. differenciálatlan szociabilitás szakasza (0-3 hónap), amikor a csecsemő nyitott a szociális helyzetekre, de eszközei mindenki felé irányulnak, mindenkire egyformán reagál.
2. differenciálódó szociabilitás szakasza (3-7 hónap), a szociális mosoly megjelenésével kezdődik. Kiváltója specifikusan szociális inger, de még itt sem válogat, hanem mindenkire egyformán mosolyog. A szakasz második felétől kezdi preferálni az ismerős személyt, de barátságos az idegenekkel is.
3. specifikus, megkülönböztetett szociabilitás szakasza (7-24 hónap), ahol már barátságatlan az idegenekkel, egyértelmű jelét adja, hogy a specifikus személy közelében akar lenni, itt már kialakult a ragaszkodás közte és gondozója között.
4. partneri viszony (24. hónaptól), a kisgyerek lassan kezdi figyelembe venni és elfogadni mások szempontjait is.

Az apák involváltsága a gyerekevelésben kultúránként jelentősen eltér, pedig ugyanolyan jól interpretálják a csecsemő jelzéseit, mint az anyák (csak ritkábban használják ezt a képességüket). 7 hónapos kor körül a gyerekek ugyanúgy ragaszkodnak mindkét szülőhöz, de ismeretlen helyzetben az anya iránti preferencia erősebb. Az apáknak egyedi szülői stílusuk és szerepük van a fejlődés legelejétől, pl. eltérő interakciós stílussal rendelkeznek: az anyák inkább többet beszélnek a gyerekhez, míg az apák többször érintik meg őket, valamint játéktípusuk is eltérő (az apák több fizikai játékot kezdeményeznek), tehát a két szülő eltérő tapasztalatokat szolgáltat a gyerek számára.

A gyerekek minden pillanatban azt a biztonságot keresik, amit leginkább a szülőknél, főként pedig az anyánál találnak meg. Mivel az állandó közelség nem oldható meg, ezért keres a

gyermek valamilyen vigasztaló tárgyat. A pszichológia ezeket a tárgyakat átmeneti tárgynak nevezi. Ilyen tárgy lehet egy kedves, puha, szőrös plüss figura, a takaró csücske, bármilyen ruha, zsebkendő, vagy akár a hüvelykujj is. Ezek által tanulja meg, hogyan birkózzon meg a feszültséggel, hogyan nyugodjon meg, segíti a szülőkről (főként az anyáról) való leválást, hozzájárul az önállósodáshoz. A gyermek fejlődésének ez a szakasza ideális esetben általában 5 hónapos korától iskolás korig is tart.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Atkinson, R.L. Pszichológia, Osiris, 1994; Bagdy Emőke, Dr. – Családi szocializáció és személyiségzavarok, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1990; Buda Béla, Dr. – A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, Nemzeti tankönyvkiadó, 1998; Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan, Gondolat-Medicina, 1997; N. Kollár Katalin, Pszichológia pedagógusoknak, Osiris, 2004)

A ragaszkodás egy olyan összetett élmény, amelyet mindenki személyesen él meg, és amely idővel alakul ki két ember között. Nincs olyan kényszer, amely ezt az érzelmi köteléket létrehozhatná, vagy siettetné. A ragaszkodás a gyermek (de a felnőtt személynél is) számára érzelmileg legfontosabb személyek felé nyilvánul meg. Ellenben, hogy ki lesz ez a fontos személy, azt befolyásolhatják a következő tényezők: a találkozás gyakorisága, az együtt eltöltött idő mennyisége, a törődés minősége és az érzelmi befektetés mértéke.

Az elsős gyermekek elsősorban még mindig a szüleikhez ragaszkodnak leginkább, viszont mellettük már megjelenik a pedagógushoz és kortársakhoz való kötődés is.

Az elveszett juh példázatában, a Pásztor juhait felé megnyilvánuló viselkedésében fellelhetőek a ragaszkodás ismérvei, mint a közelségkeresés, a szeparációban kellemetlen állapot, a személy visszatértekor érzett öröm és a kitüntetett személy felé való orientáció.

A gyermekek a ragaszkodást, mit érzést, a szüleikkel való kapcsolatukon keresztül tudják leginkább megfogalmazni, kifejezésre juttatni. Jézus hozzánk való ragaszkodását így mi is a szülői szeretetet például véve tudjuk nekik leginkább kézzel foghatóvá tenni, mint ahogyan azt is, ők hogyan és miért ragaszkodhatnak Hozzá. Mellette ugyanúgy biztonságban lehetnek, mint a szülők mellett. Szeretetét éppúgy érezhetik és tapasztalhatják, mint a szülői szeretetet, és ugyanúgy viszonzhatják Felé, mint feléjük.

Az óra alatti közös munka, a beszélgető kör segítségünkre lehet abban, hogy a gyerekek megnyílhassanak, feltárhassák érzelmi kötődéseiket. Egyben lehetőséget adnak, hogy a megfogalmazott cél felé tereljük a gyermekeket.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Nemcsak embereket lehet szeretni, hanem Istent is.

Kognitív cél: Fedezzék fel, hogy Jézus ragaszkodik minden bárányához még akkor is, ha ők elcsatangolnak.

Affektív cél: Jézus számára a bárányokhoz való ragaszkodás akkor is fontos volt, amikor nem talált viszonzásra. Emlékeztessük a gyerekeket a szülők hozzájuk való ragaszkodására akkor is, amikor ők nem fogadnak nekik szót.

Pragmatikus cél: Fogalmazzák meg, milyen érzés azt tudni, hogy Jézusra és a szülőkre is bármilyen körülmények között számíthatunk, és ragaszkodásukkal megerősítik a mi kötődésünket is hozzájuk.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Puzzle kép – puzzle történetmondás Készítsünk egy képet, amin a Pásztor és bárányai láthatóak. Vágjuk a képet annyi darabra, ahány gyermek van a hittan csoportban. Keverjük össze, majd tegyük egy dobozba, kosárkába vagy borítékba. Vigyük körbe a dobozt és mindenki vegyen ki belőle egy puzzle darabot. Amikor mindenki a kezében tartja a maga képrészletét, kérjük meg őket, hogy rakják össze a képet a földön. Amikor összeállt a kép, ismételjük át a történetet úgy, hogy minden gyerek csak 1 mondatot mond.</p> <p>Kedves tárgyam</p> <p>1. Képzletben: Mindannyian használnak tárgyakat, eszközöket melyek elkísérik őket a mindennapokban. Ezek között van olyan, ami valami miatt kiemelkedik a többi közül, vagy azért, mert valakire emlékezteti őket, vagy azért, mert használatához kedves emlék kapcsolódik: valakitől kapták, vagy valami olyan jut eszükbe róla, ami fontos és szívet melengető az életükben. Gondolkodjanak el azon, hogy kinek mi a legkedvesebb tárgya, és azt képzletben hozzák be. Mindenki mutassa be, mi az a tárgy, miért lett az a legkedvesebb tárgya.</p> <p>2. Valóságosan: Lehet azt is kérni, hogy valóban válasszanak ki a náluk levő tárgyaik közül egy kedveset, és azt bemutatni meg a többieknek. Lehet kézbe venni, körbeadni, megtapogatni s megcsodálni, hogy milyen jó is az, ha egy kis tárgy, az emlékek egész sorát idézi fel bennünk.</p>	<p>Az elveszett juh történetének ismétlése, kooperáció erősítése. Anyagszükséglet: Pásztor és bárányai kép puzzle darabokra vágva, doboz (kosár, boríték), hely a kép kirakásához</p> <p>A játékot a hitoktató kezdje, már csak azért is, mert ezzel hangulatot adhat az emlékezésnek, illusztrálhatja, hogy nem kell idehozni a tárgyat, elég, ha jól bemutatjuk. A saját múltbeli élmények felidézése önfeltárást elősegítő és az önismeretet is alakító lehetőség.</p> <p>Ha valaki nem szeretné, nem kötelező megengedni, hogy mindenki megfogja a kedves tárgyát, az is elég, ha megmutatja.</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Osszuk a gyerekeket 4 fős csoportokba. Adjunk minden csoportnak egy A4-es méretű lapot, amit a következő módon előre felosztunk:</p> <div data-bbox="635 1697 842 1989" style="text-align: center;"> </div>	<p>A gyerekek ragaszkodnak szüleikhez és gyakran a játékaikhoz is. Szinte erősnek érzik magukat, ha az a tárgy vagy személy a közelükben van. Ha ragaszkodunk valakihez, szeretünk mindig a közelében</p>

	<p>A 4 oldalsó négyzetbe rajzolják le, ami eszükbe jut arról, hogy ragaszkodás, kihez, mihez lehet ragaszkodni. Kapjanak rá 5 percet. Utána 3 perc megbeszélés következik a rajzaikról, majd a középső négyzetbe rajzoljanak 5 perc alatt közösen valamit, ami szerintük a 4 rajzból vagy a 4 rajz közül legjobban kifejezi a ragaszkodást valakihez vagy valamihez. Minden csoport ismertesse, mi került a középső négyzetbe.</p> <p><u>Beszélgessünk a gyerekekkel :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Ragaszkodni valakihez, valamihez azt jelenti, hogy nem akar megválni tőle. Mindig a közelében akar lenni a személynek, a közelében akarja tudni a tárgyat. ❖ Milyen érzéssel tölti el őket, ha a szüleik közelében lehetnek? ❖ Milyen érzés számukra, ha velük van a kedvenc tárgyuk? ❖ Fontos számukra az az idő, amit a szüleikkel vagy a kedvenc tárgyukkal tölthetnek el? Miért? ❖ Mit gondolnak, miért követik a bárányok a Pásztort, miért ragaszkodnak a Pásztorukhoz? (Mert tudják, hogy szereti őket, biztonságban érzik mellette magukat, mert gondoskodik róluk, jót akar nekik, megvédi őket.) ❖ Mit gondolnak, a Pásztor is ragaszkodik a bárányaihoz? ❖ Miért ragaszkodik a bárányaihoz a Pásztor? (Mert az övéi és tudja, hogy elvesznének nélküle.) ❖ Miért ragaszkodik hozzánk Jézus, miért ragaszkodhatunk mi Hozzá? ❖ Hogyan tudjuk a ragaszkodásunkat kifejezni? 	<p>lenni, szeretjük, ha mindig a közelünkben van. A közös rajzolás és a beszélgetés segíti őket abban, hogy letisztázódjon bennük a ragaszkodás érzése.</p> <p>A kérdések lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekeket gondolkodásra serkentse, majd szabadon megfogalmazhassák azokat.</p>
<p>Munkáltatás</p>	<p>Kézműveskedés: Juh- és pásztoralakok készítése nyírással, ragasztással csoportmunkában. A bárányokat a Pásztor köré ragasszuk szorosan. A bárányok alá írják oda a nevüket.</p> <p>Munkafüzet feladatai Énektanulás: „Az Úr a pásztorom, jó pásztor Ő.”</p>	<p>A közelség vizuális kifejezése a kép segítségével. Anyagszükséglet: papír, textilanyag, vatta, gyapjú. Munkafüzet, 1-2. feladatai Tankönyv 73. o.</p>
<p>Házi feladat</p>	<p>Munkafüzet 2.b. feladata</p>	<p>Színezés</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

Drámapedagógiai játék megnevezése: Ki ragaszkodott hozzá?

A játék leírása:

Különböző játékokat, tárgyakat, könyveket, (Biblia) ki rakunk a földre, középre, amely köré odaülnek a gyerekek. Mindenki választ egy tárgyat, majd elmondja, hogy szerinti kié lehet és miért ragaszkodik hozzá.

Megjegyzés: Kommunikációs készséget fejlesztő játék. Gondolkodásra készítő a vajon kié lehet, és miért szeretheti annyira kérdésekre adott válaszok megfogalmazása.

<http://www.nyarsmaria.hu/cikkek/kotodes.html>

<http://www.csaladivilag.hu/cikkek/pszichologia/kotodes-1-resz/9501/>

<http://5mp.eu/web.php?a=bolcsoderolszuloznek&o=x7ylKSRetn>

<http://www.hunbaba.com/kotodes/bagdy-emoke/>

ÖSSZEFOGLALÁS III. ISTEN MINDIG ODAFIGYEL RÁD

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1-2.

A Jézus lecsendesíti a tengert, Isten segít legyőzni a félelmet, Jézus megvendégel ötezer embert, Tudsz-e nagylelkű lenni?, Ismerkedés az imádsággal, Értékes vagyok!, Az elveszett bárány története, Te kihez ragaszkodsz? történeteinek, témáinak ismétlésére és összefoglalására ismét játéksort alkalmazhatunk. A kerettörténet és az összekötő szöveg, akárcsak az előző egységénél, most is dőlt betűvel van a szövegben megkülönböztetve. Az egyes játékok között átismételhetjük a történethez vagy témához kapcsolódó énekeket is.

A játékos foglalkozás ismét végén ülünk körbe a gyerekekkel és hallgassuk meg a reflexióikat. Ezek megfogalmazását most is kérdésekkel segítsük.

Az alkalmat imádsággal zárjuk. Mivel az imádság az egység témája volt, ezért kérjük meg a gyerekeket, hogy egy mondatban mondjanak hálát Istennek valamiért, ami a mai órával kapcsolatos. Lehet az egy játék, érzés, történet, vagy bármi, ami megérintette. A hitoktató zárja az imádságot.

Fő hangsúly: A tanult bibliai történetekből kiemelni és elmélyíteni, hogy Isten mindig odafigyel ránk.

Kognitív cél: A tanult bibliai történetek ismétlése és elmélyítése.

Affektív cél: A tanult történetekkel kapcsolatos érzések felelevenítése, és azok egymáshoz kapcsolása.

Pragmatikus cél: A megismert történetek közösség és személyiségformáló jegyeinek feldolgozása csoportmunka által.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Egy általuk választott, a történetekhez kapcsolódó ének eléneklése. Egyházi iskolai hittanon: házi feladat ellenőrzése.	Egyházi iskolában: Mfei. 73. o. 2.b. feladata.
Feldolgozási javaslat	Bibliai történetek játékos ismétlése Jézus lecsendesíti a tengert <u>Hánykolódó hajó</u> Hitoktató mondja: <i>„Jézus szívesen tanította az embereket, akik mindenhol jöttek hozzá, hogy hallják Őt. Ugye elfáradtok néha a tanulásban? A tanításban is el lehet fáradni. Jézussal is megtörtént, hogy amikor a Galileai tavon áthajózott a tanítványaival, a sok tanítástól úgy elfáradt, hogy elaludt. Közben azonban hirtelen feltámadt a szél és vihar tört ki. A hajót csak úgy dobálták a hullámok.”</i> Adjunk a gyerekeknek egy takarót vagy plédet, aminek	takaró vagy pléd, labda, elegendő hely a mozgáshoz

	<p>fogják meg a szélét. A takaróba tegyünk egy labdát, ez lesz a hajó. A takaró ügyes és közös kezelésével lökjék a labdát fel, majd kapják el. Ha sokan vannak a csoportban, osszuk őket több csoportba, hogy mindenki ki tudja venni a részét a játékból.</p> <p>Simon mondja-játék: Hitoktató mondja: „Bizony akkora hullámok voltak a nagy viharban, hogy a hajót teljesen elöntötték. A tanítványokat a nagy hullámok és a beömlő víz annyira megrémítette, hogy teljesen elfelejtkeztek róla, hogy Jézus mellett nem kellene félniük. De ők féltek és felébresztették az alvó Jézust. Ő pedig felkelve ráparancsolt a szélre és a tengerre, és azok egyetlen szavára engedelmeskedtek. Játsszunk most engedelmeskedő játékot! Csak akkor végezd a mozdulatot, ha azt mondom előtte: Simon mondja.”</p> <p>A játék során a gyerekek szemben állnak a hitoktatóval. A hitoktató különböző mozdulatokra ad utasítást, de a gyerekeknek csak akkor kell őket teljesíteni, ha úgy kezdia mondatot, hogy „Simon mondja...”.</p> <p>Amennyiben ez nem hangzik el a mondat elején, akkormozdulatlanul kell maradniuk.</p> <p>Tanács: Adhatunk meglepő utasításokat is, de figyeljünk a játék során arra, hogy csak olyan legyen, amit meg is tudnak csinálni.</p> <p>Az 5000 ember megvendéglése Történetsor (Irányított rajzolás) Hitoktató mondja: „A Galileai tó partján többször is tanított Jézus. Az egyik ilyen alkalommal csodálatos dolog történt. Szavakba sem tudom foglalni, ezért inkább lerajzoltam a történeteket. Úgy szeretném, ha mások is tudnának róla, de sajnos nagyon megfájdult a kezem. Megkérhetlek titeket, hogy segísetek nekem? Ha igen, keressetek gyorsan párt magatoknak és üljetek le egy asztalhoz.”</p> <p>A párok egymásnak háttal ülnek, a történet egyik jelenetének rajza van a kezükben, melyeket nem mutathatnak meg egymásnak. Az egyikük irányítja a másikat, neki pedig az instrukciók alapján le kell rajzolnia a képet. A végén sorrendbe kell rakniuk a talajon a képeket, és minden páros elmondja, melyik jelenet látható az ő rajzukon.</p> <p>Keresd a szót! Hitoktató mondja: „Tényleg nagy segítség voltatok! Jó, hogy beszéltetek is a történetről. Most már én is megpróbálom elmondani. De jól figyeljetelek, mert ha azt a szót mondom: csoda, le kell guggolnotok, majd újra felállni.”</p> <p>A hitoktató elkezd mondani a történetet. Amikor a</p>	<p>elegendő hely a mozgáshoz</p> <p>a történet kinyomtatott jelenetei, üres lapok, ceruzák</p> <p>elegendő hely a mozgáshoz</p>
--	---	---

	<p>kiválasztott szót hallják a gyerekek, le kell nekik guggolni.</p> <p>Az elveszett bárány</p> <p><u>Biztonságban elérni az akolba</u></p> <p>Hangvadász:</p> <p>Páronként megegyeznek, hogy milyen hangot választanak. Majd a bekötött szemű játékosnak meg kell keresnie a társát.</p>	
Záró feldolgozás	<p>Reflexiók a gyerekek készéről.</p> <p>Kérdésekkel segítsük őket:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Hogy éreztétek a mai órán magatokat? ❖ A feldolgozott történetek közül melyik számotokra a legkedvesebb? Miért? ❖ Melyik játék tetszett a legjobban? Miért? 	elegendő hely a körbeüléshez
Közös ima	Mindenki egy mondatban fogalmazza meg, miért ad hálát a mai óráért.	

Egyházi iskolai hittanórán két részre lehet osztani az ismétlést, így a játékokra és a beszélgetésre több idő jut.

TEMATIKAI EGYSÉG: ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

Bevezetés a tematikai egységhez

Istent tenyerén – amit évtől évre megélhetünk az ünnepekben. Ezek azok a pontok, amikor még azok is keresik az egyházi közösséget, akik egyébként távol álnak tőle. Az üresedő tradíció helyett élő ünnepi közösségre szeretnénk nevelni a gyereket.

téma	gyülekezeti óraszám	egyházi iskola óraszám	fő hangsúly
Advent: Angyal látogatása Máriaánál (Lukács 1,26-39)	1	1	Az igazi ajándék Jézus Krisztus. Az ő eljövételének ünnepe az örömteli várakozás.
Karácsony: Angyalok hirdetik Jézus születését (Lukács 2,8-20)	1	1+1	Az ünnep nem a körülményektől függ, hanem Isten jelenlététől.
Húsvét: Angyalok hirdetik Jézus feltámadását	1	1+1	Jézus feltámadása örömhír!
Pünkösöd: Milyen volt az első gyülekezet? (Apcsel 2,1-41)	1	1	Az egyház közösségben él. Krisztussal és egymással.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 2004)

Három ünnepi történetben jelennek meg az angyalok.

Az angyal olyan mennyei lény, aki Isten parancsát közvetíti az embereknek, és egyúttal oltalmazza az egyént, a népeket és mindenféle növekedést a természetben.

Az ÓSZ-ben az angyalok két típusát különböztethetjük meg. Az első típusba tartoznak azok a mennyei lények, akik Jahve mennyei udvartartásához tartoznak, hogy őt szolgálják és magasztalják (Ézs 6,2).

A másik csoportot alkotják a »Jahve angyala« (mal'ák Jahve) textusok. A Jahve angyala olyan mennyei lény, akit Isten egy meghatározott feladattal bíz meg. A feladat elvégzése annyira fontos, hogy a küldetés teljesítése közben az angyal alakja teljességgel lényegtelenné válik. Általában férfialakban jelennek meg, de ellentétben a kerúbokkal és szeráfokkal, szárnyak nélkül (1Móz 19,5). Az angyalokat csak akkor lehet meglátni, ha Isten megnyitja az emberi szemeket (4Móz 22,31).

Az ÚSZ-i írók magától értődő természetességgel vették át az angyalokra vonatkozó ÓSZ-i és intertestamentális kori képzeteket: az angyalok Isten és a mennyei világ képviselői (1Tim 5,21; Zsid 12,22).

Mivel Jézus személyében Isten volt jelen, ezért Jézus útját mindenütt angyalok kísérik. Mint Isten Fia, Jézus nagyobb az angyaloknál.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az ünnep, mint évről évre visszatérő rítus sok üzenetet hordoz. Nem egy egyszeri esemény, hanem összeköt minket évtizedeken, századokon át családdal, gyülekezetünkkel, nemzetünkkel és az egyetemes egyházzal. Az egyházi év is ezek köré csoportosul. A rítus ismerete segít átélni ezt a kapcsolatot. Amiben részt vesz a gyermek, (pl. kántálás, pünkösdlés), amit végig csinál, az sokkal jobban bevésődik számára. Sok családban elfelejtettek, nem tudnak ünnepelni. A gyerekeken keresztül visszacsempészhetjük ezt, ismét megtaníthatjuk a családokat az ünnepeink igazi megélésére.

ADVENT: ANGYAL LÁTOGATÁSA MÁRIÁNÁL

(Lukács evangéliuma 1,26-38)

Gyülekezeti óraszám: 1+1. Egyházi iskolák óraszám: 1+1

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Szathmáry Sándor: Ünnepeink üzenete, Miskolc, 2005)

Ígélet: A Megváltó születésére az első utalás a bűneset után megtörténik. Isten megígéri, hogy: *„Ellenségeskedést támasztok közted és az asszony közt, a te utódod és az ő utódja közt: ő a fejedet tapossa, te meg a sarkát mardosod.”* 1. Mózes 3,15.

A legtöbb ószövetségi ígélet összefüggésben áll ezzel az egyetlen ígérettel, amely a Megváltó eljövételére vonatkozik. (Pl. Ábrahám utóda, ígélet földje)

Advent: A latin eredetű szó jelentése: eljövétel. A megígért Szabadító eljövételére vonatkozik. (Tévesen szokták az advent szót várakozásnak fordítani.) Az eljövételt megelőző időszakot jellemzi a várakozás. Az advent a beteljesedett ígéletnek az ideje. Az első advent volt az az idő, amikor Isten bebizonyította, hogy szavát megtartja, hogy elhozza az üdvösséget az ember számára. A második advent lesz az az alkalom, amikor Jézus ismét eljön. Advent időszakában egyrészt visszatekintünk arra, hogy Jézus földrejött, másrészt várjuk azt, hogy újra eljőjön.

Angyal megjelenése:

Az angyal megjelenése több szempontból is szakít a hagyományokkal:

- Angyalok a Bibliában férfiakhoz küldettek. Itt egy vallási szempontból is ismeretlen személynél jelenik meg Isten küldötte.
- Az angyal egy megvetett területen élő lánynak jelenik meg. Galilea megvetett terület volt. Félig pogány lakossággal, ami miatt Izrael szemében mindig is megvetett maradt.
- Názáret városa maga is megvetett volt. Ezért kérdezte Nátánaél: *„Származhat-e valami jó Názáretből?”* János ev. 1,46

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az adventi, karácsonyi ünnepkör az év egyik legszebb időszaka. A szekularizált világban is ismerik a történeteit, használják a jelképeit. Mi szeretnénk, ha a gyermekek az igazi tartalmából is megértenének, megéreznének valamit, és ezt tovább is tudnák adni.

Ennek lehetősége, ha megéreztetjük a hittanórán azt a „többlet” jelentést, ami hozzá kapcsolódik a karácsonyhoz.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az igazi ajándék Jézus Krisztus.

Kognitív cél: Jézus születésének ígéletét ismerjék, az advent fogalmának ismerete.

Affektív cél: A várakozás örömei és nehézségei, türelem és türelmetlenség.

Pragmatikus cél: Az ünnepre való készülésben aktív részvétel otthon és az iskolában.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Váratlan vendég – szituációs játék A gyerekek játsszák el több csoportban, hogy váratlanul betoppan a családhoz este valaki (ismerős, rokon, barát stb.). Ill. játsszák el, hogy készülnek a vendég fogadására, és így érzékelik meg. Beszéljük meg, hogy mi a különbség a kettő között. Beszélgessünk! Hol mikor kell várni? Kire? Mire? Mikor nehéz várakozni? Mikor jó? Miért jó várni a vendégre?	Vendégséghez szükséges eszközök (pl. terítéshez)
Feldolgozási javaslat	Mária váratlan vendége – Isten küldötte: angyal A köszöntés – Üdvözlégy! – eljátszása a tankönyv feladata alapján.	tankönyv
Munkáltatás	Adventi naptár, koszorú, dekoráció készítése Adventi ének tanulása (Adventi hírnök...) Közös adventi rítus kialakítása, amit minden adventi órán (elején vagy végén, de mindig ugyanakkor) megtartunk. Karácsonyi énekek tanulása (326.) Munkafüzet feladatai.	Eszközök adventi dekorációhoz munkafüzet
Házi feladat	Elmondani otthon az advent szó jelentését és azt, hogy kinek az eljövetelére várunk.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Kántálás:

A kántálás az ünnepekhez kapcsolódó énekes köszöntés. A betlehemes játékok inkább a katolikus hagyomány részei, a kántálás viszont református közösségekben is élő szokás volt. A gyerekekkel érdemes feleleveníteni ezt a szokást. Ennek többféle lehetősége is van. Az alábbi versekkel lehet gyülekezeti alkalmon szolgálni, néhány idősebb gyülekezeti taghoz ellátogatni, vagy az iskolában egy-egy másik osztályhoz, hittanecsoporthoz bekopogtatni, őket köszönteni.

Természetesen a versek között adventi, karácsonyi énekeket énekelhetnek, furulyázhatnak is.

Nem csak a népszokás életben tartása fontos a kántálásnál, hanem az ünnepre készülésben a lelki készülés azáltal, hogy nem csak várják az ajándékot, hanem maguk is szolgálóvá, ajándékozóvá válnak. Emellett a versek teológiai igazságokat hordoznak, melyek bevésődnek a gyermekek eszébe, és remélhetőleg, előbb-utóbb a szívébe is.

Ének

Újra eljött hozzánk
Szent karácsony napja,
Örüljön mindenki,
Ki e földet lakja.

Megszületett Krisztus,
Kárhozattól megment,

Öröm van a mennyben,
Ujjongás van itt lent.

Ez karácsony napján
Örömünk forrása,
Hogy van a világnak
Dicső Messiása.

Ének

Jó emberek, ím halljátok,
Így szólunk most tihozzátok:
Eljött Isten szent Báránya,
Bűnünk vette önmagára.

Siessünk hát Őelébe,
Bűnbánatot, erőt kérve!
Úgy lehet csak boldog lelkünk,
Ha Úr Jézus lakik bennünk.

Ének

Az a jászol testvérek,
Úgy hívogat minket,
Menjünk oda mindnyájan,
Hajtsuk térdünket meg
Az előtt, ki irgalomból
Értünk emberré lett!

Ének

Az Ige testté lett
Láttuk dicsőségét
Jöjjetek, imádjuk
Isten Egyszülöttjét!

Szülessen meg az Úr Jézus
Mindenki szívében,
Töltse be az egész földet
Igazi szent béke!

Ének

Jézus Krisztus mi Megváltónk
Szülessen meg szívetekben,
Most és újra az ünnepen!
Úgy legyen!

Adjon Isten mindnyájunknak
Áldott, boldog, békés karácsonyt!

2. Fényből a hitre

Hogyan jut el Mária az angyal megjelenésétől az engedelmességig? Jussunk el a fény szótól a hit szóig.

fény – lény – lány – lát – hát – hit

Megjegyzés: ha a tanulók még nem tudnak olvasni, rajzzal ábrázolhatjuk a felsorolt szavakat.

Alkothatunk kiegészítendő mondatokat, melyek segítségével elmélyíthetjük, összefoglalhatjuk a történetet:

- Mária szobáját mennyei ... töltötte be. (fény)
- Egy csodálatos ..., lény egy angyal állt előtte. (lény)
- Mária egyszerű, fiatal ... volt. (lány)
- Tudta, hogy Isten hírnöke az, akit... (lát)
- Odafordult ... az angyalhoz. (hát)
- Isten ajándékként fogadta gyermekét, mert erős volt benne a ... (hit)

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 301. dics. Új világosság jelenék

KARÁCSONY: ANGYALOK HIRDETIK JÉZUS SZÜLETÉSÉT (Lukács evangéliuma 2,8-20)

Gyülekezeti óraszám: 1+1. Egyházi iskolák óraszám: 1+1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Szathmáry Sándor: Ünnepeink üzenete, Miskolc, 2005.)

Pásztorok: A pásztorok a társadalom perifériájához tartoztak. Egyszerre megvetették és tisztelték őket. Megvetettek voltak, mert hivatásuk miatt nem volt lehetőségük arra, hogy Mózes törvényei szerint éljenek. Nem tudták megtartani a szombatot. Tisztelték is a pásztorokat, mert veszélyes életmódot folytattak. Vadállatokkal kellett megküzdeniük, ami sokszor a pásztorok életébe került. Éppen ezek az emberek lettek azok, akik a Jézus születésének az örömeit legelőször meghallhatták. A pásztorok az egész nép képviselőiben hallják meg az örömhírt és az egész nép képviselőiben válaszolnak. Isten a szabadulás útjának üzenetét legelőször azokra bízta, akik a társadalom perifériáján vannak. A pásztorokat félelem fogta el. Ez szokatlan, hiszen ők azok, akik félelmet nem ismerve küzdöttek meg nap, mint nap veszélyes helyzetekkel. Ez egy más fajta félelem, mint amivel találkoztak eddig. Ézsaiás próféta ír a szent félelemről, amit az ember az Isten közelében érez át. (Ézs 6, 1 kk.)

Angyali üzenet: Az angyali üzenet egy himnusz. (Két részből áll, bár a hagyományos fordítások három egységet fogalmaznak meg. Ha hármassal fordítjuk, elveszti az üzenet értelmét.) A szöveghez megőrizve így kell fordítani:

„Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakaró embereknek.”

A kétsoros dicsőítés ellentétpárokból áll:

magasságban-földön; dicsőség-békesség; Istennek-jóakaró emberek

Isten dicsősége mutatkozik meg a földön, hogy az embereket békesség tölti el. Isten dicsősége és az ember békessége elválaszthatatlanul összetartozik. Istennek a dicsősége megjelent Jézus Krisztusban, aki a Békesség Fejedelme.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A karácsonyi történetekben, és általában az ünnepi történetekben az angyaloknak fontos szerepük van. A kisgyermek számára különösen izgalmasak és érdekesek az angyalok. Saját meseélményeik, vagy fantáziájuk alapján sokféleképpen rajzolják le őket. James W. Fowler szerint éppen ez a kor a mítikus-szó szerinti hit kora, ezért a fantáziájukban néha túl is színeznék egy-egy bibliai történetet. Emiatt soha ne rossz szemmel és megrovóan nézzünk rájuk, hanem inkább a Szentírás alapján, biblikus elmondással segítsük a hiteles történetkövetést.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az ünnep nem a körülményektől függ, hanem Isten jelenlététől.

Kognitív cél: A karácsonyi történet ismerete Lukács evangéliuma alapján.

Affektív cél: A gyerekek vágyjanak a találkozásra Krisztussal, legyen bennük az az ünnepi kíváncsiság, ahogy a pásztorokban is volt.

Pragmatikus cél: A karácsonyfa alatt énekeljenek otthon egy éneket, mondják el az angyalok örömhírét, vállalják, hogy ők viszik haza a karácsonyi történetet.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgessünk! Mi volt a legszebb, amit valaha láttak? Hallottak? Meséljék el!	Hívjuk fel a gyerekek figyelmét, hogy tiszteljék meg egymás élményét azzal, hogy nem kritizálják egymást, nem nevetik ki egymást.
Feldolgozási javaslat	Angyalsereg Készítsünk angyalokat különböző technikákkal. Papírból, textilből, rajzolt, horgolt, festett, ragasztott stb. (Akár előző órai házi feladat is lehet, hogy hozzon mindenki magával egy-két angyalt – minél több, annál jobb, és az is jó, ha sokféle, csak jó lenne, ha mindegyik fehér lenne.) Egy kék textilre helyezzük fel őket, ezzel jelképezve a betlehemi mező felett megjelenő angyalsereget. A vizuális élményre, a szépségre törekedjünk, ezáltal is érzékeltetve a látványt, amit a pásztorok átélhettek. Zenehallgatás: Hallgassuk meg a 326. dicséret feldolgozását, Pl.: http://www.youtube.com/watch?v=3onglC5tAw0 (Szokolay Sándor feldolgozása – Magyar karácsony c. lemezen eredetileg) Egy ilyen látvány és felhangzó ének után indulnak útnak, mennek el egészen Betlehemig, hogy megnézzék, amit az angyal mondott. Énekjavaslat: „Dicsőség, mennyben az Istennek...”	Szép sötétkék textil, angyalok hangfelvétel Tankönyv, ének melléklet, 77. o.
Munkáltatás	Fémháromszöggel (triangulum), csengettyűkkel kísérve énekeljük el az angyalkórus énekét! Munkafüzet feladatai	Triangulum, csengettyűk Munkafüzet
Házi feladat	-	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Kézműveskedés:

Angyal készítése:

Pl.: <http://www.basteln-gestalten.de/engel-dekoration> (Ez egy egyszerű, de mégis kicsit elvont angyal.)

<http://www.hobbymuvesz.hu/angyalka-keszítése-tojastartobol> (glória nélkül érdemes)

2. Karból karba

Legyetek pásztorok, ti is elmentek meglátogatni az újszülött Jézust. Játsszátok el, mintha a karotokba vennétek a babát:

- Vedd ki a jászolból
- Mutasd meg, hogyan kell tartani
- Óvatosan adjátok körbe

A tanulók eljátszák a karácsonyi jelenetet, közben ismert karácsonyi énekeket, bibliai idézeteket, verseket mondanak.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat: „Keresd meg a különbséget a két kép között!”

Különbségek:

1. az 1. képen 2 csillag van, a 2. képen 3.
2. Az 1. képen eggyel kevesebb a felhők hulláma.
3. A 2. képen az egyik fa fekete.
4. A két képen nem ugyanúgy helyezkednek el a pásztorok.
5. A két képen nem ugyanolyan távolságra vannak a távoli bárányok a nyájtól.
6. A 2. képen van egy csillag a nyáj előtt.
7. A 2. képen van egy ház a hegyek között.
8. A 2. képen van egy hullámos vonal az égen középen.

A témához felhasználható énekek:

Jézushoz Jöjjetek: 90. Vígán zengjetez citorák- kánon
 Jézust Áldja Énekük: 69. Angyalszóra a pásztorok
 Jézust Áldja Énekünk:79. Ó, gyönyörű szép
 Dicséritek az Urat: 110. Elringatja Jézust
 Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 61. Betlehemi csillag
 Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 66. Csordapásztorok
 Református Énekeskönyv: 316. AZ Istennek szent angyala
 Református Énekeskönyv: 318. Jer, mindnyájan örüljünk
 Református Énekeskönyv: 326. Dicsőség (+hk.)

HÚSVÉT: ANGYALOK HIRDETIK JÉZUS FELTÁMADÁSÁT

(Lukács evangéliuma 24,1-12)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Szathmáry Sándor: Ünnepeink üzenete, Miskolc, 2005.)

Asszonyok tanúsága: A sírhoz kora hajnalban azért mentek ki az asszonyok, hogy a Jézus testét a temetésre előkészítsék. A szokásoknak megfelelően vittek magukkal balzsamozásra alkalmas illatszereket. Az illatszerek megemlítése igazolja aényt, hogy annak ellenére, hogy Jézus előre megjövendölte a halálát és a feltámadását, Jézus követői nem számítottak a feltámadásra. Az asszonyokat szokatlan helyzet fogadta:

- a sír nyitva volt, ahogyan temetés előtt szokott lenni,
- Jézus holtteste nem volt a sírban, és
- két férfi fénylő ruhában volt ott a sír mellett.

Palesztinában nem volt az asszonyoknak tanúskodni joga. A tanítványok maguk sem adtak hitelt az asszonyok szavának. Lukács evangélista pontosan meg is nevez három asszonyt, hogy kihangsúlyozza, hogy asszonyok vitték el legelőször az örömhírt a világba. Ennek ellenére Isten mégis asszonyokat tette angyalokká, azaz küldöttekké. Lukács azzal is kiemeli a nők szerepét, hogy fénylő ruhájú idegeneket nem angyalnak, azaz küldöttnek, hírvivőnek nevezi, hanem egyszerűen férfinak. És az asszonyok híradására azt az ígét használja, amelyből az angyal szó származik. A történet igazi angyalai az asszonyok voltak. Ezzel is kiemeli az evangélista, hogy Isten az evangéliumot azokra is rábízta, akik a világ szemében hitelt sem érdemelnek.

„és azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek; és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket; hogy egyetlen ember se dicsekedjék az Isten színe előtt.” 1 Kor. 1,28-29.

Üres sír és húsvéti üzenet: Az üres sír tényét Jézus ellenfelei sem vonták kétségbe, de ésszerű magyarázatot kerestek rá. Ezért hazugsággal és Jézus testének ellopásával vádolták meg a tanítványokat. A feltámadásnak nem voltak szemtanúi. A feltámadásba vetett hit nem a látásra épül. A húsvéti üzenet tartalmát a két követ, a két fényes ruhás férfi fogalmazta meg. A kimondott szó lett a feltámadásba vetett hit alapja. Az asszonyok az angyalok üzenetét adták tovább, ez volt a feltámadás tényének első megfogalmazása. Ebből alakult ki az ősi húsvéti köszönés.

Feltámadás: A görög feltámadás szó jelentése: felébred, felkel éjszakai fekhelyéről, elhagyja a hálólhelyét.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus feltámadása örömhír!

Kognitív cél: A feltámadás történetének és a húsvéti köszönésnek az ismerete.

Affektív cél: Tudjanak beszélni gyászukról, ha van ilyen. Éljk át azt a vigasztaló örömet, amit az asszonyok is átéltek az angyalok szavára.

Pragmatikus cél: Húsvét reggelén a családban is köszöntsék egymást az ősi húsvéti köszönéssel: Krisztus feltámadt! – Valóban feltámadt.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetési javaslat: Veszítetted-e el már valamelyik hozzátartozódat? Kit? Mikor? Mit éreztél? Mi vigasztalt meg ebben a helyzetben? Jártál már temetőben? Milyen a temető? Miért van temető? Miért mennek az emberek a temetőbe?	Képek sírokról, akár a helyi temető jellegzetes vagy különleges sírjairól.
Feldolgozási javaslat	Történet érzelmekkel: A történet elbeszélése közben különösen is legyenek hangsúlyosak azok az érzelmi változások, melyeken az asszonyok keresztülmennek. Kísérjük elbeszélésünket mozdulatokkal, majd az elbeszélés után a gyerekekkel ismételjük át a mozdulatokat is. Szomorúság, gyász (asszonyok szívében nagypéntek után) – lassú, tétova léptek, lehajtott fej Gond, kérdés (a kő elhengerítése) – kérdő tekintet, egymáshoz fordulás Meglepődés, tanácstalanság (üres sír) – körbetekintve, ismét egymáshoz, de értetlenkedve, széttárt karok Megrémülnek (az angyalok megjelenésekor) – ijedten, nem mernek rájuk nézni Öröm (a feltámadás hírére) – örülve, sietve vissza a tanítványokhoz Ahogy megérkeznek az asszonyok a tanítványokhoz, örömmel adják tovább: Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!	
Munkáltatás	Tojásfestés húsvéti jelképekkel Munkafüzet 3. feladata alapján. Munkafüzet feladatai Aranymondás: „Nincsen itt, hanem feltámadt.” Lukács evangéliuma 24,6 Énekjavaslat: „Örvendezz....”	Kifújtt tojások, vagy papírmáséból Mfgy. 69. o. 3. f. Mfei. 83. o. 3. f. Tankönyv 72. oldal
Házi feladat	Köszöntsék a családjukat húsvét reggelén a tanult köszönéssel!	

TOVÁBBI ÖTLETEK

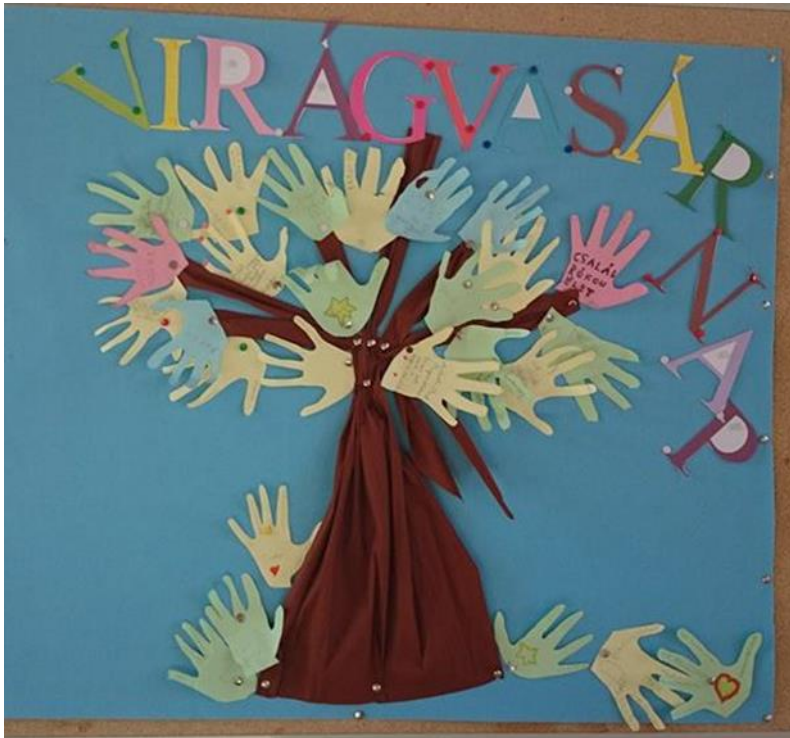
1. Hallgassunk részletet Bach Húsvéti oratóriumából (pl. 1. tétel) – közben csak színekkel jelenítsék meg, amit hallanak. – beszéljük meg, hogy milyen színeket használtak (vidám, élénk). – fontos már ebben a korban a hallott és a képi világ összekapcsolása az érzelmekkel, ill. hogy ezt ki is tudják fejezni.

2. Nagyhét

Csoportmunkában elkészítjük a nagyhét eseménysorozatát.

Virágvasárnap:

- Készítünk egy fát (krepp papírból, filcből, színes papírból, vagy bármilyen más kreatív ötlettel). A tanulók saját kezüket papírra rajzolják (körberajzolják), majd rárajzolják, vagy ráírják mindazt, amiért hálásak Istennek.
- A kezecskék felkerülnek a fára.
- Megjegyzés: a fotón a virágvasárnapi ötlet szerepel, de bármikor elkészíthető, felirat nélkül.

Nagycsütörtök – utolsó vacsora

- A tizenkét tanítvány és Jézus elkészítése műanyag, vagy hungarocell tojásokból (lásd ábra).
- megalkotjuk az utolsó vacsora makettjét.

Nagypéntek:

- Kereszt készítése (lásd ábra)

Húsvét

- a nyitott sír
- papírtányérból egészített, a történet elmondására alkalmas sírbolt (lásd ábra)

A témához felhasználható énekek:

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 105. Krisztus virágunk (+JÁÉ)

Jézust Áldja Énekünk: 92. Húsvét hajnalán

Hittan Könyv: Örvendezz

PÜNKÖSD: MILYEN VOLT AZ ELSŐ GYÜLEKEZET
(Apcsel 2,1-41)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Szathmáry Sándor: Ünnepeink üzenete, Miskolc, 2005)

Az első gyülekezet életében különösen is fontos volt, hogy a megtértek egy közösséget alkottak.

Együtt: A pünkösd történet egyik leggyakoribb szava az „együtt, mindnyájan”. Arra utal, hogy a pünkösd esemény külsőleg leginkább szemmel látható hatása, eredménye az volt, hogy azok, akik megteltek Szentlélekkel képesek lettek együtt cselekedni. A bűneset az embereket eltávolította egymástól, szembeállította egymással. Pünkösdkor ez gyökeresen megváltozott, mert a Szentlélek hatására a Krisztusban hívő ember együtt kezdték gyakorolni a hitüket. Ez az egység tette láthatóvá Isten erejét a világban.

Gyülekezet: A pünkösd történet megmutatja, hogy egy keresztyén gyülekezetnek milyennek kell lennie.

1. Tagjait jellemzi az öröm: A világ szemében részegségnek tűnik az az öröm, felszabadultság, amit a Szentlélek adhat a Jézusban hívő embernek.
2. Tagjai mindannyian bizonyoságot tesznek: Mindenki rászállt a Lélek, és mindenki szólt, mindenki bizonyoságot tett Jézusról.
3. Közösen hallgatják az ígét: mindenki részt vett a tanításban.
4. Közösen imádkoznak: együtt kérték Istent.
5. Tagjai önzetlenek: javaikat megosztották egymással.
6. Szeretetre méltóak: szerették őket azok is, akik nem hittek Jézusban.

A Szentlélek teljesen átformálja és átalakítja azokat, akik hisznek Krisztusban. Összetartó, közös céllal rendelkező közösséget teremt. Akiket a bűn egymástól elszakít, elválaszt, azokat összeköti. A különbözőségeket a Szentlélek segít áthidalni. A Szentlélek segít, hogy a személyes érdekek a másik ember érdekeit is képes legyen a hívő szem előtt tartani.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A karácsony és a húsvét mellett lévő egyházi ünnepünkkel tudnak legkevésbé mit kezdeni a családok, a hétköznapi emberek. A régi hagyományok (pünkösdölés, pünkösd király, királyné választás) lekoptak róla, újak csak lassan alakulnak. Gyülekezeteink hagyományában

némely vidéken a konfirmáció, vagy a konfirmandusok első úrvacsora vétele kapcsolódik ehhez az ünnephez.

A gyülekezet a Szentlélek által együtt lévők közössége. Ennek az örömét tapasztalják meg a közös játékban, alkotásban. Cél, hogy ők is egy gyülekezet élő tagjai legyenek.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az egyház közösségben él. Krisztussal és egymással.

Kognitív cél: A pünkösdi történet ismerete, a saját gyülekezet nevének ismerete.

Affektív cél: A közösség örömeinek, erejének átélése, a gyülekezeti közösség iránti vágyakozás felébresztése.

Pragmatikus cél: Vegyenek részt gyermek-istentiszteleten, gyülekezeti nyári táboron.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Együttlépés Lépünk együtt úgy, hogy megfogjuk egymás vállát: - párosával - hármassával - négyesével - egész csoport. Haladjunk így egy rövid távolságot.	Megfelelő tér. Beszéljük meg, hogy mi a feltétele annak, hogy együtt jól tudjanak a csoportok haladni.
Feldolgozási javaslat	A történet elbeszélése: Úgy mondjuk el a történetet, hogy közben minél többször használjuk az együtt szót. „Pünkösdi fénykép” A történet egyes elemeihez álljanak be a gyerekek állóképekbe. Ez segíti a munkafüzet 1. feladatát is.	Mfgy. 70. o. 1. f. Mfei. 84. o. 1. f.
Munkáltatás	Gyülekezeti meghívó készítése nyári táborra, gyerek-istentiszteletre, hittanos évváró istentiszteletre stb. Közös fénykép Év végi ajándék lehet, ha a csoportról készítünk fényképet, és azt kapják nyárra. Munkafüzet feladatai Aranymondás: <i>„Mindazok pedig, akik hittek, együtt voltak...”</i> Apostolok Cselekedetei 2,44	Előkészített anyagok az alkotáshoz fényképezőgép munkafüzet
Házi feladat	--	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Csomózás

Gyerekek közbeállnak, szemüket becsukják, kezüket előre nyújtják. Adott jelre lassan indulnak a kör közepe felé, és megfogják egymás kezét. Ezután ki kell csomózódni.

2. Gyülekezet látogatás

Ha van délelőtti bibliaóra, akkor egy közös éneklésre át lehet menni hozzájuk.

3. Gyülekezeti album/csoport album

Készítsünk gyülekezeti eseményekről/a csoport évéről albumot a gyerekekkel közösen, az események oldalait díszíthetjük a fényképeken kívül rajzokkal, apró beragasztható emlékekkel. (scrapbook: <http://www.scrapbook.hu/>) Ezt ki is állíthatjuk a gyülekezetben.

A témához felhasználható énekek:

Jézust Áldja Énekünk: 95. Pünkösöd áldott napján

Jézust Áldja Énekünk: 98. A Pünkösödnek (+ RÉ.)

ISTEN SZERETETÉBEN EGÉSZ ÉVBEN TANÉVZÁRÓ ÓRA

Gyülekezeti hittan: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A tanév lezárása örömteli a gyermekek számára, hiszen közeledik a nyár, mégis érdemes egy lekerekítést, valódi lezárást is tenni. A tanévzáró órák során fontos, hogy a gyerekek maguk mondják ki az év tapasztalatait, illetve megerősödjön bennünk az, ami a tanév központi üzenete volt. Annak a megerősítése is fontos, hogy Isten nemcsak a hittanórákon, hanem életünk minden napján velünk van.

A tanév lezárása egyben lehet hívogatás a nyári gyermek-istentiszteletekre, nyári táborra, és a következő tanévre is.

Ezek azért fontosak a gyermekek számára, mert így a hittanórák nem pusztán összekapcsolódnak az iskolaévvvel (aminek a gyerek számára örömteli módon vége van), hanem a hittanóra többletére, az Istennel való kapcsolat folytonosságára is rámutathatnak.

A záró foglalkozások a közösségformálás fontos részét is képezik. Ennek a során történik meg a tudatosítás, a feloldás, az esetlegesen belül maradt gondolatok kiengedése is. Természetesen minden nem kerülhet elő, ami a tanévben elhangzott vagy megtörtént, de a fontosabb pontokra, gyermekek tapasztalataira reagálhatunk. Éppen ezért adjunk minél több lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy ők maguk beszélhessenek, tapasztalhassanak és kifejezhessenek. A hittanoktató számára jó visszajelzés ez arra, hogy lássa, mit értettek meg és mit éltek meg a gyermekek az év során tanultak közben.

Fő hangsúly: Minden gyerek tudja megfogalmazni, hogy Isten tenyerén vagyunk.

Kognitív cél: A tanév során tanultak felelevenítése.

Affektív cél: A pozitív élmények felidézése, esetleges rossz tapasztalatok feloldása.

Pragmatikus cél: A tanév fő üzenetét minden gyermek magának tudja megfogalmazni.

Óra fő részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetési javaslat: Mi volt a legjobb élményed a hittanórákon a tanév során? Munkáltatás: Miről szólt a hittanóra ebben az évben? Kiscsoportokban készítsenek a gyerekek egy rajzot, plakátot vagy valamilyen módon mutassák be!	A tanév főgondolata: Isten tenyerén. Vihetünk be különböző

		tárgyakat is, amiből készíthetnek egy közös alkotást. (Pl. építőköcek, legó stb.)
Feldolgozási javaslat	<p>Beszélgetés: Melyik volt a kedvenc történeted az év során? Azok a gyerekek, akik azonos kedvenc történetet találtak, alkossanak egy csoportot és mutassák be a történetet a többieknek. Hasonlóan folytatható az élmények összegyűjtése a kedvenc énekekkel, aranymondással, stb.</p> <p>Az év aranymondása: A hittanoktató gyűjtse össze az év során tanult aranymondásokat (vagy közülük a legfontosabbnak tartottakat) és ezekről tartsanak szavazást a gyerekek. Melyik az év aranymondása? Melyik jelentette a legtöbbet a gyerekek számára? Az aranymondások felidézése jó alkalom lehet a bibliai ígérről való beszélgetésre is.</p> <p>Munkafüzet feladatai.</p>	<p>Aranymondások szövegei.</p> <p>Év közben meg nem oldott feladatok.</p>
Munkáltatás	<p>Készítsünk meghívót a jövő évi hittanórára! A gyerekekkel gyűjtjük össze, hogy miért volt jó hittanórán lenni az évben. Közben készítsünk meghívót a következő évi hittanórára, amit a gyerekek elvihetnek egy kis barátjuknak, osztálytársuknak, akit szívesen látnának a csoportban a következő évben.</p> <p>Imádság javaslat: Miért vagyunk hálásak? – A gyerekek egy-egy kis lapra írják fel vagy rajzolják le, hogy miért hálásak a tanévben. Ha akarják, be is mutathatják a többieknek az általuk rajzoltakat. Ezeket a kis lapokat helyezzük be egy kosárba, majd a kosár mellé tegyük egy meggyűjtött mécses. A gyerekekkel együtt imádkozzunk a kosárban lévő dolgokért és köszönjük meg Istennek, hogy velünk volt egész évben.</p>	<p>Előkészített alapanyag a meghívóhoz.</p> <p>Kis lapok, kosár, mécses.</p>
Házi feladat	---	